

Προγραμματικές θέσεις ΣΥΡΙΖΑ – Προοδευτική Συμμαχία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή	4
A. Η τριπλή κρίση και οι πολιτικές της Αριστεράς	4
1.1 Παγκοσμιοποίηση και ανισότητες.	4
1.2 Οι διαρκείς κρίσεις του νεοφιλελευθερισμού	5
1.3 Η κλιματική κρίση	6
1.4 Η κρίση της πανδημίας	7
B. Η Ελλάδα. Για μία ριζοσπαστική προοδευτική στροφή	8
1.5 Η Ελλάδα της κρίσης	8
1.6 Κοινωνική Συμφωνία για την Πράσινη Μετάβαση	10
1.7 Γιατί, ποιες, ποιοι και πώς θα την υλοποιήσουμε.	11
2. Κοινωνική Συμφωνία για την Πράσινη Μετάβαση - Για τον οικολογικό και κοινωνικό μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας.	14
2.1 Ελληνική οικονομία. Από την κατάρρευση στην προοπτική της Πράσινης Παραγωγικής Ανασυγκρότησης	14
2.2 Η Αριστερή Στρατηγική για την Κλιματική κρίση.	16
2.3 Η Αριστερή Στρατηγική για την Ψηφιακή Μετάβαση	18
2.4 Ο διευρυμένος ρόλος του κράτους	21
2.5 Οικονομικός Πλουραλισμός – Οι φορείς της Πράσινης Κοινωνικής Συμφωνίας	23
2.6 Η Χρηματοδότηση και το Τραπεζικό Σύστημα	23
2.7 Δημόσια Περιουσία	26
2.8 Παραγωγικά δίκτυα	27
2.9 Υποδομές και Δίκτυα	28
2.10 Βιομηχανία	29
2.11 Ενέργεια	31
2.12 Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα	33
2.13 Τουρισμός – Δημιουργική Οικονομία	35
3. Η καταπολέμηση των ανισοτήτων και της ανασφάλειας. Για ένα καθολικό κοινωνικό κράτος, για την επαναθεμελίωση της παιδείας και του πολιτισμού ως δημόσιων αγαθών.	41
3.1 Φορολογική πολιτική για μια δίκαιη κοινωνία	43
3.2 Η εργασία στο επίκεντρο	45

3.3 Καταπολέμηση της ανεργίας	50
3.4 Πρόνοια: Κοινωνική Φροντίδα, Ασφάλεια, Αλληλεγγύη	53
3.5 Για ένα νέο δημόσιο σύστημα καθολικής κάλυψης και φροντίδας υγείας	55
3.6 Ασφαλιστικό Σύστημα	59
3.7 Δημοκρατική Εκπαίδευση Ισότητας και Ποιότητας	61
3.8 Πολιτισμός - η προοδευτική προσέγγιση	65
3.9 Ισότητα των Φύλων και Φεμινιστική Πολιτική	69
4. Δημοκρατία και Δικαιώματα	73
4.1 Δημοκρατία και Νεοφιλελευθερισμός	73
4.2 Το νεοφιλελεύθερο κράτος	73
4.3 Νεοδεξιός συντηρητισμός και κοινωνικά δικαιώματα	74
4.4 Πολιτικό σύστημα	75
4.5. Τοπική Αυτοδιοίκηση: Αποκέντρωση, Δημοκρατία, Ανάπτυξη	75
4.6 Δημόσια Διοίκηση: Σύγχρονο, δημοκρατικό, κοινωνικά αποτελεσματικό κράτος	76
4.7 Καταπολέμηση της Διαφθοράς	78
4.8 Δικαιοσύνη και Σωφρονιστικό Σύστημα	79
4.9 Διαχωρισμός Κράτους-Εκκλησίας	80
4.10 Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	81
4.11 Ψηφιακά δικαιώματα	82
4.12 Αθλητισμός και Δημοκρατία	83
4.13 Περιβαλλοντική βιωσιμότητα	85
4.14 Δημόσιος χώρος και Πόλεις	86
4.15 Δικαίωμα στη στέγη	87
4.16 Νησιωτική Πολιτική	88
4.17 Πολιτική Προστασία	89
4.18 Εκδημοκρατισμός των σωμάτων ασφαλείας και προστασία του πολίτη	90
4.19 Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Αναπήρων	92
4.20 Σεξουαλικός προσανατολισμός, ταυτότητα, έκφραση και χαρακτηριστικά φύλου	93
4.21 Προσφυγικό – Μεταναστευτικό	94
4.22 Δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις σχετικά με τη μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης	95
5. Για μία ισχυρή, δημοκρατική, κοινωνική και οικολογική Ευρώπη	97
5.1 Χρειαζόμαστε μια νέα Ευρώπη	97
5.2 Για ποια Ευρώπη αγωνιζόμαστε	98
5.3 Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Πολιτική	98
5.4 Ανθεκτικότητα μπροστά στις συνέπειες της πανδημίας	99
5.5 Περισσότερη δημοκρατία	100

5.6 Οικονομική ολοκλήρωση με αλληλεγγύη	101
5.7 Η οικολογική Ευρώπη	102
5.8 Η κοινωνική Ευρώπη	102
5.9 Ευρωπαϊκή πολιτική μετανάστευσης και ασύλου	103
5.10 Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ)	104
6. Εξωτερική Πολιτική και Άμυνα	106
6.1 Εξωτερική Πολιτική και Αριστερά	106
6.2 Η περίοδος διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ	106
6.3 Οι διεθνείς εξελίξεις	107
6.4 Ελληνοτουρκικά	109
6.5 Κυπριακό	110
6.6 Πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική	110
6.7 Βαλκάνια	111
6.8 Ελληνισμός της Διασποράς	112
6.9 Οικονομική, Πολιτιστική/Μορφωτική και Θρησκευτική Διπλωματία	112
6.10 Άμυνα	112

Προγραμματικές θέσεις ΣΥΡΙΖΑ – Προοδευτική Συμμαχία

1. Εισαγωγή

A. Η τριπλή κρίση και οι πολιτικές της Αριστεράς

1.1 Παγκοσμιοποίηση και ανισότητες.

Η μακρά περίοδος κυριαρχίας του νεοφιλελευθερισμού και της παγκοσμιοποίησης, 1990-2008, αποτέλεσε μία πρωτόγνωρη περίοδο ανόδου του διεθνούς εμπορίου, κινητικότητας των επενδύσεων, και μεγάλων αλλαγών στην παγκόσμια οικονομία. Οι ΗΠΑ συνέχισαν να αντιπροσωπεύουν το ένα τέταρτο της παγκόσμιας οικονομίας, η ΕΕ κάτι λιγότερο, αλλά ήταν η εκρηκτική άνοδος της Κίνας που ξεπέρασε ήδη την ΕΕ, δεκαπλασιάζοντας την οικονομία της σε μόλις 20 χρόνια, και η Ινδία που εξαπλασίασε το κατά κεφαλή ΑΕΠ της, καθώς και άλλες χώρες της ΝΑ Ασίας που παρουσίασαν εντυπωσιακή άνοδο. Το ειδικό βάρος της παγκόσμιας οικονομίας που βρίσκονταν για δύο αιώνες στην «ατλαντική οικονομία» (ΗΠΑ-Ευρώπη) απέκτησε έναν ισοδύναμο πόλο στην «οικονομία του Ειρηνικού» (Κίνα, Ν. Κορέα, Ιαπωνία, ΝΑ Ασία).

Κατά το διάστημα αυτό, μεταβλήθηκε άρδην η δομή της παγκόσμιας οικονομίας. Η μαζική αστικοποίηση του πληθυσμού, η αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής, η ραγδαία σύγκλιση των δημογραφικών δεικτών (δείκτες γεννητικότητας, διάρκειας ζωής, παιδικής θνησιμότητας), και η συμμετοχή στην εκπαίδευση έφεραν μια μεγάλη αλλαγή στις αναπτυσσόμενες χώρες, πρωτίστως στην Κίνα και την Ινδία αλλά και στο σύνολο των χωρών, με εξαίρεση ίσως την υποσαχάρια Αφρική. Η παγκόσμια ακραία φτώχεια, που ήταν το ενδημικό φαινόμενο του 20ου αιώνα, κυρίως στον Τρίτο κόσμο, μειώθηκε σημαντικά. Σύμφωνα με τον ΟΗΕ, οι προκλήσεις του 21ου αιώνα είναι η εξάλειψη της ακραίας φτώχειας, οι ανισότητες και το περιβάλλον, ή άλλως η «βιώσιμη ανάπτυξη».

Η παγκόσμια ανάπτυξη συνοδεύτηκε από έκρηξη των ανισοτήτων προς δύο κατευθύνσεις. Η πρώτη αφορά στις ανισότητες εντός των εθνικών οικονομιών. Οι εισοδηματικές και κοινωνικές ανισότητες στις ΗΠΑ, στην Ευρώπη και στις νέες οικονομίες που αναπτύχθηκαν, διευρύνθηκαν. Το όφελος από την παγκόσμια ανάπτυξη συγκεντρώθηκε στο πάνω 1% του πληθυσμού, εν μέρει στο πάνω 10%, οι μεσαίες τάξεις έμειναν στάσιμες ή συμπιέστηκαν και για το 40% του πληθυσμού επιδεινώθηκε η σχετική του θέση. Το φαινόμενο είναι οριζόντιο και καθολικό. Μπορεί εκεί που δεν υπήρχαν μεσαίες τάξεις να διαμορφώθηκαν, αλλά οι ανισότητες εντός των χωρών εντάθηκαν παντού.

Η δεύτερη αφορά στις περιφερειακές ανισότητες, οι οποίες παρά τη σύγκλιση σε βασικούς δείκτες της «ανθρώπινης ανάπτυξης», παραμένουν τεράστιες, αναφορικά με την εκπαίδευση, την πρόσβαση σε τεχνολογίες, τις ευκαιρίες απασχόλησης, την πρόσβαση στην αγορά εργασίας με όρους ισοτιμίας. Οι διακρίσεις αποτελούν μία τρίτη θεμελιακή κατηγορία ανισοτήτων με αναφορά στο φύλο, το χρώμα, την εθνότητα, Σε πολλές χώρες αποτελούν καταστατική μορφή διακρίσεων που ενισχύθηκε με το κύμα επικράτησης εθνικιστικών και λαϊκιστών δεξιών κυβερνήσεων.

Ο απολογισμός είναι σαφής. **Την ίδια στιγμή που ήταν σημαντική η παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη, η ευημερία μεγάλων κοινωνικών ομάδων εξασθενεί και οι**

ανισότητες μετατρέπονται στην πρωταρχική αιτία αποκλεισμού από την ίδια την οικονομική ανάπτυξη.

1.2 Οι διαρκείς κρίσεις του νεοφιλελευθερισμού

Η κυριαρχία του νεοφιλελευθερισμού αποτελεί τη βασική αιτία για την όξυνση των σχετικών ανισοτήτων, καθώς εδράζονται σε ένα κοινωνικό και οικονομικό δόγμα που θεωρεί την ανισότητα θετικό παράγοντα για την οικονομική ανάπτυξη και εμπεριέχει θεμελιακά στοιχεία που την ευνοούν. Τις ιδιωτικοποιήσεις τη δημοσιονομική πειθαρχία, την απελευθέρωση των αγορών, μαζί και των χρηματαγορών, την κατάλυση των κοινωνικών δικαιωμάτων, την αποδυνάμωση των συλλογικών διαπραγματεύσεων και την απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων και τις ελαστικές συνθήκες εργασίας. Και φυσικά την αποδυνάμωση των μηχανισμών κοινωνικού κράτους, μαζί και της αναδιανομής εισοδήματος.

Παράλληλα ενισχύθηκαν οι παγκόσμιοι μηχανισμοί επιβολής του νεοφιλελευθερισμού, της "συναίνεσης της Ουάσιγκτον, όπως ονομάστηκε. Διεθνείς οργανισμοί, όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, μαζί με την αλλαγή των θεσμών και της αρχιτεκτονικής της Ε.Ε., επέβαλαν σε κάθε χώρα οικονομικές πολιτικές που ήταν προσδεδεμένες στις ανάγκες ενός διεθνοποιημένου καπιταλισμού με επίκεντρο τον χρηματοπιστωτικό τομέα.

Την κοινωνική και πολιτική αντίσταση στο νεοφιλελευθερισμό την επωμίστηκαν αφενός τα κινήματα κατά της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, το Παγκόσμιο, το Ευρωπαϊκό και στη χώρα μας το Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ, αφετέρου η ευρωπαϊκή Αριστερά, με καθοριστική συμμετοχή του Συνασπισμού και του ΣΥΡΙΖΑ. Η ιδέα που συγκροτήθηκε αυτό το πολιτικό και κοινωνικό ρεύμα είναι η ενότητα των διαφορετικών πολιτικών υποκειμένων και οι πολλαπλές ταυτότητες όσων αντιστέκονται. Η ευρηματική, πολύμορφη, μαχητική, διεθνιστική και ενωτική -μέσα στη διαφορά τους- δράση αυτών των πολιτικών και κοινωνικών υποκειμένων, καθώς και η κρίση που αντιμετώπισαν παραδοσιακά σοσιαλιστικά και σοσιαλδημοκρατικά κόμματα που συνθηκολόγησαν με τον νεοφιλελευθερισμό άλλαξαν την πολιτική ατζέντα της πειθάρχησης και της επιβολής, διέχυσαν στις κοινωνίες όλου του κόσμου το νόημα της αμφισβήτησης του παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού και κυρίως γονιμοποίησαν το έδαφος για να αναπτυχθούν νέες ριζοσπαστικές αριστερές δυνάμεις όπως ο ΣΥΡΙΖΑ, που προέταξαν μία εναλλακτική πρόταση και προοπτική προοδευτικής διακυβέρνησης συσπειρώνοντας ευρύτερες αριστερές και προοδευτικές δυνάμεις.

Η κρίση του 2008 ήταν το σημείο καμπής για τη νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση, ήταν η κρίση αυτού του μοντέλου οργάνωσης της παγκόσμιας οικονομίας. Η απελευθέρωση των αγορών είχε οδηγήσει σε μια τεράστια παγκόσμια χρηματοπιστωτική έκρηξη με επίκεντρο τη συνεχή επέκταση του δημοσίου και του ιδιωτικού χρέους. Το ιδιωτικό χρέος χρησιμοποιήθηκε κατά κόρο ως υποκατάστατο στη συρρίκνωση του κοινωνικού κράτους, με την απρόσκοπτη δανειοδότηση των κοινωνικών ομάδων των μεσαίων εισοδημάτων, αλλά και των εισοδηματικά ασθενέστερων. Οι επιμέρους υπερεκτιμήσεις των στεγαστικών αξιών αποτέλεσαν την αφορμή για την κατάρρευση ενός τεράστιου κόσμου πλασματικών αξιών που καθοδηγούσε την παγκόσμια οικονομία και ήταν σε πλήρη δυσαρμονία με αυτήν, ως πραγματική οικονομία και πραγματικά εισοδήματα.

Καθώς το υποκείμενο της κρίσης ήταν ο χρηματοπιστωτικός τομέας, η απάντηση στην κρίση δόθηκε μέσω της νομισματικής πολιτικής οδηγώντας στην διάσωση του τραπεζικού συστήματος με τη μετατροπή του ιδιωτικού χρέους σε δημόσιο. Σε συνδυασμό με τις πολιτικές λιτότητας οδήγησαν σε έκρηξη των ανισοτήτων καθώς οι πολλοί διέσωσαν

τους λίγους και ολόκληρες οικονομίες βυθίστηκαν σε βαθιά ύφεση.

Από το 2008 μέχρι το 2020 η παγκόσμια οικονομία άρχισε σιγά-σιγά να ανακάμπτει. Οι κεντρικές τράπεζες συνέχισαν να προσφέρουν απεριόριστα χρήματα μηδενικών επιτοκίων, και με εξαίρεση την Ευρώπη, η ποσοτική χαλάρωση συνοδεύτηκε από μια πιο χαλαρή δημοσιονομική πολιτική. Το δημόσιο και ιδιωτικό παγκόσμιο χρέος άρχισε να αυξάνει ξανά, με προεξάρχουσα περίπτωση αυτή των ΗΠΑ, διασφαλίζοντας ήπιους ρυθμούς ανάπτυξης στις ΗΠΑ, μικρότερους στην Ευρώπη, και πολύ ταχύτερους σε Κίνα, Ινδία και τις αναδυόμενες οικονομίες.

Οι αλλαγές πλέον στην παγκόσμια οικονομία έχουν διαμορφώσει ένα πολυπολικό αλληλοεξαρτώμενο κόσμο με νέες αντιθέσεις, και συγκρούσεις, και ένα παγκόσμιο σύστημα που δομείται γύρω από μεγάλες οικονομικές περιφέρειες και ισχυρή αμοιβαία διείδυση των οικονομικών αυτών περιφερειών. Οι εμπορικοί πόλεμοι, το Brexit και οι περιφερειακές οικονομικές κρίσεις, υπογραμμίζουν τις εντάσεις που παράγει η νέα δομή της παγκόσμιας οικονομίας. Ο ψηφιακός Μετασχηματισμός των οικονομιών δημιουργεί σημαντικά οφέλη και εξυπηρετήσεις αλλά και κινδύνους απώλειας θέσεων εργασίας και κάνει επιτακτική την ανάγκη πολιτικών για τη στήριξη της μετάβασης σε νέες δομές και μορφές εργασίας σε παγκόσμια κλίμακα. Το ζήτημα της μείωσης του χρόνου εργασίας βρίσκεται στο επίκεντρο της σχετικής συζήτησης.

Ταυτόχρονα, στις συνθήκες αυτές οι διεθνείς θεσμοί πολυμερούς συνεργασίας και ασφάλειας, καθώς και οι ρυθμιστικοί διεθνείς θεσμοί, φτιαγμένοι στη βάση ενός διπολικού κόσμου, φαντάζουν σε πλήρη αναντιστοιχία με τα νέα δεδομένα και τη διαχείριση των προβλημάτων και των κινδύνων που παράγονται από τις περιβαλλοντικές και ψηφιακές προκλήσεις και τις μεγάλες γεωπολιτικές ανακατατάξεις ενός πολυπολικού κόσμου και τη νέα δομή αμοιβαίας εξάρτησης της παγκόσμιας οικονομίας.

Οι ανισότητες που παράγει ο νεοφιλελευθερισμός και οι πολιτικές λιτότητας που εφαρμόστηκαν εγκλωβίζουν τις οικονομίες σε συνεχείς κύκλους κρίσης και ύφεσης, αναδεικνύουν τις ανισότητες ως κεντρικό πολιτικό διακύβευμα, επιβάλλουν τη ρήξη με τις πολιτικές αυτές και την αλλαγή του παραδείγματος της οικονομικής πολιτικής.

1.3 Η κλιματική κρίση

Την επαύριο της χρηματοπιστωτικής κρίσης, μία νέα μεγαλύτερη κρίση βρέθηκε στο προσκήνιο. Η κλιματική κρίση που φαίνεται να σαρώνει τον πλανήτη με εκτεταμένες φυσικές καταστροφές, υπονομεύοντας την βιώσιμη αναπαραγωγή του ανθρώπου, της χλωρίδας και της πανίδας και φυσικά την περαιτέρω ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας. Σε διαδοχικές διεθνείς συναντήσεις αποφασιστικής σημασίας τέθηκε ευθέως η ανάγκη αλλαγής πορείας, με όλες τις μεγάλες οικονομίες, να συνυπογράψουν την Συμφωνία του Παρισιού (με μόνη εξαίρεση τις ΗΠΑ που επί Τραμπ απέσυραν την υπογραφή τους). Σύμφωνα με αυτήν προβλέπεται αποκλιμάκωση της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης μέχρι το 2030 και με πιο αποφασιστικό τρόπο, δηλαδή κλιματικά ουδέτερη οικονομία, μέχρι το 2050.

Σήμερα η παραγωγή ρύπων είναι μεγαλύτερη παρά ποτέ. ΗΠΑ, Κίνα και Ινδία είναι οι πρωταθλητές. Εντούτοις η Ευρώπη κατέδειξε ότι η αντίστροφη πορεία είναι εφικτή. Η ΕΕ από το 1990 μέχρι σήμερα είδε την οικονομία της να μεγαθύνεται κατά δύο τρίτα, αλλά την παραγωγή ρύπων να μειώνεται κατά ένα τέταρτο. Μπορεί αυτό να συνέβη εν μέρει λόγω της μεταφοράς ενεργοβόρων βιομηχανικών δραστηριοτήτων αλλού, αλλά η τάση σημαντικής εξοικονόμησης ενέργειας σε μεταφορές, κατοικία, βιομηχανία, και η ίδια η αλλαγή του μοντέλου παραγωγής ενέργειας προς τις ΑΠΕ είναι υπαρκτή.

Σήμερα η Ευρώπη κάνει ένα σημαντικό βήμα. Η *Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία* προσβλέπει σε μία οικονομία παραγωγής μηδενικών ρύπων και πλήρους εξοβελισμού των ορυκτών καυσίμων το 2050. Επιπρόσθετα προσβλέπει στον εξοβελισμό κάθε μορφής τοξικών και στον πλήρη μετασχηματισμό της βιομηχανίας, της γεωργίας, των μεταφορών και της ενέργειας σε μοντέλα κυκλικής οικονομίας και καθολικής αειφορίας. Η μετάβαση είναι πλέον μονόδρομος.

Η πράσινη μετάβαση αποτελεί το κατ' εξοχήν πεδίο πολιτικής σύγκρουσης της Δεξιάς και της Αριστεράς. Απέναντι στην μετάβαση μέσω των αγορών και της όξυνσης των ανισοτήτων, η Αριστερά προκρίνει τη στρατηγική της Ενεργειακής Δημοκρατίας και οριοθετεί τη μετάβαση με κοινωνικούς, συμμετοχικούς, τοπικούς και δημοκρατικούς όρους. Κοινωνικής με τη διασφάλιση των κοινωνικών δικαιωμάτων και της εργασίας ως βασικής συνιστώσας. Συμμετοχικής με την επιλογή της ισοδύναμης συμμετοχής των πιο αδύναμων στρωμάτων. Τοπικής με την ανάδειξη της τοπικότητας ως πεδίου σχεδιασμού και πραγμάτωσης της πράσινης μετάβασης. Δημοκρατικής καθώς θα διασφαλίζει τη συμμετοχή στη διαβούλευση και στη λήψη αποφάσεων όλων των κοινωνικών ομάδων και των τοπικών θεσμών.

Η απάντηση στην κλιματική κρίση για να είναι αποτελεσματική και διατηρήσιμη πρέπει να συνδυαστεί με τη μείωση των ανισοτήτων. Η ενεργειακή μετάβαση πρέπει να γίνει με όρους Ενεργειακής Δημοκρατίας. Ένα νέο μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης πρέπει να είναι δίκαιο για το σύνολο της κοινωνίας και να διανέμει τα οφέλη στο σύνολο της κοινωνίας.

1.4 Η κρίση της πανδημίας

Η κρίση της πανδημίας ανέδειξε το ευάλωτο της ίδιας της ανθρώπινης συνθήκης, έθιξε βαθύτερα θέματα της σχέσης του ανθρώπου και της φύσης και κλόνησε την αλαζονεία και τις βεβαιότητες ενός παγκοσμιοποιημένου καπιταλιστικού πολιτισμού. Η ατέρμονη υποταγή της φύσης, η ακόρεστη οικονομική μεγέθυνση, και το καθολικό μοντέλο παραγωγής και κατανάλωσης, δοκιμάζονται εδώ και χρόνια από διαδοχικές κλιματικές και οικολογικές κρίσεις. Εν μέσω της πανδημίας, εκδηλώνονται με ακραία μορφή οι υπαρξιακές αντιθέσεις που περιβάλλουν τον τρόπο που παράγονται τα αγαθά, τα καταναλωτικά πρότυπα, τους τρόπους μετακίνησης και ταξιδιού, τελικά του τι αποτύπωμα αφήνει στη φύση κάθε είδους οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα.

Ο «πόλεμος κατά του κορωνοϊού», ανέδειξε πρωτόγνωρες μορφές πάνδημης συστράτευσης και αλληλεγγύης. Αποδόμησε τις θεωρήσεις που προέτρεπαν σε ένα διαρκή ανταγωνισμό, και επανέφερε την υπεροχή του δημόσιου και καθολικού ως καταστατικής αρχής προστασίας της υγείας. Αναζωπύρωσε, με νέα δυναμική, διεκδικήσεις όπως αυτή ενός παγκόσμιου κατώτατου φορολογικού συντελεστή για τις μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις και τις ψηφιακές πλατφόρμες καθώς και τη φορολόγηση χρηματιστηριακών συναλλαγών με στόχο τη χρηματοδότηση κοινωνικών και αναπτυξιακών αναγκών. Επανέφερε στο επίκεντρο την αναγκαιότητα της κοινωνικής συνοχής ως υπέρτερης αξίας έναντι κάθε μορφής περιθωριοποίησης και αποκλεισμού. Ανέδειξε ξανά τη σημασία των δημοσίων πολιτικών και παρεμβάσεων στην οικονομία και την αξία του κοινωνικού κράτους. Οι οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της κρίσης της πανδημίας είναι δραματικές και μακροπρόθεσμες.

Σε μια πρωτοφανή μεταστροφή στην "επιτήρηση", εργασία και ιδιωτικός βίος επαναθεμελιώνονται. Μέχρι τώρα η διάκριση ιδιωτικού και δημοσίου χώρου ήταν σαφής, το ίδιο και η διάκριση εργασίας και κατοικίας. Σε συνθήκες Ψηφιακού Μετασχηματισμού οι βασικές αυτές σχέσεις αμφισβητούνται. Οι τρέχουσες μορφές επιτήρησης εν μέσω

υγειονομικών καταναγκασμών, και υπό το βάρος ψηφιακών κυρίως τεχνολογικών αλλαγών, τείνουν να μεταμορφώσουν καταστατικές μορφές ύπαρξης στην εργασία και τις εργασιακές σχέσεις. Η αθέμιτη διαχείριση και εμπορευματοποίηση των προσωπικών δεδομένων και η επιρροή στην ατομική συμπεριφορά μέσω αλγορίθμων τεχνητής νοημοσύνης και άλλων μεθόδων, αναδεικνύουν νέα ζητήματα δημοκρατίας και καθορισμού βασικών ψηφιακών δικαιωμάτων. Οι αλλαγές και οι κίνδυνοι που προμηνύονται συνυφαίνονται με την κρίση της δημοκρατίας καθιστώντας την κατοχύρωση και οριοθέτηση των δικαιωμάτων και των εργασιακών σχέσεων, σε πρωταρχικό πεδίο νέων κοινωνικών προταγμάτων και διεκδικήσεων.

Η επιδημιολογική κρίση αθροίζεται στην οικονομική και την κλιματική, συναρθρώνεται με την κρίση της εργασίας και της δημοκρατίας, μετατρέποντας την επόμενη μέρα σε πεδίο ιδεολογικών και πολιτικών συγκρούσεων που θα σχηματίσουν τα νέα δεδομένα στη σχέση της οικονομικής και πολιτικής εξουσίας με τον κόσμο της εργασίας.

B. Η Ελλάδα. Για μία ριζοσπαστική προοδευτική στροφή

1.5 Η Ελλάδα της κρίσης

Η Ελλάδα βρέθηκε στην καρδιά της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Υπέστη μία τεράστια συρρίκνωση της οικονομίας ως αποτέλεσμα τόσο των προηγούμενων επιλογών που είχαν γίνει κατά την περίοδο της οικονομικής ανόδου όσο και των ακραίων μνημονιακών πολιτικών που επακολούθησαν. Η Ελλάδα περιθωριοποιήθηκε εν μέσω των μεγάλων οικονομικών αλλαγών στην παγκόσμια οικονομία. Έχασε σημαντικά βιομηχανικά πλεονεκτήματα. Έχασε ανθρώπινο δυναμικό με δεξιότητες το οποίο μετανάστευσε. Έχασε πολλές θέσεις στην παγκόσμια κατάταξη με βάση το εισόδημα, την παραγωγικότητα ή τη δομή της οικονομίας, με πολλούς δείκτες να την υποβαθμίζουν σε αναπτυσσόμενη οικονομία, αν και διατηρεί τους δείκτες ανθρώπινης ανάπτυξης που τη διατηρούν στην κατηγορία των ανεπτυγμένων χωρών.

Η Ελλάδα την περίοδο της ανάπτυξης πριν από την κρίση, την περίοδο δηλαδή της δεκαετίας του 1990 και 2000, προσαρμόστηκε στα διεθνή δεδομένα με έναν ανορθόδοξο τρόπο. Ενώ οι οικονομίες γίνονταν πιο εξωστρεφείς, η ελληνική γινόταν πιο εσωστρεφής. Ενώ οι οικονομίες αναζητούσαν αγαθά και υπηρεσίες για εξειδίκευση στην διεθνή αγορά η Ελλάδα στρεφόταν όλο και περισσότερο σε μία εσωστρεφή ανάπτυξη, με αιχμή τις κατασκευές, το εμπόριο και τα μεγάλα έργα χωρίς παραγωγικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό πρόσημο. Το κύμα των ιδιωτικοποιήσεων της περιόδου, ένα από τα μεγαλύτερα κύματα ιδιωτικοποιήσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς περιέλαβε όλες τις προβληματικές εταιρείες, τις τράπεζες, τις μεταφορές, τις τηλεπικοινωνίες, αλλά και τις κατασκευές (με την εκτεταμένη εφαρμογή των συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα), οδήγησε σε μεγαλύτερη εσωστρέφεια. Ακόμα και τα δειλά ανοίγματα των κρατικών εταιρειών στα Βαλκάνια και σε άλλες χώρες υπονομεύτηκαν από την ιδιωτικοποίηση των εταιρειών αυτών και τις οδήγησε σε αναδίπλωση. Η εισαγωγή του θεσμού των ανεξάρτητων αρχών δεν απέτρεψε τις ολιγοπωλιακές πρακτικές, ενώ η απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων συμπαρέσυρε προς τα κάτω την αγορά εργασίας. Κυριάρχησαν οι ξένες και εγχώριες επενδύσεις που αναζητούσαν ασφαλείς προορισμούς σε “τοποθετήσεις σταθερής απόδοσης”, όπως είναι οι επενδύσεις σε αυτοκινητόδρομους, αεροδρόμια, τυχερά παιχνίδια, ενέργεια, δίκτυα, πληροφορική και τεχνολογικές εφαρμογές στο δημόσιο.

Η εξωστρεφής ιδιωτική οικονομία, μέρος της βιομηχανίας και της γεωργίας, έμειναν σε δεύτερη μοίρα έναντι ενός συστήματος κρατικής στήριξης στις εσωστρεφείς δραστηριότητες “εγγυημένων αποδόσεων”, που απορροφούσε δημόσιους και ευρωπαϊκούς πόρους και είχε προνομιακή πρόσβαση στο τραπεζικό σύστημα. Η κατανάλωση που με τη σειρά της στήριξε την ανάπτυξη, βασίστηκε κατά κύριο λόγο στον τραπεζικό δανεισμό και σε μία συνεχή επέκταση του δημόσιου δανεισμού που συντηρούσε μη βιώσιμα συστήματα εισοδημάτων και αξιών.

Η κρίση του 2008 παρέσυρε την ελληνική οικονομία με σαρωτικό τρόπο. Οι τράπεζες βρέθηκαν στο επίκεντρο με τα κόκκινα επιχειρηματικά και καταναλωτικά δάνεια να εκτοξεύονται, τα μεγάλα έργα έμειναν μετέωρα και το κράτος έμεινε έκθετο απέναντι στο δυσθεώρητο χρέος, που για τριάντα χρόνια εξυπηρετούσε αποκλειστικά με νέο δανεισμό.

Η προσαρμογή που επέλεξαν οι μνημονιακές πολιτικές ειδικά στο πρώτο και δεύτερο μνημόνιο αποδιάρθρωσαν πλήρως την οικονομία, συμπαρασύροντας εισοδήματα, μισθούς, συντάξεις, επιχειρήσεις και τράπεζες. Οι διαδοχικές αναδιαρθρώσεις του δημόσιου χρέους εξυπνέτησαν τις ξένες τράπεζες που ήταν έκθετες στα ελληνικά ομόλογα και διέσωσαν τις ελληνικές με διαδοχικές ενέσεις δημόσιου χρήματος. Οι μνημονιακές πολιτικές προκάλεσαν τη μεγαλύτερη ύφεση που έχει καταγραφεί μεταπολεμικά στην πραγματική οικονομία, με τη δραματική συρρίκνωση της ελληνικής οικονομίας, την αποδυνάμωση του κοινωνικού κράτους, την κατάλυση των κοινωνικών δικαιωμάτων και την αποδιάρθρωση των εργασιακών σχέσεων με αποτέλεσμα το τεράστιο κοινωνικό κόστος για τον κόσμο της εργασίας, τη διεύρυνση των ανισοτήτων, της φτώχειας και της κοινωνικής περιθωριοποίησης.

Την περίοδο 2015-2019 η οικονομία σταθεροποιήθηκε, το χρέος αναδιαρθρώθηκε σε πρώτη φάση και η ανάπτυξη, επανήλθε από το 2016, σε θετική τροχιά. Θετικό είναι ότι η ανάκαμψη στηρίχθηκε σε εξωστρεφείς δραστηριότητες, τις εξαγωγές και τον τουρισμό.

Μετά την έξοδο από τα μνημόνια και την ανάκτηση της δυνατότητας πολιτικών επιλογών αποκαταστάθηκαν οι εργασιακές σχέσεις και οι συλλογικές διαπραγματεύσεις που είχαν πληγεί από το δεύτερο μνημόνιο.

Αλλά η ανάπτυξη με βιώσιμο, διατηρήσιμο και δίκαιο χαρακτήρα και η ανάκτηση μιας ισχυρής θέσης στη διεθνή οικονομία χρειάζεται μεγάλες αλλαγές. Επιβάλλει αλλαγή πορείας για το σύνολο της οικονομίας και των θεσμών. Την ίδια στιγμή οι δυνάμεις που διολισθαίνουν στο παρελθόν είναι ισχυρές και η επιστροφή στις ιδέες και πρακτικές της περιόδου πριν από την κρίση είναι ορατές. Χρησιμοποιούν την κρίση της πανδημίας ως αφορμή για την επαναφορά αποτυχημένων συνταγών για την αναδιάρθρωση της οικονομίας και την πλήρη απορρύθμιση και ελαστικοποίηση της αγοράς εργασίας, καθώς και ενός σκληρού κομματικού και αδιαφανούς κράτους. Οικοδομή, εμπόριο, real estate, μεγάλα έργα και μερικές επιλεκτικές επενδύσεις, επανεμφανίζονται ως η νέα, -από τα παλιά-, οικονομική στρατηγική, που θα ανατάξει την οικονομία. Η επανάληψη συνταγών και αναπτυξιακών αντιλήψεων του παρελθόντος που η σημερινή κυβέρνηση προάγει, μαζί με τις αντιμεταρρυθμίσεις σε ασφαλιστικό και εργασιακά, δείχνουν την ισχύ των ιδεών και των συμφερόντων του χθες.

Η Ελλάδα ανήκει στις οικονομίες που υπέστησαν μεγάλη επιδείνωση της θέσης τους την περίοδο της παγκοσμιοποίησης. Έχασε θέσεις στην παγκόσμια κατάταξη, έμεινε πίσω σε επενδύσεις και παραγωγικότητα, είχε παραγωγική και τεχνολογική υστέρηση και βίωσε δραματική επιδείνωση μισθών και εισοδημάτων. Η αντίστροφη της πορείας είναι επιβεβλημένη με μία βιώσιμη στρατηγική ανάπτυξης.

1.6 Κοινωνική Συμφωνία για την Πράσινη Μετάβαση

Η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας χρειάζεται βαθιές μεταρρυθμίσεις και μια νέα αρχή. Χρειάζεται αλλαγές και ρήξεις που θα απελευθερώσουν τις παραγωγικές δυνάμεις, το ανθρώπινο δυναμικό, και πολιτικές που θα αντιμετωπίσουν την κλιματική κρίση και τις ανισότητες.

Η ανάπτυξη θα βρει το βηματισμό της με την πράσινη μετάβαση αλλάζοντας ριζικά προσανατολισμό και αξιοποιώντας τα δυνατά στοιχεία της που είναι το ανθρώπινο δυναμικό, η ευελιξία της δυναμικής μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας, οι προοπτικές ενίσχυσης της καινοτομίας, η μεγάλη στροφή στην παραγωγική δραστηριότητα, η αξιοποίηση του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς, η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων κάθε περιφέρειας, η ενίσχυση της τοπικότητας, η ουσιαστική αποκέντρωση του ίδιου του κράτους, και οι χρονίζουσες θεσμικές τομές σε χωρικό σχεδιασμό, φορολογικό σύστημα, δημόσια διοίκηση και περιβάλλον. Θεσμικές τομές που θα ευνοήσουν τους πολλούς, θα συγκροτήσουν ένα αξιόπιστο κράτος δικαίου, και θα φέρουν στο προσκήνιο τον κόσμο της εργασίας.

Η Κοινωνική Συμφωνία για την Πράσινη Μετάβαση επικεντρώνεται σε οκτώ κεντρικούς άξονες:

Πρώτον, στον πλήρη μετασχηματισμό του παραγωγικού δυναμικού της οικονομίας, - της γεωργίας, της βιομηχανίας, του τουρισμού, της ενέργειας και των υποδομών, προς την κατεύθυνση της παραγωγής μηδενικών ρύπων και τοξικών, την κυκλική οικονομία και την αειφορία. Η μετάβαση αυτή ανοίγει νέες οικονομικές προοπτικές για την ανάκαμψη και την παραγωγική ανασυγκρότηση της οικονομίας και πρέπει να είναι κοινωνικά δίκαιη.

Δεύτερον ο κόσμος της εργασίας θα βρίσκεται στο επίκεντρο του οικολογικού και παραγωγικού μετασχηματισμού της οικονομίας με μια ισχυρή πολιτική μισθών, και δικαιωμάτων, ισχυρή προστασία, συμμετοχή και την στήριξη από ένα καθολικό κοινωνικό κράτος που εξασφαλίζει όρους ισοτιμίας για όλους. Η εργασία και το κοινωνικό κράτος αποτελούν πυλώνα της δίκαιης μετάβασης και βασική αναπτυξιακή συνιστώσα.

Τρίτον, οι ρυθμιστικές και αναπτυξιακές λειτουργίες του κράτους και των περιφερειακών αναπτυξιακών θεσμών οφείλουν να κινηθούν σε επιθυμητές κατευθύνσεις, ενισχύοντας τις πράσινες υποδομές, την κυκλική οικονομία και τις τοπικές πράσινες πρωτοβουλίες με προστασία της βιοποικιλότητας. Η δημόσια χρηματοδότηση και οι αναπτυξιακοί και επενδυτικοί πόροι θα στραφούν αποκλειστικά στον πράσινο κοινωνικό και παραγωγικό μετασχηματισμό της οικονομίας.

Τέταρτον το τραπεζικό σύστημα, το οποίο αποδείχτηκε εξαιρετικά συντηρητικό και εσωστρεφές στη διάρκεια της κρίσης, καλείται να ανανεωθεί με νέους χρηματοδοτικούς θεσμούς, - αναπτυξιακές, επενδυτικές και κοινωνικές τράπεζες, και με αλλαγές στο ίδιο το συστημικό τραπεζικό σύστημα, που θα το καθιστούν πιο ανταγωνιστικό και συμβατό με τις ανάγκες χρηματοδότησης της πράσινης μετάβασης.

Πέμπτο, ένα μεγάλο μέρος της αναπτυξιακής διαδικασίας θα στηριχθεί στους παραμελημένους τομείς των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, της κοινωνικής οικονομίας, των συνεταιριστικών θεσμών, των συνεργιών και άλλων μορφών οικονομικής και κοινωνικής οργάνωσης. Το πλαίσιο λειτουργίας και ισότιμης στήριξης αυτών των δομών αποτελεί προτεραιότητα.

Έκτο οι δημόσιες πολιτικές και η δημόσια περιουσία θα βρεθούν στο επίκεντρο της αναπτυξιακής διαδικασίας, υπερασπίζοντας τον δημόσιο χαρακτήρα τους και ταυτόχρονα καθιστώντας τους ισχυρούς πόλους αξιοποίησης ωφέλιμους για την κοινωνία.

Έβδομο η επενδυτική επιτάχυνση που χρειάζεται η οικονομία θα γίνει αν ολοκληρωθούν οι χρονίζουσες θεσμικές τομές στην λειτουργία της οικονομίας και στον μετασχηματισμό του κράτους. Οι χωροταξικές τομές, -οι δασικοί χάρτες, το κτηματολόγιο, τα τοπικά χωρικά σχέδια, ο καθορισμός των χρήσεων γης, θα πρέπει να ολοκληρωθούν. Ο ψηφιακός εκσυγχρονισμός θα βοηθήσει καθοριστικά τη δημόσια διοίκηση και τη σχέση της με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Οι προοδευτικές μεταρρυθμίσεις σε δημόσια διοίκηση και η κωδικοποίηση και απλοποίηση της νομοθεσίας θα απομειώσουν πολλές από τις γκρίζες ζώνες που δημιουργούν διαδοχικά κύματα νομοθετημάτων, αποφάσεων και ερμηνευτικών διατάξεων. Η επιτάχυνση της δικαιοσύνης θα δημιουργήσει ασφάλεια.

Όγδοο ο δημοκρατικός προγραμματισμός σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και τη διασφάλιση διαδικασιών διαφάνειας, δημοκρατικού ελέγχου και λογοδοσίας στην κατεύθυνση της αποκέντρωσης οικονομικών δραστηριοτήτων.

Για την Αριστερά που είναι στρατηγικά ταυτισμένη με το σοσιαλισμό και τη δημοκρατία, που αναζητά διαρκώς τρόπους έκφρασης της κοινωνικής πλειοψηφίας για συγκεκριμένες και ώριμες αλλαγές που ενισχύουν τη θέση των πολλών, η σημερινή συγκυρία επιβάλλει την απάντηση στις σημερινές προκλήσεις. Είναι η αριστερή απάντηση στην κλιματική κρίση όπου θα επιδιώξει να είναι συμμετοχική, δημοκρατική και το προνομιακό πεδίο ανάπτυξης της οικονομίας. Είναι η πρόκληση των ανισοτήτων που η διεύρυνση τους έχει καταστεί μάλιστα για τις περισσότερες καπιταλιστικές κοινωνίες. Είναι η αναβίωση πρωτόγνωρου συντηρητισμού και αυταρχισμού που απαιτεί στον αντίποδα, ως δυναμική απάντηση, την ενίσχυση των δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και των θεσμών.

Η προοδευτική και ριζοσπαστική στροφή επιδιώκει τον οικολογικό και κοινωνικό μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας με δικαιοσύνη και ασφάλεια που θα δώσει ώθηση στην οικονομία, θα αναβαθμίσει τη διεθνή θέση της χώρας, θα αυξήσει και θα μοιράσει δίκαια τον πλούτο, θα ενισχύσει τη θέση των εργαζομένων και των μικρομεσαίων στρωμάτων της κοινωνίας.

Αυτές είναι οι δεσμεύσεις του ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ απέναντι στη μεγάλη πλειοψηφία που θα στηρίξει τη νέα προοδευτική διακυβέρνηση της χώρας. Μια νέα Κοινωνική Συμφωνία που δίνει ελπίδα και προοπτική στη πλατιά κοινωνική συμμαχία των εργαζομένων, των ανθρώπων του μόχθου, των μικρομεσαίων επαγγελματιών και επιχειρηματιών, των αγροτών, των κοινωνικά ασθενέστερων, και κυρίως των νέων που αγωνίζονται για ένα καλύτερο και πιο δίκαιο μέλλον.

1.7 Γιατί, ποιες, ποιοι και πώς θα την υλοποιήσουμε.

Γιατί

Η πανδημία είναι ο καταλύτης που έχει αναδείξει με τον πιο ξεκάθαρο τρόπο τις πολλαπλές κρίσεις που διαμορφώνουν το ιστορικό γίνεσθαι του 21ου αιώνα – την κλιματική κρίση, την οικονομική, την προσφυγική, τη δημογραφική, αυτήν της εργασίας και της δημοκρατίας, μαζί με τις γεωπολιτικές ανακατατάξεις και την κρίση της εξωτερικής πολιτικής. Τελικά, πρόκειται μάλλον για τις πολλές όψεις μίας συστημικής κρίσης που δεν περιγράφει πλέον κάτι έκτακτο και προσωρινό αλλά μια κατάσταση που τείνει να παγιωθεί ως δήθεν «νέα κανονικότητα».

Μέσα από αυτή τη συστημική κρίση σφυρηλατείται ήδη ο κόσμος του αύριο. Η μορφή που θα πάρει δεν είναι νομοτελειακά προδικασμένη, αλλά θα εξαρτηθεί από την έκβαση μιας ιστορικής σύγκρουσης ιδεών, πολιτικών και αξιών. Σε αυτήν την σύγκρουση

ενυπάρχει η κοινωνική διάσταση, η γεωπολιτική, η πολιτική – ιδεολογική και η πολιτισμική. Ο ιδεολογικός αντίπαλος έχει κάνει σαφές και τι επιδιώκει και προς όφελος και για λογαριασμό ποιων ταξικών και οικονομικών στρωμάτων εργάζεται. Το δικό μας έργο δεν είναι η αντίδραση στις κινήσεις του αντιπάλου, αλλά η κινητοποίηση, η οργάνωση και, τελικά, η νίκη εκείνων των κοινωνικών δυνάμεων που θα κρίνουν τη μορφή του κόσμου στο μετά, σύμφωνα με το δικό μας αξιακό κεκτημένο.

Ποιες και ποιοι

Άρα: εργαζόμαστε για να κινητοποιηθεί πρώτα και κύρια ο κόσμος της εργασίας και ο κόσμος της δημιουργίας και του πολιτισμού, οι παραγωγικές, δυναμικές και καινοτόμες δυνάμεις της οικονομίας, και το επιστημονικό δυναμικό της χώρας δηλαδή εκείνα τα στρώματα, τα συμφέροντα των οποίων το πρόγραμμα του ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ θέλει να εκφράσει, δίνοντας λύση στα ζητήματα που τους απασχολούν και λειτουργώντας ως πολιτικό - ιδεολογικό όχημα για την επίτευξη των στόχων τους. Θέλουμε να εκφράσουμε τις αγωνίες και τις προσδοκίες των δημοκρατικών και προοδευτικών πολιτών. Εργαζόμαστε, για τον σκοπό αυτό, μέσα από τις κομματικές μας δομές, μέσα από τις θεσμικές και κοινωνικές οργανώσεις και μέσα από τις κινηματικές δράσεις που υποστηρίζουμε. Ανοίγουμε συνεχή διάλογο με τα ζωντανά, σύγχρονα κινήματα – ιδίως της νεολαίας. Το πρόγραμμα αφορά και απευθύνεται σε εκείνους που, αφενός, θα κληθούν να το συνδιαμορφώσουν και, αφετέρου, θα το υλοποιήσουν. Ιδιαίτερο ρόλο σε αυτό έχουν να παίξουν οι διανοούμενοι, οι επιστήμονες, οι ερευνητές, οι δημιουργοί, οι καλλιτέχνες οι εργαζόμενοι του πολιτισμού. Αυτοί καλούνται να δουν με καθαρή ματιά τις κατευθύνσεις, ακόμα και τα υπόγεια ρεύματα, της εποχής μας, να τα αναλύσουν σε βάθος, να πάρουν θέση.

Πώς

Κεντρικός άξονας της δουλειάς μας είναι το αξίωμα ότι, σε μια εποχή έντονης ανασφάλειας και αβεβαιότητας, αποστολή της Αριστεράς είναι να δώσει ένα πλαίσιο αληθινής ασφάλειας στις δημιουργικές, παραγωγικές και προοδευτικές δυνάμεις της κοινωνίας, ώστε να εξελιχθούν και να ευδοκιμήσουν. Σε μια εποχή όπου συστηματικά καλλιεργείται ο φόβος σε όλα τα επίπεδα, δική μας δουλειά είναι να αντιμετωπίσουμε τον φόβο, να μην είναι ο φόβος η κινητήριος δύναμη των κοινωνικών διεργασιών. Αυτό είναι προϋπόθεση της ελευθερίας.

Ο πρώτος δρόμος γι' αυτό είναι η διαμόρφωση ενός νέου, σύγχρονου κοινωνικού κράτους, ενός κράτους πρόνοιας κατάλληλου για τις προκλήσεις του 21ου αιώνα. Η πανδημία έδωσε -με τραγικό συχνά τρόπο- το κατάλληλο έναυσμα για την υπεράσπιση του κυρίαρχου ρόλου του κράτους πρόνοιας στις σύγχρονες κοινωνίες. Έγινε ξεκάθαρο πόσο σημαντικό είναι για μια οργανωμένη κοινωνία να διαθέτει τις δημόσιες δομές υγείας ώστε να καλύπτει υγειονομικά το σύνολο του πληθυσμού της και ποιες είναι οι συνέπειες της παράδοσης των υπηρεσιών υγείας στο ιδιωτικό κεφάλαιο. Πόσο σημαντική είναι η ασφάλεια και η υγιεινή στους χώρους εργασίας, καθώς και η ύπαρξη μεγάλων και λειτουργικών, δημοσίων δικτύων και μέσων μαζικής μεταφοράς. Πόσο σημαντική είναι η δημόσια παιδεία για την ανάπτυξη ανθρώπων με κριτική σκέψη που δεν θα γίνονται έρμαιοι των fake news και πολιτών με δημοκρατική συνείδηση που δεν θα άγονται και φέρονται από φτηνές δημαγωγίες, αλλά και για την επίτευξη κοινωνικής κινητικότητας και την καταπολέμηση των ανισοτήτων με την παροχή ίσων ευκαιριών πρόσβασης στη γνώση. Είναι αναγκαία η ανάδειξη διανοουμένων, ερευνητών και επιστημόνων που θα συνεισφέρουν με τις ιδέες τους να πάει ο κόσμος μας μπροστά.

Έχει εμπεδωθεί, πλέον, ότι το πλέγμα υπηρεσιών που παρέχει το σύγχρονο κράτος πρόνοιας ανάγεται στα δημόσια αγαθά, τα οποία οφείλουν να βρίσκονται εκτός και

υπεράνω της ιδιωτικής συναλλαγής. Σε αυτά τα κοινά προστίθενται επίδικα που προκύπτουν από τις νέες τεχνολογίες, όπως η πρόσβαση στο διαδίκτυο και η προστασία των προσωπικών δεδομένων. Έτσι, το περιεχόμενο παραδοσιακών κοινωνικών δικαιωμάτων, όπως το δικαίωμα στην εργασία και την υγεία, ανανοηματοδοτείται και αποκτά νέο περιεχόμενο. Ειδικά ως προς το δικαίωμα στην εργασία, αυτό προφανώς συμπεριλαμβάνει πάντα τη δίκαιη αμοιβή, επαρκή για τις ανάγκες του σύγχρονου εργαζομένου. Περιλαμβάνει, όμως, και τις απαντήσεις που δίνουμε στα ζητήματα που προκύπτουν από την τηλεργασία, τη χρήση τεχνολογιών παρακολούθησης των εργαζομένων, την χρήση ή την κατάχρηση των προσωπικών τους δεδομένων.

Χρειαζόμαστε νέους θεσμούς, αλλά και νέους τρόπους οργάνωσης και λειτουργίας των υφιστάμενων θεσμών. Μείζονα ζητήματα της εποχής μας, όπως παραδείγματος χάρη οι περιβαλλοντικές συνέπειες της κλιματικής αλλαγής και η μετάβαση σε νέες, βιώσιμες μορφές παραγωγής και διανομής ενέργειας ενέχουν έντονο και το στοιχείο της τοπικότητας, γεγονός που φέρνει στο προσκήνιο την αρχή της επικουρικότητας. Μια πολιτική δράση οφείλει να αναλαμβάνεται σε εκείνο το επίπεδο πολιτειακής οργάνωσης που βρίσκεται πιο κοντά στον πολίτη, εφόσον δεν εξυπηρετείται καλύτερα σε κεντρικό επίπεδο.

Ειδικά για τους νέους και τις νέες – που δοκιμάστηκαν ιδιαίτερα στην περίοδο της οικονομικής κρίσης και της πανδημίας - υπάρχει η αναγκαιότητα ειδικότερης στρατηγικής. Ο ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ μέσα από το Πρόγραμμά του θέλει να κάνει μια ξεχωριστή συμφωνία μαζί τους. Η επόμενη κυβέρνηση της Αριστεράς καλείται να δημιουργήσει τις συνθήκες για πρόσβαση στην αξιοπρεπή εργασία και τη στέγη και να ενισχύσει τα πεδία του πολιτισμού του ελεύθερου χρόνου και της μόρφωσης. Το σχέδιο του ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ θα αποτυπωθεί σε μια **Χάρτα Δικαιωμάτων για τη Νέα Γενιά** που θα λειτουργήσει ως ένα ανοιχτό πεδίο προς εμπλουτισμό από τους ίδιους τους νέους, με τις συλλογικές πρωτοβουλίες, τις δράσεις, τις οργανώσεις και φυσικά τους αγώνες και τα κινήματά τους.

Στο νέο σύμβολο που θέλει η σύγχρονη Αριστερά και ο ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία να συνάψει με την κοινωνία, το βασικό σημείο, τελικά, είναι η εφαρμογή του προγράμματος μας στο πλαίσιο της διακυβέρνησης της χώρας. Επομένως, ως πολιτική δύναμη που διεκδικεί την ψήφο του λαού για να κυβερνήσει, οφείλουμε να παρακολουθούμε στενά τις εξελίξεις στον διεθνή μας περίγυρο, ιδίως εντός των πολυμερών πλαισίων συνεργασίας στα οποία εντάσσεται η χώρα, με πρώτη την ΕΕ. Πρέπει να διαβάζουμε και να παρεμβαίνουμε σωστά στους ευρωπαϊκούς συσχετισμούς. Να αναλύουμε τη μετεξέλιξη της ευρωπαϊκής διαδικασίας παίρνοντας υπόψη τους περιορισμούς της ΕΕ και να συνεργαζόμαστε σε ευρωπαϊκό επίπεδο για να αλλάζουν οι συσχετισμοί υπέρ των συμφερόντων της ευρωπαϊκής κοινωνίας.

Όλες οι διαχρονικές αξίες της Αριστεράς έχουν ανέλθει στο προσκήνιο. Ανακαλύπτονται εκ νέου από πολλούς πολίτες, βρίσκονται στο επίκεντρο των πολιτικών αντιμετώπισης των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτισμικών, περιβαλλοντικών και πανδημικών προκλήσεων. Φαίνεται να επιζητούν την επαρκή πολιτική τους έκφραση. Αυτή είναι η δική μας πλευρά. Εμείς από εδώ οφείλουμε να ξεκινήσουμε. Εδώ να πατήσουμε και από εδώ να προχωρήσουμε. Δημιουργώντας τις προϋποθέσεις μιας μεγάλης κοινωνικής και πολιτικής σύμπραξης που θα καταστήσει τις επιβεβλημένες πολιτικές τομές και ρήξεις εφικτές και βιώσιμες.

2. Κοινωνική Συμφωνία για την Πράσινη Μετάβαση - Για τον οικολογικό και κοινωνικό μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας.

2.1 Ελληνική οικονομία. Από την κατάρρευση στην προοπτική της Πράσινης Παραγωγικής Ανασυγκρότησης

Η ελληνική οικονομία βίωσε μία δραματική περίοδο κρίσης και υποβάθμισης. Η οικονομία, ιδιαίτερα την περίοδο 2010-2014, συρρικνώθηκε κατά το ένα τέταρτο, οι μισθοί και τα εισοδήματα μειώθηκαν σε ποσοστά άνω του 30% , η ανεργία ανήλθε περίπου στα επίπεδα του 28% και ένα σημαντικό δυναμικό κομμάτι νέων μετανάστευσε στο εξωτερικό. Η διεθνής θέση της Ελλάδας επιδεινώθηκε σε όλους τους οικονομικούς και κοινωνικούς δείκτες.

Η δεκαετία της οικονομικής κρίσης ανέδειξε τα αδιέξοδα του νεοφιλελεύθερου μοντέλου ανάπτυξης, της στρατηγικής δηλαδή που επιδίωκε την ανάπτυξη της οικονομίας ταυτόχρονα με την υποβάθμιση του κοινωνικού κράτους και τη συμπίεση των μισθών. Το μοντέλο αυτό οδήγησε στη διεύρυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, στην υποβάθμιση της εργασίας και του περιβάλλοντος. Το νεοφιλελεύθερο αφήγημα ότι η κοινωνική ευημερία έπεται της οικονομικής ανάπτυξης και ότι η υποχώρηση των δημόσιων πολιτικών απελευθερώνει την οικονομία αποδείχτηκε παραπλανητικό και πηγή όξυνσης των ανισοτήτων. Η αποτυχία και το αδιέξοδο των επιλογών αυτών αποδείχθηκε τόσο κατά τη διάρκεια της κρίσης όσο και την περίοδο πριν την εκδήλωσή της. Και αυτό γιατί, η μακρά περίοδος ανόδου της οικονομίας, συνοδεύτηκε από την ταυτόχρονη υποχώρηση των κοινωνικών δεικτών. Όσο εν τέλει μεγάλωνε ο πλούτος, τόσο πιο άδικα μοιράζονταν.

Η εν εξελίξει υγειονομική κρίση του Covid-19, έρχεται να συμπληρώσει τη νέα περίοδο στην οποία έχουμε εισέλθει. Πρόκειται για μια συνθήκη που χαρακτηρίζεται από την ταυτόχρονη εκδήλωση παλιών και νέων κρίσεων όπως κλιματική, υγειονομική, οικονομική, προσφυγική, δημογραφική και γεωπολιτική κρίση. Οι νεοφιλελεύθεροι μηχανισμοί που ενεργοποιούνται για να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες αυτής της πολύπλευρης κρίσης αποδεικνύονται αναποτελεσματικοί καθώς οδηγούν στην όξυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, περαιτέρω υποβάθμιση της εργασίας, κίνδυνο μόνιμης άρσης κεκτημένων ατομικών δικαιωμάτων και ανασφάλεια.

Η απάντηση της Αριστεράς στις σημερινές προκλήσεις, όπου ο παλιός τρόπος ανάπτυξης έπαψε να είναι βιώσιμος ενώ ο νέος δεν έχει ακόμα καθοριστεί, είναι ο ριζοσπαστικός οικολογικός και κοινωνικός μετασχηματισμός της οικονομίας. Η εγχώρια εκδοχή του νεοφιλελεύθερου κρατικοδίαιτου μοντέλου και η επανάληψη πολιτικών και πρακτικών που μας οδήγησαν σε διαδοχικές κρίσεις, δεν μπορούν σήμερα να είναι η απάντηση στις προκλήσεις του αύριο ούτε είναι ικανές και επαρκείς να μας οδηγήσουν στην επίτευξη του στόχου της βιώσιμης και δίκαιης, χωρίς αποκλεισμούς, ανάπτυξης. Το ολοκληρωμένο σχέδιο της Πράσινης Κοινωνικής Συμφωνίας που καταθέτει ο ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ επιδιώκει να μετασχηματίσει το παραγωγικό υπόδειγμα με αποτελεσματικό τρόπο και να διασφαλίσει τη δίκαιη κατανομή του παραγόμενου πλούτου για όλους και όλες με όρους αειφορίας. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα βιώσιμης και δίκαιης ανάπτυξης.

Το αναπτυξιακό υπόδειγμα ξεκινάει από μια ριζοσπαστική πολιτικά και οικολογικά αφετηρία και συνδέεται με τις τρεις προκλήσεις της εποχής μας – ιδίως της δεκαετίας που διανύουμε -: την κλιματική κρίση, τη διεύρυνση των κοινωνικών και περιφερειακών ανισοτήτων και την ψηφιακή μετάβαση, προκλήσεις που μαζί με την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας του Covid 19 οριοθετούν το κοινωνικοοικονομικό τοπίο της επόμενης μέρας. Για τον ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ, οι προκλήσεις αυτές, δεν δρουν σαν διακριτές

καταστάσεις, αλλά βρίσκονται σε διαρκή και πολυδιάστατη αλληλεπίδραση. Για το λόγο αυτό, ενσωματώνονται σε ένα συνολικό προοδευτικό σχέδιο για αντιστροφή της πορείας της ελληνικής οικονομίας στη βάση ενός βαθύτερου οικολογικού και κοινωνικού μετασχηματισμού.

Αφετηρία του αναπτυξιακού υποδείγματος μας είναι η αρχή ότι η ανάπτυξη για να είναι αποτελεσματική και βιώσιμη πρέπει να είναι δίκαιη και να οδηγεί σε άρση της άνισης κοινωνικής και χωρικής κατανομής του εισοδήματος. Το αναπτυξιακό σχέδιο της Αριστεράς έχει συμπεριληπτικό χαρακτήρα καθώς δομικά στοιχεία του είναι η δίκαιη κατανομή του παραγόμενου πλούτου μεταξύ εργασίας και κεφαλαίου, η ενίσχυση της οικονομικής δημοκρατίας και του παραγωγικού πλουραλισμού, η εδραίωση ενός καθολικού και ποιοτικού συστήματος δημόσιων αγαθών καθώς και η εγγυημένη πρόσβαση σε ποιοτικές και αειφόρες υπηρεσίες κοινής ωφέλειας.

Στόχος του σχεδίου του ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ είναι η αντιστροφή της δυναμικής των προηγούμενων δεκαετιών και η παραγωγή προστιθέμενης αξίας μέσω της αξιοποίησης των δυνατοτήτων όλων των περιφερειών της χώρας, την ενσωμάτωση στην παραγωγική διαδικασία αργούντος δυναμικού και την κοινωνική αναζωογόνηση τομέων και περιοχών που έχουν εγκαταλειφθεί. Η ανάπτυξη αφορά όλους/όλες και όλοι/όλες πρέπει να συμμετέχουν. Στη βάση αυτή το αναπτυξιακό σχέδιο διαμορφώνεται από κάτω προς τα πάνω και τροφοδοτείται μέσα από ένα μηχανισμό δημοκρατικού σχεδιασμού και συλλογικής διαβούλευσης.

Στον πυρήνα του αναπτυξιακού υποδείγματος βρίσκεται η εργασία, η οποία έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στη δημιουργία αξίας. Στη βάση αυτή, πολιτική προτεραιότητα δίνεται στην ενίσχυση της δυνατότητας της εργασίας να δημιουργεί και να παράγει καινοτομία, να μετασχηματίζει την εμπειρία σε γνώση και να διευρύνει την ατομική και συλλογική αυτονομία. Σημείο εκκίνησης για την απελευθέρωση της αναπτυξιακής δυναμικής της εργασίας, είναι η οικοδόμηση ενός σταθερού πλαισίου εργασιακών σχέσεων και η ενίσχυση της διαπραγματευτικής δύναμης των εργαζομένων. Άλλωστε η τόνωση της ζήτησης μέσω της αύξησης του εισοδήματος των εργαζομένων αποτελεί βασικό αναπτυξιακό παράγοντα σε όφελος του μεγάλου όγκου των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων. Παράλληλα, η σταθερότητα και η προοπτική υψηλών αποδοχών στρέφουν συνολικά την οικονομική δραστηριότητα σε επενδύσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας, στην έρευνα και την καινοτομία.

Η παραγωγική ανασυγκρότηση που έχει ανάγκη η χώρα δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς οριζόντιες πολιτικές που θα οδηγούν σε αύξηση της εγχώριας παραγόμενης αξίας με δημιουργία νέας βιώσιμης παραγωγικής βάσης. Απαιτείται σύνδεση της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης με την ελληνική παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών. Οι διαθέσιμοι εθνικοί και ευρωπαϊκοί αναπτυξιακοί πόροι δεν πρέπει να κατευθυνθούν όπως στο παρελθόν σχεδόν αποκλειστικά σε εισαγωγές αλλά να αυξήσουν την εγχώρια παραγωγή.

Στο επίπεδο των σχέσεων παραγωγής, το αναπτυξιακό υπόδειγμα του ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ στηρίζει τον οικονομικό πλουραλισμό και ιδίως τις αλληλέγγυες και συνεργατικές σχέσεις, ως θεμέλιο της παραγωγής και της διανομής του πλούτου και προτάσσει την κοινωνική και συνεργατική οικονομία. Η αλληλέγγυα οικονομία αποτελεί τρόπο παραγωγής, όχι περιθωριακό ή συμπληρωματικό, αλλά ένα εναλλακτικό σύστημα επιχειρηματικής οργάνωσης σε παραγωγικούς και δυναμικούς τομείς.

2.2 Η Αριστερή Στρατηγική για την Κλιματική κρίση.

Βιώνουμε ήδη την εποχή της κλιματικής κρίσης και τις συνέπειές της, ως αποτέλεσμα δεκαετιών κυριαρχίας του μοντέλου ανάπτυξης με επίκεντρο την κερδοσκοπική υπερεκμετάλλευση της γης και των φυσικών πόρων. Η στροφή των οικονομιών προς ένα “πράσινο” μοντέλο ανάπτυξης αποτελεί μονόδρομο. Η αποτύπωση των κλιματικών στόχων για το 2050, η επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας και η μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικού άνθρακα υποχρεώνει όλους τους τομείς σε δομικό μετασχηματισμό, και θα οδηγήσει σε επαναπροσδιορισμό του κόσμου όπως τον γνωρίζαμε μέχρι σήμερα. Οι κοινές αιτίες κλιματικής κρίσης και πανδημίας του Covid 19 οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης είναι δυνατό να περιορίσει τον κίνδυνο πανδημικών ή άλλων άγνωστων ακόμα απειλών που σχετίζονται με το κυρίαρχο παραγωγικό και καταναλωτικό μοντέλο ή τουλάχιστον να καταστήσει περισσότερο εφικτή την έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπισή τους.

Η μετάβαση αυτή, αποτελεί πεδίο κεντρικής πολιτικής αντιπαράθεσης ανάμεσα στη Δεξιά και την Αριστερά στην Ευρώπη και στον υπόλοιπο κόσμο, καθώς αφορά τα μέσα και τους όρους που θα διαμορφωθεί η νέα οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική πραγματικότητα.

Η Δεξιά προκρίνει μία πράσινη μετάβαση που θα σχεδιασθεί και υλοποιηθεί αποκλειστικά μέσω των αγορών, με μηχανισμούς που τείνουν να αναπαράγουν ή να επεκτείνουν τις υφιστάμενες κοινωνικοπολιτικές ανισότητες, και εν δυνάμει μετατρέποντας την πράσινη μετάβαση σε νέα μορφή κοινωνικού αποκλεισμού και νέα μορφή διεύρυνσης των ανισοτήτων τόσο σε περιφερειακό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Με αποκλεισμό κινδυνεύουν οι κοινωνικές ομάδες με μεσαία ή χαμηλά εισοδήματα, που αδυνατούν να χρηματοδοτήσουν το “πρασίνισμα” της κατανάλωσης (κατοικία, μετακίνηση), και κινδυνεύουν να φέρουν το βάρος νέων επιβαρύνσεων στα ορυκτά καύσιμα. Με υψηλό κοινωνικό κόστος μετάβασης απειλούνται οι κάτοικοι και οι εργαζόμενοι σε γεωγραφικές περιοχές και δραστηριότητες υψηλής έντασης άνθρακα.

Η ευκαιρία του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας δεν πρέπει να πάει χαμένη. Η χρηματοδότηση δράσεων και έργων οι οποίες υποστηρίζουν τον περιβαλλοντικό και κοινωνικό μετασχηματισμό είναι αναγκαίος όρος για την υπέρβαση της κλιματικής και υγειονομικής κρίσης και τη δημιουργία ενός παραγωγικού μοντέλου που δεν θα αφήνει καμία και κανέναν στο περιθώριο.

Η Αριστερά σχεδιάζει την πράσινη μετάβαση στο νέο ενεργειακό και οικονομικό υπόδειγμα, με όρους Ενεργειακής Δημοκρατίας που διασφαλίζει την κλιματική δικαιοσύνη και τη συμμετοχή των πολλών στην παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ. Το αναπτυξιακό υπόδειγμα του ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ ενσωματώνει τις αρχές αυτές σε ένα Σχέδιο Δίκαιης Πράσινης Μετάβασης, στο οποίο συμμετέχουν όλοι/όλες και προστατεύονται οι πιο ευάλωτες ομάδες πολιτών, οι εργαζόμενοι-ες και οι γεωγραφικές περιοχές που κινδυνεύουν να μείνουν πίσω.

Το **Σχέδιο Δίκαιης Πράσινης Μετάβασης** αναπτύσσεται σε πέντε άξονες:

Πρώτον, προκρίνει την ισότιμη πρόσβαση στα ενεργειακά προϊόντα και στα κοινά αγαθά όπως το νερό, θεωρεί την πρόσβαση στην ενέργεια καθολικό αγαθό και προεργάζει την μετάβαση με τη συμμετοχή του συνόλου των κοινωνικών ομάδων. Ταυτόχρονα επιζητά να υπάρξουν επαρκείς πόροι και μέτρα πολιτικής για μια ομαλή και ισόρροπη μετάβαση των περιφερειών που θα θιγούν.

Δεύτερον, αναδεικνύει ένα νέο ενεργειακό πρότυπο που στηρίζεται κατά προτεραιότητα στις ΑΠΕ και σε όλες τις μορφές της πράσινης ενέργειας. Προσβλέπει στην ταχεία αποκλιμάκωση των άλλων πηγών ενέργειας, του λιγνίτη, των ορυκτών υγρών καυσίμων και του φυσικού αερίου, με τρόπο που να διασφαλίζει τη σταθερότητα του ενεργειακού συστήματος, το κόστος ενέργειας, την αποφυγή κοινωνικών εντάσεων και οικονομικών κρίσεων και την επίτευξη των κλιματικών στόχων. Στο πλαίσιο αυτό θα απαγορευτεί οποιοδήποτε νέο έργο εξόρυξης με βάση τα ορυκτά καύσιμα, ενώ όσες άδειες εγκαταλείπονται από τους επενδυτές δεν θα ανανεώνονται. Θα γίνουν σεβαστές οι υπόλοιπες άδειες που προβλέπουν αυστηρά περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια.

Τρίτον αναπτύσσει την κοινωνική ιδιοκτησία και τον πλουραλισμό του ενεργειακού συστήματος. Προτάσσει έναν αποκεντρωμένο και δημοκρατικό τρόπο παραγωγής, διαχείρισης και κατανάλωσης ενέργειας. Δίνει τη δυνατότητα στις τοπικές κοινωνίες, στην αυτοδιοίκηση, την τοπική επιχειρηματικότητα να συμμετέχουν ενεργά στην παραγωγή ενέργειας και τον ενεργειακό μετασχηματισμό μέσα από αποκεντρωμένα και συμμετοχικά σχήματα όπως οι ενεργειακές κοινότητες.

Τέταρτον, δίνει απόλυτη προτεραιότητα στην κυκλική οικονομία, στην επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση υλικών και πρώτων υλών, και γενικότερα στην αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από την κατανάλωση των πεπερασμένων πόρων. Ενθαρρύνει τον σχεδιασμό προϊόντων που είναι ανθεκτικά στον χρόνο.

Πέμπτον, ενσωματώνει ως κεντρική μεταβλητή το περιβάλλον στην αναπτυξιακή διαδικασία, με εργαλεία τον δημοκρατικό χωρικό και περιβαλλοντικό σχεδιασμό.

Έκτον, δίνει προτεραιότητα στην εγχώρια προστιθέμενη αξία της πράσινης μετάβασης ώστε να ενισχυθεί το παραγωγικό δυναμικό της χώρας μας.

Ειδικότερα, προτεραιότητα αποτελεί η ανάπτυξη των ΑΠΕ συνδυαστικά σε αυτόνομες κατοικίες, στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων, σε ενεργειακές κοινότητες, δήμους, τοπικά δίκτυα παραγωγής, αποθήκευσης και διανομής ενέργειας, και μεγαλύτερα έργα σε περιοχές με υψηλό δυναμικό ΑΠΕ με βάση τις αρχές της ενεργειακής δημοκρατίας. Όλες οι περιφέρειες θα συμμετέχουν στην μετάβαση. Η κοινωνική οικονομία βρίσκεται στον πυρήνα του Συνολικού Σχεδίου Δίκαιης Μετάβασης.

Στο πλαίσιο της διαχείρισης των αποβλήτων, η θέση του ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ είναι επί της αρχής κατά της ενεργειακής αξιοποίησης σύμμεικτων απορριμμάτων και κατά της ελλιπούς επεξεργασίας, που δεν ικανοποιεί τους στόχους ανακύκλωσης της Ευρ. Ένωσης. Η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ νομοθέτησε το νέο Εθνικό Σχεδιασμό για τη Διαχείριση Αποβλήτων, το Εθνικό Σχέδιο πρόληψης αποβλήτων, τον Σχεδιασμό για τα επικίνδυνα απόβλητα, ενέκρινε τους αντίστοιχους Περιφερειακούς Σχεδιασμούς και ολοκλήρωσε τη Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία που περιλήφθηκε και στην Αναπτυξιακή Στρατηγική της χώρας, ενώ με νομοθετικές ρυθμίσεις ενίσχυσε τη διαφάνεια και το ρόλο της αυτοδιοίκησης για τα θέματα διαλογής στην πηγή και ανακύκλωση.

Παράλληλα, το σχέδιο του ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ επιδιώκει τη διασφάλιση της αειφορικής διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών μέσω των συμμετοχικών σχημάτων διακυβέρνησής, την προστασία της βιοποικιλότητας και ένα εκτενές πρόγραμμα αποκατάστασης οικοσυστημάτων. Τέλος, υποστηρίζει και ενισχύει το κίνημα για την κλιματική δικαιοσύνη βάζοντας στη πρώτη γραμμή τη νεολαία, τους εργαζόμενους, τις γυναίκες, τους μετανάστες και τους πρόσφυγες και άλλες κοινωνικά ευάλωτες ομάδες, οι οποίες βιώνουν πιο έντονα τις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης.

Εμβληματική Παρέμβαση: Προώθηση Σχημάτων Αποκεντρωμένης Παραγωγής Ενέργειας. Στόχος με βάση το κεντρικό σχέδιο ρύθμισης της παραγωγής ενέργειας, είναι ποσοστό της τάξης του 50% να παράγεται αποκλειστικά από ενεργειακές κοινότητες ή/και

ΜμΕ, νοικοκυριά και αγρότες. Στις ιδιωτικές επενδύσεις μεγάλης κλίμακας θα επιδιώκεται η συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας μέσω της παροχής εξειδικευμένων κινήτρων.

Παράλληλα σχεδιάζουμε μέτρα και δράσεις όπως:

- Εθνική Στρατηγική για Κλιματικά Ουδέτερη Ελλάδα το 2045. Βλέπουμε θετικά μέτρα και πολιτικές για την επίτευξη των στόχων νωρίτερα.
- Εξασφάλιση ότι όλοι οι πόροι του Ταμείου Ανθεκτικότητας θα είναι συμβατοί με την αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής ζημιάς στο περιβάλλον και της βιώσιμης ταξινόμιας.
- Επεξεργασία ενός οδικού χάρτη για την επίτευξη όλων των Στόχων για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη του ΟΗΕ (SDGs) και χρήση των SDGs ως σημείων αναφοράς σε όλες τις νομοθετικές δράσεις σε κάθε τομέα πολιτικής.
- Ρήτρα περιβαλλοντικού και ανθρακικού αποτυπώματος, που θα εφαρμοστεί σταδιακά για το σύνολο των δημόσιων χρηματοδοτήσεων, δανείων, προγραμμάτων και δράσεων.
- Ενεργοποίηση πολυετών χρηματοδοτικών προγραμμάτων ενίσχυσης της εξοικονόμησης ενέργειας στις κατοικίες και αυτοπαραγωγής ενέργειας για χαμηλά και μεσαία εισοδήματα.
- Προγράμματα δίκαιης μετάβασης για τις λιγνιτικές περιοχές με επίκεντρο την απασχόληση, την αξιοποίηση υποδομών για νέες ενεργειακές δραστηριότητες, (εναλλακτική παραγωγή-αποθήκευση ενέργειας), την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων σε βιομηχανία, γεωργία, δημιουργική οικονομία και περιβάλλον.
- Ολοκλήρωση του σχεδιασμού σε εθνικό και τοπικό επίπεδο που ξεκίνησε επί κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ και περιλαμβάνει:
 - τα Ειδικά Χωροταξικά (ΑΠΕ, ορυκτοί πόροι, τουρισμός κλπ),
 - τα Τοπικά Χωρικά Σχέδια με όρους, προϋποθέσεις και κριτήρια περιβαλλοντικής βιωσιμότητας,
 - τις Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες, τα ΠΔ και τα Σχέδια Διαχείρισης των περιοχών Natura 2000
 - τους δασικούς Χάρτες και
 - το Κτηματολόγιο.
- Αύξηση δημοσίων επενδύσεων σε πράσινες δημόσιες μεταφορές. Εφάπαξ 25% αύξηση των επενδύσεων για την επόμενη πενταετία, με έμφαση, στον εξηλεκτρισμό και επέκταση του σιδηροδρομικού δικτύου καθώς και την αντικατάσταση με «καθαρά οχήματα» του στόλου λεωφορείων.
- Δημόσιες Πράσινες Προμήθειες. Στόχος το 2022 το σύνολο των δημόσιων προμηθειών – συμβάσεων να ενεργοποιούνται με αυστηρά «πράσινα κριτήρια»
- Πλέγμα κινήτρων για την ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, της συνεργατικότητας και της κοινωνικής οικονομίας σε τομείς επαναχρησιμοποίησης πόρων και υλικών .
- Υλοποίηση εξειδικευμένων σχεδίων κυκλικής οικονομίας για το σύνολο των δραστηριοτήτων σε μεταποίηση, τουρισμό και πρωτογενή τομέα.
- Αύξηση δημοσίων επενδύσεων για αποκατάσταση και διαχείριση οικοσυστημάτων.

2.3 Η Αριστερή Στρατηγική για την Ψηφιακή Μετάβαση

Διανύουμε μία περίοδο ψηφιακής «κοινωνικό-τεχνικής μετάβασης», που επηρεάζει όλο το εύρος της ανθρώπινης δραστηριότητας από το χώρο εργασίας, την ενέργεια, τις μεταφορές, τις πόλεις και την κατοικία, τη διαχείριση των φυσικών πόρων, την υγεία, την εκπαίδευση, μέχρι τον πολιτισμό, τον ελεύθερο χρόνο και την αναψυχή, την ενημέρωση και τα κοινωνικά δίκτυα. Η λεγόμενη 4^η Βιομηχανική Επανάσταση (4BE) καθορίζει τις εξελίξεις στη βιομηχανική παραγωγή και όχι μόνο. Βρισκόμαστε μπροστά σε μια διαδικασία που παράγει τεχνολογικές ασυνέχειες και σοκ: διεθνείς αλυσίδες αξίας ρευστοποιούνται, νέοι τομείς και κλάδοι αναδύονται, καταμερισμοί εργασίας απαξιώνονται.

Η Αριστερά δεν βλέπει την τεχνολογική εξέλιξη ως μια ουδέτερη διαδικασία, αλλά ως πεδίο πολιτικών επιλογών, αντιπαραθέσεων και συλλογικής διεκδίκησης. Δεν υπάρχει χώρος ούτε για τεχνοφοβικές άμυνες ούτε για προσδοκίες στη βάση της τεχνολογικής ανάπτυξης. Οι δημόσιες πολιτικές πρέπει να είναι ο καθοριστικός ρυθμιστικός παράγοντας της εξέλιξης αυτής, καθώς η αυτορρύθμιση των αγορών προκαλεί δομική ανεργία, κοινωνικούς αποκλεισμούς (απαξίωση εργατικής δύναμης, αδυναμία συμμετοχής πολιτών στην ψηφιακή καθημερινότητα), όξυνση των περιφερειακών ανισοτήτων και υποβάθμιση της προστασίας της ιδιωτικής ζωής, πλήττοντας έτσι την ποιότητα της δημοκρατίας. Οι δημόσιες πολιτικές στον ψηφιακό τομέα δεν πρέπει να καθορίζονται με βάση το ερώτημα «είναι τεχνολογικά εφικτό» αλλά πρέπει να σχεδιάζονται με βάση το ερώτημα «τι είναι κοινωνικά χρήσιμο και αναγκαίο».

Η πανδημία μας έδωσε μια πρώτη εικόνα από το πόσο διαφορετικό ή/και δυστοπικό μπορεί να γίνει το μέλλον, καθώς σε συνθήκες πίεσης και απουσίας δημόσιων πολιτικών, όλες αυτές οι τάσεις οδηγούν σε δυσμενείς κοινωνικές επιπτώσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι επιπτώσεις της πανδημίας στο οικονομικό πεδίο όπως η εκτόξευση της ανεργίας, η κατάρρευση επιχειρήσεων των τομέων της παραγωγής όπου απαιτείται η φυσική παρουσία των εργαζομένων, αλλά και στο πεδίο της επιτήρησης όπου με ηλεκτρονικά μέσα επιχειρήθηκε η παρακολούθηση των πολιτών θέτοντας σε κίνδυνο βασικά δημοκρατικά δικαιώματα. Από την άλλη μεριά οι ψηφιακές τεχνολογίες έδωσαν τη δυνατότητα λύσεων εκεί όπου οι κλασικοί τρόποι επικοινωνίας ήταν δύσκολο ή αδύνατο να χρησιμοποιηθούν και εκεί που η παραγωγή με τον παραδοσιακό τρόπο δεν μπορούσε να απαντήσει στις προκλήσεις.

Η ψηφιακή μετάβαση χρειάζεται μια συνολική Ψηφιακή Στρατηγική η οποία πρέπει να κινείται στους εξής άξονες:

1. Ισότιμη καθολική πρόσβαση: Ενδυνάμωση των πολιτών, όχι μόνο ως εργαζομένων, αλλά ως ενεργά συμμετόχων στη δημοκρατία με ισότιμη καθολική πρόσβαση στις ψηφιακές υποδομές και βασικές υπηρεσίες, και με ανάπτυξη και αξιοποίηση της επιστημονικής γνώσης για τις ψυχοκοινωνικές και πολιτισμικές επιδράσεις των ψηφιακών τεχνολογιών.
2. Επιτάχυνση αλλά και σωστός σχεδιασμός του ψηφιακού μετασχηματισμού της εκπαίδευσης. Να θεωρήσουμε δεδομένο ότι η διαδικτυακή εκπαίδευση και η εκπαίδευση στην τάξη θα είναι μορφές της ίδιας διαδικασίας, την ίδια στιγμή και δυνητικά, εναλλακτικές και συμπληρωματικές. Οι ψηφιακές τεχνολογίες δεν είναι πλέον μόνο ένα ενδεχόμενο επάγγελμα ή ένα μέσο για τη βελτίωση της διδασκαλίας των διαφόρων μαθημάτων, αλλά είναι ενσωματωμένες στην καθημερινότητα (μαθητών και ενηλίκων) και ως τέτοιες πρέπει να ενσωματωθούν επίσης στην εκπαιδευτική πραγματικότητα.

3. Ενίσχυση των δραστηριοτήτων έρευνας στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, ώστε να αναπτυχθούν λύσεις που θα αντιστοιχούν στις κοινωνικές και παραγωγικές προτεραιότητες και να ελαχιστοποιηθεί η τεχνολογική εξάρτηση, με την ισότιμη συμμετοχή στη διαμόρφωση των Ευρωπαϊκών πολιτικών και στις διεθνείς τεχνολογικές εξελίξεις.
 - a. Η έρευνα στον δημόσιο τομέα θα πρέπει να έχει μακροπρόθεσμο χαρακτήρα και να μην περιορίζεται στις βραχυπρόθεσμες προτεραιότητες της παραγωγής και των ιδιωτικών συμφερόντων. Να αφορά στις τεχνικές και κοινωνικές πλευρές της ψηφιακής μετάβασης, με ιδιαίτερη έμφαση στα ζητήματα ισότητας και δημοκρατίας.
 - b. Η έρευνα θα πρέπει να αναπτυχθεί και στους τρεις τομείς της παραγωγής (πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή) ώστε να καταστεί φυτώριο ενδογενούς τεχνολογικής ικανότητας για την ουσιαστική αφομοίωση των τεχνολογικών εξελίξεων σύμφωνα με τις ανάγκες και προτεραιότητες της ελληνικής παραγωγικής.
4. Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Δημόσιας Διοίκησης και πολιτικές αξιοποίησης των νέων τεχνολογικών δυνατοτήτων για το μετασχηματισμό των δημοσίων υπηρεσιών: στην υγεία, στο περιβάλλον, στην παιδεία και στον πολιτισμό. Ανάπτυξη εγχώριων τεχνολογικών οικοσυστημάτων (επιχειρήσεων, ερευνητικών φορέων κλπ.) ανοικτού λογισμικού και τεχνολογίας με αξιοποίηση των «καινοτόμων δημόσιων προμηθειών» για την ανάπτυξη εγχώριων τεχνολογιών.
5. Υποστήριξη στην ανάπτυξη νέων παραγωγικών υποκειμένων όπως οι συνεταιρισμοί εργαζομένων, οι νεοφυείς επιχειρήσεις, οι κοινές-συνεργατικές ψηφιακές πλατφόρμες ΜμΕ.
6. Εθνική πολιτική ψηφιακών δημόσιων υποδομών στα πεδία του υπολογιστικού νέφους, του διαδικτύου των πραγμάτων, της κυβερνοασφάλειας και των υποδομών πειραματικών-πilotικών εφαρμογών. Ενσωμάτωση δυνατοτήτων «έξυπνων δικτύων» για την ενθάρρυνση και υποστήριξη αποκεντρωμένων λύσεων στην ενέργεια, στην οργάνωση υπηρεσιών «έξυπνης πόλης».
7. Εθνική πολιτική δεδομένων και μετα-δεδομένων καθώς αποτελούν δημόσιο πλούτο και η παραγωγή και η αξιοποίησή τους θα πρέπει να γίνεται με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον και το κοινωνικό όφελος. Η πολιτική πρέπει να διασφαλίζει την εθνική κυριαρχία επί των δεδομένων, να μεριμνά για την ισότιμη καθολική πρόσβαση των πολιτών όπου αυτά συνιστούν δημόσιο αγαθό, να τα προστατεύει από αθέμιτη εκμετάλλευση (π.χ. δωρεάν παραχώρηση) από τρίτους, να διασφαλίζει ότι τελούν υπό καθεστώς ύψιστης κυβερνοασφάλειας, να παρέχει πλήρη προστασία της ιδιωτικότητας και να δεσμεύεται από την αρχή της «αλγοριθμικής διαφάνειας» ούτως ώστε να καταπολεμούνται πιθανές συστημικές διακρίσεις σε βάρος επιμέρους κοινωνικών ομάδων.
8. Στήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών:
 - a. με χρηματοδοτικά εργαλεία και μηχανισμούς τεχνολογικής υποστήριξης των ΜμΕ,
 - b. με μέριμνα για την συνεχή ενδο-επιχειρησιακή κατάρτιση και επανεκπαίδευση του προσωπικού στις νέες τεχνολογίες,
9. Αντιμετώπιση των τεχνολογικών μονοπωλίων και των παγκόσμιων ψηφιακών πλαφορμών: Μέτρα προστασίας και ρύθμισης του ηλεκτρονικού εμπορίου από τον αθέμιτο ανταγωνισμό και τον μονομερή έλεγχο των «ιδιόκτητων ψηφιακών αγορών» που ασκούν τα ψηφιακά τεχνο-μονοπώλια. Φορολόγηση των δραστηριοτήτων, εσόδων και κερδών που αποκομίζουν από την επιχειρηματική δραστηριότητα που διεξάγεται εντός της χώρας. Υποχρέωση παροχής «αλγοριθμικής διαφάνειας» στις ρυθμιστικές εποπτικές Αρχές

Απέναντι στην εύλογη ανησυχία αν η Ελλάδα μπορεί να συμμετέχει στις εξελίξεις της 4BE, καθώς δεν διαθέτει το επιστημονικό-τεχνολογικό βάθος και κυρίως δεν διαθέτει επαρκή βιομηχανική βάση, το παραγωγικό υπόδειγμα της Αριστεράς, προκρίνει τη δημιουργική συμμετοχή τουλάχιστον σε κάποια από τα νέα πεδία. Τα πεδία αυτά θα καθοριστούν από υπαρκτά ή νέα δυναμικά παραγωγικά συμπλέγματα και με την αξιοποίηση του συγκριτικού πλεονεκτήματος της χώρας, που είναι το υψηλής ειδίκευσης ανθρώπινο δυναμικό της.

Εμβληματική Παρέμβαση: Μόνιμο και σταθερό πλέγμα χρηματοδοτικών και φορολογικών κινήτρων για επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα (και κυρίως των ΜΜΕ) σε νέες τεχνολογίες. Περιλαμβάνονται κίνητρα για τον επαναπατρισμό επιστημόνων-ισσών και την ίδρυση νεοφυών επιχειρήσεων, την σύνδεση των αποτελεσμάτων της έρευνας με την παραγωγική διαδικασία, τη δημιουργία μορφών κάθετης και οριζόντιας συνεργασίας των ΜΜΕ σε καινοτόμες δραστηριότητες, κίνητρα για πρόσληψη επιστημόνων-ισσών και ερευνητών/ερευνητριών σε τομείς αιχμής, εξειδικευμένα χρηματοδοτικά εργαλεία μέσω της Αναπτυξιακής Τράπεζας.

2.4 Ο διευρυμένος ρόλος του κράτους

Όπως συμβαίνει πάντα σε περιόδους κρίσεων και η εν εξελίξει κρίση του Covid-19 αναζωπυρώνει τη δημόσια συζήτηση για το ρόλο και τα όρια του κράτους και των αγορών. Το εύρος των επιπτώσεων της υγειονομικής κρίσης, συμβάλλει σε μια ευρύτερη, αλλά εύθραυστη συναίνεση υπέρ ισχυρών δημόσιων παρεμβάσεων. Καθώς οι αγορές εμφανίζονται ευάλωτες και ανίκανες να προσφέρουν διεξόδους, το κράτος καλείται να ανακτήσει έναν πολυδιάστατο ρόλο, τόσο σε οικονομικό επίπεδο για την αντιμετώπιση της ύφεσης όσο και στο πεδίο της κοινωνικής πολιτικής για τον περιορισμό της επέκτασης των ζωνών φτωχοποίησης, σε ένα περιβάλλον ήδη οξυμένων κοινωνικών και περιφερειακών ανισοτήτων. Οι διαχωριστικές γραμμές της νέας αυτής συναίνεσης όμως είναι παρούσες και ισχυρές. Απέναντι στην άποψη ότι οι δημόσιες παρεμβάσεις αποτελούν αναγκαίο κακό με προσωρινό χαρακτήρα μέχρι να αποδυναμωθεί η υγειονομική κρίση, η απάντησή μας προτάσσει τη δομημένη και σταθερή συμβολή των κράτους στις διαδικασίες μετάβασης και μετασχηματισμού της οικονομίας προς ένα πιο ανθεκτικό, βιώσιμο και δίκαιο υπόδειγμα.

Στο αναπτυξιακό σχέδιο του ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ, το κράτος και τα εργαλεία δημόσιας πολιτικής έχουν στρατηγικό και αναβαθμισμένο ρόλο. Το κράτος δεν περιορίζεται στο στατικό ρόλο του ρυθμιστή ή του πεδίου επίλυσης συγκρούσεων και διαφορών, αλλά αποκτά ενεργητικό ρόλο που κατευθύνει τις εξελίξεις, μέσω συμφωνημένων σχεδίων και στρατηγικών για επιμέρους τομείς της Πράσινης Κοινωνικής Συμφωνίας. Η στρατηγική παρέμβασής του εστιάζει στη μέριμνα και υποστήριξη όσων θίγονται από τις αλλαγές και στην αξιοποίηση των ευκαιριών. Το κράτος αναλαμβάνει μέσω των πρωτοβουλιών του το ρίσκο ανάπτυξης νέων πεδίων, τον σχεδιασμό την παρακολούθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, την ανάπτυξη των υποδομών, την προετοιμασία του ανθρώπινου δυναμικού, την διαμόρφωση της ατζέντας και του κοινωνικού διαλόγου.

Το κράτος ενισχύει τον δημόσιο χαρακτήρα υλικών και άυλων αγαθών όπως ο πολιτισμός, ο δημόσιος χώρος, ο αιγιαλός, το νερό, η ενέργεια με διαφάνεια και συμμετοχικότητα, με εμπλοκή των τοπικών κοινωνιών στις επιλογές διαχείρισής τους, τηρώντας όρους και κανόνες. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζει την βιωσιμότητα της οικονομικής δραστηριότητας που βασίζεται σε αυτά τα αγαθά.

Ο Ρυθμιστικός Ρόλος του κράτους αφορά κυρίως τις διαδικασίες αδειοδοτήσεων και ελέγχων, με άμεση επιρροή στην προστασία του φυσικού, δομημένου και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Διακριτό πεδίο ρυθμίσεων αφορά στις εργασιακές σχέσεις, τη φορολογία και την κοινωνική ασφάλιση. Για μεγάλο διάστημα η έλλειψη ρυθμίσεων σε κρίσιμους τομείς επέτειναν τα προβλήματα για τις επιχειρήσεις και τους πολίτες, εκτρέφοντας την αυθαιρεσία και την παραβατικότητα. Δομικά στοιχεία του αναπτυξιακού σχεδίου της Αριστεράς είναι οι δίκαιοι κανόνες, η ισονομία και η διαφάνεια παράλληλα με την διασφάλιση του δημόσιου συμφέροντος σε θέματα δημόσιου χώρου, περιβάλλοντος, πολιτισμού και ποιότητας ζωής. Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ εφαρμόζοντας τις αρχές αυτές, προχώρησε σε πέντε καίριες παρεμβάσεις (δασικοί χάρτες, κτηματολόγιο, τοπικά χωρικά σχέδια, χρήσεις γης, ειδικά χωρικά σχέδια) που οριοθετούν και θέτουν κανόνες μεταξύ άλλων στη λειτουργία των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Ο Αναπτυξιακός Ρόλος του κράτους σταδιακά αποδυναμώθηκε τις τελευταίες δεκαετίες. Το μοντέλο μεγέθυνσης που επικράτησε, χαρακτηρίστηκε από απουσία οποιασδήποτε αναπτυξιακής στρατηγικής, ενώ παράλληλα αποδείχθηκε ατελής και αναποτελεσματικό κατά τη διάρκεια των κρίσεων της τελευταίας εικοσαετίας. Το έλλειμμα αναπτυξιακού σχεδίου, στην βάση δημοκρατικών κανόνων και συλλογικής διαβούλευσης, οδήγησε την χώρα σε απώλεια συγκριτικών πλεονεκτημάτων και ευκαιριών για το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα καθώς και υποτίμηση του υψηλής εξειδίκευσης ανθρώπινου δυναμικού. Η διασφάλιση συνθηκών δίκαιης και βιώσιμης ανάπτυξης για όλους στο πλαίσιο της Πράσινης Κοινωνικής Συμφωνίας, επιτάσσει συμμετοχικές διαδικασίες και ισχυρό αναπτυξιακό ρόλο στο κράτος που δείχνει την κατεύθυνση στο σύνολο της οικονομίας.

Η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ επεδίωξε να αποκαταστήσει τον αναπτυξιακό ρόλο του κράτους. Ενεργοποίησε στην πράξη μηχανισμούς δημοκρατικού σχεδιασμού μέσω των 16 Περιφερειακών Συνεδρίων για την Παραγωγική Ανασυγκρότηση. Αξιοποιώντας τα αποτελέσματα της πρωτοφανούς αυτής εμπειρίας, προχώρησε στη διαμόρφωση και υλοποίηση μιας σειράς τομεακών και οριζόντιων στρατηγικών με στόχο τον παραγωγικό μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας (ενέργεια, ψηφιακή οικονομία, μεταφορές, κυκλική οικονομία, αγροδιατροφικός τομέας, τουρισμός διαχείριση της δημόσιας περιουσίας, κλιματική προσαρμογή, νησιωτικότητα, επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και εξαγωγές). Οι προοδευτικές αυτές πολιτικές και στρατηγικές ενοποιήθηκαν και αποτυπώθηκαν στην Εθνική Αναπτυξιακή Στρατηγική, την επίσημη και δημόσια κατατεθειμένη αναπτυξιακή στρατηγική της χώρας, που θα αποτελούσε τον οδηγό των ενεργειών, των πολιτικών και των μέσων για την επίτευξη του στόχου της δίκαιης ανάπτυξης

Η δημοκρατική διαδικασία σχεδιασμού πρέπει να εμβαθυνθεί και να παγιωθεί στον χρόνο μέσω της δημιουργίας μόνιμου φόρουμ διαλόγου για την Αναπτυξιακή Στρατηγική στις 13 περιφέρειες της χώρας. Νέα εργαλεία περιφερειακού σχεδιασμού όπως το Παρατηρητήριο Διάγνωσης και Χαρτογράφησης Περιφερειακών Αναγκών μπορούν να βοηθήσουν προς αυτή την κατεύθυνση. Ειδικά εργαλεία σχεδιασμού για την νησιωτικότητα, την ορεινότητα, τις απομακρυσμένες και παραμεθόριες περιοχές επίσης πρέπει να ενεργοποιηθούν καλύπτοντας τις ιδιαίτερες τοπικές ανάγκες.

2.5 Οικονομικός Πλουραλισμός – Οι φορείς της Πράσινης Κοινωνικής Συμφωνίας

Βασική αρχή της αναπτυξιακής πολιτικής μας αποτελεί η προώθηση του οικονομικού πλουραλισμού και η αξιοποίηση των συμπληρωματικότητων και συνεργασιών μεταξύ των τριών πυλώνων της οικονομίας, διαμέσου ενός προκαθορισμένου και σύγχρονου κανονιστικού πλαισίου λειτουργίας που θα διασφαλίζει αφενός το δημόσιο συμφέρον και αφετέρου θα δημιουργεί τις προϋποθέσεις επίτευξης των επιμέρους στόχων, οικονομικών αλλά και κοινωνικών, και προόδου του συνόλου των συμμετεχόντων στην παραγωγική δραστηριότητα:

- τον ιδιωτικό τομέα ο οποίος συγκροτείται από τις ΜΜΕ μέχρι και τις μεγάλες εγχώριες και ξένες επιχειρήσεις,
- τους δημόσιους φορείς και οργανισμούς και τις επιχειρήσεις μεικτού ιδιοκτησιακού καθεστώτος (όπου δηλαδή το δημόσιο κατέχει σημαντικά ποσοστά στη μετοχική σύνθεση),
- τους φορείς του τρίτου τομέα (κοινωνικές και συνεργατικές επιχειρήσεις, ομάδες παραγωγών, ενεργειακές κοινότητες, αγροτικοί συνεταιρισμοί).

Κάθε τομέας διαθέτει ξεχωριστές δυνατότητες και πλεονεκτήματα και είτε σε αυτόνομη βάση είτε μέσω συνεργασιών με τους άλλους πυλώνες συμβάλλει αντίστοιχα στην επίτευξη των στόχων του αναπτυξιακού σχεδίου. Πέρα από τη διάκριση δημόσιο-ιδιωτικό-κοινωνικό, είναι κρίσιμο κάθε τομέας να διακατέχεται από αξίες και αρχές που θα τον καταστήσουν χρήσιμο στην προσπάθεια ανασυγκρότησης της παραγωγικής βάσης προς βιώσιμες δραστηριότητες.

Χρειαζόμαστε υγιείς φορείς της ιδιωτικής οικονομίας που χαρακτηρίζονται από υψηλό αίσθημα κοινωνικής και περιβαλλοντικής ευθύνης, που επενδύουν στην Έ&Κ και στους εργαζόμενους-νες τους και είναι διατεθειμένοι να εισέλθουν σε δίκτυα επιχειρήσεων για να πετύχουν οικονομίες κλίμακας.

Χρειαζόμαστε νέους φορείς κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας και υγιείς συνεταιρισμούς που θα αξιοποιήσουν τις μεγάλες δυνατότητες στα πρότυπα των καλών διεθνών πρακτικών αφήνοντας πίσω μια για πάντα τις παθογένειες του παρελθόντος. Προτάσσουμε τη δημιουργία Κέντρων Στήριξης για την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία που θα προσφέρουν τεχνογνωσία στα σχετικά εγχειρήματα, (σχετικά με τις παραγωγικές επιλογές, τη διοίκηση και οργάνωση και την προώθηση των προϊόντων). Σε κυβερνητικό επίπεδο προκρίνουμε τη μεταφορά της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στο Υπουργείο Ανάπτυξης ως ισότιμο συντελεστή της αναπτυξιακής διαδικασίας.

Χρειαζόμαστε τέλος καλά παραδείγματα διακυβέρνησης των δημόσιων φορέων και οργανισμών και των επιχειρήσεων μικτού ιδιοκτησιακού καθεστώτος (δημόσιος και ιδιωτικός τομέας) με την καθιέρωση ενός σύγχρονου κοινωνικού αποτελεσματικού μοντέλου management.

2.6 Η Χρηματοδότηση και το Τραπεζικό Σύστημα

Οι δημόσιες επενδύσεις αποτελούν βασικό μέσο του αναπτυξιακού ρόλου του κράτους. Για την Πράσινη Μετάβαση θα απαιτηθεί ένα μεγαλύτερο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων. Σύμφωνα με τις πιο μετριοπαθείς εκτιμήσεις, οι δημόσιες επενδύσεις θα χρειαστούν διπλάσιους πόρους από τους σημερινούς για να συνεισφέρουν στην επίτευξη των στόχων της κλιματικής αλλαγής.

Προς την κατεύθυνση αυτή θετική εξέλιξη αποτελεί η απόφαση για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού ύψους 750 δισ ευρώ που αν και υπολείπεται των αναγκών που δημιουργεί η υγειονομική κρίση, περιέχει θετικά στοιχεία. και παραμένει ένα σημαντικό εργαλείο στη διάθεση της χώρας. Σε συνδυασμό με τους λοιπούς εθνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους αποτελεί μια σημαντική ευκαιρία μετασχηματισμού της ελληνικής οικονομίας.

Εκ των πραγμάτων επαναπροσδιορίζονται οι προτεραιότητες καθώς το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και οι ευρωπαϊκοί πόροι πρέπει να στραφούν σχεδόν αποκλειστικά στις επενδύσεις σε πράσινες υποδομές, ενεργειακή εξοικονόμηση και περιβάλλον καθώς και στη στήριξη των επενδυτικών σχεδίων δημόσιων, ιδιωτικών και κοινωνικών επιχειρήσεων για το μετασχηματισμό της παραγωγής τους προς την πράσινη κατεύθυνση και την οικονομία της γνώσης. Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και οι ευρωπαϊκοί πόροι θα έχουν ειδική μέριμνα για τις περιφερειακές ανισότητες και τις δημόσιες υποδομές των κοινών αγαθών. Θα ενισχυθεί περαιτέρω η ικανότητα της δημόσιας διοίκησης να σχεδιάζει διαχειρίζεται και αξιολογεί τις δημόσιες επενδύσεις, διαδικασία που ξεκίνησε ήδη στην πρώτη θητεία του ο ΣΥΡΙΖΑ.

Η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ με την ίδρυση της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας το 2019, κάλυψε ένα θεσμικό κενό, καθώς η Ελλάδα ήταν η μόνη ευρωπαϊκή χώρα που δεν είχε τέτοιο φορέα. Ο ρόλος της είναι προκαθορισμένος και σαφής. Σχεδιάζει και προσφέρει στοχευμένες χρηματοδοτήσεις και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες για τη στήριξη επενδυτικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, για την άσκηση αντικυκλικής πολιτικής σε περιόδους ύφεσης, την κάλυψη χρηματοδοτικών κενών και αποτυχιών των αγορών, την επίτευξη στόχων της Αναπτυξιακής Στρατηγικής, τη στήριξη αναπτυξιακών σχεδίων της τοπικής και περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, των συνεργασιών δημόσιων φορέων μεταξύ τους ή κοινών σχεδίων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων.

Η Αναπτυξιακή Τράπεζα σχεδιάστηκε και ενεργοποιήθηκε ως ένα προοδευτικό εργαλείο καθώς καλύπτει κενά που έχει το συμβατικό τραπεζικό σύστημα και δρα με ευρύτερα κοινωνικά και αναπτυξιακά κριτήρια που μεγιστοποιούν την παραγόμενη αξία στο κοινωνικό σύνολο.

Εμβληματική Παρέμβαση: Η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα θα εφαρμόσει ενεργητικές πολιτικές στην προσπάθεια μετάβασης στο νέο παραγωγικό μοντέλο (κατά το γαλλικό πρότυπο λειτουργίας) καθοδηγώντας σε στρατηγικό επίπεδο την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και τις συνέργειες ανά περιφέρεια και παραγωγικό σύμπλεγμα. Επιπλέον θα αξιοποιήσει πρόσθετες δυνατότητες για την ανεύρεση επιπλέον πόρων προκειμένου να χρηματοδοτήσει την ελληνική οικονομία.

Το συστημικό τραπεζικό σύστημα, αποδείχθηκε εξαιρετικά στατικό, συντηρητικό και εν τέλει αντιπαραγωγικό και αντιαναπτυξιακό. Ανακεφαλαιοποιήθηκε σε διαδοχικές φάσεις με χρήματα των φορολογουμένων, αλλά απέδειξε χαρακτηριστική αδυναμία αφενός να μειώσει τα κόκκινα δάνεια των υπερχρεωμένων νοικοκυριών και επιχειρήσεων και αφετέρου να διαδραματίσει τον ρόλο του ως βασικός πυλώνας χρηματοδότησης της αναγκαίας μετάβασης της ελληνικής οικονομίας. Πιο συγκεκριμένα, ενώ το νομοθετικό πλαίσιο για την αναδιάρθρωση των κόκκινων δανείων είχε διαμορφωθεί έγκαιρα, οι τράπεζες επέδειξαν αδράνεια, αναποφασιστικότητα, και αναποτελεσματικότητα στην διαχείριση των προβλημάτων τους. Αυτό οδήγησε στην εκ των υστέρων πώληση των δανείων στη δευτερογενή αγορά, λύση που διατρέχει τεράστιους κινδύνους για την πρώτη κατοικία των πολιτών, την ομαλή αναδιάρθρωση των δανείων των επιχειρήσεων και το βίαιο μετασχηματισμό του ελληνικού επιχειρείν.

Ταυτόχρονα, ενώ πριν από την κρίση επέδειξε τις γνωστές υπερβολές στη χρηματοδότηση καταναλωτικών και επιχειρηματικών δανείων, στη συνέχεια έφθασε στο άλλο άκρο με περιορισμό των χρηματοδοτήσεων και προτίμηση κατά κύριο λόγο σε μηδενικού ρίσκου επενδύσεις (πχ. συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα με δημόσιες εγγυήσεις). Η χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας παρέμεινε αναιμική και αντιμετώπη επί μακρόν με υψηλά επιτόκια ενώ ο στοιχειώδης ανταγωνισμός εντός του τραπεζικού συστήματος φαίνεται να έχει αποδυναμωθεί και να έχει υποκατασταθεί από πρακτικές που φέρουν χαρακτηριστικά εναρμονισμένων αποφάσεων σε θέματα τιμολογιακών χρεώσεων, προμηθειών και ύψους επιτοκίων.

Η κυριότερη ίσως επίπτωση αφορά στον παραγωγικό και εξαγωγικό τομέα και τις βιώσιμες επιχειρήσεις καθώς βρέθηκαν απέναντι σε ακριβή ή ανύπαρκτη πρόσβαση στη χρηματοδότηση.

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα χρειάζεται τομές. Το δημόσιο, ως μέτοχος, στη μεταμνημονιακή εποχή, πρέπει να ασκήσει τα δικαιώματά του στη διοίκηση των τραπεζικών ιδρυμάτων, όπως προκύπτουν από τους διεθνείς και ευρωπαϊκούς κοινούς κανόνες και πρακτικές, αξιοποιώντας την επιρροή του για μια πιο ορθολογική πολιτική στη χρηματοδότηση της οικονομίας και τη διαχείριση των κόκκινων δανείων, με τρόπο που να εναρμονίζεται με τους αποτυπωμένους αναπτυξιακούς στόχους της χώρας, αποφεύγοντας λάθη και παθολογίες του παρελθόντος, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα το δημόσιο συμφέρον που απορρέει από τη συμμετοχή του στο μετοχικό κεφάλαιο των τραπεζών. Όσον αφορά το ρυθμιστικό πλαίσιο για την τιμολογιακή πολιτική προμηθειών των διαφόρων συναλλαγών, τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών πρέπει να ενισχυθεί με πιο σαφή νομοθεσία και ταυτόχρονη ενίσχυση των εποπτικών θεσμών.

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα πρέπει να εξοπλιστεί με νέα εργαλεία και θεσμούς. Η Αναπτυξιακή Τράπεζα είναι ένα πρώτο μεγάλο βήμα, αλλά οι προκλήσεις της εποχής επιβάλλουν τόσο τη διαρκή ενίσχυσή της, όσο και τη λειτουργία ενός παράλληλου συστήματος νέων χρηματοπιστωτικών θεσμών (επενδυτικών και συνεταιριστικών τραπεζών, ταμειωτηρίων, και επενδυτικών ταμείων ειδικού σκοπού). Οι θεσμοί αυτοί, θα πρέπει να λειτουργούν με κριτήρια αντικυκλικά, αειφορίας, κοινωνικής προστιθέμενης αξίας και πράσινου μετασχηματισμού. Θα είναι προσανατολισμένοι στο να προσφέρουν διαφοροποιημένα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες, διευρύνοντας το σημερινό φάσμα έργων και αποδεκτών των χρηματοδοτήσεων.

Το ιδιωτικό χρέος

Το υψηλό επίπεδο του ιδιωτικού χρέους και των μη εξυπηρετούμενων δανείων, κληροδοτήματα της δεκαετίας της οικονομικής κρίσης, με βαθιές ρίζες στις παθολογίες του προ-κρίσεως οικονομικού και πολιτικού συστήματος, εξακολουθεί να αποτελεί από τα σημαντικότερα πρόβλημά της ελληνικής οικονομίας, παρά τις όποιες προσπάθειες και θετικές εξελίξεις της διακυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ. Η επέλευση της πανδημίας και ο τρόπος διαχείρισης της οικονομικής κρίσης από την κυβέρνηση της ΝΔ, ήρθε να επιδεινώσει το πρόβλημα, με μία νέα γενιά ιδιωτικού χρέους, που καθιστά επιτακτική την άμεση και αποτελεσματική αντιμετώπισή του.

Με αυτά τα δεδομένα, είναι αναγκαία αφενός η θέσπιση ενός μόνιμου ολοκληρωμένου πλαισίου διαχείρισης του ιδιωτικού χρέους, αφετέρου η θέσπιση ενός προσωρινού και έκτακτου πλαισίου για τα χρέη της πανδημίας. Το μόνιμο πλαίσιο θα εμπεριέχει πρόνοιες για την προστασία της πρώτης κατοικίας, την πραγματική δεύτερη ευκαιρία για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τους αυτοαπασχολούμενους διευκολύνοντας παράλληλα την εξυγίανση προβληματικών ή/και πτωχευμένων επιχειρήσεων. Το μόνιμο πλαίσιο θα συνδυάζει τον εξωδικαστικό μηχανισμό επίλυσης

διαφορών με δεσμευτικούς όμως κανόνες για τα μέρη, τη λειτουργία αυτοματοποιημένης πλατφόρμας ρύθμισης για μεγαλύτερη ταχύτητα στην επίλυση υποθέσεων αλλά και την πρόσθετη δυνατότητα προσφυγής στο δικαστήριο για πληρέστερη προστασία. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η κατάργηση του νέου πτωχευτικού κώδικα που θέσπισε η κυβέρνηση της ΝΔ που προβλέπει την γενική χρεοκοπία νοικοκυριών και φυσικών προσώπων και αίρει οποιαδήποτε προστασία της α' κατοικίας.

Αναφορικά με τα χρέη της πανδημίας, η αντικειμενική αδυναμία για την πλήρη αποπληρωμή τους επιφέρει μια σειρά αρνητικών συνεπειών, που υπονομεύει τις μακροπρόθεσμες προοπτικές για ανάπτυξη. Περιορίζει την κατανάλωση και τις επενδύσεις, έχει αρνητικές συνέπειες στην απασχόληση, τα δημόσια έσοδα, στα ευάλωτα νοικοκυριά και τους/τις πολίτες των χαμηλών και μεσαίων εισοδημάτων. Η αντιμετώπιση των χρεών της πανδημίας, καταρχάς προς το Δημόσιο, θα πρέπει να είναι άμεση και ριζική και να περιλαμβάνει ευνοϊκές ρυθμίσεις μέχρι και ουσιαστικό κούρεμα της οφειλής. Εξίσου σοβαρό είναι το πρόβλημα των χρεών ιδιωτών προς τις τράπεζες που δημιουργήθηκαν την περίοδο της πανδημίας και το οποίο θα πρέπει επίσης να ρυθμιστεί με ριζικές παρεμβάσεις προκειμένου να μην υπονομεύει διαρκώς τις αναπτυξιακές δυνατότητες της οικονομίας.

Εμβληματική παρέμβαση: κατάργηση πτωχευτικού κώδικα της κυβέρνησης ΝΔ, ρύθμιση χρεών πανδημίας με κούρεμα οφειλής, μόνιμο ολιστικό πλαίσιο διαχείρισης ιδιωτικού χρέους με προστασία πρώτης κατοικίας.

2.7 Δημόσια Περιουσία

Μετά το κλείσιμο του μεγάλου κύκλου ιδιωτικοποιήσεων που κυριάρχησε ως στρατηγική και ιδεολογικοπολιτική αντίληψη στην Ευρώπη κατά τις δεκαετίες του '80 και '90 και άλλαξε ριζικά το μοντέλο λειτουργίας των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, η συζήτηση για το ρόλο του κράτους σε σχέση με τη δημόσια περιουσία φαίνεται να γίνεται ξανά επίκαιρη. Σε αυτό συνέβαλε εκτός των άλλων και η πρόδηλη αδυναμία πολλών ιδιωτικών επιχειρήσεων να διασφαλίσουν την παροχή βασικών δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών με αποτέλεσμα, ένας αξιόλογος αριθμός επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας στην Ευρώπη να περνούν υπό τον έλεγχο του δημοσίου και ιδίως των Δήμων στους τομείς του νερού και της ενέργειας. Οι νέες αυτές επιχειρήσεις προτάσσουν ένα νέο μοντέλο διοίκησης των δημοσίων επιχειρήσεων με έμφαση στη συμμετοχική διαχείριση και την ενσωμάτωση νέων προτεραιοτήτων δημοσίου συμφέροντος στη λειτουργία τους όπως η δίκαιη κλιματική μετάβαση και η βιώσιμη κοινωνική ευημερία.

Κατά τη διακυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ και εντός της μνημονιακής περιόδου, τέθηκε ως πρωταρχικός στόχος η διατήρηση του δημόσιου χαρακτήρα, προτάσσοντας μια ενιαία στρατηγική διαχείρισης με στόχο τη δημιουργία οικονομικής και κοινωνικής αξίας. Αυτό ήταν το πλαίσιο της σύστασης ενός ενιαίου φορέα διαχείρισης της δημόσιας περιουσίας στην Ελλάδα, αντικείμενο του οποίου, όπως αποτυπώνεται στον ιδρυτικό του νόμο, είναι η δημιουργία δημόσιας αξίας, με στρατηγικό στόχο την απεμπλοκή από το δόγμα των ιδιωτικοποιήσεων τόσο στο επίπεδο της χάραξης οικονομικής πολιτικής όσο και στο επίπεδο της ανάκτησης της αποτελεσματικότητας και της σημασίας της δημόσιας ιδιοκτησίας.

Το Σχέδιο του ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ για τη δημόσια περιουσία περιλαμβάνει την αξιοποίησή της με όρους κοινωνικής αποτελεσματικότητας, και οικονομικής, όσο και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, μέσα από:

- Απαραίτητες θεσμικές αλλαγές για την ενίσχυση του ρόλου και του ελέγχου του δημοσίου και της συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μερών και των τοπικών κοινωνιών στη χάραξη της πολιτικής για τις δημόσια περιουσία
- Κατάργηση του ΤΑΙΠΕΔ, και μεταφορά του χαρτοφυλακίου του στη μητρική εταιρεία/ενιαίο φορέα διαχείρισης.
- Προστασία – Ανάδειξη – Αξιοποίηση των κληροδοτημάτων. Επέκταση της πολιτικής που ξεκίνησε η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ, για την παραχώρηση σε φορείς Αυτοδιοίκησης ιστορικών χώρων (πχ Σκοπευτήριο Καισαριανής) χώρων αναγκαίων για τις ανάγκες των πολιτών κλπ. Σχεδιασμός ώστε σε συγκεκριμένο χρονικό όριο να περιοριστεί το έωλο σύστημα «ενοικίασης» κτιρίων για υπηρεσίες του δημοσίου.
- Ενίσχυση της λειτουργίας του «Μηχανισμού Συντονισμού» μεταξύ του δημοσίου, των διοικήσεων των δημόσιων επιχειρήσεων και της διοίκησης του ενιαίου φορέα διαχείρισης για την καλύτερη, υπεύθυνη και αποτελεσματικότερη διαχείριση του χαρτοφυλακίου του.
- Προώθηση ενός νέου μοντέλου διοίκησης των δημόσιων επιχειρήσεων στη βάση πρακτικών που έχουν αναπτύξει οι νέες δημόσιες και δημοτικές επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί σε χώρες όπως η Γαλλία και τη Γερμανία με γνώμονα την αποτελεσματική παροχή σύγχρονων, βιώσιμων και προσιτών δημόσιων και κοινών αγαθών.
- Ολοκλήρωση της συνολικής καταγραφής της δημόσιας ακίνητης περιουσίας σε ένα ενιαίο μητρώο συνδεδεμένο με το Κτηματολόγιο και με άλλες βάσεις δημόσιων δεδομένων
- Αξιοποίηση της εμπορικής ακίνητης περιουσίας, μετά από κατάρτιση στρατηγικού σχεδίου που θα περιλαμβάνει την ομαδοποίηση και προτεραιοποίηση παραγωγικών στοιχείων.
- Αξιοποίηση εκμεταλλεύσιμων καλλιεργήσιμων εκτάσεων συμβάλλοντας στην ενίσχυση του αναπτυξιακού αποτυπώματος του αγροτοδιατροφικού συμπλέγματος.
- Υλοποίηση του σχεδίου που επεξεργάστηκε η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ για την άσκηση κοινωνικής/στεγαστικής πολιτικής με τη χρήση δημόσιων κτιρίων και διαμερισμάτων.
- Ενίσχυση των περιφερειακών κτηματικών υπηρεσιών με σκοπό την επίσπευση των διεκδικήσεων δημόσιων ακινήτων από καταπατήσεις και την επίλυση κτηματικών διαφορών, ώστε στο πλαίσιο του κράτους δικαίου να σταματήσει η ταλαιπωρία των πολιτών.

2.8 Παραγωγικά δίκτυα

Η ελληνική οικονομία μπορεί να συμμετάσχει δημιουργικά στις προκλήσεις του μέλλοντος. Οι προοπτικές του πράσινου μετασχηματισμού ανοίγουν δρόμους για την ανάκαμψη της οικονομίας, την τεχνολογική και καινοτομική αναβάθμιση της, την αξιοποίηση των δυνατοτήτων παραγωγής πράσινων προϊόντων και υπηρεσιών, το μετασχηματισμό του βιομηχανικού, αγροτικού και τουριστικού τομέα προς μία κατεύθυνση ανάδειξης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της. Η μετάβαση αυτή θέλει ριζικές αλλαγές στο δομημένο σύστημα κρατικών ρυθμίσεων και πολιτικών και αξιοποίηση κάθε πλεονεκτήματος που προσφέρει η ευελιξία της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας, οι ευκαιρίες που ανοίγονται για ενίσχυση του βιομηχανικού τομέα και η ανάδειξη μιας πιο αποκεντρωμένης δομής της μετάβασης σε ενέργεια, κατοικίες και τοπικά δίκτυα.

Η ελληνική οικονομία έχει προοπτικές ενίσχυσης της διεθνούς θέσης της. Πέρα από τη ναυτιλία και τον τουρισμό, όπου η διεθνής παρουσία είναι ισχυρή, οι κατ' εξοχήν εξαγωγικοί τομείς όπως η βιομηχανία και ο αγροτικός τομέας έχουν σημαντικά περιθώρια επέκτασης ενώ στην ίδια κατεύθυνση μπορεί να συμβάλει και ο πολιτισμός και η δημιουργική οικονομία. Η οικονομία έχει υψηλό βαθμό διασυνδέσεων με την ευρωπαϊκή, καθώς πάνω από το μισό των εμπορικών συναλλαγών της πραγματοποιούνται με αυτήν. Εντούτοις έχει μεγάλες δυνατότητες αξιοποίησης των Βαλκανίων, τόσο εμπορικά όσο και επενδυτικά, καθώς η σταδιακή οικονομική ενοποίηση των Βαλκανίων και η ευρωπαϊκή προοπτική τους δημιουργεί σημαντικά πλεονεκτήματα και οφέλη. Οι προοπτικές στενότερης οικονομικής συνεργασίας με παραδοσιακά φιλικές χώρες του αραβικού κόσμου και τη Ρωσία είναι επίσης εφικτές. Η πρόκληση είναι φυσικά οι νέες μεγάλες οικονομίες της Κίνας και της Ινδίας και οι τεράστιες προοπτικές αμοιβαίων επενδύσεων και εμπορίου που δημιουργούνται. Η οικονομική διπλωματία αποτελεί σημαντικό αρωγό στην προσπάθεια αξιοποίησης αυτών των δυνατοτήτων και η αναβάθμιση της είναι στρατηγικής σημασίας ενίσχυση των διεθνών σχέσεων της οικονομίας.

2.9 Υποδομές και Δίκτυα

Στη διαδικασία μετάβασης της οικονομίας και ικανοποίησης των κοινωνικών αναγκών, μεγάλη σημασία έχει η δημιουργία προσβάσιμων σε όλους/όλες, ποιοτικών, ανθεκτικών, αξιόπιστων και βιώσιμων υποδομών. Η αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης θέτει σοβαρές προκλήσεις σε δύο επίπεδα: α) στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας και αντοχής των υποδομών απέναντι στα όλο και πιο έντονα καιρικά φαινόμενα και στον κίνδυνο καταστροφών αλλά και β) στο επίπεδο της εξοικονόμησης ενέργειας και μείωσης του αποτυπώματος άνθρακα ιδίως στα κτίρια και στο σύστημα των μεταφορών (όπου ο εξηλεκτρισμός των μέσων μεταφορών αποτελεί μονόδρομο). Επιπλέον οι πάγιες ελλείψεις βασικών αξιόπιστων υποδομών ιδίως σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο αλλά και η χρόνια έλλειψη συντήρησης των υφιστάμενων υποδομών αποτελούν μια επιπλέον πρόκληση.

Για την αντιμετώπιση αυτών των αναγκών και στη βάση της μέχρι σήμερα πολιτικής του (Προγράμματα Φιλόδημος για Δήμους, Ηλέκτρα για την ενεργειακή εξοικονόμηση στα δημόσια κτίρια, κλπ), ο ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ θα υλοποιήσει ένα γενναίο πρόγραμμα νέων κατασκευών αλλά και συντήρησης και αναβάθμισης παλιών υποδομών με κυριότερο εργαλείο το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων σε σύμπραξη με τα διαθέσιμα εθνικά και ευρωπαϊκά εργαλεία (Ταμείο Ανάκαμψης, ΕΣΠΑ, Invest EU, Αναπτυξιακή Τράπεζα).

Προτεραιότητα αποτελεί η ανάπτυξη των τοπικών υποδομών για την ικανοποίηση των τοπικών και περιφερειακών αναγκών, ιδίως α) στα έργα περιβαλλοντικής σημασίας (ύδρευση-άρδευση-αποχέτευση, διαχείριση στερεών απορριμμάτων στη βάση των νέων πιο αυστηρών ευρωπαϊκών κανόνων, προστασία και αποκατάσταση ευαίσθητων οικοσυστημάτων, αντιπλημμυρική αντισεισμική και αντιπυρική προστασία, ανάπλαση και επανάχρηση υποβαθμισμένων και εγκαταλελειμμένων χώρων και εγκαταστάσεων ιδίως στις πόλεις), β) στα έργα ενεργειακής εξοικονόμησης στο υφιστάμενο κτιριακό απόθεμα του ιδιωτικού και του δημοσίου τομέα, γ) στα έργα αναβάθμισης των κοινωνικών υποδομών υγείας – παιδείας – φοιτητικών εστιών και δ) στην βελτίωση και εκσυγχρονισμό των υποδομών.

Τα μεγάλα έργα υποδομών και μεταφορών αποτυπώνονται στο εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Υποδομών που συντάχθηκε επί κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ από τα υπουργεία Υποδομών -

Μεταφορών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και την EBRD.

Στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών, η ακτοπλοΐα διαδραματίζει ένα σημαντικό ρόλο στην συνδεσιμότητα των νησιών. Βασικός στόχος είναι ο μακροπρόθεσμος ανασχεδιασμός του ακτοπλοϊκού δικτύου, η ανάπτυξη ενός σύγχρονου θεσμικού πλαισίου λειτουργίας της ακτοπλοΐας, καθώς και η αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός του ακτοπλοϊκού στόλου, που οφείλει να ακολουθεί τις επιταγές της πράσινης μετάβασης, με την αξιοποίηση τεχνολογιών πρόωσης φιλικών προς το περιβάλλον (ηλεκτρικά πλοία, LNG, υβριδικά πλοία).

Για την εξυπηρέτηση των νέων πλοίων που χρησιμοποιούν πράσινες τεχνολογίες και τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των συμβατικών πλοίων απαιτείται ο ανασχεδιασμός και η υιοθέτηση πράσινων τεχνολογιών στα λιμάνια ακτοπλοΐας. Ταυτόχρονα απαιτείται ο εκσυγχρονισμός και η αναδιοργάνωση του συστήματος λιμενικής διακυβέρνησης σε ότι αφορά τα Λιμενικά Ταμεία και η ενίσχυση των θεσμών δημοσίου ελέγχου στα λιμάνια της χώρας.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι επίσης τα ζητήματα προσβασιμότητας των νησιωτικών και απομακρυσμένων περιοχών σε σχέση με το ενεργειακό σύστημα και τα τηλεπικοινωνιακά δίκτυα υψηλών ταχυτήτων.

Στο εθνικό επίπεδο, η ανάπτυξη των μεταφορικών, ενεργειακών και τηλεπικοινωνιακών δικτύων και η ένταξή τους στο διευρωπαϊκό σύστημα ενισχύσει την εξωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας προσφέρει δυνατότητες συνεργασίας ιδίως με τις Βαλκανικές χώρες στο πλαίσιο της Βαλκανικής Συνανάπτυξης και ενδυναμώνει τον διεθνή ρόλο της χώρας. Βασική προτεραιότητα αποτελεί η ενίσχυση των μέσων σταθερής τροχιάς, η κατά προτεραιότητα ολοκλήρωση του σιδηροδρομικού δικτύου και η κάλυψη των κενών και ασυνεχειών (missing links) στο πολυτροπικό σύστημα μεταφορών (διασύνδεση λιμανιών και αεροδρομίων με το σιδηροδρομικό και οδικό σύστημα). Η ενίσχυση του μεταποιητικού τομέα αποτελεί επίσης προτεραιότητα μέσω της σύνδεσης των βιομηχανικών περιοχών με τα μεταφορικά ενεργειακά και τηλεπικοινωνιακά δίκτυα και με το δίκτυο της εφοδιαστικής αλυσίδας.

2.10 Βιομηχανία

Η βιομηχανική πολιτική βρίσκεται στο επίκεντρο της συζήτησης για την ανάπτυξη, καθώς στην Ευρώπη αναγνωρίζεται και πάλι η αναγκαιότητα επέκτασης και ενδυνάμωσης της. Η αιχμή της νέας βιομηχανικής πολιτικής προσανατολίζεται προς τα νέα ζητήματα της καινοτομίας, της ψηφιακής και πράσινης μετάβασης.

Η ελληνική βιομηχανία βρίσκεται στον πυρήνα της πράσινης μετάβασης καθώς έχει ισχυρή παρουσία στον κλάδο επεξεργασίας σιδήρου, αλουμινίου και τσιμέντου, οι οποίοι αποτελούν διακριτό πόλο στην ευρωπαϊκή πολιτική της πράσινης μετάβασης. Η ομαλή μετάβαση και η διατήρηση των εξαγωγικών επιδόσεων των κλάδων αυτών επιβάλλει συγκεκριμένες πολιτικές στήριξης.

Η κυκλική οικονομία δημιουργεί νέα πεδία ανάπτυξης για την ελληνική βιομηχανία. Η διαχείριση και ανατροφοδότηση του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα της οικονομίας, αποτελεί πεδίο ανάπτυξης της οικονομίας της γνώσης, παράγει υψηλή υπεραξία, αξιοποιεί και σέβεται τους φυσικούς και περιβαλλοντικούς πόρους και, δημιουργεί θέσεις εργασίας. Βελτιώνει τους δείκτες παραγωγικότητας των πόρων και της ενέργειας και είναι απολύτως συμβατή με τη μικρομεσαία επιχειρηματικότητα και την κοινωνική οικονομία.

Παραδοσιακοί κλάδοι που αφέθηκαν να παρακμάσουν στις δεκαετίες της αποβιομηχάνισης παρουσιάζουν ισχυρές προοπτικές. Η αμυντική βιομηχανία (λόγοι εθνικοί επιβάλλουν την ανάπτυξή της), τα ναυπηγεία, η χημική βιομηχανία, είναι κλάδοι που με κατάλληλες πολιτικές δύνανται να αξιοποιήσουν τη συσσωρευμένη τεχνογνωσία και να προσελκύσουν ένα νέο κύκλο σημαντικών επενδύσεων.

Η Ψηφιακή Μετάβαση μπορεί να αναδείξει νέα πεδία βιομηχανικής επέκτασης σε κλάδους που έχουν σήμερα παρουσία στο τρέχον τεχνολογικό σύστημα αλλά που η διεύρυνση τους είναι εφικτή αξιοποιώντας τις καινοτομικές δυνατότητες και το ανθρώπινο δυναμικό της χώρας και αξιοποιώντας τις αναδιατάξεις στις διεθνείς αλυσίδες αξίας. Αναδιατάξεις που υπαγορεύονται σε μεγάλο βαθμό επίσης από τις ανάγκες που έφερε στην επιφάνεια η πανδημία και οι οποίες υπαγορεύουν την ανάγκη για μερική τουλάχιστον μεταστροφή από το πλήρες παγκοσμιοποιημένο μοντέλο των αλυσίδων αξίας σε ένα περισσότερο τοπικό, εθνικό ή ευρωπαϊκό μοντέλο παραγωγής βασικών πρώτων υλών και αγαθών πρώτης ανάγκης όπως είναι το υγειονομικό υλικό. Οι αναδιατάξεις αυτές υπαγορεύονται επιπλέον από την ανάγκη να μειωθεί το περιβαλλοντικό κόστος στη μεταφοράς πρώτων υλών και αγαθών και να επιτευχθεί ένα ελάχιστο επίπεδο αυτάρκειας και ασφάλειας για ένα βασικό τμήμα της βιομηχανικής παραγωγής.

Το αναπτυξιακό όφελος από μια σημαντική αύξηση της βιομηχανικής δραστηριότητας στην Ελλάδα με τα χαρακτηριστικά που αναφέρθηκαν είναι κορυφαίας σημασίας τόσο με όρους οικονομικής υπεραξίας όσο και με όρους ποιότητας και ποσότητας θέσεων απασχόλησης.

Για τον σκοπό αυτό χρειάζεται να αναπτυχθεί μια συγκροτημένη εθνική βιομηχανική πολιτική η οποία θα έχει στόχο την αύξηση συμμετοχής του ποσοστού της βιομηχανικής παραγωγής στο ΑΕΠ καθώς και την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας του παραγόμενου προϊόντος (και συναφών υπηρεσιών), η ενίσχυση της ελληνικής παραγωγικής ταυτότητας και των εξαγωγών και η δημιουργία μόνιμων θέσεων εργασίας.

Το Σχέδιο του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ για το μετασχηματισμό της ελληνικής βιομηχανίας στηρίζεται στους παρακάτω πυλώνες:

Α. Αύξηση της εγχώριας παραγόμενης αξίας, ανανέωση και διεύρυνση της παραγωγικής βάσης στην κατεύθυνση της ισχυροποίησης της ελληνικής παραγωγικής ταυτότητας που θα επιτευχθεί με:

- Την ενίσχυση των καινοτομικών δραστηριοτήτων για την παραγωγή διαφοροποιημένων προϊόντων και συναφών υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας και τη στήριξη νεοφυών επιχειρήσεων και τεχνοβλαστών, με έμφαση στα αλληλέγγυα σχήματα (συνεταιρισμοί εργαζομένων, συνεργατικές πλατφόρμες)
- Την ενίσχυση της πολιτικής πιστοποίησης, προτυποποίησης, ονομασίας προέλευσης και διασφάλισης ποιότητας
- Τη στήριξη διαμόρφωσης πολύπλευρων συνεργασιών μεταξύ των Ελληνικών επιχειρήσεων στη χώρα, αλλά και με επιχειρήσεις του εξωτερικού - Ανάπτυξη της συνεργασίας σε δίκτυα αξίας στην παραγωγή και συστάδες (clusters) καινοτομίας
- Αξιοποίηση του θεσμού των «καινοτόμων προμηθειών» σε όλα τα επίπεδα της διοίκησης και στις υποδομές (δημόσιες προμήθειες και έργα).
- Ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας, της εξοικονόμησης ενέργειας, των ΑΠΕ, των έξυπνων δικτύων και της μείωσης του περιβαλλοντικού αποτυπώματος σαν βασικό στοιχείο διαφοροποίησης της Ελληνικής Παραγωγικής ταυτότητας

Β. Οργάνωση και ενίσχυση της πρόσβασης των ελληνικών επιχειρήσεων στη Διεθνή Αγορά – Εξωστρέφεια που θα επιτευχθεί με:

- Τη διαμόρφωση στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης και υποστήριξης της Ελληνικής Βιομηχανίας (σε συνεργασία με τους παραγωγικούς φορείς) καθώς και εξειδικευμένων κλαδικών σχεδίων υποστήριξης και προώθησης
- Την ενσωμάτωση της προώθησης της ελληνικής παραγωγικής στρατηγικής στην ευρύτερη εξωτερική πολιτική και οικονομική διπλωματία
- Τη στοχευμένη ενίσχυση των ελληνικών επιχειρήσεων στον τομέα της προώθησης των προϊόντων και σχετικών υπηρεσιών μέσα από σχέδια στρατηγικού Marketing με δράσεις και μηχανισμούς στήριξης

Γ. Ολοκληρωμένο πλέγμα οικονομικής υποστήριξης της βιομηχανίας / μεταποίησης μέσα από τη(ν)

- Ενεργοποίηση όλων των χρηματοδοτικών εργαλείων (Αναπτυξιακός Νόμος, ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης, Αναπτυξιακή Τράπεζα)και άλλοι παράλληλοι χρηματοδοτικοί θεσμοί) κατά προτεραιότητα για τη στήριξη των βιομηχανικών / μεταποιητικών επενδύσεων.
- Ανάπτυξη περιφερειακών μηχανισμών για την υποστήριξη και κατάρτιση στον επιχειρηματικό σχεδιασμό, τις εξαγωγές, τη δικτύωση και τη διοίκηση μικρομεσαίων, οικογενειακών και συνεταιριστικών επιχειρήσεων.
- Στήριξη της Έρευνας και Ανάπτυξης των ελληνικών επιχειρήσεων και συνεργασίας με τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά ιδρύματα (π.χ. συνεργατικά ερευνητικά προγράμματα)

2.11 Ενέργεια

Η ενεργειακή μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικού ανθρακικού αποτυπώματος συνιστά εδραιωμένη πολιτική στην Ε.Ε και κερδίζει ξανά έδαφος στις ΗΠΑ. Η Ελλάδα σήμερα έχει κάνει μεγάλη πρόοδο στις ΑΠΕ και βρίσκεται πολύ ψηλά στην ευρωπαϊκή κατάταξη. Παράγει σχεδόν το ένα τρίτο της ενέργειας, από εναλλακτικές πηγές (ήλιο, αέρα και νερό). Η Ελλάδα μπορεί να αποτελέσει πρωτοπόρο χώρα στην μετάβαση για παραγωγή ενέργειας με μηδενικό ισοζύγιο ρύπων και να πετύχει τους ευρωπαϊκούς στόχους για το 2030 (διπλασιασμός των ΑΠΕ) και το 2045 (μηδενικό ισοζύγιο εκπομπών άνθρακα). Η ενεργειακή πολιτική της μετάβασης συνδυάζει τα οικονομικά κριτήρια (προσιτή ενέργεια), της ενεργειακής ασφάλειας (μικρής εξάρτησης από μη ελεγχόμενους παράγοντες) και προστασίας του περιβάλλοντος (επίτευξη των στόχων για το κλίμα τη βιοποικιλότητα, την ποιότητα της ατμόσφαιρας και των υδάτων).

Ο τομέας της ενέργειας θα μεταμορφωθεί ριζικά καθώς θα προχωράει ο πράσινος μετασχηματισμός της οικονομίας. Η κατοικία (ψύξη, θέρμανση), οι μεταφορές (ηλεκτρικό αυτοκίνητο) και η βιομηχανία θα είναι οι τομείς που θα εξηλεκτριστούν, αντικαθιστώντας πρώτα το πετρέλαιο και μετά το φυσικό αέριο. Η μετάβαση αυτή θα μεταβάλλει άρδην τις υποδομές σε δίκτυα ηλεκτρισμού και σε μορφές αποθήκευσης της ενέργειας.

Κατά τη μεταβατική περίοδο, καθώς θα περιορίζεται ο ρόλος του λιγνίτη, το φυσικό αέριο θα παραμείνει ως προσωρινό, μειούμενης όμως σημασίας, καύσιμο γέφυρα. Η Ελλάδα έχει προνομιακή θέση στη διεθνή διαχείριση του φυσικού αερίου λόγω των διασυνδέσεων με τα Βαλκάνια, τη ΝΑ Μεσόγειο και την Ιταλία. Με τις υφιστάμενες και τις σχεδιαζόμενες υποδομές, μαζί με την ενοποίηση των σχετικών αγορών η Ελλάδα θα

παραμένει κόμβος κατά τη μεταβατική περίοδο με σημαντικά οφέλη για την ενεργειακή ασφάλεια και την οικονομία.

Η ενεργειακή πολιτική καλείται να στηρίξει τη βιομηχανία και τον αγροτικό τομέα κατά την περίοδο της μετάβασης με συγκεκριμένα σχέδια και μέτρα που θα διασφαλίζουν την βιωσιμότητα και την ενίσχυση των επιδόσεων τους. Ταυτόχρονα η εξοικονόμηση ενέργειας αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της ενεργειακής στρατηγικής. Η “καλύτερη ενέργεια” είναι “αυτή που δεν παράγεται”. Η αναθεώρηση του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια, που πλέον αποτελεί επείγουσα προτεραιότητα για το νέο πλαίσιο στόχων της ΕΕ, οφείλει να έχει υψηλότερους στόχους για την εξοικονόμηση ενέργειας. Η Ελλάδα χρειάζεται ένα σχέδιο για να αναβαθμίζονται ενεργειακά 100.000 κατοικίες και κτίρια το χρόνο, χρηματοδότηση και σχέδιο για τα δημόσια κτίρια, ενώ απαιτείται ισχυρή παρέμβαση στην ηλεκτροκίνηση, στοχεύοντας στις επαγγελματικές και μαζικές μεταφορές και μετακινήσεις και να έχουν επιτευχθεί σημαντικές εξοικονομήσεις σε βιομηχανία και γεωργία.

Η ενεργειακή αγορά θα αλλάξει πολύ. Θα διαφοροποιηθεί με την ανάπτυξη των ΑΠΕ από μεγάλες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, καθώς και από τοπικά σχήματα και τις ενεργειακές κοινότητες. Ένα μέρος της παραγωγής θα περάσει στους ίδιους τους/τις καταναλωτές-τριες, είτε πρόκειται για την κατοικία, είτε πρόκειται για άλλες οικονομικές δραστηριότητες. Η αγορά ενέργειας θα χρειαστεί σημαντικά έργα υποδομής καθώς και ένα σύνθετο ρυθμιστικό πλαίσιο που θα διευκολύνει αυτήν τη μετάβαση. Κεντρικός πυλώνας στο ενεργειακό σύστημα παραμένει η ΔΕΗ. Η ΔΕΗ με το μεγάλο ειδικό βάρος σε παραγωγή, διανομή και τη λιανική αγορά ενέργειας παραμένει ο στρατηγικός φορέας στη πράσινη μετάβαση.

Το σχέδιο του ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ περιλαμβάνει:

- Αναθεώρηση του Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα με πιο φιλόδοξους στόχους στο πλαίσιο της Πράσινης Κοινωνικής Συμφωνίας.
- Παραμονή της ΔΕΗ υπό δημόσιο έλεγχο, με διατήρηση της πλειοψηφικής συμμετοχής του Δημοσίου στην μετοχική της σύνθεση, με άμεση στροφή προς τις ΑΠΕ και νέες ενεργειακές υπηρεσίες, εξασφαλίζοντας τη βιωσιμότητά της χωρίς απώλεια του κοινωνικού της χαρακτήρα. Διατήρηση του δημόσιου ελέγχου των δικτύων μεταφοράς και διανομής ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου, ως φυσικών μονοπωλίων - στρατηγικών υποδομών με μέτρα εκσυγχρονισμού και εξασφάλιση της οργανωτικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας τους με αποκλειστικό στόχο την εξυπηρέτηση του/της πολίτη.
- Διαφύλαξη του δημοσίου ελέγχου στα ΕΛΠΕ και στρατηγικός αναπροσανατολισμός τους στην κατεύθυνση της εξυπηρέτησης της ενεργειακής μετάβασης.
- Ολοκλήρωση της αναθεώρησης του Ειδικού Χωρικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ λαμβάνοντας υπόψη τα νέα δεδομένα στον ενεργειακό τομέα και τους κλιματικούς στόχους αλλά και τις ανάγκες προστασίας της βιοποικιλότητας.
- Στήριξη μέσω χρηματοδοτικών εργαλείων της Αναπτυξιακής Τράπεζας, θεσμικών διευκολύνσεων και άλλων κινήτρων των ενεργειακών κοινοτήτων, των νοικοκυριών και των ΜμΕ, που θα αναλάβουν το 50% της νέας ανάπτυξης των ΑΠΕ.
- Προγράμματα ενίσχυσης της ενεργειακής αναβάθμισης και εξοικονόμησης ενέργειας για τα νοικοκυριά τις επιχειρήσεις και το δημόσιο σε κλίμακα που να επιτυγχάνει τους στόχους του ΕΣΕΚ.
- Θεσμοθέτηση κανονιστικού πλαισίου για την αποθήκευση ενέργειας, την παραγωγή ενέργειας από άλλες πηγές (πχ. υδρογόνο), τα offshore αιολικά πάρκα στο πλαίσιο ενός ενιαίου Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού.

- Μείωση ενεργειακού κόστους για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις, συμβάλλοντας στην ενίσχυση του διαθέσιμου εισοδήματος και της ανταγωνιστικότητας.
- Καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας τόσο με άμεσα μέτρα όσο και με την άσκηση πολιτικών που εγγυώνται την μακροπρόθεσμη καταπολέμησή της, με πολιτικές στοχευμένες στην μείωση της ενεργειακής τους κατανάλωσης, στην πρόσβαση σε ενεργειακό αποδοτικό εξοπλισμό, στην ενεργειακή ανακαίνιση των κατοικιών τους και τον διαμοιρασμό (παροχή) ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ σε κατά τόπους τοπικές κοινωνίες.
- Επιτάχυνση της ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών και της διασυνδεσιμότητας με όμορες χώρες.
- Προώθηση ενεργειακά αυτόνομων μικρών νησιών με σεβασμό στο ευαίσθητο φυσικό – οικιστικό – πολιτισμικό περιβάλλον τους.

2.12 Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα

Η παγκόσμια τάση για την οικονομική σημασία του αγροτοδιατροφικού τομέα εμφανίζει μια καθοδική πορεία σε ότι αφορά στο σκέλος της άμεσα πρωτογενούς παραγωγής. Παρ' όλα αυτά στην Ελλάδα η σημασία του παραμένει υψηλή, 4.3% συμβολή στο ΑΕΠ, 12% στην απασχόληση και 1/5 στις εξαγωγές ενώ απορροφά πάνω από το 50% του συνόλου των ευρωπαϊκών πόρων που εισρέουν στη χώρα, ήτοι 2.8 δις ετησίως. Εάν δε προσθέσει κανείς την συμβολή της βιομηχανίας τροφίμων και τις διακλαδικές συνδέσεις με τον τουρισμό και την εστίαση τότε ο αγροτοδιατροφικός τομέας συγκροτεί έναν σημαντικό πυλώνα της οικονομίας. Άρα η σημασία του σχεδιασμού δημοσίων πολιτικών, που θα πλαισιώσουν (εξειδικεύουν) τις ευρωπαϊκές στα πλαίσια της σύνταξης του εθνικού στρατηγικού σχεδίου, είναι περισσότερο από προφανής.

Τέσσερις πρέπει να είναι οι βασικές αξίες που πρέπει να υπηρετεί μια πρόταση για την αγροτική ανάπτυξη του ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ στοχεύοντας σε ένα βιώσιμο και δίκαιο παραγωγικό και αναπτυξιακό πρότυπο: 1) η ποιότητα και ασφάλεια των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων και τροφίμων και η πρόσβαση των καταναλωτών-τριών σε αυτά, 2) η διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και ενός αξιοπρεπούς εισοδήματος για τον/την παραγωγό, 3) η προστασία του περιβάλλοντος, του κλίματος και του τοπίου και 4) η κοινωνική συνοχή της υπαίθρου.

Με δεδομένα τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά της ελληνικής γεωργίας (μικρός και πολυτεμαχισμένος κλήρος) και την υψηλή γεωκλιματική διαφοροποίηση των καλλιεργειών, ο στρατηγικός μας προσανατολισμός στοχεύει αφενός στη βελτίωση, από άποψης αποδοτικότητας με ταυτόχρονη μείωση κόστους, του μοντέλου της εντατικής, μαζικής παραγωγής που στηρίζεται από τις επιδοτήσεις και χαρακτηρίζεται από χαμηλές τιμές και ισχυρό διεθνή ανταγωνισμό, και αφετέρου στη σταδιακή μετατόπιση προς το μοντέλο της παραγωγής προϊόντων ποιότητας και ταυτότητας, γεωγραφικών ενδείξεων και οργανικής γεωργίας, ασφάλειας και πιστοποίησης. Προϊόντα στα οποία μπορεί να εντοπιστεί και το συγκριτικό πλεονέκτημα της ελληνικής γεωργίας.

Κρίσιμο διαφοροποιητικό στοιχείο ανάμεσα στα συγκεκριμένα μοντέλα είναι η σχέση τους με τους φυσικούς πόρους, αφού η διαφοροποιημένη, ποιοτική και υψηλής προστιθέμενης αξίας παραγωγή είναι φιλικότερη προς το περιβάλλον, σε σύγκριση με τη μαζική και ομογενοποιημένη παραγωγή του εντατικού μοντέλου, και μπορεί μάλιστα να αξιοποιηθεί καλύτερα στη σύνδεση του πρωτογενούς τομέα με τη μεταποίηση, τον τουρισμό, την γαστρονομία και τους υπόλοιπους τομείς που σχετίζονται με το σύστημα αγροδιατροφής. Το μοντέλο αυτό χρειάζεται πολλαπλή στήριξη, μεταξύ άλλων και μέσω

δημιουργίας ενός πλαισίου λειτουργίας της αγοράς, που αναδεικνύει τα πλεονεκτήματα των προϊόντων αυτών, τους προσδίδει την προστιθέμενη αξία που δικαιούνται και την αποδίδει στους παραγωγούς.

Και στις δυο περιπτώσεις, όμως, η ικανοποιητική διατροφική επάρκεια, η στήριξη των αγροτών και η λειτουργικότητα της αλυσίδας εφοδιασμού της χώρας θα έχουν υψηλή προτεραιότητα.

Το Σχέδιο του ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ περιλαμβάνει πέντε στρατηγικές προτεραιότητες

- Ειδικό σχέδιο παρεμβάσεων για την ορθολογική χρήση των συντελεστών της παραγωγής: πολιτική γης, αξιοποίηση σχολάζουσας δημόσιας αγροτικής γης, πολιτική επενδυτικών κινήτρων, ανάπτυξη χρηματοδοτικών εργαλείων και φορολογικών κινήτρων. Κατά προτεραιότητα χρήση των παραπάνω εργαλείων για νέες / νέους με στόχο τη δημογραφική ανανέωση του αγροτικού πληθυσμού.
- Ενιαίο Εθνικό λειτουργικό σύστημα διαχείρισης γνώσης, κατάρτισης, έρευνας, καινοτομίας, ψηφιοποίησης της γεωργίας, νέων τεχνολογιών και γεωργικών συμβουλών με στόχο την αύξηση της παραγόμενης αξίας των προϊόντων και τη μείωση του κόστους παραγωγής των.
- Εθνικό σχέδιο ενίσχυσης της τοπικής παραγωγής με σύντομες αλυσίδες αξίας και μικρό περιβαλλοντικό αποτύπωμα.
- Εκπόνηση, προσαρμογή και εφαρμογή Εθνικών, Ευρωπαϊκών και Διεθνών συστημάτων ποιότητας για την διασφάλιση και προαγωγή της ποιότητας των αγροτικών προϊόντων και τροφίμων με προστασία της προέλευσης και της ταυτότητάς τους, με την παροχή ειδικών κινήτρων και τεχνογνωσίας σε συνεργασία με τα ελληνικά πανεπιστήμια προς αυτήν την κατεύθυνση
- Βελτίωση θεσμικού πλαισίου για την ανασύνταξη των συνεταιρισμών, ανάπτυξη των ομάδων παραγωγών και κοινωνικής οικονομίας. Πρόσβαση σε χρηματοδότηση και ενίσχυση των δικτύων καθετοποίησης και δημιουργίας αλυσίδων αξίας καθώς και παροχή φορολογικών κινήτρων.

Η παραγωγική ανασύνταξη και προσαρμογή θα στηριχθεί στο δυναμικό, τμήμα του αγροτικού πληθυσμού, στις νέες και τους νέους αγρότες, στις συλλογικές μορφές οργάνωσης (συνεταιρισμοί, ομάδες παραγωγών, διεπαγγελματικές οργανώσεις κοκ) και στον επιχειρηματικό κόσμο της αγροδιατροφής με την κατάλληλη υποστήριξη.

Τα παραπάνω μπορούν να οδηγήσουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής γεωργίας στο επίπεδο της ποιότητας, ασφάλειας και τιμών ενισχύοντας το εισόδημα του παραγωγού και στηρίζοντας την απασχόληση. Επιπλέον, μπορούν να συμβάλουν στην προστασία του περιβάλλοντος, του κλίματος και της βιοποικιλότητας στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της νέας ΚΑΠ, ενώ ταυτόχρονα δύνανται να ενισχύσουν την κοινωνική συνοχή στην ύπαιθρο, τις διακλαδικές συνέργειες αλλά και την υιοθέτηση «έξυπνων παρεμβάσεων» σε κοινωνικές υποδομές (μεταφορές, επικοινωνία, τεχνολογία, κοινωνικές, οργανωτικές, τεχνολογικές καινοτομίες).

Επιπλέον, άμεση προτεραιότητα του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ μας αποτελεί η αντιμετώπιση των χρόνιων και διαρθρωτικών προβλημάτων της ελληνικής γεωργίας καθώς και η αντιμετώπιση των επιπτώσεων που στην παρούσα συγκυρία που επέφερε η πανδημία:

- Στοχευμένα μέτρα μείωσης του κόστους παραγωγής με τη μείωση του κόστους εισροών (νερό, ενέργεια, ζωοτροφές) με την αξιοποίηση εθνικών και κοινοτικών πόρων, την ανάπτυξη των δυνατοτήτων και την ενθάρρυνση για δημιουργία και ένταξη σε συνεργατικά σχήματα (πχ ενεργειακές κοινότητες).

- Δημιουργία προστιθέμενης αξίας των προϊόντων υπέρ του παραγωγού μέσω ρύθμισης της αγοράς, διακλαδικών συνδέσεων με άλλους τομείς της οικονομίας, δημιουργίας κέντρων logistics και στήριξη των εξαγωγών, με ταυτόχρονες δράσεις καταπολέμησης του φαινομένου των ελληνοποιήσεων. Ενθάρρυνση συμμετοχής σε συνεργατικά σχήματα μέσα από στοχευμένες φορολογικές ελαφρύνσεις.
- Εφαρμογή κάθετων και στοχευμένων κλαδικών και περιφερειακών πολιτικών για την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων κάθε περιοχής.
- Ενίσχυση της ρευστότητας του αγροτικού κόσμου και ένα μόνιμο ευνοϊκό πλαίσιο διαχείρισης του ιδιωτικού χρέους, με προστασία των παραγωγικών περιουσιακών στοιχείων που είναι απαραίτητα για τον βιοπορισμό των αγροτών έναντι ρευστοποίησης.
- Παροχή τεχνικής υποστήριξης προς τους αγρότες και μείωση της γραφειοκρατίας για ταχύτερη και δίκαιη καταβολή των ενισχύσεων. Ενίσχυση των περιφερειακών και αποκεντρωμένων δομών του υπουργείου.
- Ανάπτυξη της αλιείας με άμεσα μέτρα που θα εξασφαλίσουν τη δυνατότητα αναγέννησης των ιχθυοαποθεμάτων και θεσμοθέτηση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου για την αειφορική διαχείριση της.
- Ειδικό αναπτυξιακό σχέδιο της κτηνοτροφίας και ιδιαίτερα της εκτατικής, ως απαραίτητης προϋπόθεσης για την αύξηση της παραγωγής και τη διατροφική επάρκεια, την ισόρροπη ανάπτυξη, τη συγκράτηση του πληθυσμού και τη συμπληρωματική απασχόληση των κατοίκων ιδίως των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών. Σημαντικό έργο αποτελεί η αξιοποίηση των φυσικών βοσκοτόπων, μέσω της υλοποίησης των διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης.
- Ανασύνταξη του δημόσιου συστήματος των γεωργικών ασφαλίσεων με στόχο την κάλυψη της αγροτικής παραγωγής και του αγροτικού κεφαλαίου για την αντιμετώπιση και διαχείριση έκτακτων κινδύνων και κρίσεων από θεομηνίες, φυσικές καταστροφές και διατροφικούς κινδύνους και την ταχύτερη και δικαιότερη καταβολή των αποζημιώσεων.

2.13 Τουρισμός – Δημιουργική Οικονομία

Οι αναπτυξιακοί και περιβαλλοντικοί στόχοι του σχεδίου του ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ επιτάσσουν την καθολική μεταστροφή του ελληνικού τουριστικού προϊόντος στην τροχιά της πράσινης ανάπτυξης. Ο τρόπος που αναπτύχθηκε ο τομέας τις προηγούμενες δεκαετίες, πρόσθεσε μεγάλο περιβαλλοντικό κόστος και ουσιαστικά ενεργοποίησε δυνάμεις που υπονομεύουν μακροπρόθεσμα τις προοπτικές του ίδιου του τουριστικού προϊόντος.

Η σημερινή κρίση λόγω της πανδημίας είναι ενδεικτική τόσο των διαρθρωτικών προβλημάτων του ελληνικού τουρισμού όσο και των οικονομικών εξωτερικοτήτων, όπως η υγεία, που καθιστούν τον κλάδο τόσο ευάλωτο. Η πανδημία λοιπόν, είναι αφορμή για να καταστούν ορατοί οι εξω-οικονομικοί θεσμοί και οι σχέσεις που είναι απαραίτητες για να λειτουργεί το τουριστικό παραγωγικό κύκλωμα. Ομοίως, η πανδημία είναι αφορμή για να αναστοχαστούμε σχετικά με το μέγεθος της έκθεσης της ελληνικής οικονομίας στις μορφές περιβαλλοντικής και υγειονομικής επισφάλειας στις οποίες είναι εκτεθειμένος και ο ελληνικός τουρισμός. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (UNWTO) προβλέπει σταδιακή μόνο ανάκαμψη της ταξιδιωτικής κίνησης από το 2023, με βασικά εμπόδια να θεωρούνται οι περιορισμοί στα ταξίδια, η βραδεία υποχώρηση του κορονοϊού, η μικρή εμπιστοσύνη των ταξιδιωτών και το δυσμενές οικονομικό περιβάλλον. Η επιστροφή στα επίπεδα της προ πανδημίας διεθνούς κίνησής θα χρειαστεί χρόνο.

Πέρα όμως, από τις προβλέψεις αναφορικά με την συνολική ταξιδιωτική κίνηση στη χώρα, η κρίση του κορωνοϊού θα αφήσει αναπόφευκτα σε μεσο-μακροπρόθεσμη βάση και το αποτύπωμα της στον χαρακτήρα του ελληνικού τουριστικού προϊόντος.

Πρώτον, η ανάγκη υποδομών πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης θα αποτελεί για τα αμέσως επόμενα χρόνια *ipso facto* προϋπόθεση για να κάνει κάποιος/α ένα ταξίδι αναψυχής.

Δεύτερον, οι χώροι μαζικής συγκέντρωσης θα αποτελούν τη βασική εστία υγειονομικού κινδύνου, επομένως η τουριστική ζήτηση θα προσανατολίζεται σε χώρους με μικρότερη συγκέντρωση ανθρώπων και επομένως συγκριτικά θα οδηγηθεί σε σχετική μείωση των αναμενόμενων εσόδων από τους «κλασσικούς» ελληνικούς τουριστικούς προορισμούς.

Τρίτον, η μαζική μετακίνηση θα αποφεύγεται δίνοντας έμφαση σε εναλλακτικές και εξατομικευμένες μορφές μεταφοράς των ταξιδιωτών. Για τους λόγους αυτούς στις προβλέψεις του WTO οι απομονωμένοι νησιωτικοί προορισμοί αναμένεται να επηρεαστούν περισσότερο από τους ηπειρωτικούς.

Τέταρτον, οι μεγάλες χωρικές συγκεντρώσεις, τόσο σε επίπεδο τουριστικών κλινών ή μονάδων κλπ. όσο και σε επίπεδο προορισμών, θα αντιμετωπίσουν προκλήσεις σε μεσοπρόθεσμη βάση.

Τα παραπάνω σημαίνουν, ότι πέρα από τα πάγια διαρθρωτικά του προβλήματα του ελληνικού τουρισμού δηλαδή την εποχικότητα, τη κατά κεφαλήν δαπάνη των επισκεπτών-τριών, την αβελτηρία των εκπαιδευτικών μηχανισμών και τη χρονική συγκέντρωση της τουριστικής δραστηριότητας, οι βασικότερες αδυναμίες του ελληνικού τουρισμού σήμερα είναι δύο: Αφενός η υπερεξάντληση των περιβαλλοντικών πόρων στους οποίους στηρίζεται και η αδυναμία των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, υγείας και των δικτύων υποδομών να τον υποστηρίξουν και αφετέρου η ανυπαρξία ειδικών υποδομών για την αντιμετώπιση οξύτατων συγκυριακών φυσικών φαινομένων εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής. Και οι δύο αυτές αδυναμίες θα αποτελέσουν μείζονες προκλήσεις του άμεσου μέλλοντος και επομένως θα απαιτήσουν την ανάπτυξη του σχεδιασμού και της εφαρμογής σε συνεχή βάση την ύπαρξη ειδικών χρηματοδοτικών πολιτικών και θεσμών.

Η χώρα μας θα πρέπει να προκρίνει μια βιώσιμη και ποιοτική τουριστική προσφορά αναδεικνύοντας τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, πέρα από την Θάλασσα και τον Ήλιο, αξιοποιώντας τους πλούσιους φυσικούς και πολιτισμικούς πόρους, και επομένως τις τεράστιες δυνατότητες για περαιτέρω ανάπτυξη αειφόρων μορφών τουρισμού, όπως ο θαλάσσιος, ο φυσιολατρικός, ο ιαματικός, ο πολιτιστικός, ο αγροτουρισμός, ο γαστρονομικός, ο συνεδριακός,

Η νέα τουριστική πολιτική που προτείνουμε:

- απαντά στις προκλήσεις που διαμορφώνονται σε παγκόσμιο πλέον επίπεδο και καθορίζουν και επαναδιαμορφώνουν σε μεγάλο βαθμό την συμπεριφορά του ταξιδιώτη. Κυρίως, προσαρμόζεται στις νέες προκλήσεις που θέτουν τόσο η αυξανόμενη προτίμηση για προορισμούς χαμηλού περιβαλλοντικού αποτυπώματος όσο και η κλιματική αλλαγή προκειμένου να διαφυλάξει το τουριστικό της προϊόν και να διατηρήσει σε υψηλά επίπεδα την ελκυστικότητά του και την συμβολή του στην εθνική οικονομία.
- προτεραιοποιεί τον ψηφιακό μετασχηματισμό του κλάδου μέσα στο νέο ψηφιακό κόσμο που διαμορφώνεται. Η νέα γενιά τουριστών επιζητά αυξημένες ψηφιακές υπηρεσίες, εμπλουτίζοντας τα υφιστάμενα εργαλεία εξυπηρέτησης, για μια ολοκληρωμένη εμπειρία, πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το ταξίδι.

Κεντρικός στόχος της πολιτικής μας είναι η στήριξη του κόσμου της εργασίας και της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας καθώς και η σταδιακή μετατόπιση από το ομογενοποιημένο και μαζικό μοντέλο τουρισμού προς ένα εναλλακτικό, διαφοροποιημένο, αειφόρο, υπεύθυνο, “πράσινο”, κοινωνικά δίκαιο και ανταποδοτικό μοντέλο που θα προάγει τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη για όλους.

Βασικές αρχές τουριστικής ανάπτυξης που θα πρέπει να ενσωματωθούν στο Στρατηγικό Σχεδιασμό για την Τουριστική βιομηχανία, της χώρας ώστε να βελτιώσουμε το θετικό αποτύπωμα του τόσο σε εθνικό, όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο:

- Να μεταβούμε από ένα μαζικό, αδιαφοροποίητο, μονοθεματικό και χαμηλής οικονομικής απόδοσης τουρισμό σε ένα ποιοτικό, διαφοροποιημένο και πολυθεματικό τουρισμό, οικονομικά αποδοτικότερο,
- Να διασυνδέσουμε την τουριστική βιομηχανία με τομείς της οικονομίας που συνδέονται άμεσα και έμμεσα με τον τουρισμό, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό τους πολλαπλασιαστικούς δείκτες της οικονομίας
- Να προωθήσουμε την αειφόρο και ισόρροπη ανάπτυξη του τουρισμού
- Να δημιουργήσουμε ενιαία δίκτυα φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος,
- Να διευρύνουμε το φάσμα των προσφερόμενων τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών
- Να διαφυλάξουμε και να ενισχύσουμε την τοπική και κοινωνική ταυτότητα των περιοχών, όπου αναπτύσσεται τουριστική δραστηριότητα
- Να εξασφαλίσουμε τις απαιτούμενες τεχνικές και κοινωνικές υποδομές όλων των διαβαθμίσεων, που απαιτούνται για την επιτυχή λειτουργία της τουριστικής δραστηριότητας αλλά και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Έχει έρθει η ώρα να σκεφτούμε ότι στόχος της εθνικής τουριστικής πολιτικής πρέπει να είναι η μεγιστοποίηση της απόδοσης των υφιστάμενων επενδεδυμένων ιδιωτικών και δημόσιων κεφαλαίων στο χώρο και εν γένει στο κτιριακό δυναμικό της χώρας. Το ελληνικό ξενοδοχειακό δυναμικό, στη συντριπτική του πλειοψηφία, είναι αποτέλεσμα κρατικών ενισχύσεων. Η νέα δημόσια χρηματοδοτική πολιτική στον τουρισμό θα πρέπει να αφορά την αναζωογόνηση του υφιστάμενου ξενοδοχειακού δυναμικού, την αποκατάσταση παραδοσιακών οικισμών για τουριστικούς σκοπούς, την ανάπλαση του αστικού ιστού και την διεύρυνση του δημόσιου χώρου. Οι πόροι που θα έχουμε στη διάθεση μας (ευρωπαϊκοί πόροι, Ταμείο Ανάκαμψης, Εθνικό ΠΔΕ) για την ενεργειακή εξοικονόμηση επαρκούν για να αναζωογονηθεί το σύνολο των καταλυμάτων φιλοξενίας ενώ μέριμνα πρέπει να ληφθεί και για την φορολογική διευκόλυνση των πάγιων εγκαταστάσεων του τουριστικού δυναμικού της χώρας. Στο σχέδιο της Αριστεράς, η νέα γενιά δημόσιων έργων, υπό την οπτική πάντοτε της τουριστικής ανάπτυξης της χώρας, δεν αποσκοπεί απλά στην αύξηση της ικανότητας της μετακίνησης αλλά στην αύξηση της ανθεκτικότητας των υποδομών που στηρίζουν την τουριστική κατανάλωση. Για το λόγο αυτό, οι δημόσιες επενδύσεις του αύριο είναι ακριβώς οι επενδύσεις σε κοινωφελή δίκτυα υποδομών και πρέπει να κατευθυνθούν στην ύδρευση, στην αποχέτευση, στην εφαρμογή των πρακτικών της ανακύκλωσης, της κομποστοποίησης και της επανάχρησης των πόρων με στόχο τη κυκλική οικονομία, στα αντιπλημμυρικά έργα, στην συντήρηση και στην ποιότητα του υφιστάμενου περιφερειακού οδικού δικτύου. Ειδικά για την περίπτωση των ελληνικών νησιών πρέπει να αρθεί ένα μόνιμο χαρακτηριστικό επισφάλειας, που απειλεί να πλήξει μεσοπρόθεσμα την ανταγωνιστικότητά τους ως τουριστικών προορισμών τους δηλαδή να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις τους σε ιατρικό προσωπικό και η απουσία ενός

αξιόπιστου συστήματος πρωτοβάθμιας υγείας. Οι δημόσιες επενδύσεις σε αυτόν τον τομέα είναι (και για αυτό τον λόγο) περισσότερο απαραίτητες από ποτέ.

Η πανδημία του Covid 19 τείνει να ανακινήσει στην δημόσια σφαίρα τη συζήτηση για ένα άλλο μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης που θα είναι απολύτως φιλικό στο περιβάλλον. Ωστόσο, στις σημερινές συνθήκες δεν επαρκεί, όσο και αν είναι απαραίτητο, ο εμπλουτισμός του ελληνικού τουρισμού μεμονωμένες περιπτώσεις οικοτουριστικών ή εναλλακτικών προορισμών. Αντίθετα ο στόχος μας πρέπει να είναι η καθολική «πράσινη» αντιμετώπιση όλων των εκφάνσεων του, το καθολικό «πρασίνο» του ελληνικού τουρισμού μέσα από σειρά παρεμβάσεων που αφενός θα μηδενίζουν τη χρήση πλαστικού στην τουριστική κατανάλωση, τις μηχανές εσωτερικής καύσης στα κέντρα τουρισμού και ιδιαίτερα στα τουριστικά νησιά και αφετέρου θα δημιουργούν ισχυρές συμμαχίες και benchmarking υπέρ της βιολογικής γεωργίας-κτηνοτροφίας, θα δημιουργούν ένα ισχυρό brand name για την χώρα ως τον κατεξοχήν βιώσιμο Μεσογειακό τουριστικό προορισμό κ.ο.κ Οι επιδιώξεις αυτές επιβάλλουν επομένως τον αναγκαίο προσανατολισμό της δημόσιας χρηματοδότησης **αποκλειστικά** στον πράσινο μετασχηματισμό της παραγωγής και της διάθεσης του τουριστικού προϊόντος με παράλληλη στόχευση την διασπορά των ωφελειών και στο σύνολο του πληθυσμού των τοπικών κοινωνιών.

Επιπλέον, για τη πραγματοποίηση του προγράμματος του ΣΥΡΙΖΑ για τον τουρισμό θα πρέπει να επέμβουμε για τον εξορθολογισμό του θεσμικού πλαισίου άσκησης της τουριστικής πολιτικής (σχέση ΕΟΤ & ΥΠΤΟΥ) το οποίο παραμένει χαοτικό και ανορθολογικό. Ανάλογες παρεμβάσεις εξορθολογισμού πρέπει να γίνουν και στο επίπεδο της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που τραυματίστηκε την περίοδο των προγραμμάτων δημοσιονομικής προσαρμογής.

Η σύγχρονη πολιτισμική δημιουργία μαζί με την πολιτισμική κληρονομιά που οφείλουμε να προστατέψουμε και να διαφυλάξουμε έχει πάνω από όλα ταυτοτική σχέση με την ελληνική κοινωνία και άρα αποτελεί θεμέλια αξία. Αποτελώντας όμως και πόρο προς αξιοποίηση και ενίσχυση της εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας (που στηρίζεται σημαντικά και από τον διεθνή εισερχόμενο τουρισμό), παρέχει ένα ευρύ πεδίο ανάπτυξης της δημιουργικής οικονομίας με στόχευση και την τουριστική αγορά. Η σχέση τουρισμού - δημιουργικής οικονομίας στο πλαίσιο της περιβαλλοντικά βιώσιμης ανάπτυξης διαμορφώνει ένα οικονομικό σύμπλεγμα αμοιβαίας επωφελούς αλληλοτροφοδότησης και παραγωγής υπεραξίας. Στόχος της πολιτικής του ΣΥΡΙΖΑ είναι ο τουρισμός και η δημιουργική οικονομία να συμβάλλουν αποφασιστικά στην μετάβαση σε ένα βιώσιμο παραγωγικό σύστημα όπου οι πολιτισμικές αξίες, το φυσικό περιβάλλον και το ανθρώπινο κεφάλαιο θα είναι τα συγκριτικά του πλεονεκτήματα χωρίς αποκλεισμούς των κατοίκων των τουριστικών περιοχών και τόπων από τα απορρέοντα από τη σχέση αυτή σχετικά αγαθά.

Κάτω από αυτές τις προϋποθέσεις και στοχεύσεις, η συσσώρευση, αναπαραγωγή και επένδυση συμβολικού κεφαλαίου (κύρους) μετασχηματίζει τον πολιτισμό και την κουλτούρα σε παραγωγικό και αναπτυξιακό πόρο εντός του πλέγματος της ελληνικής τουριστικής αγοράς εμπλέκοντας όλους τους εν δυνάμει δρώντες της δημιουργικής οικονομίας που δραστηριοποιούνται στα πεδία της παραγωγής, της διανομής και της επικοινωνίας. Έτσι, σε συνδυασμό με τις νέες τεχνολογίες, τα ΜΜΕ, την κοινωνική δικτύωση, και τις νέες πολιτισμικές πρακτικές και τον τουρισμό ο τομέας της δημιουργικής οικονομίας θα αποτελέσει σημαντικό παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης.

Στόχος του αναπτυξιακού σχεδίου του ΣΥΡΙΖΑ για τον τουρισμό είναι η υποστήριξη του πολιτισμικού πεδίου, ώστε να αναπτυχθεί η δημιουργική και οικονομική προοπτική του μέσα από τα πλεονεκτήματα της τουριστικής ανάπτυξης της χώρας

Παράλληλα το Σχέδιο του ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ περιλαμβάνει:

- Διαμόρφωση εθνικού master plan για την τουριστική ανάπτυξη με μέριμνες για την βιώσιμη και αειφόρο εκμετάλλευση των πολιτισμικών και περιβαλλοντικών πόρων της χώρας, τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος, τη δημιουργία κινήτρων για την αποσυμφόρηση κορεσμένων τουριστικά περιοχών και την προώθηση και στήριξη των λιγότερο ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων τουριστικά περιοχών.
- Ενεργοποίηση του Εθνικού Παρατηρητηρίου με κατεύθυνση την βιώσιμη και αειφόρο εκμετάλλευση των πολιτισμικών και περιβαλλοντικών πόρων της χώρας και τη δημιουργία κινήτρων για την αποσυμφόρηση κορεσμένων τουριστικά περιοχών της χώρας.
- Δημιουργία μηχανισμού διαρκούς διαβούλευσης με στόχο τη συνεχή χάραξη της πολιτικής σε εθνικό επίπεδο με συμμετοχή συναρμόδιων Υπουργείων, φορέων επιχειρήσεων τουρισμού, εκπροσώπους εργαζόμενων και αυτοδιοίκησης.
- Στήριξη της ανάπτυξης συνεργατικών σχημάτων και εταιρικών σχημάτων κοινωνικής επιχειρηματικότητας στο τομέα του τουρισμού.
- Προσπάθεια διασύνδεσης τουρισμού με τον αγροτοδιατροφικό τομέα και την μεταποίηση με κίνητρα για την εισαγωγή των τοπικών προϊόντων σε όλο το φάσμα της τουριστικής αλυσίδας και τη στήριξη των ντόπιων παραγωγών. Στήριξη της οικοτεχνίας που θεσπίστηκε από το ΣΥΡΙΖΑ. Προσαρμογή του τουρισμού (υποδομές και υπηρεσίες) στην υποδοχή ταξιδιωτών με αναπηρία.
- Εξορθολογισμός και κωδικοποίηση του θεσμικού πλαισίου και των εργαλείων σχεδιασμού άσκησης τουριστικής πολιτικής.
- Σχεδιασμός ενός προγράμματος αναβάθμισης των μηχανισμών εκπαίδευσης και κατάρτισης του Υπ. Τουρισμού.
- Επανασχεδιασμό του προγράμματος τουριστικής προβολής.
- Θεσμοθέτηση συστήματος κατάταξης των τουριστικών υποδομών με περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια σε συνεργασία με εξειδικευμένες συλλογικότητες κοινωνικού και ιδιωτικού χαρακτήρα..
- Θεσμοθέτηση συστήματος ανταμοιβής με όρους προβολής και δημόσιας χρηματοδότησης για τουριστικές περιοχές που θα δεσμευτούν στην πράσινη μετάβαση των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών.
- Απαγόρευση τουριστικών εγκαταστάσεων σε περιοχές Natura 2000 μέχρι την έκδοση της εκάστοτε μελέτης διαχείρισης κάθε προστατευόμενης περιοχής ξεχωριστά.
- Πολυεπίπεδη ψηφιακή πλατφόρμα για όλους τους προορισμούς με συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την δικτύωση και την ενθάρρυνση της πληροφόρησης, της εκπαίδευσης και της ανάδειξης των επιμέρους τουριστικών προορισμών και της ενοποίησης τους σε επίπεδο χώρας - Ενιαία ψηφιακή πλατφόρμα των επαγγελματιών του τουρισμού σε εθνικό επίπεδο.
- Πρόγραμμα αναβάθμισης των κτιριακών και ψηφιακών υποδομών των μουσείων και των επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων, καθώς και διαμόρφωση σε επισκέψιμους χώρων που σήμερα είναι μη προσβάσιμοι, μέσα από την αξιοποίηση των πόρων από τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Ανάπτυξη νέων μορφών πολιτιστικού τουρισμού (πχ αρχαιολογικός καταδυτικός τουρισμός).
- Θωράκιση των μνημείων και των μουσείων απέναντι στις φυσικές καταστροφές και την κλιματική αλλαγή. Ενεργειακή αναβάθμιση και εξοικονόμηση ενέργειας στους χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς και σύγχρονου πολιτισμού. Φυσική και ψηφιακή προσβασιμότητα αναπήρων και εμποδιζόμενων ατόμων.

- Ίδρυση Ταμείου Πολιτιστικής και Δημιουργικής Οικονομίας στην Αναπτυξιακή Τράπεζα με χρηματοδοτικά εργαλεία για τις μεσαίες, μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα και υποστήριξή τους για ευρωπαϊκά προγράμματα (πχ Creative Europe).
- Ενιαία εθνική στρατηγική και νέο θεσμικό πλαίσιο για τον κινηματογράφο και τα οπτικοακουστικά μέσα. Στήριξη και σταθερή χρηματοδότηση της εγχώριας κινηματογραφικής παραγωγής. Προσέλκυση επενδύσεων και διεθνών παραγωγών, ώστε η χώρα να καταστεί διεθνές κέντρο παραγωγής οπτικοακουστικών έργων. Ανάπτυξη της εκπαίδευσης στον τομέα του κινηματογράφου και των οπτικοακουστικών μέσων.

3. Η καταπολέμηση των ανισοτήτων και της ανασφάλειας. Για ένα καθολικό κοινωνικό κράτος, για την επαναθεμελίωση της παιδείας και του πολιτισμού ως δημόσιων αγαθών.

Η παγκόσμια έκρηξη των ανισοτήτων αποτελεί κύριο χαρακτηριστικό της πρόσφατης φάσης του νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού. Παντού σχεδόν καταγράφεται η εντυπωσιακή ανισοκατανομή του πλούτου και των εισοδημάτων που συνόδεψε την ανάπτυξη τις τελευταίες δεκαετίες. Πρόκειται για ένα ενδογενές χαρακτηριστικό αυτού του τύπου της ανάπτυξης, που εκφράζεται πολιτικά από τις συντηρητικές και νεοφιλελεύθερες δυνάμεις, θεωρώντας ότι οι ανισότητες είναι “φυσιολογικό” κοινωνικό φαινόμενο και ότι επιδρούν θετικά στην ανάπτυξη. Οι ανισότητες αυξήθηκαν καθώς η επίθεση στο κράτος και την εργασία ήταν καθολική. Μειώθηκαν οι φόροι σε κέρδη και σε πλούσια στρώματα στο όνομα των επενδύσεων, αποδυναμώθηκε το κοινωνικό κράτος, καθώς πεδία του πέρναγαν στην ιδιωτική πρωτοβουλία και δαπάνες περικόπτονταν, και αποδιαιρθρώθηκε η αγορά εργασίας στο όνομα της ευελιξίας και της παραγωγικότητας. Σχεδόν παντού τα αποτελέσματα ήταν ίδια. Οι μισθοί μειώθηκαν ή έμειναν στάσιμοι, τα μεσαία στρώματα επίσης, επιδεινώθηκε η θέση των γυναικών και των πιο ευάλωτων ομάδων (νέοι, μετανάστες, συνταξιούχοι) και αυξήθηκαν ραγδαία τα εισοδήματα των πλουσιότερων στρωμάτων. Η φτώχεια, - η χειρότερη μορφή ανισότητας – αυξήθηκε ιδίως στις χώρες της ευρωζώνης που υλοποίησαν προγράμματα προσαρμογής. Στην Ελλάδα η φτώχεια αυξήθηκε ραγδαία από το 2010 μέχρι το 2015, απειλώντας όλο και πιο ευρεία κοινωνικά στρώματα.

Οι ανισότητες αυξήθηκαν και εξαιτίας της υποχώρησης του δημοσίου έναντι του ιδιωτικού με την συκοφάντηση και υπονόμηση των δημόσιων δομών και του κοινωνικού κράτους. Η υποχώρηση του κοινωνικού κράτους αύξησε τα έξοδα για βασικές ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν από το ατομικό εισόδημα. Για παράδειγμα στην Ελλάδα καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό ιδιωτικών δαπανών υγείας ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ.

Ο τρόπος με τον οποίο προσλαμβάνει η κοινωνία τις συνθήκες αυτές περιγράφεται ίσως καλύτερα ως αίσθημα «ανασφάλειας και αβεβαιότητας για το μέλλον». Οι εργαζόμενοι-ες και οι αυτοαπασχολούμενοι-ες αναρωτιούνται αν θα έχουν δουλειά και με τι όρους, τα νέα ζευγάρια αν θα μπορέσουν να κάνουν οικογένεια και να την ζήσουν αξιοπρεπώς και οι μικρομεσαίοι-ες αν θα μπορούν να διατηρήσουν και να αναπτύξουν την επιχείρησή τους μέσα σε ένα όλο και πιο απρόβλεπτο οικονομικό περιβάλλον. Ανισότητες και ανασφάλεια μπορούν να ιδωθούν ως το δίδυμο αποτέλεσμα της συνθήκης κρίσης μετά την πανδημία του Covid-19 η οποία διαδέχεται την οικονομική κρίση των τελευταίων δέκα ετών. Και οι δύο παίρνουν πρωτόγνωρες διαστάσεις και μορφές. Θίγονται για μια ακόμα μια φορά ευρύτερα στρώματα του πληθυσμού εξαιτίας των υγειονομικών και οικονομικών συνεπειών της πανδημίας. Η αντιμετώπιση της κρίσης από τις πολιτικές της κυβέρνησης της Ν.Δ. επιδεινώνουν τη θέση των τη θέση γυναικών και ανδρών επισφαλώς εργαζόμενων, των εποχιακά εργαζόμενων στον τουρισμό, των δημιουργών, των καλλιτεχνών και των εργαζομένων στον πολιτισμό, των μικρομεσαίων επιχειρηματιών και αυτοαπασχολούμενων των γυναικών των αναπήρων των ΡΟΜΑ και γενικότερα των πλέον ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

Στις συνθήκες αυτές προέχει η αντιμετώπιση του προβλήματος των ανισοτήτων, της φτώχειας και της ανασφάλειας. Μια δικαιότερη κοινωνία αποτελεί συνειδητή πολιτική επιλογή που βρίσκεται στον πυρήνα της ιδεολογίας της Αριστεράς, αποτελεί έναν από

τους βασικούς πυλώνες στρατηγικής και προγραμματικής προτεραιότητας για τον ΣΥΡΙΖΑ - Προοδευτική Συμμαχία.

Ταυτόχρονα προωθούμε μια διαφορετική αντίληψη για την παιδεία και τον πολιτισμό. Τα πεδία αυτά δεν εντάσσονται στη λειτουργία των αγορών αλλά αντιμετωπίζονται ως συλλογικά αγαθά και ως κοιτίδες καλλιέργειας της δημοκρατικής συνείδησης, και κοινωνικής συνοχής. Το σχολείο, το πανεπιστήμιο, το μουσείο και η δημόσια πολιτισμική παρέμβαση συγκροτούν το βασικό πλαίσιο κοινωνικής ένταξης, εξέλιξης και καταπολέμησης κάθε μορφής διακρίσεων.

Όλα τα παραπάνω θα εξειδικεύονται ακόμη περισσότερο στο πλαίσιο του σχεδίου του ΣΥΡΙΖΑ για τη Νέα Γενιά. Για να κατοχυρώσουμε την πρόσβαση των νέων στην Εργασία, την Εκπαίδευση, την Στέγαση και την Αυτόνομη Ζωή, τον Ελεύθερο Χρόνο, τον Ελεύθερο Χώρο και την Κυκλοφορία, τον Πολιτισμό, μέσα από τη Χάρτα Δικαιωμάτων για τη Νέα Γενιά. Με ειδική μέριμνα για τους νέους ανάπηρους, τους νέους που ζουν σε συνθήκες πολιτισμικά ιδιαίτερες ή ακόμα και περιθωριοποιημένοι, τους νέους που υποφέρουν από διάφορες μορφές εξαρτήσεων, αλλά και τους νέους φυλακισμένους – αποφυλακιζόμενους

Την περίοδο 2010-2014 οι δείκτες των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων αυξήθηκαν. Αντίθετα, οι πολιτικές της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, με βάση τους ίδιους δείκτες ακόμα και εντός του 3^{ου} μνημονίου, κατάφεραν να μειώσουν, για πρώτη φορά από τα μέσα της δεκαετίας του '80, τις ανισότητες και τη φτώχεια.

Η απάντησή μας στο ζήτημα των ανισοτήτων και της ανασφάλειας επικεντρώνεται σε τρία διακριτά επίπεδα:

A) Στην ενίσχυση του κοινωνικού κράτους ιδίως στους τομείς της υγείας, της παιδείας, του πολιτισμού, της ασφάλισης, της πρόνοιας, της κάλυψης των αναγκών και της αξιοπρεπούς διαβίωσης όσων κάθε φορά πλήττονται. Το κοινωνικό κράτος παρεμβαίνει για να διασφαλίσει συνθήκες ισοτιμίας για όλους-ες και ιδιαίτερα για τους νέους-ες. Η συνειδητοποίηση της σημασίας του κοινωνικού κράτους γίνεται πλέον αμεσότερη εξαιτίας της υγειονομικής πλευράς της κρίσης του Covid-19 καθώς αυτή έπληξε οριζόντια και κάθετα όλο τον πληθυσμό και η μόνη αξιόπιστη απάντηση που μπορούσε να δοθεί ήταν η ενεργοποίηση του δημόσιου συστήματος υγείας. Κανένας-μία δεν μπορεί να είναι αρκετά «πλούσιος»-α για να παρέχει στον εαυτό του την ποιότητα ζωής που χαρακτηρίζεται από αποτελεσματική δημόσια υγειονομική περίθαλψη, ποιοτική δημόσια εκπαίδευση, αλληλεγγύη σε μια δύσκολη περίοδο της ζωής του, πρόσβαση στα αγαθά του πολιτισμού.

B) Στην αντιμετώπιση της ανεργίας και στην παρέμβασή μας στις εργασιακές σχέσεις. Ο προσδιορισμός των μισθών, οι συλλογικές συμβάσεις και οι συνθήκες στην αγορά εργασίας είναι καθοριστικές για την κατανομή, εντός της παραγωγικής δραστηριότητας, του εισοδήματος ανάμεσα σε κέρδη και μισθούς. Όλοι-ες πρέπει να μπορούν να ζήσουν από τη δουλειά τους και να σχεδιάζουν ένα καλύτερο μέλλον, όλοι-ες έχουν δικαίωμα στην εργασία με αξιοπρεπείς όρους. Νέες ευέλικτες μορφές εργασίας όπως και ζήτημα της τηλεργασίας πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο ρύθμισης προκειμένου να διασφαλίσουν ανθρώπινες εργασιακές συνθήκες με σεβασμό στα δικαιώματα και τις προσωπικές ελευθερίες των εργαζομένων.

Γ) Στο φορολογικό σύστημα που είναι θεμελιακό για τη χρηματοδότηση του κοινωνικού κράτους με την αναδιανομή του εισοδήματος μετά την ολοκλήρωση της παραγωγικής δραστηριότητας. Η αναδιανομή αυτή προσδιορίζει το συνταξιοδοτικό σύστημα, την καθολικότητα του συστήματος υγείας και παιδείας το προνοιακό σύστημα και την πρόσβαση στον πολιτισμό.

Συνεπώς η αντιμετώπιση των ανισοτήτων και της ανασφάλειας αφορά ταυτόχρονα την δραστική μείωση της ανεργίας, την βελτίωση των εργασιακών σχέσεων, την διασφάλιση όρων ισοτιμίας, τη δίκαιη αμοιβή της εργασίας, ένα προοδευτικό αναδιανεμητικό φορολογικό σύστημα και ένα αποτελεσματικό κοινωνικό κράτος.

3.1 Φορολογική πολιτική για μια δίκαιη κοινωνία

Σε μια κρίσιμο περίοδο, όπου οι οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας οδηγούν σε αύξηση των ανισοτήτων και της ανασφάλειας με σοβαρές κοινωνικές και πολιτικές συνέπειες, το επίκεντρο της συζήτησης σχετικά με την φορολογική πολιτική αφορά στη διασφάλιση της δικαιότερης κατανομής των φορολογικών βαρών και τη μετατροπή τους σε πολιτικές που ενισχύουν την κοινωνική δικαιοσύνη βελτιώνοντας την ανταποδοτικότητα των υπηρεσιών του Κράτους.

Στη χώρα μας, η οικονομική πολιτική που διαμόρφωσε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της οικονομικής κρίσης της προηγούμενης δεκαετίας, εξυπηρετήθηκε από ένα φορολογικό σύστημα με αντίστοιχα προβλήματα (περιπλοκότητα και έλλειψη συνοχής, διευκόλυνση της φοροδιαφυγής, αναδιανεμητική αναποτελεσματικότητα, ad hoc προσαρμογή σε πελατειακά αιτήματα και «αναπτυξιακά κίνητρα» χωρίς στρατηγική), ενώ τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιήθηκε για την γρήγορη ανταπόκριση στους στόχους της δημοσιονομικής προσαρμογής.

Οι συνεχείς αυτές παρεμβάσεις είχαν σαν αποτέλεσμα τη σταδιακή ακύρωση του προοδευτικού χαρακτήρα του φορολογικού συστήματος, ενώ οι αλλαγές στις φορολογικές κλίμακες, η μείωση του αφορολόγητου, και η κατάργηση συγκεκριμένων φοροαπαλλαγών είχαν, σε πολλές περιπτώσεις, αποτελέσματα αντίθετα από τα αναμενόμενα.

Ο ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία κατανοεί ότι βασικά εργαλεία της οικονομικής πολιτικής, όπως η φορολογική πολιτική και η φορολογική διοίκηση πρέπει να γίνουν πιο ισχυρά και αποτελεσματικά στην υπηρεσία μια δίκαιης κοινωνίας, και μιας αναπτυξιακής στρατηγικής με βαθιά κατανόηση των προκλήσεων της κλιματικής κρίσης και της δίκαιης παραγωγικής και κοινωνικής μετάβασης σε μια νέα πραγματικότητα.

Ένα δικαιότερο φορολογικό σύστημα καλείται να επιλύσει τρία θεμελιακά προβλήματα. Τη φοροδιαφυγή, που αν και έχει μειωθεί, παραμένει διπλάσια από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, την σχέση άμεσων και έμμεσων φόρων, που λόγω του μεγάλου μεριδίου των έμμεσων φόρων, επιβαρύνει δυσανάλογα τα χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα, και την απλοποίηση και ενοποίηση των φορολογικών κανόνων σε ένα πιο σταθερό και διαφανές φορολογικό σύστημα.

Ο ΣΥΡΙΖΑ θα ενισχύσει την κοινωνική δικαιοσύνη και θα αμβλύνει τις ανισότητες μέσω παρεμβάσεων στους άμεσους και έμμεσους φόρους. Στόχος είναι η βελτίωση της κατανομής των φορολογικών βαρών αλλά και η μείωση του επιπλέον φορολογικού βάρους για τα μικρά και μεσαία εισοδήματα που με όρους καταναγκασμού επιβλήθηκε την εποχή των μνημονίων.

Η αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, της φοροκλοπής και της φορολογικής απάτης, απαιτεί μία πολυεπίπεδη στρατηγική που θα κάνει χρήση όλων των διαθέσιμων ψηφιακών εργαλείων για την αυτοματοποίηση των φορολογικών ελέγχων. Οι τρόποι και τα διαθέσιμα πλέον εργαλεία επιτρέπουν την πιο αποτελεσματική καταπολέμηση της. Οι έλεγχοι μπορούν να γίνουν πιο επιλεκτικοί και αποτελεσματικοί. Εντούτοις η μείωση της φοροδιαφυγής εδράζεται στην δημιουργία εμπιστοσύνης και νοοτροπίας συμμόρφωσης των φορολογουμένων, για το οποίο θα απαιτηθεί μία ιδιαίτερη πολιτική και συγκεκριμένα μέτρα που να την καθιστούν αξιόπιστη.

Ειδική κατηγορία φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής αποτελούν οι ιδιώτες με μεγάλο πλούτο και οι εταιρείες με πολυσχιδή δραστηριότητα σε πολλές χώρες. Οι μεταφορές εισοδημάτων και εικονικών δραστηριοτήτων σε φορολογικούς παραδείσους ή σε χώρες με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές είναι τρόποι αποφυγής πληρωμής φόρων για δραστηριότητες που γίνονται εντός της χώρας. Επιπρόσθετα η φορολόγηση των εταιρειών της ψηφιακής οικονομίας, με πραγματική ή εικονική έδρα στο εξωτερικό, πραγματοποιούν πλέον τεράστιο όγκο συναλλαγών στην χώρα χωρίς να έχουν τις αντίστοιχες φορολογικές επιβαρύνσεις. Αυτό βρίσκεται πλέον στο επίκεντρο των φορολογικών αρχών πολλών χωρών της ΕΕ. Η στρατηγική αντιμετώπισης αυτής της κατηγορίας απαιτεί την αυστηροποίηση των κανόνων έναντι των συναλλαγών με φορολογικούς παραδείσους και συντονισμένη δράση στο εσωτερικό με βάση το τρίπτυχο ηλεκτρονικά βιβλία, ηλεκτρονικές πληρωμές και ηλεκτρονικές διασταυρώσεις φορολογικών δηλώσεων – καταθέσεων. Σημαντική πτυχή της στρατηγικής αυτής είναι ο αποκλεισμός τέτοιων επιχειρήσεων από κάθε είδους δημόσιες πολιτικές στήριξης όπως επενδυτικά κίνητρα, επιχορηγήσεις, εγγυήσεις κλπ.

Η φορολογία του εισοδήματος θα γίνει δικαιότερη με την αποκάλυψη εισοδημάτων που αποκρύπτονται, αλλά και με αλλαγές που να επιτρέπουν στα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα να φορολογούνται περισσότερο αναλογικά και δίκαια. Ενδεικτικά αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω αναδιαμόρφωσης της κλίμακας φορολογίας φυσικών προσώπων προς μία πιο προοδευτική φορολόγηση, της επανεξέτασης όλων των φόρων, εισφορών και τελών, μαζί και αυτών που μπήκαν έκτακτα στην περίοδο των μνημονίων, την αναθεώρηση του συστήματος φορολόγησης ελεύθερων επαγγελματιών και αγροτών, καθώς και ένα ορθολογικό σύστημα εκπτώσεων για δαπάνες. Τούτο θα πρέπει σε πρώτη φάση να περιλαμβάνει: 1. Τη Μόνιμη μείωση προκαταβολής φόρου στο 50%, 2. Την Κατάργηση της εισφορά αλληλεγγύης για εισοδήματα έως 40.000€ και προοδευτικά μείωση των συντελεστών για εισοδήματα έως 65.000 €, 3. Την Κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος

Η έμμεση φορολογία αφορά τον ΦΠΑ και τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης. Η δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών καθορίζεται από τη μετάταξη σε χαμηλότερη κατηγορία αγαθών και υπηρεσιών που καλύπτουν βασικές ανάγκες, (όπως έγιναν από την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ αναφορικά με ενέργεια, τρόφιμα, κλπ) και στοχευμένες παρεμβάσεις στους ειδικούς φόρους κατανάλωσης όπως αυτός στο αγροτικό πετρέλαιο. Η πράσινη μετάβαση προϋποθέτει τροποποιήσεις σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης και κατηγορίες ΦΠΑ στην κατεύθυνση της χωρίς αποκλεισμούς μετάβασης. Τα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα πρέπει να προστατευτούν ειδικά σε φορολογικά ζητήματα ώστε η πράσινη μετάβαση να είναι δίκαιη και να γίνει αίτημα του συνόλου της κοινωνίας.

Η φορολόγηση της ακίνητης περιουσίας απαιτεί αλλαγές που θα ελαφρύνουν τη μικρή και μεσαία περιουσία και τα εισοδήματα που προκύπτουν από αυτή. Μεταξύ άλλων προέχει η μείωση του φόρου ιδιοκτησίας ακινήτων (ΕΝΦΙΑ) στις μικρές και μεσαίες περιουσίες και την αναμόρφωση της κλίμακας φορολογίας των εισοδημάτων από ενοίκια με στόχο την πιο προοδευτική και δίκαιη φορολόγησή τους. Επιδίωξη μας είναι, μετά από μελέτη, να υπάρξει ένα δικαιότερο σύστημα φορολόγησης της ακίνητης περιουσίας με ισχυρά στοιχεία προοδευτικότητας και μετατόπισης του βάρους στη μεγάλη ακίνητη περιουσία.

Για την αντιμετώπιση του οικονομικού εγκλήματος και της φοροδιαφυγής είναι επιβεβλημένη η επικαιροποίηση της Έκθεσης Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου και ο έλεγχος της προόδου του Εθνικού Σχεδίου Δράσης σε συνεργασία με τους διεθνείς φορείς.

Στο πλαίσιο της σχετικής συζήτησης στην Ευρώπη, προκρίνουμε τη φορολόγηση των χρηματιστηριακών συναλλαγών καθώς και τη φορολόγηση των μεγάλων ψηφιακών πλατφορμών με μονοπωλιακή ισχύ και τις αντίστοιχες διαφημίσεις.

Σημαντικό σημείο της αναπτυξιακής φορολογικής πολιτικής του ΣΥΡΙΖΑ είναι η ειδική φορολογική μεταχείριση με τη μορφή κινήτρων σε συνεταιρισμούς, clusters, επιχειρήσεις της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας και σε κάθε μορφής συσσωμάτωση που ενώνει τις δυνάμεις μικρομεσαίων παραγωγικών υποκειμένων (εργαζομένων, αυτοαπασχολούμενων, μικρομεσαίων επιχειρήσεων). Στόχος αυτής της πολιτικής είναι η ενθάρρυνση της συνεργασίας προκειμένου να ενδυναμωθούν νέες μορφές συλλογικής οργάνωσης, να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακας, να αξιοποιηθεί παραγωγικά η συλλογική γνώση, να προκύψει προστιθέμενη αξία στα παραγόμενα προϊόντα και υπηρεσίες. Επίσης ειδικά φορολογικά κίνητρα θα προβλέπονται για κεφάλαια που αποδεδειγμένα επανεπενδύονται στους τομείς προτεραιότητας και ειδικά στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση και στη μεταποίηση.

Η επίτευξη ενός δικαιότερου φορολογικού συστήματος και η συμμόρφωση με αυτό απαιτεί αλλαγές στη φορολογική διοίκηση. Πρωτίστως σε ανθρώπινο δυναμικό και υποδομές, αναμόρφωση των ψηφιακών εργαλείων ελέγχου, επιτάχυνση των ψηφιακών υπηρεσιών προς τους πολίτες, απλοποίηση των διαδικασιών, ανακατανομή των αρμοδιοτήτων παραγωγής πρωτογενούς και δευτερογενούς νομοθεσίας, και την απαραίτητη οργανωτική αναδιοργάνωση των υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών και της ΑΑΔΕ.

Ένα κεντρικό επιτελικό όργανο για την αντιμετώπιση του οικονομικού εγκλήματος κρίνεται αναγκαίο. Αυτό θα δράσει ως όργανο σχεδιασμού γενικής στρατηγικής ελέγχων το οποίο θα κατευθύνει, εποπτεύει και συντονίζει τη δράση των εμπλεκόμενων φορέων και θα ελέγχει και αξιολογεί τα αποτελέσματα δράσης ολόκληρου του ελεγκτικού μηχανισμού.

3.2 Η εργασία στο επίκεντρο

Η εργασία βρίσκεται στο επίκεντρο της πολιτικής πρότασης του ΣΥΡΙΖΑ ως η πρωταρχική συνισταμένη ενός μοντέλου δίκαιης και βιώσιμης ανάπτυξης. Η ενίσχυση και η με κάθε τρόπο –ατομικό και συλλογικό– ενδυνάμωση των εργαζομένων είναι διαπραγματεύτη επιλογή επειδή αποτελεί την βασική προϋπόθεση για μια πραγματική αλλαγή υπέρ της κοινωνικής πλειοψηφίας, αλλά και την βασική προϋπόθεση για τον οικονομικό και κοινωνικό μετασχηματισμό. Στις προκλήσεις της εποχής, ο ΣΥΡΙΖΑ απαντά με την προώθηση ενός άλλου παραγωγικού μοντέλου που όχι μόνο θα αναγνωρίζει τον ρόλο της εργασίας αλλά θα την καθιστά κινήτριο μοχλό της ανάπτυξης. Σημείο εκκίνησης είναι η οικοδόμηση ενός σταθερού πλαισίου εργασιακών σχέσεων και η ενίσχυση της διαπραγματευτικής δύναμης και του διαθέσιμου εισοδήματος των εργαζόμενων.

Η επισφάλεια στην αγορά εργασίας αποδυναμώνει την διαπραγματευτική θέση των εργαζομένων οδηγώντας σε στάσιμους μισθούς, εργασιακή ανασφάλεια και εκτίναξη των κοινωνικών ανισοτήτων. Ταυτόχρονα, οικοδομεί μια κοινωνία χαμηλών προσδοκιών, υπονομεύοντας την συνεργατικότητα και αποθαρρύνοντας την ανάπτυξη των δυνατοτήτων των εργαζόμενων. Σε έναν κόσμο που εξελίσσεται ταχύτατα με κινήτριο δύναμη την γνώση, η εμμονή στην ανασφάλεια συνιστά συνταγή περιθωριοποίησης.

Η διακυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ υλοποίησε πολιτικές με στόχο την αξιοπρεπή και καλά αμειβόμενη εργασία. Η επαναφορά των συλλογικών διαπραγματεύσεων και του δικαιώματος μονομερούς προσφυγής στη δαιτησία, η αύξηση του κατώτατου μισθού και η κατάργηση του υποκατώτατου, η προστασία των εργολαβικών εργαζομένων, η προστασία της μητρότητας και στις αναπληρώτριες εκπαιδευτικούς μέσω της θέσπισης άδειας μητρότητας και ανατροφής τέκνων, καθώς και η συστηματική προσπάθεια καταπολέμησης της παραβατικότητας στην αγορά εργασίας δείχνουν στην πράξη ότι η δημοκρατία στους εργασιακούς χώρους και η οικοδόμηση ενός πλαισίου ποιοτικών

εργασιακών σχέσεων είναι εφικτή σε χρόνο ενεστώτα και παράγει θετικά αποτελέσματα για το σύνολο της κοινωνίας. Με αυτήν την παρακαταθήκη, κρίσιμοι στόχοι για μια πορεία συνεχούς ανάκτησης του δικαιώματος στην εργασία αποτελούν η δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας, η αύξηση του εισοδήματος των εργαζομένων και η δημιουργία ενός συνεκτικού πλαισίου εργασιακής ασφάλειας.

Μετά τις εκλογές του 2019, η κυβέρνηση της ΝΔ υλοποιεί μία νεοφιλελεύθερη αντιμεταρρυθμιστική πολιτική. Απελευθέρωσε τις απολύσεις, αποδιάρθρωσε το πλαίσιο των συλλογικών διαπραγματεύσεων, ακρωτηρίασε το συνταγματικό δικαίωμα της μονομερούς προσφυγής στη διαιτησία, κατήργησε το 8ωρο με τη θέσπιση της ατομικής σύμβασης και την επιβολή της δεκάωρης εργασίας χωρίς αύξηση αποδοχών και πληρωμή σε ρεπό, διπλασίασε τις φθηνές υπερωρίες, κατήργησε το ΣΕΠΕ με την μετατροπή του σε Ανεξάρτητη Αρχή με μειωμένες αρμοδιότητες, αποδυνάμωσε τα συνδικαλιστικά δικαιώματα και κατέστησε κενό γράμμα το δικαίωμα στην απεργία.

Ο ΣΥΡΙΖΑ Προοδευτική Συμμαχία δεσμεύεται για:

- Την κατάργηση όλων των αντεργατικών και αντικοινωνικών ρυθμίσεων της κυβέρνησης της ΝΔ (συμπεριλαμβανομένου του Ν 4808/2021 («Νόμου Χατζηδάκη»).
- Τη ρύθμιση της αγοράς εργασίας σε στέρεη βάση, με θεσμικές παρεμβάσεις ενίσχυσης των εργαζομένων, των μισθών, των συλλογικών συμβάσεων και της διαπραγματευτικής τους δύναμης, και αποτελεσματικούς ελεγκτικούς μηχανισμούς.

Οι θέσεις και οι δεσμεύσεις μας βασίζονται και προάγουν **τις αρχές της δικαιοσύνης, της ασφάλειας, της δημοκρατίας, της αξιοπρέπειας** και διασφαλίζουν την προοπτική.

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Προστασία της μόνιμης και σταθερής εργασίας και ίσα δικαιώματα για όλους τους εργαζόμενους-ες.

- Ριζικές τομές για τους εργαζόμενους σε επισφαλείς μορφές απασχόλησης (εργολαβικοί εργαζόμενοι, ενοικιαζόμενοι εργαζόμενοι, εργαζόμενοι με καταχρηστικές συμβάσεις ορισμένου χρόνου), ώστε να κατοχυρώνονται τόσο τα εργασιακά τους δικαιώματα όσο και η βασική αρχή της ίσης αμοιβής για ίσης αξίας εργασία.
- Θέσπιση αυστηρού θεσμικού πλαισίου για τις εργολαβίες με στόχο την κατάργηση της εικονικής εργολαβίας με θέσπιση σαφών όρων και προϋποθέσεων.
- Ένταξη όλων όσοι εργάζονται, με όποια σχέση και μορφή εργασίας σε έναν κλάδο στις πρόνοιες της οικείας κλαδικής σύμβασης.
- Ρύθμιση και προάσπιση των εργασιακών δικαιωμάτων όσων εργάζονται σε αποσχίσεις κλάδων.
- Μετατροπή σε αορίστου χρόνου των συμβάσεων όσων εργάζονται με μπλοκάκια και διαρκώς ανανεούμενες συμβάσεις ορισμένου χρόνου.
- Υπαγωγή των εργαζομένων στην οικονομία της πλατφόρμας στην εργατική νομοθεσία και τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Αναγνώριση **των εργαζομένων σε πλατφόρμες ως μισθωτών**, με θέσπιση, μεταξύ άλλων, τεκμηρίου υπέρ του χαρακτήρα της εργασίας τους ως εξαρτημένης, για τη στοιχειώδη κατοχύρωση τους στα θέματα ωραρίου, μισθού και προστασίας της υγείας και ασφάλειάς τους.

- **Ρύθμιση της τηλεργασίας.** Κατοχύρωση και ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου που τη ρυθμίζει ως μισθωτή εργασία από απόσταση με σεβασμό στις συμβάσεις εργασίας:
 - Έγγραφη σύμβαση τηλεργασίας
 - Περιορισμός της τηλεργασίας με νόμο, π.χ. μέχρι ορισμένου ποσοστού επί του συνόλου του προσωπικού, και δυνατότητα βελτίωσης του νομοθετημένου ορίου με συλλογική σύμβαση εργασίας στη συνέχεια.
 - Απαγόρευση μονομερούς μετατροπής της εργασίας σε τηλεργασία.
 - Απαγόρευση οποιασδήποτε τροποποίησης των όρων εργασίας και γενικά διακρίσεων σε βάρος των τηλεργαζόμενων έναντι των συγκρίσιμων εργαζόμενων με κανονική εργασία.
 - Θέσπιση τεκμηρίου υπέρ της εξαρτημένης εργασίας όσων προσλαμβάνονται για παροχή τηλεργασίας και αποσαφήνιση των όρων διάκρισης ανάμεσα σε «εξαρτημένη εργασία» και «παροχή ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου».
 - Θέσπιση δικαιώματος επιστροφής στην κανονική εργασία μέσα σε διάστημα ενός έτους επί μετατροπής της κανονικής εργασίας σε τηλεργασία και θέσπιση για όλους τους τηλεργαζόμενους-ες δικαιώματος προτεραιότητας για ένταξη σε κανονική εργασία όταν η επιχείρηση κάνει προσλήψεις.
 - Όταν η αρχική συμφωνία για τηλεργασία ή για μετατροπή της κανονικής σε τηλεργασία είναι για οποιονδήποτε λόγο άκυρη, θεωρείται ότι υπάρχει έγκυρη σύμβαση κανονικής εργασίας.
 - Διασφάλιση ωραρίου εργασίας και δικαιώματος αποσύνδεσης.
 - Ένταξη της τηλεργασίας στις συλλογικές συμβάσεις εργασίας.
 - Διασφάλιση προϋποθέσεων ελέγχου τήρησης της νομοθεσίας και των υποχρεώσεων της επιχείρησης.
 - Αποζημίωση εργαζομένων για το λειτουργικό κόστος που αναλαμβάνουν.
 - Απαγόρευση χρήσης κάμερας, προστασία της προσωπικής ζωής και των ατομικών δικαιωμάτων των εργαζομένων.
 - Κατάρτιση/Ευκαιρίες κατάρτισης για τους τηλεργαζόμενους-ες με όρους ισοτιμίας.
 - Αντιμετώπιση της αποκοπής από το εργασιακό περιβάλλον, κατοχύρωση επικοινωνίας και ενημέρωσης των εργαζομένων και της συμμετοχής τους στη συνδικαλιστική δράση.
 - Διασφάλιση της υγείας και ασφάλειας για τους τηλεργαζόμενους-ες.

Στήριξη της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας με ίσα δικαιώματα όσον αφορά στους μισθούς και την εργασιακή τους εξέλιξη. Εφαρμογή μέτρων συμφιλίωσης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.

ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Ισχυρό σύστημα Συλλογικών Διαπραγματεύσεων και κατοχύρωση των Συλλογικών Συμβάσεων.

- Αποκατάσταση και διεύρυνση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας με πλήρη επαναφορά και θεσμική κατοχύρωση των αρχών της ευνοϊκότερης ρύθμισης και της επεκτασιμότητας.
- Επαναφορά των συλλογικών διαπραγματεύσεων και στην ναυτεργασία.
- Αποκατάσταση του συνταγματικού δικαιώματος της μονομερούς προσφυγής στη

διαιτησία.

- Υποχρεωτική επέκταση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας και των διαιτητικών αποφάσεων χωρίς το προαπαιτούμενο της κάλυψης ποσοστού πλέον του 50% των εργαζομένων.
- Κατάργηση της ικανότητας των ενώσεων προσώπων να συνάπτουν επιχειρησιακές συλλογικές συμβάσεις εργασίας.
- Κοινοποίηση της πρόσκλησης για συλλογικές διαπραγματεύσεις σε όλες τις συναρμόδιες συνδικαλιστικές οργανώσεις επί ποινή ακυρότητας της συλλογικής σύμβασης ή της διαιτητικής απόφασης.

Προστασία από τις απολύσεις

- Επαναφορά του βάσιμου λόγου απόλυσης.
- Αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου περί ομαδικών απολύσεων.

Προστασία των εργαζομένων και καταπολέμηση της παραβατικότητας στην αγορά εργασίας με αποτελεσματικούς ελεγκτικούς μηχανισμούς

- Αναβάθμιση του ΣΕΠΕ σε αυτοτελή Γενική Γραμματεία με ενισχυμένο ρόλο και ενίσχυση σε προσωπικό και υλικοτεχνική υποδομή και θέσπιση αποτελεσματικών κυρώσεων για εργοδοτικές παραβάσεις.
- Βελτίωση, ενίσχυση και εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας για την ταχεία διεκπεραίωση θεμάτων εργατικών διαφορών.
- Διεύρυνση του πλαισίου προστασίας των εργασιακών δικαιωμάτων, με ιδιαίτερη έμφαση στις νέες μορφές εργασίας.
- Επαναφορά των εργατικών διαφορών στο ΣΕΠΕ.
- Βελτίωση, ενίσχυση και εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας για την ταχεία και αποτελεσματική διεκπεραίωση θεμάτων εργατικών διαφορών.
- Έλεγχος και επαναφορά του προστίμου παράβασης των ορίων του χρόνου εργασίας και ανάπαυσης των ναυτικών για κάθε ναυτικό.

Αποτελεσματική αντιμετώπιση των φαινομένων βίας και παρενόχλησης στον κόσμο της εργασίας, και σε κάθε χώρο ή περίπτωση που σχετίζονται με την εργασία

- Θέσπιση κανόνων, εφαρμογή μέτρων, κατάλληλη ενημέρωση σε συνεργασία με τις οργανώσεις των εργαζομένων, δομές στήριξης και ελεγκτικούς μηχανισμούς.
- Πλήρης εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας/190 και της Σύστασης του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (ILO) σχετικά με την εξάλειψη της βίας και της παρενόχλησης στον χώρο εργασίας, μετά την κύρωσή της από τη Βουλή, με τη λήψη πρόσθετων μέτρων προστασίας. Συμπερίληψη στο πεδίο εφαρμογής και προστασίας του αγροτικού τομέα, της ναυτεργασίας, των εργολαβικών εργαζομένων και των εργαζομένων σε πλατφόρμες, καθώς και όλων των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων και αυτών με κάτω από 20 εργαζομένους. Επέκταση και στον δημόσιο τομέα της ευθύνης των εργοδοτών για πολιτικές πρόληψης, καθώς και για πολιτικές και πρωτόκολλα εσωτερικής διαχείρισης καταγγελιών. Ρητή πρόβλεψη αντιμετώπισης των περιπτώσεων που ο εργοδότης είναι ο δράστης της βίας και παρενόχλησης. Την ενίσχυση του ΣΕΠΕ ως μηχανισμού ενημέρωσης, ελέγχου, υποβολής καταγγελιών και διερεύνησης για περιπτώσεις βίας και παρενόχλησης στην εργασία με τη θέσπιση, μεταξύ άλλων,

αποτελεσματικών κυρώσεων για εργοδοτικές παραβάσεις.

Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία

- Ριζικός ανασχεδιασμός του θεσμικού πλαισίου για την υγεία και ασφάλεια στην εργασία με έμφαση στην πρόληψη και την ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων.
- Καθιέρωση Εθνικού Συστήματος Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία (ΥΑΕ) και δημιουργία ειδικού φορέα για την ασφάλιση του επαγγελματικού κινδύνου, εφαρμογή των αρχών ΥΑΕ στο Δημόσιο και την τοπική αυτοδιοίκηση.
- Διεύρυνση και ισοτιμία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα στα Βαρέα και Ανθυγιεινά Επαγγέλματα.

Πολιτική στέγασης

- Συνέχιση και ολοκλήρωση των ευεργετικών για τους εργαζόμενους-ες πολιτικών της κυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ για τα παραχωρητήρια των οικισμών εργατικών κατοικιών και τις ρυθμίσεις για όλες τις κατηγορίες των δανειοληπτών του τ. Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Κατοχύρωση και ενίσχυση της διαπραγματευτικής δύναμης και των δικαιωμάτων των εργαζομένων

- Κατοχύρωση και ενίσχυση της συλλογικής αυτονομίας και της συνδικαλιστικής λειτουργίας και δράσης.
- Αποκατάσταση και θεσμική κατοχύρωση του δικαιώματος της απεργίας.
- Ενίσχυση της συμμετοχής των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους στο σχεδιασμό της διαδικασίας της παραγωγικής ανασυγκρότησης και της δίκαιης μετάβασης.

ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ

Στήριξη και ενίσχυση των μισθών - Μείωση του χρόνου εργασίας

- **Αύξηση του κατώτατου μισθού στα 800 ευρώ**, προκειμένου να εξασφαλίζει ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης, και στη συνέχεια επαναφορά της δυνατότητας καθορισμού του κατώτατου μισθού με συλλογική διαπραγμάτευση, μέσω της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης εργασίας.
- **Προσαύξηση του νόμιμου ωρομίσθιου για την μερική απασχόληση (20%)** μέτρο απαραίτητο για τον περιορισμό της υποδηλωμένης εργασίας, τη στήριξη τους εισοδήματος αυτής της κατηγορίας εργαζομένων και, παράλληλα, αντικίνητρο για τη μερική απασχόληση, το κόστος της οποίας θα πλησιάζει αυτό της πλήρους απασχόλησης.
- **Μείωση του νόμιμου ορίου των υπερωριών**
- **Κατάργηση της υπερεργασίας**, μείωση των νόμιμων χρονικά ορίων εργασίας, αυξάνοντας ταυτόχρονα την επιπλέον αμοιβή από 20% σε 40%.
- **Μείωση του εβδομαδιαίου χρόνου εργασίας από το 40ωρο στο 35ωρο χωρίς μείωση μισθών**, μετά από μελέτη επιπτώσεων ανά κλάδο και κοινωνική διαβούλευση, και με αντισταθμιστικά μέτρα μείωσης του μη μισθολογικού κόστους εργασίας. Της γενικευμένης εφαρμογής θα προηγηθεί πιλοτική εφαρμογή και αποτίμηση του μέτρου σε δείγμα επιχειρήσεων. Η μείωση του χρόνου εργασίας

γίνεται όλο και πιο εφικτή στο σύγχρονο εργασιακό περιβάλλον με τις αυξανόμενες δυνατότητες που παρέχουν οι νέες τεχνολογιών και συγχρόνως αποτελεί βασικό εργαλείο για την καταπολέμηση της ανεργίας. Ο ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ θα ξεκινήσει έναν ευρύτατο κοινωνικό διάλογο για το πρώτο πεδίο και τον τρόπο εφαρμογής του.

3.3 Καταπολέμηση της ανεργίας

Ο ΣΥΡΙΖΑ υπερασπίζεται το δικαίωμα όλων των πολιτών σε αξιοπρεπή εργασία, που εξασφαλίζει δίκαιη αμοιβή και αυτόνομη διαβίωση, σταθερή απασχόληση και ικανοποιητικές συνθήκες εργασίας, προστασία της υγείας και ασφάλειας στο χώρο εργασίας, ελευθερία έκφρασης, συλλογικής οργάνωσης, εκπροσώπησης και δράσης, προοπτική προσωπικής ανάπτυξης, δυνατότητα ανταπόκρισης σε οικογενειακές υποχρεώσεις φροντίδας, κοινωνική ένταξη και ισότητα μεταχείρισης και ευκαιριών χωρίς διακρίσεις φύλου, εθνικής και κοινωνικής καταγωγής, ηλικίας, αναπηρίας και σεξουαλικού προσανατολισμού. Επίσης υπερασπίζεται το δικαίωμα των ανέργων σε επαρκή εισοδηματική στήριξη και υποβοήθηση στην εύρεση κατάλληλης εργασίας και προωθεί τη σύνδεση των πολιτικών κατάρτισης και απασχόλησης των ανέργων με τις προτεραιότητες και ανάγκες της αναπτυξιακής πολιτικής.

Κατά τη διάρκεια της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε κατά δέκα ποσοστιαίες μονάδες, από 27% σε 17%. Δημιουργήθηκαν 376.000 νέες θέσεις εργασίας, εκ των οποίων το 70% πλήρους απασχόλησης.

Στο πλαίσιο της πανδημίας και λόγω των ανεπαρκών μέτρων στήριξης της πραγματικής οικονομίας των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και της απασχόλησης, εκτιμάται έκρηξη της ανεργίας. Η ανεργία πλήττει ιδιαίτερα τους εργαζόμενους-ες στον τουρισμό, στην εστίαση και στον πολιτισμό, τους εποχικά εργαζόμενους-ες και τις ευάλωτες ομάδες του εργατικού δυναμικού (συμπεριλαμβανομένων των αναπήρων, των προσφύγων και μεταναστών). Ο ΟΑΕΔ υποβαθμίζεται και λόγω της περικοπής των εισφορών, που κινδυνεύουν να μονιμοποιηθούν, μειώνοντας τις δυνατότητες για δράσεις του ΟΑΕΔ.

Στο πλαίσιο της πανδημίας και λόγω των ανεπαρκών μέτρων στήριξης του εισοδήματος των μισθωτών και των αυτοαπασχολούμενων, καθώς και της πραγματικής οικονομίας, ιδιαίτερα των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, εκτιμάται ότι θα υπάρξει έκρηξη της ανεργίας, ιδίως μετά την άρση των προστατευτικών μέτρων της απασχόλησης. Η ανεργία απειλεί ιδιαίτερα τους εργαζόμενους στον τουρισμό, στην εστίαση και στον πολιτισμό, τους εποχικά εργαζόμενους και τις ευάλωτες ομάδες του εργατικού δυναμικού (συμπεριλαμβανομένων των αναπήρων, των προσφύγων και μεταναστών).

Ο ΟΑΕΔ υπέστη μείωση ιδίων πόρων, λόγω της περικοπής των ασφαλιστικών εισφορών υπέρ ανεργίας, που πρόκειται να καταστεί μόνιμη, μειώνοντας τις δυνατότητες του Οργανισμού για δράσεις υπέρ των ανέργων.

Σήμερα, για την ανάκαμψη της οικονομίας απαιτείται ολοκληρωμένο σχέδιο που θα συνδυάζει τη διατήρηση και τη δημιουργία θέσεων εργασίας με αξιοπρεπείς μισθούς και διασφάλιση των εργασιακών δικαιωμάτων, κάτι που προϋποθέτει την πλήρη αξιοποίηση των εθνικών και των ευρωπαϊκών πόρων για ολοκληρωμένα και στοχευμένα προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης.

Οι θεσμικές αλλαγές που έγιναν την περίοδο διακυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ όπως η ενδυνάμωση, η μεταρρύθμιση και η αναβάθμιση του κύρους του ΟΑΕΔ ως δημόσιου φορέα απασχόλησης του εργατικού δυναμικού, καθώς και η ανάπτυξη του Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας, οφείλουν να προστατευτούν και να διευρυνθούν.

Το σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης, οφείλει επίσης να προσαρμοστεί στις

ανάγκες των ανέργων και του παραγωγικού συστήματος. Δεδομένης της υψηλής ανεργίας στους νέους ιδιαίτερα σε αυτούς με χαμηλά και γενικά προσόντα, ιδιαίτερη σημασία χρειάζεται να δοθεί στην ενίσχυση και αναβάθμιση της επαγγελματικής και τεχνικής εκπαίδευσης.

Η δική μας απάντηση στην ανταγωνιστικότητα της φθηνής και αρρυθμιστης εργασίας είναι η επένδυση στη γνώση, στην παιδεία, στην αναβάθμιση του εργατικού δυναμικού, ώστε να μπορεί να ανταπεξέλθει στις σύγχρονες οικονομικές, τεχνολογικές και παραγωγικές απαιτήσεις. Ταυτόχρονα, αποτελεί προτεραιότητα η εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικής εργασίας για τους ανέργους και τις ευάλωτες ομάδες που δεν μπορούν να παρακολουθήσουν τις νέες αυτές εξελίξεις και απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

Βασικοί στόχοι της πολιτικής του ΣΥΡΙΖΑ – προοδευτική Συμμαχία κατά της ανεργίας:

- Αναχαίτιση της διαφαινόμενης έκρηξης της ανεργίας μετά την άρση των προστατευτικών μέτρων κατά την έξοδο από την κρίση της πανδημίας, και ταχεία αποκλιμάκωση της ανεργίας στη συνέχεια, με προτεραιότητα τη μείωση της μακροχρόνιας ανεργίας
- Μείωση της ψαλίδας μεταξύ ανδρικού και γυναικείου ποσοστού ανεργίας και μεταξύ του ποσοστού ανεργίας των νέων και του γενικού ποσοστού ανεργίας
- Συγκράτηση των νέων επιστημόνων στη χώρα – καταπολέμηση του brain drain και πρωτοβουλίες για brain gain.
- Εργασιακή ένταξη των προσφύγων
- Βελτίωση του συστήματος επιδότησης των ανέργων και υποστήριξής τους στην εύρεση κατάλληλης εργασίας και στην επαγγελματική τους ένταξη
- Προσαρμογή του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης στις ανάγκες των ανέργων και του παραγωγικού συστήματος σε τοπικό, περιφερειακό κα εθνικό επίπεδο.

Παρεμβάσεις για την καταπολέμηση της ανεργίας:

A. Φάση εξόδου και ανάκαμψης από την κρίση της πανδημίας:

- Ισχυρά προγράμματα επιδότησης της διατήρησης θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό και κοινωνικό τομέα
- Αναβάθμιση και αύξηση της κλίμακας των προγραμμάτων κοινωφελούς εργασίας και δημιουργίας προσωρινών θέσεων εργασίας στο δημόσιο τομέα
- Μείωση του νομίμου ορίου των υπερωριών και κατάργηση της υπερεργασίας
- Στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με οικονομικές ενισχύσεις και δάνεια με επιδοτούμενο επιτόκιο και κρατική εγγύηση για την προσαρμογή στο νέο περιβάλλον.
- Ειδικό πρόγραμμα ενίσχυσης της απασχόλησης για 50.000 νέους επιστήμονες διάρκειας 24 μηνών με αυξημένες απολαβές.

B. Μετά τη σταθεροποίηση της ανάκαμψης:

- Ειδικά προγράμματα εργασίας νέων πτυχιούχων στο δημόσιο τομέα προς υλοποίηση συγκεκριμένων έργων και στον ιδιωτικό τομέα σε κλάδους αιχμής για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας.
- Προγράμματα κοινωφελούς εργασίας σε δήμους και περιφέρειες της χώρας δωδεκάμηνης διάρκειας με παράλληλη κατάρτιση/επανακατάρτιση
- Προγράμματα υποστήριξης της γυναικείας και νεανικής επιχειρηματικότητας και

δραστηριοποίησης στον τομέα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας.

- Ολοκληρωμένα προγράμματα για ευάλωτες ομάδες γυναικών (μακροχρόνια άνεργες χαμηλής εκπαίδευσης, μονογονείς, Ρομά, γυναίκες επιζώσες βίας, προσφύγισες/αιτούσες άσυλο, μετανάστριες, αποφυλακισμένες, θύματα εμπορίας ανθρώπων)
- Προγράμματα καταπολέμησης του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού κυρίως για τις γυναίκες.
- Προγράμματα επανεκπαίδευσης/ κατάρτισης/ απασχόλησης εργαζόμενων που απολύονται από ρυπογόνες επιχειρήσεις που κλείνουν στις περιοχές που πλήττονται από τη διαδικασία της πράσινης μετάβασης.
- Ολοκληρωμένα προγράμματα απασχόλησης-κατάρτισης-επιχειρηματικότητας σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο και σύνδεσή τους με τα περιφερειακά/τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα.
- Ενίσχυση προγραμμάτων για τους νέους-ες επιστήμονες-ισσες σε κλάδους αιχμής.
- Δέσμη μέτρων εργασιακής ένταξης των προσφύγων (ως μέρος ενός Σχεδίου κοινωνικής ενσωμάτωσης προσφύγων)
- Δέσμη μέτρων εργασιακής ένταξης των ατόμων με αναπηρία (ως μέρος ενός Σχεδίου κοινωνικής ένταξης αναπήρων)

Γ. Μεταρρυθμίσεις που θα προωθήσει ο ΣΥΡΙΖΑ:

- Μείωση του εβδομαδιαίου χρόνου εργασίας από το 40ωρο στο 35ωρο σε πενθήμερη βάση χωρίς μείωση μισθών, μετά από πιλοτική εφαρμογή, μελέτη και την αναγκαία διαβούλευση.
- Επανασχεδιασμός του συστήματος εισοδηματικής στήριξης των ανέργων με σκοπό τη βελτίωση της προστασίας.
- Μεταρρύθμιση και εξορθολογισμός του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων και εργαζομένων και σύνδεσή του με τις υπηρεσίες εξατομικευμένης υποστήριξης ανέργων του ΟΑΕΔ
- Δικαίωμα δωρεάν πρόσβασης όλων των νέων που αποφοιτούν από το λύκειο και δεν εισάγονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε μαθητεία ή μεταλυκειακή επαγγελματική κατάρτιση
- Σχέδιο προώθησης και στήριξης της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας
- Περαιτέρω ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας του ΟΑΕΔ για υπηρεσίες και παρεμβάσεις μεγαλύτερης κλίμακας για την στήριξη της απασχόλησης και των ανέργων.
- Περαιτέρω αναβάθμιση του Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας με σκοπό τη συνεχή παρακολούθηση των τάσεων της απασχόλησης και της ανεργίας κατά επάγγελμα, κλάδο, περιφέρεια και περιοχή, την έγκαιρη διάγνωση των αναγκών σε ειδικότητες και δεξιότητες και την αξιοποίησή της για το σχεδιασμό και την αξιολόγηση των ενεργητικών πολιτικών αγοράς εργασίας.

Εμβληματική Παρέμβαση: Ίδρυση «Ταμείου Νεανικής Επιχειρηματικότητας και Εργασίας».

Αφορά σε:

- Χαμηλότοκα δανεισμό με δυνατότητα ένα ποσοστό του (20%~30%) να μεταβάλλεται σε μη επιστρεπτέο.
- Αποπληρωμή του υπόλοιπου ποσού σε βάθος χρόνου με περίοδο χάριτος 2 η 3

χρόνων.

3.4 Πρόνοια: Κοινωνική Φροντίδα, Ασφάλεια, Αλληλεγγύη

Κάθε άνθρωπος, σε κάποια φάση της ζωής του, είναι πιθανό να αντιμετωπίσει προβλήματα λόγω ανεργίας, μείωσης του εισοδήματός του, χρεωκοπίας, φτώχειας, ατυχήματος, αναπηρίας, ασθένειας, ανηλικότητας, γηρατιών ή μεταβολής της οικογενειακής του κατάστασης. Η αριστερή – προοδευτική πολιτική πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ – Προοδευτική Συμμαχία θεωρεί ότι κάθε άτομο σε μια τέτοια περίοδο της ζωής του πρέπει να εισπράξει την αλληλεγγύη και την καθολική φροντίδα του κράτους. προκειμένου να ζήσει αξιοπρεπώς και όχι απλά να επιβιώσει σε συνθήκες ανισότητας. Θεωρούμε ότι το προνοιακό κράτος οφείλει να παρεμβαίνει υπέρ της κοινωνικής πλειοψηφίας, με σκοπό την άρση των ανισοτήτων και της ανασφάλειας σε αντιπαράθεση με τη συντηρητική νεοφιλελεύθερη αντίληψη που δέχεται την ανισότητα ως «φυσική κατάσταση», εστιάζει σχεδόν αποκλειστικά στην αντιμετώπιση της ακραίας φτώχειας ενώ αρκετές φορές η φροντίδα των ανθρώπων σε ανάγκη ανατίθεται στη φιλανθρωπία, σε χορηγούς ή απλά στην οικογένεια.

Μόνο σε συνθήκες όπου το κράτος και η οργανωμένη κοινωνία έχει αναλάβει την ευθύνη της αλληλεγγύης και της πρόνοιας, μπορεί το άτομο να ζήσει σε περιβάλλον πραγματικής ασφάλειας χωρίς φόβο για το μέλλον. Η δημιουργία συνθηκών ουσιαστικής κοινωνικής ασφάλειας είναι η προοδευτική απάντηση σε ένα περιβάλλον παράλληλων και συνεχών κρίσεων και αποτελεί βασικό πυλώνα της συμφωνίας του ΣΥΡΙΖΑ – Προοδευτική Συμμαχία με την κοινωνία.

Ο ΣΥΡΙΖΑ θεωρεί ότι οι πόροι που διατίθενται στην πρόνοια έχουν αναπτυξιακό ρόλο, γι' αυτό και τους αύξησε κατά την περίοδο της διακυβέρνησης του από το 0,4% στο 2% του ΑΕΠ (σε αντίθεση με την συντηρητική παράταξη που θεωρεί αυτούς τους πόρους «περιττές δαπάνες»). Τα επιδόματα και οι παροχές που στοχεύουν στην κοινωνική ασφάλεια, έχουν εκτός από κοινωνική και οικονομική σημασία καθώς οι πόροι αυτοί στο σύνολό τους επιστρέφουν στην οικονομία. Είναι δαπάνες αναπτυξιακές. Ενισχύουν τη ζήτηση και έχουν θετικό δημοσιονομικό συντελεστή. Ένα μέρος των παροχών (σχολικά γεύματα, voucher βρεφονηπιακών σταθμών κλπ) αφορούν σε τομείς έντασης της εργασίας, δηλαδή αυξάνουν τις θέσεις εργασίας και καταπολεμούν την ανεργία.

Η αξιοπρεπής διαβίωση όλων σε κάθε φάση της ζωής τους, εξασφαλίζεται με τον **Κοινωνικό Μισθό**. Ο Κοινωνικός Μισθός χτίζεται πάνω σε τρία βασικά συστατικά:

A) **Το νέο Κοινωνικό Εισόδημα**: Είναι σχεδιασμένο με τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται με ευελιξία στις μεταβαλλόμενες και απρόβλεπτες συνθήκες που δημιουργούνται από τις συνεχείς κρίσεις, ενδογενείς (δημοσιονομικές) και εξωγενείς (κρίση Covid, κλιματική αλλαγή). Δίδεται σε όσους το επίπεδο αξιοπρεπούς διαβίωσής τους τίθεται σε κίνδυνο. Δεν αφορά αποκλειστικά τους μη έχοντες αλλά και τα μεσαία στρώματα, δηλαδή την κοινωνική πλειοψηφία, και αποτελεί εξέλιξη και συνέχεια του Εισοδήματος Έκτακτης Ανάγκης του προγράμματος «Μένουμε Όρθιοι». Συνδέεται με την καθολική πρόσβαση σε βασικά κοινά αγαθά (στέγη, ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, internet).

B) Τα **Ειδικά επιδόματα και παροχές** για τη μητέρα, για το παιδί, τον ανάπηρο, τον ηλικιωμένο και τον άπορο με βάση και ανάλογα με τις συγκεκριμένες κάθε φορά ανάγκες.

Γ) **Δημόσιες δωρεάν υπηρεσίες πρόνοιας υψηλού επιπέδου**. Μέσα στην υγειονομική

κρίση αναδείχθηκε η αξία υπηρεσιών του δημοσίου προς τους πολίτες, όπως το «Βοήθεια στο Σπίτι», η φροντίδα στα Προνοιακά Ιδρύματα κλπ. έγινε όμως φανερή και η έλλειψη συντονισμού Κράτους και Αυτοδιοίκησης. Για τον λόγο αυτό συγκροτούμε το **Δίκτυο Ολοκληρωμένης Υγειονομικής και Ψυχοκοινωνικής Φροντίδας** με επίκεντρο την «Κοινότητα» με στόχο ένα δημόσιο δίκτυο ολοκληρωμένης φροντίδας στο τοπικό επίπεδο που θα συντονίζει και θα ελέγχει τις υψηλού επιπέδου δωρεάν δημόσιες υπηρεσίες υγείας πρόνοιας και κοινωνικής αλληλεγγύης που παρέχονται από το Κράτος, τις Περιφέρειες και τους Δήμους, αλλά και τις αντίστοιχες του ιδιωτικού τομέα, υπό ενιαίο πλαίσιο λειτουργίας. Ο νέος αυτός δημόσιος βραχίονας θα ρυθμίζει και θα συντονίζει πολιτικές όπως η Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας, ο Οικογενειακός Γιατρός, το «Βοήθεια στο Σπίτι» και τα Κέντρα Ολοκληρωμένης Φροντίδας Ηλικιωμένων και θα εδράζεται στο Ψηφιακό Προνοιακό Κράτος, πτυχές του οποίου λειτούργησαν ήδη την περίοδο 2015-2019 (όπως για παράδειγμα η συγκέντρωση όλων των επιδομάτων σε ενιαία ψηφιακή πλατφόρμα). Εμβληματική νέα δράση του θα αποτελέσει το ψηφιακό Μητρώο Κοινωνικών Παροχών και Υπηρεσιών.

Προγραμματικές Προτεραιότητες

1. Επενδύοντας στο παιδί.

- *Εμβληματική Παρέμβαση: Καθολικό σύστημα υποστήριξης του παιδιού από τη στιγμή γέννησης μέχρι την ενηλικίωσή του και κάθε εργαζόμενης και άνεργης μητέρας (του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα). Η παρέμβαση αυτή περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: την ενίσχυση του συστήματος των βρεφονηπιακών σταθμών , δημιουργία νέων θέσεων σε καινούργιους δημόσιους βρεφονηπιακούς σταθμούς και γενικά την αναβάθμιση του συστήματος δημόσιας φροντίδας του παιδιού από τους πρώτους κιόλας μήνες τις γέννησής του.*
- *Τον διπλασιασμό του επιδόματος παιδιού για τα 4 πρώτα χρόνια της ζωής του.*
- *Την παροχή δωρεάν γεύματος στο σχολείο και δωρεάν πρόσβασης στον αθλητισμό και στον πολιτισμό για όλα τα παιδιά του δημοτικού είτε εντός του σχολείου είτε μέσω παροχής ειδικού voucher για εκτός σχολίου αθλητικές και πολιτισμικές δραστηριότητες.*

2. Επενδύοντας στην αξιοπρεπή και ανεξάρτητη διαβίωση και προσβασιμότητα των αναπήρων.

- *Καθιέρωση και διασφάλιση του προσωπικού βοηθού αναπήρου, με κλιμακούμενη παρουσία ανάλογα με τον βαθμό και το είδος της βλάβης ή ασθένειας και σε 24ώρη βάση εφόσον απαιτείται.*
- *Αύξηση των αναπηρικών επιδομάτων αναπηρίας και χορήγησή τους ανεξαρτήτως ηλικιακών κριτηρίων με άρση των υφιστάμενων αδικιών σε κατηγορίες αναπήρων*
- *Καθολική προσβασιμότητα στο φυσικό, δομημένο και ψηφιακό περιβάλλον μέσω υλοποίησης προγραμμάτων προσαρμογής των κτιρίων δημοσίας χρήσης στις ανάγκες πρόσβασης των αναπήρων, αντίστοιχων προσαρμογών στον δημόσιο χώρο (πεζοδρόμια, πλατείες, μέσα μεταφοράς) και δημιουργίας ψηφιακής πύλης για συνολική ενημέρωση για τα δικαιώματα των αναπήρων. Προτεραιότητα αποτελεί η ισότιμη πρόσβαση στις ακαδημαϊκές σπουδές των ανάπηρων φοιτητών με παροχή υποστηρικτικής τεχνολογίας και υπηρεσιών πρόσβασης.*
- *Εμβληματική Παρέμβαση: Εξασφάλιση ηλεκτρονικής προσβασιμότητας σε υπηρεσίες, συναλλαγές και παροχές με το ηλεκτρονικό πάσο του αναπήρου, συνδεδεμένο με τον ηλεκτρονικό του φάκελο.*

3. Επενδύοντας στην διαγενεακή αλληλεγγύη – Κανείς ηλικιωμένος μόνος και αβοήθητος
 - Ίδρυση σε όλους του δήμους, Κέντρων Ολοκληρωμένης Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΟΦΗΛΙ), που συντονίζουν ψηφιακά τα ΚΑΠΗ, τα ΚΗΦΗ και το «Βοήθεια στο Σπίτι», για εξατομικευμένα, πλήρη κάλυψη.
 - *Εμβληματική Παρέμβαση: Παροχή δωρεάν υπηρεσίας εντοπισμού και τηλεϊδοποίησης, ώστε οι ηλικιωμένοι να προσφεύγουν όλο το 24ωρο, σε περίπτωση έκτακτης και απρόβλεπτης ανάγκης.*

4. Επενδύοντας στην εξασφάλιση αξιοπρεπούς στέγης
 - Θέσπιση μέτρων για την απόκτηση οικονομικά προσιτής κατοικίας και ενίσχυσης της μακροχρόνιας μίσθωσης
 - *Εμβληματική Παρέμβαση: Δημιουργία οικιστικών μονάδων στέγασης για δημόσιους λειτουργούς και φοιτητές σε περιοχές με έλλειψη στέγης*

5. Επενδύοντας στην αποιδρυματοποίηση
 - Επιτάχυνση της εξόδου των παιδιών από ιδρύματα κλειστής περίθαλψης με τον νόμο για την αναδοχή και υιοθεσία και ενίσχυση των κοινωνικών υπηρεσιών στην κοινότητα.
 - Δημιουργία Στεγών Υποστηριζόμενης και Αυτόνομης Διαβίωσης (ΣΥΔ και ΣΑΔ) για ανάπηρα παιδιά και ενήλικες, ηλικιωμένους και χρόνιους ασθενείς.

3.5 Για ένα νέο δημόσιο σύστημα καθολικής κάλυψης και φροντίδας υγείας

Στον πυρήνα της πολιτικής του ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία για την Υγεία, βρίσκονται οι αξίες της Ισότητας στη φροντίδα, της Αλληλεγγύης προς τις αδύναμες και ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού και της Κοινωνικής Δικαιοσύνης στην ιεράρχηση των αναγκών και στην κατανομή των πόρων. Στρατηγικός στόχος μιας αριστερής-προοδευτικής υγειονομικής πολιτικής είναι η καθολική και ισότιμη κάλυψη των υγειονομικών αναγκών των ανθρώπων μέσα από ένα αξιόπιστο Δημόσιο Σύστημα Υγείας, που δεν θα διασφαλίζει μόνο την ισότητα στην πρόσβαση αλλά και στο αποτέλεσμα της φροντίδας. Ένα νέο ΕΣΥ που θα ενισχύει τη Δημοκρατία, τη Διαφάνεια και την Αξιοκρατία, θα δίνει έμφαση στην ιατρική φροντίδα, στην αξιολόγηση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και στη διαμόρφωση δεικτών και κριτηρίων για ένα αποτελεσματικό «σύγχρονο κοινωνικό management» των δημόσιων δομών υγείας βασισμένο στη στοχοθεσία της δωρεάν, ισότιμης και υψηλού επιπέδου περίθαλψης, της αποδοτικής αξιοποίησης των διαθέσιμων ανθρωπίνων και οικονομικών πόρων και του σεβασμού των δικαιωμάτων των ασθενών.

Η πολύ σημαντική ιδεολογική «παρακαταθήκη» της πανδημίας του COVID 19, είναι η καθολική αναγνώριση της ανεκτίμητης αξίας του Δημόσιου Συστήματος Υγείας, των δομών και των ανθρώπων του. Το νεοφιλελεύθερο αφήγημα του «λιγότερου Κράτους στην Υγεία» δεν μπορεί πλέον να είναι πειστικό για τη συντριπτική πλειοψηφία της κοινωνίας ακόμα και των στρωμάτων με αυξημένα εισοδήματα καθώς γίνεται φανερό ότι κανένας-μια δεν μπορεί μόνος του να αντιμετωπίσει τις σύγχρονες υγειονομικές προκλήσεις. Αναδείχθηκαν βεβαίως και τα διαχρονικά ελλείμματα, οι ανεπάρκειες και οι στρεβλώσεις του ΕΣΥ και των Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας, που επιβάλλουν ριζική θεσμική και λειτουργική ανασυγκρότηση των δημόσιων δομών και συνολικό ανασχεδιασμό του Χάρτη Υγείας της χώρας. Η πανδημία μπορεί και πρέπει να μετατραπεί σε ευκαιρία για μια γενναία επένδυση σε ένα νέο Δημόσιο Σύστημα Υγείας, με προτεραιότητα στην καθολική

και ισότιμη πρόσβαση των πολιτών, στην αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών του και στη «θωράκιση» της Δημόσιας Υγείας από τις σύγχρονες απειλές. Σε ένα νέο ΕΣΥ το οποίο θα εμπνέει εμπιστοσύνη στους πολίτες, θα εκμηδενίζει την επισφάλεια που νιώθουν για το μέλλον ανεξάρτητα από το εισόδημά τους, θα τους αντιμετωπίζει με αξιοπρέπεια και σεβασμό και θα προσφέρει υπηρεσίες υψηλής κοινωνικής προστιθέμενης αξίας χωρίς να σπαταλά τον χρόνο τους και την υπομονή τους.

Το αριστερό και προοδευτικό όραμα για την Υγεία δεν εξαντλείται στην καλύτερη δυνατή φροντίδα των ασθενών και στην αναβάθμιση των δημόσιων δομών περίθαλψης, αλλά στοχεύει στη διατήρηση και προαγωγή της Υγείας του πληθυσμού, με οριζόντιες διατομεακές δράσεις Δημόσιας Υγείας που παρεμβαίνουν αποτρεπτικά στους κοινωνικούς προσδιοριστές της αρρώστιας και στους παράγοντες που ευνοούν τις ανισότητες στην Υγεία.

Κεντρικός στόχος του ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία είναι η εξάλειψη των ανισοτήτων στον τομέα της Υγείας μέσω της ενδυνάμωσης και της ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας του ΕΣΥ και παράλληλα της μείωσης του κόστους σε χρόνο και χρήμα για τον-ην ασθενή. Επιμέρους στόχοι που υπηρετούν τον κεντρικό στόχο είναι:

- Η δραστική αντιμετώπιση του διαρθρωτικού προβλήματος των υψηλών ιδιωτικών δαπανών υγείας στη χώρα (39% του συνόλου) έναντι 29% μέσου όρου των χωρών του ΟΟΣΑ. Κοινωνικά δίκαιος επιμερισμός του κόστους για φάρμακα, διαγνωστικές εξετάσεις, νοσηλεία, αποκατάσταση, με ενσωμάτωση εισοδηματικών και κλινικών κριτηρίων (χρονιότητα-σοβαρότητα της νόσου) στη θεσμοθετημένη συμμετοχή του ασθενή στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Μείωση σταδιακά της συμμετοχής του ασθενή στη δαπάνη ανάλογα με το εισόδημα και αντιστρόφως ανάλογα με την ανάγκη.
- Η καθολική κάλυψη των υγειονομικών αναγκών των πχ υγειονομικό υλικό για χρόνιες ασθένειες όπως ΣΔ-ΧΑΠ, φυσικοθεραπείες-αποκατάσταση, σκευάσματα ειδικής διατροφής, ειδική αγωγή κλπ.
- Η μείωση των χρόνων αναμονής για την εξυπηρέτηση στο Εθνικό Σύστημα Υγείας και η αύξηση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών (τακτικά εξωτερικά ιατρεία, χειρουργεία, διαγνωστικές επεμβάσεις, εργαστηριακές εξετάσεις κλπ), δηλαδή η ανθρωποκεντρική φροντίδα με σεβασμό στα δικαιώματα και στην αξιοπρέπεια των ασθενών.

Βασική προτεραιότητα του ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία αποτελεί η σταδιακή σύγκλιση των δημόσιων δαπανών υγείας (σήμερα 5% του ΑΕΠ) με τον μέσο ευρωπαϊκό όρο (7%) και η σταθερή κάλυψη όλων των κενών του ΕΣΥ σε ανθρώπινο δυναμικό με 15.000 μόνιμες προσλήψεις γιατρών-νοσηλευτών - λοιπού προσωπικού στις δημόσιες δομές υγείας, με αυτόματη προκήρυξη όλων των κενούμενων οργανικών θέσεων στο ΕΣΥ, με διασφάλιση με κάθε σύννομο τρόπο της μόνιμης παραμονής στο ΕΣΥ όλων των συμβασιούχων που έδωσαν τη μάχη της πανδημίας.

Ο Ευρωπαϊκός Προϋπολογισμός για την προγραμματική περίοδο 2021-2027 καθώς και οι πρόσθετοι πόροι του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης μπορούν να καλύψουν το μεγαλύτερο μέρος των χρηματοδοτικών αναγκών των πολιτικών – μεταρρυθμίσεων που αναφέρονται στη συνέχεια.

Βασικές Προγραμματικές Προτεραιότητες για την μετά covid-19 περίοδο:

1. Εμβληματική Παρέμβαση: Ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας και του θεσμού του Οικογενειακού Γιατρού. Ανάπτυξη του θεσμού του

οικογενειακού γιατρού και πλήρης κάλυψη του πληθυσμού σε όλη τη χώρα σε συνεργασία με συμβεβλημένους ιδιώτες γιατρούς, ολοκλήρωση του δικτύου των Τοπικών Μονάδων Υγείας (TOMY), οργανική ενσωμάτωση στο ΕΣΥ των πρώτων 127 TOMY και του προσωπικού τους μετά τη λήξη της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης, ενίσχυση με προσωπικό των Κέντρων Υγείας και Περιφερειακών Ιατρείων, 24ωρη λειτουργία επιλεγμένων ΚΥ Αστικού Τύπου σε Αθήνα – Θεσσαλονίκη και στα μεγάλα αστικά κέντρα (Πάτρα, Γιάννενα, Λάρισα, Ηράκλειο), ανάπτυξη Κινητών Ομάδων υγείας (KOMY) για υπηρεσίες ΠΦΥ σε ομάδες πληθυσμού της ενδοχώρας με δυσκολία μετακίνησης και πρόσβασης στις δημόσιες δομές .

2. Δίκτυο Ολοκληρωμένης Υγειονομικής και Ψυχοκοινωνικής Φροντίδας με επίκεντρο την Κοινότητα. Όπως ήδη αναφέραμε στην ενότητα της κοινωνικής αλληλεγγύης – πρόνοιας, στόχος είναι η δημιουργία ενός δημόσιου δικτύου ολοκληρωμένης υγειονομικής και κοινωνικής φροντίδας σε τοπικό επίπεδο που περιλαμβάνει όλες τις υπηρεσίες πρόνοιας και υγείας όπως η ΠΦΥ και το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι». Έμφαση στην ανάπτυξη νέων υπηρεσιών κοινοτικής και κατ' οίκον φροντίδας, με απασχόληση εξειδικευμένων κοινωνικών φροντιστών, συνεχιζόμενη εκπαίδευση των επαγγελματιών υγείας και ενιαίο συντονισμό ανά Δήμο όλων των υπηρεσιών που παρέχουν υγειονομική, ψυχοκοινωνική ή προνοιακού τύπου φροντίδα. Ανάπτυξη ενός διευρυμένου δικτύου κοινοτικών υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας και Κινητών Μονάδων Ψυχικής Υγείας με συμμετοχή των ληπτών υπηρεσιών και των οικογενειών τους στα αποκεντρωμένα όργανα διοίκησης του συστήματος Ψυχικής Υγείας. Δημόσιες πολιτικές για την αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων (πρόληψη-μείωση της βλάβης-υποκατάσταση-απεξάρτηση-επανεένταξη). Ενίσχυση των μορφών κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας για την εργασιακή και κοινωνική επανένταξη των ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας και εξαρτήσεων.
3. Ανάπτυξη νέων υπηρεσιών από το Δημόσιο Σύστημα Υγείας σε τομείς που υστερεί διαχρονικά
 - Υπηρεσίες Φυσικοθεραπείας και Φυσικής Ιατρικής - Αποκατάστασης, με πλήρη στελέχωση λειτουργία όλων των δημόσιων δομών (ΚΕΦΙΑΠ) και των δημόσιων Εργαστηρίων Φυσικοθεραπείας, διεύρυνση των δημόσιων κλινών αποθεραπείας-αποκατάστασης.
 - Γηριατρική και ανακουφιστική φροντίδα - φροντίδα ατόμων με άνοια - Ιατρεία μνήμης στα νοσοκομεία του ΕΣΥ - Κέντρα ημέρας και στεγαστικές δομές για τις αυξανόμενες ανάγκες αξιοπρεπούς φροντίδας αυτών των ατόμων σε συνεργασία με τον ιδιωτικό μη κερδοσκοπικό τομέα και μέσα από ενιαίο δίκτυο πιστοποιημένων κοινωνικών φροντιστών.
 - Υπηρεσίες Ειδικής Αγωγής στα ΚΕΦΙΑΠ και στα Κοινοτικά Κέντρα Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων. Συγκρότηση διεπιστημονικών Ομάδων Ειδικής Αγωγής σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα της χώρας.
 - Υπηρεσίες οδοντιατρικής φροντίδας και στοματικής υγείας μέσω των Κέντρων Υγείας και των Νοσοκομείων- σταδιακή κάλυψη δαπανών οδοντιατρικής περίθαλψης παιδιών και ενηλίκων από τον ΕΟΠΥΥ μέσω συμβάσεων με ελευθεροεπαγγελματίες οδοντιάτρους.
 - Δημόσιες υπηρεσίες αναπαραγωγικής υγείας που περιλαμβάνουν την παροχή ασφαλών αντισυλληπτικών μέσων και ασφαλούς τεχνητής διακοπής κύησης, τη μείωση των καισαρικών τομών, υποβοηθούμενης αναπαραγωγής και μαιευτικής-γυναικολογικής φροντίδας - πολιτικές πρόληψης του γυναικολογικού καρκίνου, ενίσχυσης του φυσιολογικού τοκετού και του μητρικού θηλασμού με αυστηρό έλεγχο στην τήρηση της δεοντολογίας και των κανόνων της βιοηθικής.

- Υπηρεσίες πρόληψης και προαγωγής Υγείας στο Σχολείο. Δράσεις ενημέρωσης, προώθησης του εμβολιασμού και παρακολούθησης των δεικτών υγείας μαθητών και αθλητών από επαγγελματίες υγείας της ΠΦΥ (ΚΥ –ΤΟΜΥ). Καθιέρωση του θεσμού του σχολικού νοσηλευτή σε όλα τα σχολικά συγκροτήματα της χώρας, με προτεραιότητα στις δομές της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης.
 - Ολοκληρωμένη πολιτική για τον καρκίνο, από την πρωτογενή πρόληψη και την έγκαιρη διάγνωση μέχρι την πρόσβαση στην Ιατρική Ακριβείας και τη φροντίδα τελικού σταδίου, υπό την επιστημονική εποπτεία του Εθνικού Ιδρύματος Νεοπλασιών (ΕΙΝΕ) .
4. Μισθολογική αναβάθμιση των γιατρών και του υγειονομικού προσωπικού του ΕΣΥ. Νέα δέσμη κινήτρων (οικονομικών - επιστημονικών - εκπαιδευτικών - βαθμολογικών - κοινωνικών) για την αντιστροφή του brain drain, τη συγκράτηση ειδικευόμενων γιατρών στη χώρα και την πλήρη κάλυψη με ειδικευμένους γιατρούς των κενών θέσεων στα νοσοκομεία και Κέντρα Υγείας, ειδικά στις άγονες και νησιωτικές περιοχές.
 5. Εθνικό Σχέδιο αναβάθμισης των υποδομών Υγείας. Σταδιακή αναβάθμιση των «γερασμένων» κτιριακών υποδομών και του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού των νοσοκομείων, Κέντρων Υγείας και λοιπών δημόσιων δομών καθώς και των ασθενοφόρων-πτητικών μέσων του ΕΚΑΒ, με χρηματοδότηση από ειδικό πρόγραμμα τύπου «Φιλόδημος για την Υγεία». Έμφαση στην απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών, την εξοικονόμηση ενέργειας, την ψηφιακή και ενεργειακή αναβάθμιση του ΕΣΥ με τρόπο φιλικό προς το περιβάλλον, τους εργαζόμενους και τους χρήστες των υπηρεσιών υγείας.
 6. Θεσμική αναδιοργάνωση του ΕΣΥ – νέος Χάρτης Υγείας της χώρας. Νέοι Οργανισμοί ΥΠΕ-Νοσοκομείων-ΚΥ, δημοκρατική τομή στη Διοίκηση των Νοσοκομείων, ανοιχτή και αξιοκρατική διαδικασία επιλογής διοικήσεων των νοσοκομείων, στοχοθεσία, δημόσια λογοδοσία, διαφανής διακυβέρνηση, δικλείδες ασφαλείας για την εξάλειψη φαινομένων διαφθοράς και εκμετάλλευσης του αρρώστου. Ενεργός συμμετοχή των εργαζομένων, των συλλόγων ασθενών, της αυτοδιοίκησης και των τοπικών κοινωνιών στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών υγείας.
 7. Ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων που «θωρακίζουν» θεσμικά το χώρο του φαρμάκου και των προμηθειών υγείας και δεν επιτρέπουν τη διαιώνιση φαινομένων τεχνητής ζήτησης, σπατάλης και διαφθοράς. Ενίσχυση του μηχανισμού αξιολόγησης και διαπραγμάτευσης της τιμής των καινοτόμων και ακριβών φαρμάκων, ενσωμάτωση περισσότερων διαγνωστικών και θεραπευτικών πρωτοκόλλων στην ηλεκτρονική συνταγογράφηση, ανάπτυξη αξιόπιστων Μητρώων Ασθενών, αυξημένη διεϊσδυση γενοσήμων και βιο-ομοειδών στην εγχώρια αγορά φαρμάκου. Κεντρικοποίηση των προμηθειών υγείας (φάρμακα, υλικά, εξοπλισμός) για λόγους διαφάνειας και μείωσης κόστους.
 8. Επικουρική-συμπληρωματική προς το ΕΣΥ λειτουργία του Ιδιωτικού Τομέα Υγείας με στόχο τη διεύρυνση της πολιτικής της καθολικής κάλυψης. Παράλληλα με την ενίσχυση της αποδοτικότητας του Δημόσιου Συστήματος Υγείας απαιτείται η συνέργεια με τον Ιδιωτικό Τομέα για τη δωρεάν παροχή σύγχρονων και ποιοτικών υπηρεσιών στους πολίτες, χωρίς να ευνοείται η ολιγοπωλιακή αναδιάρθρωση της αγοράς και η κυριαρχία των μεγάλων διαγνωστικών και θεραπευτικών ομίλων. Ανοικτή πρόσκληση του ΕΟΠΥΥ για νέες συμβάσεις ελευθεροεπαγγελματιών γιατρών, με βάση καθορισμένες ανάγκες ανά περιοχή και ανά ειδικότητα.
 9. Διπλωματία της Υγείας – πρωτοβουλίες για διεθνείς και περιφερειακές συνεργασίες των κρατών-μελών της ΕΕ στο φάρμακο – στήριξη των προτάσεων του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για υποχώρηση της λογικής της πατέντας στα εμβόλια/φάρμακα

για την πανδημία - κοινή ευρωπαϊκή στρατηγική για βιώσιμα συστήματα καθολικής κάλυψης υγείας και εγγυημένης πρόσβασης στη φαρμακευτική-ιατροτεχνολογική καινοτομία.

3.6 Ασφαλιστικό Σύστημα

Συστατικό στοιχείο της πολιτικής του ΣΥΡΙΖΑ είναι η εγγύηση του δημόσιου, υποχρεωτικού και καθολικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης με αναδιανεμητικό χαρακτήρα που θα υπηρετεί την διαγενεακή αλληλεγγύη και την κοινωνική δικαιοσύνη.

Υπό το βάρος της επικράτησης των νεοφιλελεύθερων απόψεων και των αρνητικών ευρωπαϊκών συσχετισμών διανύουμε μια περίοδο κατά την οποία το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης αντιμετωπίζεται περισσότερο ως ένας οικονομικός θεσμός και λιγότερο ως ένας θεσμός που επιτελεί μια κοινωνική λειτουργία. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υποτιμάται στο δημόσιο διάλογο η κοινωνική αποτελεσματικότητα που οφείλει να διαθέτει ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και να τονίζονται διαρκώς οι οικονομικοί όροι που το συνοδεύουν. Η αρνητική εξέλιξη της περιόδου αυτής είναι η μετάβαση από τα συστήματα καθορισμένων παροχών σε συστήματα καθορισμένων εισφορών και την μετατόπιση του βάρους από τα αναδιανεμητικά χαρακτηριστικά των ασφαλιστικών συστημάτων στα κεφαλαιοποιητικά χαρακτηριστικά.

Στην Ελλάδα οι δημογραφικές εξελίξεις σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση και κυρίως οι πολιτικές υποτίμησης της εργασίας οδήγησαν σε διαρκή συρρίκνωση των ασφαλιστικών δικαιωμάτων οδηγώντας σε μια μεγάλη κρίση αξιοπιστίας του δημόσιου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Την κρίση αυτή οι κυρίαρχες δυνάμεις, οι οποίες την προκάλεσαν, προσπαθούν να την εκμεταλλευτούν προκειμένου να ενισχύσουν τα κεφαλαιοποιητικά χαρακτηριστικά των συστημάτων με την καθιέρωση ιδιωτικών συνταξιοδοτικών σχημάτων με εξατομικευμένους κανόνες.

Ο ΣΥΡΙΖΑ κατά τη διάρκεια της κυβερνητικής του θητείας και παρά τους ασφυκτικούς δημοσιονομικούς περιορισμούς προχώρησε στην ουσιαστική μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος με κύρια χαρακτηριστικά τη δικαιοσύνη, την ισονομία και τη διαφάνεια. Αυτό επιτεύχθηκε υιοθετώντας για πρώτη φορά απλούς και καθολικούς κανόνες για το σύνολο των ασφαλισμένων, ενοποιώντας ταμεία και διαδικασίες και εξασφαλίζοντας την μεσομακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του συστήματος.

Ο δημόσιος χαρακτήρας του ασφαλιστικού συστήματος αποτελεί σαφή διαχωριστική γραμμή σε σχέση με τις συντηρητικές νεοφιλελεύθερες δυνάμεις που εξακολουθούν να σχεδιάζουν την ιδιωτικοποίηση του δεύτερου πυλώνα του, της επικουρικής ασφάλισης, με την εισαγωγή του κεφαλαιοποιητικού συστήματος, στοχεύοντας τελικά στην κατάργηση της επικουρικής σύνταξης και της εφάπαξ παροχής.

Για τον ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί προτεραιότητα και δέσμευση η διασφάλιση της επάρκειας και βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος, με όρους κοινωνικής δικαιοσύνης.

Το ασφαλιστικό σύστημα δεν μπορεί να είναι αποκομμένο από τις εξελίξεις στην οικονομία, στην αγορά εργασίας και από τους δημογραφικούς δείκτες.

Η προσέγγιση του ΣΥΡΙΖΑ Προοδευτική Συμμαχία για τη δημόσια κοινωνική ασφάλιση, βρίσκεται στον αντίποδα του νεοφιλελεύθερου σχεδίου. Στόχος μας ένα ριζοσπαστικό εναλλακτικό σχέδιο στήριξης του Δημόσιου Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης (ΣΚΑ):

- Επιδιώκουμε ένα ασφαλιστικό σύστημα απλό και ομογενοποιημένο. Ένα μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα που θα αποτελέσει το επιστέγασμα των διαχρονικών παραμετρικών μεταρρυθμίσεων, με τη λειτουργική συγχώνευση των Ταμείων και

την ομογενοποίηση των διατάξεων για τις εισφορές και τις παροχές του ενιαίου συστήματος.

- Επιθυμούμε ένα ασφαλιστικό σύστημα με βιωσιμότητα και επάρκεια συντάξεων. Άμεσα μέτρα χρηματοδότησης - πόροι για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του ΣΚΑ. Η δημόσια κοινωνική ασφάλιση θα πρέπει να στηριχτεί και με νέους συμπληρωματικούς πόρους για να καλυφθούν σταδιακά οι απώλειες των αποθεματικών. Προτείνεται η δημιουργία ενός αποθεματικού (buffer fund) που θα υποστηρίξει το νέο σύστημα κατά τη μεταβατική περίοδο. Το κεφάλαιο αυτό θα τροφοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό, την περιουσία των Ταμείων, καθώς και από τους συμπληρωματικούς πόρους που θα μπορέσει να κινητοποιήσει το Κράτος, για την περίοδο μέχρι το 2050.
- Θέλουμε ένα ασφαλιστικό σύστημα απλό και μη γραφειοκρατικό. Το σύστημα πρέπει να γίνει απλό, με σαφείς και οριοθετημένους κανόνες, ώστε και η συμμόρφωση να είναι εύκολη και ο έλεγχος να καταστεί ταχεία και απλή διαδικασία. Με αυτόν τον τρόπο θα περιοριστεί σημαντικά το μη μισθολογικό κόστος των επιχειρήσεων, θα αποδεσμευθεί μεγάλο μέρος του προσωπικού των ασφαλιστικών φορέων από ανούσιες γραφειοκρατικές υποχρεώσεις, και θα αποσυμφορηθούν τα δικαστήρια.
- Προωθούμε τη διεύρυνση της ασφαλιστικής κάλυψης σε όλα τα μέλη του πληθυσμού.
- Δεσμευόμαστε ότι θα καταργήσουμε τις αντικοινωνικο-ασφαλιστικές ρυθμίσεις της κυβέρνησης της ΝΔ, που δεν υπηρετούν τον δημόσιο, υποχρεωτικό, αναδιανεμητικό, καθολικό χαρακτήρα του δημόσιου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.

Άμεσοι στόχοι μας:

- Διαπραγμάτευση σε ευρωπαϊκό επίπεδο της κρατικής χρηματοδότησης για την συνταξιοδοτική δαπάνη με ρήτρα διαφυγής για όσο χρόνο χρειαστεί έως ότου αποκατασταθεί η ομαλή λειτουργία της οικονομίας και της αγοράς εργασίας.
- Επαναπροσέγγιση του ζητήματος των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης, κυρίως για ειδικότητες στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα και η εκπόνηση προγραμμάτων στήριξης για εργαζόμενους μεγάλης ηλικίας που καθίστανται άνεργοι, λίγα χρόνια πριν τη συνταξιοδότηση. Παράλληλα θα θεσμοθετηθούν αντικίνητρα προς τις επιχειρήσεις ώστε να αποφεύγονται οι απολύσεις, όσων ασφαλισμένων, είναι κοντά στη συνταξιοδότηση.
- Εκπόνηση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος ενίσχυσης του ανθρώπινου δυναμικού της υλικοτεχνικής υποδομής και του ψηφιακού εκσυγχρονισμού του ΕΦΚΑ για την αντιμετώπιση του προβλήματος των εκκρεμών συντάξεων
- Ρύθμιση και ρεαλιστικός επανυπολογισμός των ασφαλιστικών οφειλών που προέκυψαν την περίοδο της πανδημίας
- Ενίσχυση του e-ΕΦΚΑ και μετεξέλιξη του σε πραγματικά ψηφιακό οργανισμό προκειμένου να υλοποιηθεί η «ψηφιακή σύνταξη»
- Αύξηση των ποσοστών αναπλήρωσης και η θεσμοθέτηση κατώτερων ορίων για κύρια και επικουρική σύνταξη, όρια που θα είναι επαρκή στην διασφάλιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης για όλους τους συνταξιούχους
- Κωδικοποίηση της ασφαλιστικής νομοθεσίας.
- Αποσύνδεση της αύξησης των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης από το προσδόκιμο ζωής.
- Συμμόρφωση με τις δικαστικές αποφάσεις για τα αναδρομικά των συνταξιούχων

ως ελάχιστη ένδειξη ανάκτησης της εμπιστοσύνης των πολιτών στο ΣΚΑ.

3.7 Δημοκρατική Εκπαίδευση Ισότητας και Ποιότητας

Απέναντι στην πολυκρυσιακή κατάσταση την οποία ήδη βιώνουμε και ενόψει των προκλήσεων που έχει να αντιμετωπίσει η ελληνική κοινωνία τα χρόνια που έρχονται, πρέπει να επιστρατεύσουμε την σταθερή αξία μιας βαθιά ανθρωπιστικής παιδείας. Η Παιδεία είναι αυτή που δημιουργεί προσωπικότητες με ολοκληρωμένη αντίληψη, λογικά συγκροτημένες, κριτικές, δημιουργικές. Εκείνη είναι που δημιουργεί δημοκρατικούς πολίτες με αξίες και σεβασμό των δικαιωμάτων.. Η παιδεία θα δημιουργήσει ανθεκτικούς πολίτες σε όλες τις αναπάντεχες αναποδιές.

Οι μεγαλύτερες σε βάθος, μακροπρόθεσμα, συνέπειες της πανδημίας αφορούν τα παιδιά και τους νέους κορίτσια και αγόρια που βρίσκονται στην εκπαίδευση. Δύσκολα μπορεί να υπολογιστούν και μάλιστα σε μελλοντικό χρόνο οι συνέπειες και το τραύμα από τη διακοπή της εκπαίδευσης.

Η προσπάθεια ανασυγκρότησης του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας στην περίοδο της διακυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ εστίασε στην πολύπλευρη αναβάθμιση σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης: εισήγαγε τη δίχρονη προσχολική εκπαίδευση, επέκτεινε το ολόημερο σχολείο, μείωσε τις εξετάσεις σε Γυμνάσιο και Λύκειο, προχώρησε στη διαμόρφωση του Ενιαίου Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης μέσω της ενοποίησης των Πανεπιστημίων και των ΤΕΙ, στη δημιουργία των διετών προγραμμάτων σπουδών στα πανεπιστήμια σε συνεργασία με τοπικούς παραγωγικούς φορείς για τους αποφοίτους των ΕΠΑΛ, στην ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών της χώρας, στην ίδρυση του Ελληνικού Ιδρύματος Έρευνας και Τεχνολογίας και στην αύξηση, σε συνθήκες σκληρής δημοσιονομικής εποπτείας, τόσο του προσωπικού στους εκπαιδευτικούς θεσμούς όσο και του συνολικού προϋπολογισμού στο σύνολο του Υπουργείου Παιδείας γενικά αλλά και ειδικότερα στην Έρευνα σε ιστορικά υψηλά επίπεδα.

Στην εκπαιδευτική πολιτική σήμερα υπάρχουν δυο επιλογές:

Η μία είναι η νεοφιλελεύθερη. Η παιδεία προσφέρεται ως υπηρεσία και υπόκειται στους νόμους της αγοράς. Οι έχοντες μπορούν να την αγοράσουν, οι μη έχοντες αρκούνται σε ένα σχολείο χαμηλών προδιαγραφών. Η πολιτική αυτή οδηγεί στην προμηνοδότηση της ιδιωτικής εκπαίδευσης έναντι της δημόσιας. Το δημόσιο σχολείο και το πανεπιστήμιο δεν καταργούνται, αλλά εγκαταλείπονται στην τύχη τους. Με τον τρόπο αυτό η νεοφιλελεύθερη πολιτική επιδιώκει να προσδέσει την ποιότητα της εκπαίδευσης στην εισοδηματική θέση των οικογενειών. Συνακόλουθα, το σχολείο και η εκπαίδευση ευρύτερα, γίνονται εργαλεία αναπαραγωγής των ανισοτήτων, κοινωνικού διαχωρισμού. Στην Ελλάδα οι απόπειρες εφαρμογής της νεοφιλελεύθερης πολιτικής πήραν μία ιδιότυπη εκδοχή. Στο πνεύμα της εισπρακτικής λογικής χωρίς επενδύσεις και ρίσκο, που χαρακτηρίζει πολλές δραστηριότητες του ελληνικού καπιταλισμού, έχει δημιουργηθεί μια σχέση ανάμεσα στην ΝΔ και στην ιδιωτική εκπαίδευση. Οι περισσότερες εκπαιδευτικές επιχειρήσεις είναι ευκαιριακές και κερδοσκοπικές και ασκούν τεράστιες πιέσεις στην κυβέρνηση της ΝΔ, η οποία ανταποκρίνεται συχνά με σκανδαλώδες τρόπο.

Η άλλη επιλογή στην εκπαίδευση, είναι αυτή που βρίσκεται στη λογική των μεγάλων δημοκρατικών και εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων στην Ευρώπη και της παράδοσης του ελληνικού εκπαιδευτικού δημοτικισμού, αυτή που υπηρετεί το καθολικό ενιαίο εκπαιδευτικό σύστημα προσβάσιμο σε όλους. Η κεντρική επιδίωξη του ΣΥΡΙΖΑ – Προοδευτική Συμμαχία είναι η ποιοτική αναβάθμιση της δημόσιας εκπαίδευσης, χωρίς αστερίσκους και υποχωρήσεις. Η ποιοτική δημόσια εκπαίδευση, όπου όλοι έχουν πρόσβαση χωρίς αποκλεισμούς εισοδήματος, φυλής, φύλου, εθνοτικής ομάδας

θρησκευματος, αναπηρίας, γεωγραφικής θέσης ή προσφυγικής/μεταναστευτικής κατάστασης μπορεί να αποτελέσει το αποτελεσματικό αντιστάθμισμα στις κοινωνικές ανισότητες.

Ο ΣΥΡΙΖΑ – Προοδευτική Συμμαχία θέτει την εκπαιδευτική πολιτική πρώτη προτεραιότητα. Θεωρεί την εκπαίδευση ως μια δυναμική επένδυση για την επανεκκίνηση της χώρας, την παραγωγική της ανασύνταξη, την είσοδο στη νέα τεχνοεπιστημονική εποχή. Η εκπαίδευση αποτελεί βασικό μοχλό προετοιμασίας του μέλλοντος των κοινωνιών. Η τεχνολογική επανάσταση και η τεχνητή νοημοσύνη, επιδρούν καθοριστικά στον χαρακτήρα της εργασίας και αλλάζουν τον χαρακτήρα της γνώσης. Θέτουν την γνώση και τη διαχείριση της, στο επίκεντρό της κοινωνικής αναπαραγωγής. Οι εξελίξεις στην τεχνοεπιστήμη, η κλιματική κρίση, η κρίση της πανδημίας και οι αυξανόμενες ανισότητες είναι προκλήσεις που πρέπει να προσεγγιστούν ειδικά στον τομέα της παιδείας με τολμηρή σκέψη και δράση.

Για να ανταποκρίνεται στις παραπάνω ανάγκες και να είναι ποιοτική η δημόσια εκπαίδευση, χρειάζεται πλήρης αναδιάρθρωση των στόχων εκπαίδευσης σε κάθε τάξη και βαθμίδα. Χρειάζεται η διαδικασία διδασκαλίας να γίνει διαδικασία μάθησης και να αναβαθμιστεί ο ρόλος του δασκάλου. Σε ένα διαρκώς μεταλλασσόμενο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον πρέπει κάθε νέος άνθρωπος να μάθει να επεξεργάζεται πολλαπλές πληροφορίες και να εκπαιδεύει τον εαυτό του ώστε να προσαρμόζεται ομαλά και ισόρροπα στα - όλο και πιο συχνά - νέα δεδομένα.

Χρειάζονται σημαντικές μεταβολές τόσο στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, όσο και στη μετεκπαίδευση τους. Είναι απαραίτητη η ενίσχυση της επιμόρφωσης, επανακατάρτισης και πιστοποίησης σε θέματα παιδαγωγικής και διδακτικής αξιοποίησης των ψηφιακών τεχνολογιών όλων των εκπαιδευτικών. Χρειάζεται να δοθεί προτεραιότητα στην ποιοτική εκπαίδευση των περισσότερο ευάλωτων στρωμάτων. Χρειαζόμαστε μια εκπαίδευση που θα αμφισβητεί τα έμφυλα στερεότυπα, από τα παιχνίδια στο νηπιαγωγείο μέχρι την λιγότερο συχνή επιλογή φοιτητριών να ασχοληθούν με τις θετικές επιστήμες και την ψηφιακή τεχνολογία, μια εκπαίδευση που θα καλλιεργεί την ισότητα των φύλων και θα εξοβελίζει την έμφυλη βία καθώς και κάθε μορφής σχολικό εκφοβισμό. Χρειαζόμαστε μια εκπαίδευση που δημιουργεί στα παιδιά συνείδηση των κλιματικών κινδύνων και θα εμπεδώνει την οικολογική συμπεριφορά ως κοινωνική έξη. Χρειαζόμαστε μια εκπαίδευση που αντί του ανταγωνισμού θα εκπαιδεύει στη κοινωνική αλληλεγγύη και αλληλοβοήθεια. Χρειαζόμαστε ένα εκκοσμικευμένο σχολείο, που θα κάνει πράξη το διαφωτιστικό πρόταγμα “της τόλμης της μάθησης”, που θα σέβεται τις διαφορετικές πεποιθήσεις, θα ενσωματώνει τα δικαιώματα του πολίτη και τις δημοκρατικές διαδικασίες. Χρειαζόμαστε ένα σχολείο που θα καταπολεμά την ξενοφοβία και τον ρατσισμό. Χρειαζόμαστε ένα συμπεριληπτικό σχολείο στο οποίο θα εντάσσονται αρμονικά οι πρόσφυγες και οι μετανάστες. Χρειαζόμαστε μια εκπαίδευση που συνεχώς μαθαίνει και αναπροσαρμόζεται στις ανάγκες της εποχής και των μελών της.

Η πανδημία έδειξε με τον πιο ξεκάθαρο τρόπο τις δυνατότητες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (σε όλες τις βαθμίδες και τους τύπους εκπαίδευσης), αλλά και τα όρια της. Είναι φανερό ότι αυτού του είδους η εκπαίδευση πρέπει να τεθεί σε νέες βάσεις, πρέπει να βρει τη θέση της μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα ως συμπλήρωμα της φυσικής, πρόσωπο-με-πρόσωπο διδασκαλίας, αλλά σε καμιά περίπτωση ως μόνιμο και συστηματικό υποκατάστατό της. Είναι επίσης επιτακτική ανάγκη να ενισχυθούν οι δημόσιες υποδομές για τη στήριξη της ψηφιακής εκπαίδευσης.

Το σχολείο είναι μέρος της κοινότητας. Οι εκπαιδευτικές κοινότητες ενώνουν τους-ις μαθητές-τριες, τους-τις διδάσκοντες-ουσες και τους γονείς, και αποτελούν πυρήνα των ευρύτερων κοινοτήτων της περιοχής που βρίσκεται το σχολείο. Το σχολείο ανοίγεται και

υποδέχεται την κοινότητα, η κοινότητα βοηθά το σχολείο και ταυτόχρονα βρίσκει σε αυτό το ιδεώδες κέντρο γύρω από το οποίο μπορεί να αναπτύξει το ενδιαφέρον της. Η συγκρότηση εκπαιδευτικών κοινοτήτων πρέπει να πάρει κινηματικό χαρακτήρα, και η προοδευτική διακυβέρνηση πρέπει να βοηθήσει νομοθετικά και έμπρακτα στη συγκρότησή της. Η διαδικασία αυτή δεν περιορίζεται μόνο στα σχολεία, αλλά πρέπει να περιλάβει και τα πανεπιστήμια που μέσω της συγκρότησης κοινοτήτων θα αγκαλιάσουν τους-ις φοιτητές-τριες τους αλλά και την κοινωνία που τα περιβάλλει. Κυρίως οι εκπαιδευτικές κοινότητες πρέπει να παίξουν ρόλο στην ενσωμάτωση των προσφύγων-ισσών και των μεταναστών-τριων στην ελληνική κοινωνία, στην έμπρακτη δια της αλληλεγγύης καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Το εκπαιδευτικό σύστημα, δια των κοινοτήτων καλείται να παίξει ένα ευρύτερο πολιτισμικό ρόλο μέσα στην κοινωνία.

Η εκπαίδευση ως δικαίωμα πρέπει να παρέχεται δωρεάν και ισότιμα σε κάθε μέλος της σύγχρονης κοινωνίας σε οποιαδήποτε φάση της ζωής, και η Πολιτεία πρέπει να μεριμνά διαρκώς να λειτουργεί αντισταθμιστικά αμβλύνοντας τις κάθε είδους κοινωνικές ανισότητες. Το στρατηγικό σχέδιο του ΣΥΡΙΖΑ για την ανασυγκρότηση της δημόσιας εκπαίδευσης βρίσκεται στον αντίποδα της πολιτικής των φραγμών και των διακρίσεων. Όσον αφορά την έρευνα και τη νέα γνώση που παράγεται στα ΑΕΙ και στα Ερευνητικά Κέντρα της χώρας, υποστηρίζουμε σταθερά τον δημόσιο και ακαδημαϊκό χαρακτήρα της. Αντιτιθέμεθα στην εργαλειοποίηση της έρευνας με τη στήριξη μόνο της λεγόμενης «χρήσιμης» έρευνας», η οποία εκφράζει τις αποκλειστικά πρόσκαιρες ανάγκες της αγοράς και στις ιδέες για το «επιχειρηματικό Πανεπιστήμιο». Στηρίζουμε την ελεύθερη, χωρίς περιορισμούς, ποιοτική έρευνα σε όλα τα θεματικά πεδία συμπεριλαμβανομένων των ανθρωπιστικών και κοινωνικών σπουδών.

Κεντρικός στόχος του ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία είναι η μείωση της επιβάρυνσης του οικογενειακού προϋπολογισμού για εκπαιδευτικούς σκοπούς που καθιστά την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση κοινωνικό προνόμιο. Πλήθος δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την διαχείριση του ελεύθερου χρόνου και την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας των μικρών μαθητών και μαθητριών, όπως η επαφή με τον πολιτισμό, τις ψηφιακές τεχνολογίες, τον αθλητισμό και τις ξένες γλώσσες, κατ' ουσίαν επιφορτίζουν τον οικογενειακό προϋπολογισμό και εντείνουν την αναπαραγωγή κοινωνικών ανισοτήτων μέσα στο ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα.

Προγραμματικές Προτεραιότητες:

Η ψηφιακή συνθήκη επαναπροσδιορίζει όλες τις πτυχές της καθημερινότητας, ειδικότερα δε ως προς την εκπαίδευση αντιμετωπίζουμε εξαιρετικά σοβαρά προβλήματα και διλήμματα. Η συνθήκη αυτή επανανοηματοδοτεί ακόμη και την ίδια την Δημοκρατία. Η ψηφιακή συνθήκη δεν οδηγεί μονοσήμαντα στο ψηφιακό σχολείο. Η Αριστερά οφείλει να μελετήσει αυτά τα ζητήματα σε βάθος. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός της εκπαίδευσης ο οποίος περιλαμβάνει και την δια ζώσης εκπαίδευση σημαίνει επανασχεδιασμό των προγραμμάτων και των μεθόδων διδασκαλίας, που αφορά πρωτίστως την εκπαιδευτική κοινότητα αλλά και τον υλικοτεχνικό μετασχηματισμό του σχολείου. Η τεχνολογική επανάσταση την οποία ζούμε, με την ραγδαία αυξανόμενη χρήση υπολογιστών και δικτύων επικοινωνιών στη ζωή μας, στην εργασία και στον ελεύθερο χρόνο, κατακτά συνεχώς νέα πεδία. Όπως συνέβη και με προηγούμενες φάσεις τεχνολογικών επαναστάσεων, η αριστερά καλείται να δει κριτικά τόσο της δυνατότητες, όσο και κυρίως, αποφεύγοντας την εργαλειοποίηση της «ψηφιακότητας» και ερευνώντας τους τρόπους που η ψηφιακή συνθήκη επηρεάζει τον τρόπο λήψης αποφάσεων και καθημερινής

δράσης, να διαμορφώσει πολιτική πρόταση, προτάσσοντας την ισότητα στην πρόσβαση στα τεχνολογικά εργαλεία, τον δημοκρατικό σχεδιασμό και έλεγχο των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων, την προάσπιση των ατομικών δικαιωμάτων και τη διαφύλαξη της πρωταρχικής αξίας της εκπαίδευσης μέσα στην τάξη, στο σχολείο και το Πανεπιστήμιο «ισότητας και ποιότητας». Το παράδειγμα της έκτακτης χρήσης της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην διάρκεια της πανδημίας έδειξε τόσο τις δυνατότητες, αλλά και τα διακυβεύματα, στην τόσο άνιση κατανομή πόρων στην κοινωνία, όταν λείπει η δημοκρατική διαδικασία και ο κοινωνικός έλεγχος. Η πρόταση της αριστεράς δεν αφορά απλώς μια συνταγή καλύτερης «διαχείρισης» ή «διανομής» της τεχνολογίας, αλλά για μια ουσιωδώς διαφορετική οπτική που κρατά τον πολίτη, τον εκπαιδευόμενο και τον εκπαιδευτικό στο κέντρο της ζωντανής δημοκρατικής εξισωτικής διαδικασίας που αποτελεί ο χώρος μάθησης.

Επιπλέον:

- Η Δημοκρατική συγκρότηση και λειτουργία των εκπαιδευτικών θεσμών σε όλες τις βαθμίδες είναι καταλυτική στη διαμόρφωση των κοινωνικών και πολιτικών όρων για τον ριζοσπαστικό μετασχηματισμό της Εκπαίδευσης ως δημόσιου κοινωνικού χώρου, κι όχι μόνο ως κρατικού θεσμού. Χρειάζεται μία ριζική αναδιάρθρωση των διαφορετικών επιπέδων διοίκησης της εκπαίδευσης. Εμμένουμε σε λύσεις όπου η συμμετοχή όλων των παραγόντων της εκπαίδευσης θα είναι η καθοδηγητική αρχή των προτάσεων μας (εκπαιδευτικών, γονέων, μαθητριών, μαθητών, φοιτητριών και φοιτητών). Αυτό γίνεται ακόμη πιο επιτακτικό μετά και τις νομοθετικές ρυθμίσεις της Κυβέρνησης. Η ιδιωτική εκπαίδευση δεν εξαιρείται από τις γενικές αρχές δημοκρατικής συγκρότησης των δομών της, εκπαιδευτικής οργάνωσης και εργασιακών σχέσεων δεδομένου πως ασκεί δημόσια λειτουργία υπό την εποπτεία του κράτους. Η βελτίωση των όρων εργασίας και μισθοδοσίας των εκπαιδευτικών, ερευνητών και διοικητικού προσωπικού αποτελεί συστατικό στοιχείο μιας νέας προοδευτικής δημόσιας πολιτικής.
- Η δημόσια χρηματοδότηση αποτελεί πολιτικό εργαλείο για την άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων. Μια νέα προοδευτική πολιτική μπορεί να οδηγήσει στην ανασύνθεση των δημοσιονομικών ιεραρχήσεων και εργαλείων προς ενίσχυση των δημόσιων δαπανών για την Παιδεία. Στόχος η σύγκλιση των συνολικών δημόσιων δαπανών για την παιδεία ως ποσοστό του ΑΕΠ με τον μέσο όρο των χωρών της ΕΕ.
- Η Δημόσια και Δωρεάν Παιδεία στην προοπτική ενός Ενιαίου Σχολείου Θεωρίας και Πράξης αποτελεί βασικό οδηγό των επιμέρους αλλαγών που συνιστούν τη προοδευτική μεταρρύθμιση / μετασχηματισμό της Εκπαίδευσης. Κρίσιμο προαπαιτούμενο η θεσμοθέτηση της 14χρονης Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης με μεταβατικό στάδιο την ενσωμάτωση όλων των τύπων Λυκείων. Καθιέρωση της δυνατότητας ελεύθερης πρόσβασης στα πανεπιστημιακά ιδρύματα και με παράλληλη ανάπτυξη συστηματικής επαγγελματικής εκπαίδευσης μετά το Λύκειο με πυρήνα την επαναθεσμοθέτηση των διετών προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και επέκτασή τους στα πανεπιστήμια τη χώρας.
- Η πανεπιστημιακή εκπαίδευση διαμορφώθηκε από το νέο καθεστώς του Ενιαίου Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας. Η έρευνα που αποτελεί το μεγάλο πλεονέκτημα των ελληνικών πανεπιστημίων πρέπει να στηριχθεί, να ενισχυθούν οι δομές και οι σχέσεις έρευνας των πανεπιστημίων και των ερευνητικών κέντρων και να στηριχθεί η προσπάθεια καινοτομικής δραστηριότητας διαφυλάσσοντας τον ακαδημαϊκό χαρακτήρα της δημόσιας έρευνας σε Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα και την εγγύηση της ακαδημαϊκής και ερευνητικής ελευθερίας. Ένταξη του

χαρτοφυλακείου της Έρευνας στο Υπουργείο Παιδείας.

- Για όσες και όσοι το επιθυμούν, θα πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα να συνεχίσουν τις σπουδές τους στο Πανεπιστήμιο. Προϋπόθεση για αυτό αποτελεί ένα αναβαθμισμένο απολυτήριο, η μείωση των αναπληρωτών εκπαιδευτικών (με τους απαραίτητους διορισμούς) από το 30% του συνολικού αριθμού των εκπαιδευτικών που είναι σήμερα σε 5-6% που είναι ο Ευρωπαϊκός μέσος όρος.
- Απαιτείται να υπάρχει σαφής πολιτική δέσμευση για την κατάργηση εκείνων των νομοθετημάτων και των ρυθμίσεων που επιδείνωσαν την παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, τους όρους άσκησης του εκπαιδευτικού έργου και τη δημοκρατική οργάνωση των εκπαιδευτικών θεσμών.

3.8 Πολιτισμός - η προοδευτική προσέγγιση

Στην εποχή μας η πολιτική του πολιτισμού δεν αφορά πλέον μόνο την πολιτισμική κληρονομιά, την παράδοση και τις καλές τέχνες. Σήμερα η πολιτική του πολιτισμού αφορά τη συσσώρευση κύρους, τη συγκέντρωση και την κατανομή του πολιτισμικού κεφαλαίου· αφορά τη δημιουργία αισθητικής αντίληψης, δηλαδή υπαγορεύει συμπεριφορές, απόψεις, ιδέες· αφορά τον σχηματισμό ταυτοτήτων. Ο πολιτισμός έχει γίνει πεδίο επενδύσεων, και οι πολιτισμικές βιομηχανίες έγιναν οι μεγαλύτερες παγκοσμιοποιημένες επιχειρήσεις στον κόσμο, με τη μεγαλύτερη διείσδυση στην καθημερινή ζωή όλων, σχεδόν, των πληθυσμών της υφηγίου. Αλλά ο πολιτισμός έχει μετατραπεί και σε πεδίο συγκρούσεων για το πώς θα μπορούσαμε να φανταστούμε το μέλλον των κοινωνιών, το ρόλο μας σ' αυτό το μέλλον. Για αυτό και συχνά ξεσπούν μεγάλοι πολιτισμικοί πόλεμοι. Γιατί η πολιτική ηγεμονία κερδίζεται στο πεδίο του πολιτισμού.

Την πολιτική στον πολιτισμό σήμερα τη χαράζουν οι μεγάλες διεθνείς πολιτισμικές βιομηχανίες και τα ιδιωτικά πολιτισμικά ιδρύματα. Τα κράτη και ο δημόσιος τομέας παρακολουθεί αμήχανα. Η κυβέρνηση της ΝΔ δεν έχει πολιτική πολιτισμού πέραν από την εξυπηρέτηση ιδιωτικών συμφερόντων που στόχο έχουν να ιδιοποιηθούν την αύρα του ελληνικού πολιτισμού, να εξασφαλίσουν μέσα από τη χρήση του την προβολή τους, να αποσπάσουν επικερδή συμβόλαια έστω και σε βάρος της πολιτισμικής κληρονομιάς, όπως χαρακτηριστικά συνέβη με τις αρχαιότητες στη Θεσσαλονίκη.

Για την Αριστερά, η έννοια του πολιτισμού διαμορφώνει ήθη, έθιμα, αξίες, προκαταλήψεις, σχηματίζει ταυτότητες. Είναι συμπεριληπτικός, καταπολεμά τις ανισότητες και τις διακρίσεις, τον ρατσισμό, τον σεξισμό, την ΛΟΑΤΚΙ - φοβία, και συμβάλει στη δημιουργία πολιτών με οικολογική συνείδηση, δημοκρατικό ήθος, κριτική σκέψη, με ενεργό ρόλο στη δημόσια ζωή, σε αντίθεση με κάθε λογής συντηρητικό, μισαλλόδοξο, εθνικιστικό, ατομικιστικό αφήγημα και πρακτική.

Σε ένα περιβάλλον αλλεπάλληλων - συνεχόμενων κρίσεων όπως η χρηματοοικονομική κρίση της προηγούμενης δεκαετίας, η κρίση του Covid-19 και η κλιματική κρίση, αναδεικνύεται με ένταση το χρόνιο πρόβλημα της αυξανόμενης επισφάλειας των εργαζόμενων στον πολιτισμό. Η πλειοψηφία των ανθρώπων του πολιτισμού παραμένει αόρατη από την εγχώρια συντηρητική παράταξη. Αυτό δείχνει η αντιμετώπιση ζητημάτων όπως αυτό των πνευματικών δικαιωμάτων των καλλιτεχνών και η διασφάλιση της διαβίωσης των εργαζομένων σε περιόδους lockdown της οικονομίας.

Εφόσον ο πολιτισμός σήμερα αφορά όλο και περισσότερο τις συμπεριφορές και τη διαμόρφωση των επιθυμιών των ανθρώπων, η πολιτισμική παρέμβαση πρέπει να είναι ενεργή, με στόχους να περιορίσει τις πολιτισμικές ανισότητες και διακρίσεις, να διευρύνει την πρόσβαση στα πολιτισμικά αγαθά, να δημιουργήσει οικολογική συνείδηση και να ενισχύσει εκείνο το πνεύμα που συνδέει τη δημοκρατία με τον πολιτισμό. Να αντιτάξει στον

ανταγωνιστικό φιλελεύθερο ατομισμό, την προσωπικότητα με τους ανοιχτούς ορίζοντες της ιστορίας· την καλλιέργεια που προσδίδει η φιλοσοφία, η τέχνη και η λογοτεχνία. Πρόκειται για έναν εντελώς διαφορετικό προσανατολισμό στον πολιτισμό, από τη νεοφιλεύθερη εκμετάλλευσή του.

Αφετηρία για τη χάραξη μιας προοδευτικής στρατηγικής πρέπει να είναι α) το γεγονός ότι οι οικονομικές ανισότητες μεγεθύνονται από τις ανισότητες και τις διακρίσεις στην πρόσβαση στον πολιτισμό, και β), το γεγονός ότι στο πεδίο των πολιτισμικών ταυτοτήτων διεξάγονται οι μεγαλύτερες κοινωνικές συγκρούσεις που αφορούν την κοινωνική κυριαρχία και υποταγή, την συμπερίληψη και ενσωμάτωση ή τον αποκλεισμό. Επομένως μια προοδευτική και δημοκρατική πολιτισμική πολιτική πρέπει να-καλλιιεργήσει τον σεβασμό στη διαφορετικότητα, να αντιμετωπίσει τον στενόμυαλο εθνικισμό, τη μισαλλοδοξία, την ξενοφοβία, τον ρατσισμό, τις αντικοινωνικές συμπεριφορές, τον σεξισμό και την ομοφοβία, τη βία στα γήπεδα, τον σχολικό εκφοβισμό. Με δυο λόγια, ο πολιτισμός πρέπει να γίνει υπόθεση των πολλών, γιατί εκεί βρίσκεται η καρδιά της καλλιέργειας της συνείδησης του δημοκρατικού πολίτη. Όχι στον πολιτισμό ως επίδειξη και διάκριση, ναι στον πολιτισμό ως καλλιέργεια και συμμετοχικότητα.

Επομένως οι προτεραιότητες της δημόσιας πολιτισμικής πολιτικής του Σύριζα πρέπει να είναι:

A. Η θωράκιση του δημόσιου χαρακτήρα της πολιτιστικής κληρονομιάς, με κατάργηση όλων των μορφών άμεσης ή έμμεσης ιδιωτικοποίησης της διαχείρισής της, η ένταξή της στο νέο μοντέλο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και η σύνδεσή της με τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία αλλά και την εκπαιδευτική διαδικασία.

B. Η πολιτική πρόσβασης στον πολιτισμό πρέπει να επιδείξει ιδιαίτερη μέριμνα για τις κοινωνικές ομάδες που είναι αποκλεισμένες για λόγους εισοδήματος, γεωγραφικής απόστασης ή επειδή ανήκουν σε μειονοτικές και μεταναστευτικές-προσφυγικές ομάδες. Σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία οι διαδικασίες της πολιτισμικής εξοικείωσης ενισχύουν την κοινωνική συνοχή.

Γ. Η πολιτισμική δημοκρατία πέρα από την ισότιμη συμμετοχική πρόσβαση στα αγαθά και τις υπηρεσίες του πολιτισμού διαμορφώνει ένα σύνολο κοινών αξιών, το οποίο συνυπάρχει με την διαφορετικότητα και ενισχύει την συμπεριληπτική λειτουργία της δημοκρατίας.

Δ. Η ανάπτυξη εθνικών και διακρατικών δικτύων πολιτισμικών, πολιτιστικών και καλλιτεχνικών συνεργειών, για τη δημιουργία ενός βιώσιμου παραγωγικού μοντέλου δημιουργικής οικονομίας, που θα συνδυάζει την αξιοποίηση του πολιτιστικού κεφαλαίου της χώρας, το φυσικό περιβάλλον και το ανθρώπινο δυναμικό με τον τουρισμό και την οικολογία. Απέναντι στην πανίσχυρη παγκόσμια πολιτισμική βιομηχανία χρειάζεται να δώσουμε έμφαση στη δημιουργία ενός πόλου εθνικής δημιουργικής οικονομίας.

E. Η ενίσχυση του σύγχρονου πολιτισμού και της καλλιτεχνικής δημιουργικότητας. Η ενίσχυση κυρίως των αναδυομένων μορφών πολιτισμού που προέρχεται από μικρές ανεξάρτητες και πρωτοβουλιακές ομάδες καλλιτεχνών, και οι οποίες αφορούν τη σύνδεση ανάμεσα στις τέχνες, τον πολιτισμό και τις νέες τεχνολογίες. Ενίσχυση του σύγχρονου πολιτισμού δεν νοείται χωρίς τη στήριξη των καλλιτεχνών και των εργαζόμενων στον πολιτισμό.

Οι παρεμβάσεις του ΣΥΡΙΖΑ αφορούν κυρίως στα εξής:

- *Εμβληματική Παρέμβαση: Στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης περιφερειακής πολιτικής και διαχείρισης για τον σύγχρονο πολιτισμό, τον νεότερο και τον άυλο πολιτισμό, τη σύζευξη με την αρχαία πολιτισμική κληρονομιά. Δίκτυο πολιτισμικών κέντρων και βιβλιοθηκών στην περιφέρεια αλλά και στην ενδοχώρα των μεγάλων πόλεων.*

*Γύρω από αυτά τα κέντρα και τη διάδραση με ομάδες καλλιτεχνών, με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και με κοινά πολιτισμικά δρώμενα θα συγκροτηθούν τοπικές, περιφερειακές ή θεματικές **πολιτισμικές κοινότητες** και θα στοιχειοθετηθεί η αλλαγή της σχέσης του μεγάλου κοινού με την τέχνη, τη φιλοσοφία, την ιστορία και τον πολιτισμό. Προγραμματικές συμβάσεις πολιτισμικής ανάπτυξης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψη οι ειδικές συνθήκες και οι ανισότητες που προκύπτουν από τη νησιωτικότητα και την ορεινότητα.*

- Δημιουργία ενός Εθνικού Συμβουλίου Τεχνών και Πολιτισμού, το οποίο θα έχει ένα ρόλο χάραξης στρατηγικής, εκπόνησης μελετών, υποβολής προτάσεων και εξασφάλισης δημόσιου χώρου για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας και του πολιτισμού. Η Ελλάδα εντός και εκτός των συνόρων της διαθέτει προσωπικότητες κύρους και διεθνούς εμβέλειας που μπορούν να συγκροτήσουν με αξιοκρατικές και διαφανείς διαδικασίες αυτό το συμβούλιο, ώστε οι πρωτοβουλίες πολιτισμού να απεξαρτηθούν από την πολιτική πατρωνία και την κομματική εργαλειοποίηση. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο χρειάζεται να γίνει σχεδιασμός μιας νέας μουσειακής πολιτικής με ορίζοντα εικοσαετίας.
- Τα μουσεία επιτελούν έναν πολυδιάστατο ρόλο, φυλάσσοντας, συντηρώντας, μελετώντας και εκθέτοντας τα τεκμήρια της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Στις μέρες μας στον ρόλο τους, όπως επίσης και των αρχαιολογικών χώρων και των μνημείων, έχει προστεθεί το περαιτέρω άνοιγμά τους στην κοινωνία και η ένταξή τους στη σύγχρονη κοινωνική ζωή, ενισχύοντας και συστηματοποιώντας την εξωστρέφεια των προηγούμενων χρόνων. Είμαστε αντίθετοι στην μετατροπή των μουσείων σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου. Προτάσσουμε την ανασυγκρότηση και ενίσχυση της μουσειακής πολιτικής και της διαχείρισης μνημείων και μουσείων εντός των δομών του υπουργείου Πολιτισμού με ένταξη και του Μουσείου Ακρόπολης
- Διασφάλιση της ανεξαρτησίας της επιστημονικής κρίσης των κεντρικών γνωμοδοτικών οργάνων του υπουργείου Πολιτισμού (Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, Κεντρικό Συμβούλιο Νεότερων Μνημείων, Κεντρικό Συμβούλιο Μουσείων).
- Πλήρης αναδιοργάνωση και στελεχιακή ενίσχυση με εξειδικευμένο προσωπικό του Υπουργείου Πολιτισμού, ώστε να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις διευρυμένης πολιτισμικής πολιτικής, και στρατηγικό σχέδιο διϋπουργικών συμπράξεων στους τομείς: Οικονομίας και Ανάπτυξης (ΠΔΕ έργων σύγχρονου πολιτισμού, δημιουργική οικονομία), Παιδείας (Εθνικό Δίκτυο Βιβλιοθηκών-Πολιτιστικών Κέντρων, Καλλιτεχνική εκπαίδευση), Κοινωνικής πολιτικής (Αναπήρων, Πολιτισμική υποστήριξη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων όπως ΡΟΜΑ και προσφύγων), Ψηφιακής πολιτικής (Δίκτυα, ΕΚΟΜΕ, ΕΚΚ, ΕΡΤ), Τουρισμού (Μουσεία, Αρχαιολογικοί χώροι), Εξωτερικών (Πολιτιστική διπλωματία), Υποδομών και Εσωτερικών (Αναζωογόνηση των πόλεων), Περιβάλλοντος (Περιβάλλον, οικολογία, τουρισμός, πολιτισμός και δημιουργική οικονομία). Καταστατικός ανασχεδιασμός των στόχων του Υπουργείου και ανασυγκρότηση των εποπτευομένων φορέων.
- Νέο θεσμικό πλαίσιο για τους δημόσιους καλλιτεχνικούς οργανισμούς. Επιλογή των καλλιτεχνικών, γενικών και διοικητικών διευθυντών με διαφάνεια μέσα από αδιάβλητους διαγωνισμούς. Συμμέτοχη εκπροσώπων καλλιτεχνών στα διοικητικά συμβούλια των Δημόσιων Οργανισμών παραστατικών τεχνών. Θέσπιση ενιαίου εργασιακού πλαισίου. Ίση αμοιβή για την ίδια εργασία.

- Αναδιοργάνωση του πλαισίου επιχορηγήσεων του υπουργείου Πολιτισμού με όρους διαφάνειας, δημοσιοποιημένα κριτήρια αξιολόγησης και στοχευμένη στρατηγική.
- Νέο θεσμικό πλαίσιο για τις πολιτιστικές χορηγίες και δωρεές.
- Απόδοση δημόσιων χώρων σε καλλιτεχνικές ομάδες και συλλογικότητες, στα πρότυπα των ευρωπαϊκών πόλεων, με στόχο την ελεύθερη καλλιτεχνική έκφραση και την ακηδεμόνευτη δημιουργία.
- Εθνική πολιτική για την ενίσχυση του βιβλίου και των βιβλιοθηκών. Ίδρυση εθνικού φορέα για το βιβλίο. Δίκτυο βιβλιοθηκών και αναβάθμιση του ρόλου τους.
- Διαβάθμιση των τίτλων σπουδών της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης (μουσική χορός, θέατρο, κινηματογράφος). Ολοκληρωμένη ρύθμιση της τεχνικής εκπαίδευσης για τον Πολιτισμό. Μεταφορά της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης στο Υπουργείο Παιδείας.
- Περαιτέρω ενίσχυση και ανάπτυξη της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης για τις παραστατικές τέχνες και τη μουσική στο επίπεδο της δημόσιας τριτοβάθμιας (πανεπιστημιακής) εκπαίδευσης με την ίδρυση Ανώτατης Σχολής (Ακαδημίας) Παραστατικών Τεχνών.
- Ολοκληρωμένο Μητρώο δημιουργών, καλλιτεχνών και εργαζομένων στον πολιτισμό
- Προστασία των εργασιακών δικαιωμάτων. Επαναφορά των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας στον ιδιωτικό τομέα. Ένταξη της προϋπόθεσης καλών εργασιακών πρακτικών (πληρωμένες πρόβες, συμβάσεις με πλήρη ασφαλιστικά και εργασιακά δικαιώματα κλπ) σε κάθε μορφή κρατικής χρηματοδότησης.
- Ολοκληρωμένη ρύθμιση της καλλιτεχνικής και τεχνικής εκπαίδευσης για τον Πολιτισμό (διαβάθμιση των πτυχίων).
- Περαιτέρω ενίσχυση και ανάπτυξη της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης για τις παραστατικές τέχνες και τη μουσική στο επίπεδο της δημόσιας τριτοβάθμιας (πανεπιστημιακής) εκπαίδευσης. Ενίσχυση του θεσμού των Μουσικών Σχολείων με θέσπιση οργανικών θέσεων για τις ειδικότητες οργάνων και δημιουργία δωρεάν συγγραμμάτων σπουδών για τα ειδικά μαθήματα
- Ολοκληρωμένο Μητρώο δημιουργών, καλλιτεχνών και εργαζομένων Πολιτισμού.
- Προστασία των εργασιακών δικαιωμάτων στον πολιτισμό. Επαναφορά των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας στον ιδιωτικό τομέα. Ένταξη της προϋπόθεσης καλών εργασιακών πρακτικών (πληρωμένες πρόβες, συμβάσεις με πλήρη ασφαλιστικά και εργασιακά δικαιώματα κλπ) σε κάθε μορφή κρατικής χρηματοδότησης.
- Εξασφάλιση της αξιοπρέπειας και της βιωσιμότητας της εργασίας των δημιουργών, καλλιτεχνών και εργαζομένων του Πολιτισμού (ανεξάρτητα από τη σχέση εργασίας πχ αυτοαπασχολούμενοι, εργαζόμενοι με σύμβαση εργασίας κλπ) μέσω πλήρους ένταξής τους στο πλαίσιο κοινωνικής ασφάλειας και κοινωνικής αλληλεγγύης που προτείνουμε (Κοινωνικός Μισθός – Ασφαλιστικό Σύστημα κλπ).
- Κατοχύρωση και προστασία των πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων των δημιουργών και των καλλιτεχνών όλων των τεχνών στην βάση της διαχείρισης από τους ίδιους της υπεραξίας της καλλιτεχνικής δημιουργίας.
- Ενίσχυση των καλλιτεχνικών μαθημάτων στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το ολοήμερο σχολείο και την ειδική αγωγή. Το σχολείο να γίνει κυψέλη πολιτισμού για την κοινότητα.
- Κοινωνικά προγράμματα Πολιτισμού, ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση στο πολιτιστικό αγαθό για όλους.

- Διοργάνωση στις μεγάλες πόλεις ανοιχτών πολιτιστικών φεστιβάλ, όπου νέοι/νέες καλλιτέχνες-ισσες θα παρουσιάζουν το έργο τους σε δημόσιους χώρους. Δημιουργία ανοιχτών καλλιτεχνικών hubs, όπου θα προσφέρονται δωρεάν χώροι σε νέους/νέες για δημιουργία και καλλιτεχνική δραστηριότητα. Προγράμματα στα σχολεία όπου νέοι/νέες καλλιτέχνες/ισσες από τους κρατικούς πολιτιστικούς φορείς και τα φεστιβάλ, αλλά και τον ιδιωτικό τομέα, θα εξοικειώνουν τους μαθητές με μορφές τέχνης.
- Επαναλειτουργία της όπερας Θεσσαλονίκης. Ίδρυση Εθνικού Μπαλέτου. Ίδρυση Εθνικού Κέντρου Μελετών και εκδόσεων για τις παραστατικές Τέχνες. Χάραξη εθνικής πολιτικής για τον Κινηματογράφο.
- Προώθηση της σύγχρονης δημιουργίας στο εξωτερικό μέσω ειδικών προγραμμάτων όπως ενίσχυσης μεταφράσεων λογοτεχνικών έργων, υποτιτλισμού ταινιών, ενίσχυση συνεργασίας θεατρικών σκηνών με αντίστοιχες άλλων χωρών, συνδιοργάνωση φεστιβάλ και ενίσχυση των πολιτιστικών δράσεων των ομογενειακών φορέων.
- Σχέδιο ανάπτυξης περιφερειακής πολιτικής και διαχείρισης για τον σύγχρονο πολιτισμό, τον νεότερο και τον άυλο πολιτισμό. Τη σύζευξη με την αρχαία πολιτιστική κληρονομιά. Το πρότυπο του «Πολιτιστικού Κέντρου» για κάθε μεγάλο Δήμο πρέπει να αποτελέσει άξονα στη συνολική πολιτική της Αριστεράς στον τόπο μας, κι αυτό σημαίνει την ύπαρξη και ανάπτυξη: Δημοτικής βιβλιοθήκης, Δημοτικής Πινακοθήκης, Προγραμμάτων Λαϊκής Επιμόρφωσης, Ελεύθερα Καλλιτεχνικά Εργαστήρια εικαστικών, χορού, μουσικών συνόλων, κινηματογράφου, φωτογραφίας κ.α. Δημιουργία Περιφερειακών Θεάτρων, σε αντικατάσταση του θεσμού των ΔΗΠΕΘΕ σε όλες τις περιφέρειες της Χώρας με συνευθύνη του ΥΠΠΟ, της Περιφέρειας και των Δήμων. Αυτό δεν αποκλείει την παράλληλη λειτουργία Δημοτικών Θεάτρων με πρωτοβουλία του Δήμου. Αναγκαία η χαρτογράφηση των πολιτιστικών συλλόγων, των καλλιτεχνικών ομάδων, των δημιουργικών συλλογικοτήτων.

3.9 Ισότητα των Φύλων και Φεμινιστική Πολιτική

Αν ο θεσμικός και δημοκρατικός μετασχηματισμός του πολιτικού συστήματος είναι ένας από τους πυλώνες του προγράμματός μας, ο μετασχηματισμός των ανισότιμων και εξουσιαστικών σχέσεων ανάμεσα στα κοινωνικά φύλα μέχρι την εξάλειψη των πολυποικίλων διακρίσεων σε όλες τις εκφάνσεις της ιδιωτικής και δημόσιας σφαίρας, αποτελεί σταθερή επιδίωξη του ΣΥΡΙΖΑ -ΠΣ, ο οποίος δεν αντιμετωπίζει την ισότητα των φύλων σαν “γυναικείο ζήτημα” αλλά ως οικουμενική αρχή και ως θεμελιώδες ζήτημα δημοκρατίας.

Η ισότητα των φύλων και οι πολιτικές για την ενδυνάμωση των γυναικών και την υπεράσπιση των δικαιωμάτων τους αποτελούν βασικό στόχο μιας προοδευτικής και αριστερής κυβέρνησης. Η προσήλωση του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ στα φεμινιστικά προτάγματα για την απελευθέρωση των γυναικών από κάθε μορφή καταπίεσης και κοινωνικά στερεότυπα με βάση το φύλο και για την κατάργηση των πατριαρχικών σχέσεων εξουσίας είναι δεδομένη και πρέπει να είναι διαρκής. Συστατικό στοιχείο της πολιτικής μας και ταυτοχρόνως οραματικός στόχος μας οφείλει να είναι η οικοδόμηση μιας κοινωνίας χωρίς έμφυλες ανισότητες, απαλλαγμένης από τη βία και τα στερεότυπα, στην οποία γυναίκες και άνδρες, κορίτσια και αγόρια, σε όλη την πολυμορφία τους θα έχουν ίσες ευκαιρίες να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους και θα μπορούν να συμμετέχουν ισότιμα σε όλα τα κέντρα λήψης αποφάσεων και να αναλαμβάνουν ηγετικούς ρόλους.

Τα τελευταία χρόνια οι φεμινιστικές κατακτήσεις δέχονται συνεχείς επιθέσεις από τον κυρίαρχο νεοφιλελευθερισμό. Όπως σημειώνεται και στην τελευταία έκθεση του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) η ισότητα των φύλων σε επίπεδο ΕΕ τα τελευταία χρόνια «προχωράει με ρυθμούς χελώνας», παρά το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν η Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τα Δικαιώματα των Γυναικών και την Ισότητα των Φύλων (FEMM), με καμπάνιες, προτάσεις, ψηφίσματα και δράσεις με στόχο η ισότητα των φύλων να καταστεί αναπόσπαστο κομμάτι των πολιτικών αποφάσεων της ΕΕ. Σημαντικό εργαλείο για τη χάραξη πολιτικών Ισότητας αποτελεί και η «Στρατηγική 2020-2025 για την Ισότητα των φύλων στην ΕΕ».

Επί διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ έγινε σημαντικό έργο. Η έλευση της κυβέρνησης της ΝΔ τον Ιούλιο του 2019 συνοδεύτηκε από μέτρα ακύρωσης των κατακτήσεων και κατάργησης των θεσμικών μέτρων της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ για την έμφυλη ισότητα, όπως: η κατάργηση της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων, με την συγχώνευση της με την οικογενειακή και δημογραφική πολιτική, η υποβάθμιση του ΚΕΘΙ, η κατάργηση κοινωνικών παροχών και ρυθμίσεων που εξυπηρετούσαν τη συμφιλίωση επαγγελματικής, οικογενειακής και προσωπικής ζωής και η αναμόρφωση/αντιμεταρρύθμιση του Οικογενειακού Δικαίου κατά παράβαση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Αποτέλεσμα των παραπάνω πολιτικών, της περεταίρω εμπέδωσης των έμφυλων στερεοτύπων και της κοινωνικής συνθήκης της πανδημίας και των αναγκαστικών μέτρων περιορισμού της κυκλοφορίας στην χώρα μας σήμερα το διαχρονικό και διαταξικό φαινόμενο της έμφυλης βίας γνωρίζει μια πρωτόγνωρη έξαρση.

Για το ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ η ισότητα των φύλων αποτελεί αδιαπραγμάτευτη διάσταση των προγραμματικών μας θέσεων. Για την επίτευξή της είναι καθοριστική η συμβολή της εμπειρίας των φεμινιστικών κινημάτων και των επεξεργασιών της φεμινιστικής σκέψης, όπως και η άρτια λειτουργία της αντίστοιχης κρατικής δομής κυβερνητικής παρέμβασης.

Το πρόγραμμά μας βασίζεται σε δύο θεμελιώδεις αρχές:

- α) την οριζόντια ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές με ταυτόχρονη θέσπιση διαδικασιών και κριτηρίων για την αποτίμηση των επιπτώσεων που έχουν σε κάθε φύλο,
- β) τη λήψη θετικών δράσεων υπέρ των γυναικών για την αντιμετώπιση άμεσων έμφυλων διακρίσεων και ανισοτήτων.

Εμβληματική παρέμβαση: Σύσταση (κατά τα πρότυπα του ΚΥΣΕΑ και του ΚΥΣΟΙΠ) Κυβερνητικού Συμβουλίου Ισότητας των Φύλων και ανασύσταση της Γενικής γραμματείας Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ).

Στόχος η οριζόντια ένταξη της διάστασης του φύλου (gender mainstreaming) σε όλα τα πεδία πολιτικής και σε όλες τις πολιτικές των υπουργείων και των άλλων θεσμών και οργάνων διακυβέρνησης, σε συνεργασία με συναρμόδια Υπουργεία, και η ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών, με στοχευμένα μέτρα σε όλες τις πολιτικές και διοικητικές θέσεις ευθύνης. Στο πλαίσιο της βασικής ατζέντας μιας σύγχρονης αριστερής κυβέρνησης, το ΚΥΣΙΦ θα παρεμβαίνει στην εφαρμογή πολιτικών για την αποδόμηση των έμφυλων στερεοτύπων και την καταπολέμηση του σεξιστικού λόγου και των επιθέσεων στα δικαιώματα των γυναικών, όπως και στην κατά φύλο συλλογή στατιστικών στοιχείων και ακόμη στην συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου στην κατάρτιση του κρατικού προϋπολογισμού και τη δημοσιονομική διαχείριση και, κυρίως, στην ισόρροπη κατά φύλο διάθεση των κονδυλίων του Ταμείου Ανάκαμψης. Επίσης, θα μεριμνά για τη συμπερίληψη της διά-

στασης φύλου στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση. Επί πλέον θα εποπτεύει την εκπλήρωση των διεθνών υποχρεώσεων της χώρας που απορρέουν από συμβάσεις καταπολέμησης έμφυλων ανισοτήτων όπως και την εφαρμογή των σχετικών υποδείξεων διεθνών οργάνων ελέγχου (επιτροπή CEDAW, GRETA, GREVIA, ILO)

Παρά την αύξηση που σημείωσε τις τελευταίες δεκαετίες, η συμμετοχή γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων στη χώρα μας υστερεί σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ. Στόχος μας είναι η συμμετοχή 50/50 κατά φύλο σε όλα τα κέντρα λήψης αποφάσεων και σε θέσεις ευθύνης στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα (στην κυβέρνηση, δημόσια διοίκηση, αυτοδιοίκηση, συνδικαλισμό, ΜΜΕ, επιχειρήσεις) όπως και στα όργανα του κόμματος.

Πέρα όμως από την ανισότητα στην πρόσβαση στους θεσμούς εξουσίας η έμφυλη ανισότητα αποτυπώνεται πρωτίστως στο επίπεδο των οικονομικών απολαβών και της εργασίας. Η ανεργία των γυναικών είναι σταθερά μεγαλύτερη σε σχέση με αυτή των ανδρών και η φτώχεια πλήττει περισσότερο τις γυναίκες, ιδίως σε μεγαλύτερη ηλικία. Για να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ των φύλων στην αγορά εργασίας απαιτούνται πολιτικές και θετικά μέτρα για την καταπολέμηση της ανεργίας των γυναικών, μέτρα για τη συμφιλίωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής (στον αντίποδα των οποίων βρίσκεται η προωθούμενη ελαστικοποίηση των ωραρίων) καθώς και η μείωση του έμφυλου χάσματος στις αμοιβές και τις συντάξεις. Επί πλέον απαιτούνται ειδικά μέτρα/ ποσοτώσεις για ειδικές και κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες γυναικών (μακροχρόνια άνεργες, μονογονείς, Ρομά, ΑμεΑ, Μουσουλμάνες, μετανάστριες/ προσφύγισες, κρατούμενες/ αποφυλακιζόμενες, θύματα εμπορίας ανθρώπων). Μέτρα απαιτούνται επίσης για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των γυναικών και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας καθώς και ειδική υποστήριξη των γυναικών ελεύθερων επαγγελματιών και αυτοαπασχολούμενων που είναι μητέρες. Τέλος, απαιτείται υποστήριξη των δραστηριοτήτων των αγροτισσών και των συνεταιρισμών τους.

Επιπλέον, η ένταξη και παραμονή των γυναικών στην αγορά εργασίας, καθώς και η μορφή της εργασίας τους εξαρτώνται από τις ευθύνες φροντίδας παιδιών, πασχόντων και ηλικιωμένων, που έχουν, και από το εάν και πώς μοιράζονται τις φροντίδες αυτές με σύντροφό τους. Ακόμη περισσότερο εξαρτάται η συμμετοχή τους στο συνδικαλισμό, ο ελεύθερος χρόνος τους και η συμμετοχή στον πολιτισμό και τον αθλητισμό. Παράλληλα με την αμφισβήτηση των στερεοτύπων του κατά φύλα καταμερισμού οικιακής εργασίας και φροντίδας, οι κοινωνικές παροχές υπηρεσιών φροντίδας για παιδιά και άλλα εξαρτώμενα άτομα είναι αναγκαίες προκειμένου να στηριχθεί η ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην αμειβόμενη εργασία και την κοινωνική ζωή.

Για τους παραπάνω λόγους προκρίνουμε:

- Επαναφορά του Νόμου του ΣΥΡΙΖΑ για τα αθλητικά σωματεία με βελτίωση του ποσοστού συμμετοχής στα διοικητικά συμβούλια των αθλητικών σωματείων.
- Μέτρα για την βελτίωση της συμμετοχής των γυναικών στα θεσμικά όργανα του συνδικαλιστικού κινήματος
- Εκπροσώπηση στα διοικητικά συμβούλια των επιχειρήσεων, με στόχο τα μη εκτελεστικά μέλη των διοικητικών συμβουλίων να προέρχονται κατά τουλάχιστον 40% από το υποεκπροσωπούμενο φύλο.
- Κύρωση αυτούσιας της Σύμβασης 190 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για την «καταπολέμηση της βίας και της παρενόχλησης στον κόσμο της εργασίας» με τη θέ-

σπιση ενός νέου ολοκληρωμένου νομικού πλαισίου, το οποίο θα προβλέπει ένα σύνολο τόσο προληπτικών μέτρων όσο και μέτρων αντίδρασης κατά της παρενόχλησης στον χώρο εργασίας.

- *Εμβληματική παρέμβαση: Κατάργηση των δυσμενών διατάξεων του Ν. 4800/2021 για την υποχρεωτική συνεπιμέλεια και αναθεώρηση των διατάξεων του οικογενειακού δικαίου σύμφωνα με τις προτάσεις των φεμινιστικών οργανώσεων.*
- Προώθηση των αναγκαίων αλλαγών στις διατάξεις του Ν.3500/2005 για την ενδοοικογενειακή βία που αντιβαίνουν στο Ν. 4531/2018 (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης) όπως αυτές για την ποινική διαμεσολάβηση.
- *Εμβληματική παρέμβαση: Νομική αναγνώριση του εγκλήματος της γυναικοκτονίας με την ένταξη του στον Ποινικό Κώδικα.*
- Θέσπιση της υποχρεωτικής εκδίκασης των υποθέσεων του οικογενειακού και κληρονομικού δικαίου από τα ελληνικά αστικά δικαστήρια για τη Μουσουλμανική μειονότητα.
- Λήψη μέτρων για την πλήρη εφαρμογή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής βίας (Σύμβαση Κωνσταντινούπολης/ Ν. 4531/2018).
- Διασφάλιση της βιωσιμότητας του Δικτύου Δομών ΓΓΦ/ΚΕΘΙ για τη συμβουλευτική και φιλοξενία γυναικών θυμάτων βίας, με αποδέσμευση από τους ΟΤΑ και ένταξη της χρηματοδότησής τους στον κρατικό προϋπολογισμό, διασφάλιση των υφιστάμενων θέσεων εργασίας και διερεύνηση της δυνατότητας λειτουργίας νέων δομών και παροχής επί πλέον υπηρεσιών (πχ επείγουσα διαμονή) ώστε να επιτευχθούν οι ευρωπαϊκές προδιαγραφές.

4. Δημοκρατία και Δικαιώματα

4.1 Δημοκρατία και Νεοφιλελευθερισμός

Η κρίση του νεοφιλελευθερισμού και η ανάδυση αυταρχικών μοντέλων διακυβέρνησης σε πολλές περιοχές του κόσμου έχει άμεσες συνέπειες στις πιέσεις που δέχεται η Δημοκρατία, οι κρατικοί θεσμοί, η δικαιοσύνη και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτό αφορά πλέον και την Ευρώπη και την Ελλάδα. Τις προηγούμενες δεκαετίες, πριν την εκδήλωση της διεθνούς κρίσης, η ηγεμονία των νεοφιλελεύθερων ιδεών, που εκφράστηκε με τη μορφή της «Συναίνεσης της Ουάσιγκτον», χαρακτηρίστηκε ως η «μεταδημοκρατική συνθήκη». Η δικομματική εναλλαγή κομμάτων δεν έθιγε τον πυρήνα της οικονομικής πολιτικής. Η αντιπαράθεση των κομμάτων μετατοπίστηκε σταδιακά στη βέλτιστη διαχείριση των κοινών, στις διαφωνίες επί ζητημάτων κοινωνικού φιλελευθερισμού και «ταυτοτήτων», και στην αντιπαράθεση επί του μεριδίου ευθύνης των κομμάτων εξουσίας σε φαινόμενα διαφθοράς.

Με την εμφάνιση όμως της οικονομικής κρίσης, την ώρα που αρκετές ευρωπαϊκές χώρες αναθεωρούσαν την ηγεμονία των νεοφιλελεύθερων αντιλήψεων, στην Ελλάδα οι ίδιες αυτές πολιτικές επιταχύνονταν, μεταμορφώνονταν σε «προαπαιτούμενα» της δημοσιονομικής επιβίωσης της χώρας και αποκτούσαν στη δημόσια σφαίρα τη μορφή μιας έξωθεν επιβαλλόμενης και «αναπόδραστης» επιταγής (των μνημονίων), η οποία δεν μπορούσε να αποτελέσει πεδίο δημόσιας αντιπαράθεσης και πολιτικού ανταγωνισμού.

Αποτέλεσμα της παραπάνω συνθήκης στη χώρα μας ήταν η συρρίκνωση του παραδοσιακού δικομματισμού, η συνολική απαξίωση της πολιτικής από διευρυμένα λαϊκά στρώματα και η ανάδυση αντιπολιτικών και αντικοινοβουλευτικών στάσεων, που από τη μια πλευρά είχαν ως αρνητική εξέλιξη την ενίσχυση της άκρας δεξιάς, αλλά από την άλλη οδήγησαν στην ανάδειξη των κινημάτων προοδευτικού και δημοκρατικού ριζοσπαστικού χαρακτήρα. Επιπλέον, η κρίση εκπροσώπησης οδήγησε συνολικά και στην ανάδυση σε πανευρωπαϊκό επίπεδο μιας Νέας Δεξιάς, η οποία υποχωρεί από τους κοινούς τόπους των φιλελεύθερων δημοκρατιών και από τις δημοκρατικές κατακτήσεις της μεταπολεμικής Ευρώπης. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, η Δημοκρατία, καθώς και τα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα, βρίσκονται υπό απειλή.

4.2 Το νεοφιλελεύθερο κράτος

Στο πλαίσιο της νεοφιλελεύθερης οικονομικής ορθοδοξίας το κράτος και οι ρυθμιστικές του λειτουργίες αντιμετωπιζόνταν ως εμπόδιο στην απελευθέρωση των αγορών και ως πηγή δημοσιονομικών ανισορροπιών. Επομένως, η «συνταγή» της συρρίκνωσης του παρουσιαζόταν ως «θεραπεία» και πανάκεια για κάθε κοινωνικό ή πολιτικό πρόβλημα τις τελευταίες τρεις δεκαετίες. Στις ιδιαίτερες συνθήκες του ελληνικού πολιτικού συστήματος, η αντίληψη αυτή ενισχυόταν και από την αναποτελεσματικότητα των δημόσιων υπηρεσιών, αλλά και από την έκταση του πελατειακού κράτους. Στην πράξη, ωστόσο, η «συρρίκνωση του κράτους» επιδιώχθηκε και επιτεύχθηκε με την ενίσχυση των κατασταλτικών λειτουργιών του και την αποδυνάμωση των προνοιακών και ρυθμιστικών προβλέψεών του, ή ακόμα χειρότερα με την αντίστροφη και αντιλαϊκή αναδιανομή εισοδήματος προς τα ανώτερα στρώματα.

Ο μετασχηματισμός αυτός, όμως, συνοδευόταν και από μια διαδικασία εκχώρησης μέρους των αρμοδιοτήτων του στενού δημοσίου έτσι ώστε πολλές από τις λειτουργίες του να πάψουν να αποτελούν πεδίο πολιτικής αντιπαράθεσης. Η περαιτέρω ενίσχυση του ρόλου των υπερεθνικών οργανισμών, η δημιουργία ανεξάρτητων διοικητικών αρχών για

τη ρύθμιση αγορών προϊόντων και υπηρεσιών με κοινωφελή λειτουργία, η διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης χωρίς την συνακόλουθη μεταφορά πόρων, και η χάραξη πολιτικής χωρίς την (ενεργό) συμμετοχή της δημόσιας διοίκησης, αποτελούσε τον κανόνα στη διαχείριση του κράτους, και πριν από την περίοδο των «μνημονίων».

Παράλληλα, τις τελευταίες δεκαετίες η πολυκεντρική αυτή διάχυση κρατικών λειτουργιών συνοδεύεται από την ενίσχυση της παρουσίας των εκπροσώπων του ιδιωτικού τομέα στις δομές του κράτους, με τυπική μορφή, όπως η διαβούλευση, ή με άτυπη, με την ενσωμάτωση σχεδίων και σχεδιασμών σε έργα υποδομής, ειδικά σχέδια ή ρυθμιστικές παρεμβάσεις. Η τάση αυτή όμως, συνοδεύτηκε από την αποδυνάμωση της παρουσίας της οργανωμένης εργασίας. Με αυτό τον τρόπο, το νεοφιλελεύθερο κράτος έγινε περισσότερο «συμπεριληπτικό» για τις οικονομικές και κοινωνικές ελίτ και ο «εκσυγχρονισμός» του εστίαζε στην αναβάθμιση των υπηρεσιών του για τις επιχειρήσεις. Την ίδια ώρα, το ευρύτερο δημόσιο παρέμενε εχθρικό, αναχρονιστικό και γραφειοκρατικό για την πλειοψηφία της κοινωνίας και ιδίως τις περιθωριοποιημένες και αδύναμες κοινωνικές ομάδες. Αποτέλεσμα όλων των παραπάνω είναι η πλήρης διάρρηξη της εμπιστοσύνης μεταξύ της κοινωνίας, της δημόσιας διοίκησης και του πολιτικού συστήματος. Η κρατική γραφειοκρατία είναι δύσκολα προσπελάσιμη για την κοινωνία, με αποτέλεσμα η πολιτική διαμεσολάβηση να εμφανίζεται ως η μοναδική «λύση» για τους πολίτες, αναπαράγοντας την αναβίωση του πελατειακού συστήματος.

Κάθε αριστερή και προοδευτική πολιτική για τον μετασχηματισμό του κράτους περνάει μέσα από τη ριζοσπαστική επαναθεμελίωση των σχέσεων μεταξύ κρατικού μηχανισμού, κοινωνίας και πολιτικού συστήματος. Ζητούμενο είναι η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης μεταξύ διοίκησης και διοικούμενων, -με όρους κοινωνικής αποτελεσματικότητας- η εξάλειψη της πελατειακής λογικής και η ενίσχυση του δημοκρατικού ελέγχου.

Σήμερα, εξαιτίας και των πρωτόγνωρων επιπτώσεων της πανδημίας του κορωνοϊού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποχρεώνεται να αναγνωρίσει την αναγκαιότητα ενίσχυσης του στρατηγικού χαρακτήρα και του οικονομικού σχεδιασμού που καλείται να διαδραματίσει το δημόσιο. Το πραγματικό διακύβευμα για τις ευρωπαϊκές κοινωνίες είναι εάν θα επιλέξουν ένα ισχυρό και δημοκρατικό κράτος-αρωγό της αναπτυξιακής και κοινωνικής προσπάθειας έναντι ενός αυταρχικού κράτους-προστάτη των συμφερόντων των ελίτ.

4.3 Νεοδεξιός συντηρητισμός και κοινωνικά δικαιώματα

Η Νέα Δεξιά που αναπτύσσεται διεθνώς επενδύει στην κανονικοποίηση του κρατικού αυταρχισμού και στον περιορισμό της Δημοκρατίας. Οικειοποιείται την αυταρχική στροφή που έχει συντελεστεί, απορρίπτοντας την αναγκαιότητα επίκλησης του συστήματος κοινωνικά φιλελεύθερων κατακτήσεων των δυτικών κοινωνιών. Σε αυτό το πλαίσιο, η Νέα Δεξιά κατασκευάζει ως βασικό πεδίο πολιτικής αντιπαράθεσης, το αίτημα συρρίκνωσης των πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων και προβάλλει τον υποτιθέμενο αντισυστημικό της χαρακτήρα μέσα από τον ελλιπή σεβασμό στην ανεξαρτησία θεσμών όπως η δικαιοσύνη, η δημόσια διοίκηση ή τα μέσα μαζική ενημέρωσης. Υπονοεί διαρκώς ότι για την ματαίωση των κοινωνικών προσδοκιών της κοινωνικής πλειοψηφίας τα χρόνια της κρίσης, φτάνει οι αδύναμες και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Ταυτόχρονα, στοχοποιεί ως ένοχους για την διάρρηξη των κοινωνικών δεσμών στα χρόνια της λιτότητας τα διεκδικητικά κινήματα για περισσότερα κοινωνικά δικαιώματα όπως αυτά των γυναικών, των ατόμων με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό και ταυτότητα φύλου, των μεταναστών και των μειονοτήτων.

Στο παραπάνω περιβάλλον, η Αριστερά αναδεικνύεται ο στυλοβάτης του αιτήματος εμπάθυνας των δημοκρατικών θεσμών και ενίσχυσης εμπάθυνας της δημοκρατικής κουλτούρας και ως ο κληρονόμος όλης της παράδοσης κοινωνικού φιλελευθερισμού που αναγνωρίζει την πραγματική συνέχεια του Διαφωτιστικού προτάγματος στην απόδοση ίσων πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Στην Ελλάδα, η διεθνής αυταρχική στροφή της Νέας Δεξιάς ενσωματώνεται με σωρεία αντινομιών καθώς λύδια λίθος της συντηρητικής παράταξης αποτελεί ο ευρωπαϊκός της προσανατολισμός. Έτσι το ελληνικό πολιτικό σύστημα διαρκώς μετεωρίζεται ανάμεσα σε μια αφηρημένη αναφορά στο αίτημα εξευρωπαϊσμού, που αποτελεί την ιδεολογική νομιμοποίηση των νεοφιλελεύθερων πολιτικών επιλογών, και ενός συντηρητισμού, εγχώριας κοπής, που στοχοποιεί ως ιδεοληψίες της Αριστεράς κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα-θεμέλια του ευρωπαϊκού οικοδομήματος.

Για την Αριστερά ύψιστη προτεραιότητα είναι η εμπάθυνα της Δημοκρατίας, η επανεφεύρεση της πολιτικής σε όλα τα πεδία, η πολιτικοποίηση των πεδίων που εμφανίζονται ως αποκλειστικά τεχνοκρατικά και η ιδεολογική και θεσμική εμπέδωση των κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων των αποκλεισμένων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Για την Αριστερά, η Δημοκρατία, το κράτος δικαίου και η αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών από το δημόσιο, έχουν κοινωνικό πρόσημο. Πρέπει να αποτελούν την ασπίδα προστασίας του συνόλου της κοινωνίας και ιδίως των αδύνατων, αποκλεισμένων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και του περιβάλλοντος. Τέλος, η κλιματική αλλαγή και οι νέες μορφές ασύμμετρων υγειονομικών κινδύνων καθιστούν επιτακτική την επανανοηματοδότηση του δημόσιου χώρου και την επέκταση της ψηφιοποίησης του κοινωνικού και εργασιακού βίου με όρους κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων.

4.4 Πολιτικό σύστημα

Για την Αριστερά η εφαρμογή της απλής αναλογικής στο εκλογικό σύστημα αποτελεί θεμελιακή αξία. Επιδίωξη μας είναι η εμπέδωση της μέσα από την ευρύτερη δυνατή κοινοβουλευτική διακομματική συναίνεση.

Επιπρόσθετα θα εργαστούμε για τη βελτίωση των κοινοβουλευτικών διαδικασιών, την ανάσχεση της δυνατότητας κατάθεσης έκτακτων νομοσχεδίων και ανεπίκαιρων τροπολογιών με τη μορφή του κατεπείγοντος, ζητώντας ευρύτερη κοινοβουλευτική πλειοψηφία σε ανάλογες περιπτώσεις. Παράλληλα, επιδιώκουμε την ενίσχυση των θεσμών κοινωνικής συμμετοχής στη διαδικασία διαλόγου για τα νομοσχέδια, με προεξέχουσα περίπτωση αυτήν του ετήσιου προϋπολογισμού. Προωθούμε επίσης την ενίσχυση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην κοινοβουλευτική εκπροσώπηση και τις κυβερνητικές ευθύνες.

4.5. Τοπική Αυτοδιοίκηση: Αποκέντρωση, Δημοκρατία, Ανάπτυξη

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στο νεότερο ελληνικό κράτος παρέμεινε περιορισμένη και δεν έγινε ο εκφραστής της τοπικά οργανωμένης πολιτικής κοινωνίας και πραγματικό κέντρο λήψης αποφάσεων. Η κεντρική εξουσία δύσκολα εκχωρούσε αρμοδιότητες αλλά και τους αναγκαίους πόρους για να επιτελέσει την αποστολή της. Την ίδια στιγμή βέβαια η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν κατάφερε να ξεφύγει από τις παθογένειες της κεντρικής εξουσίας όπως ακραίες πελατειακές σχέσεις, διαπλοκή, αναποτελεσματικότητα και τοπικισμοί.

Ο ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ τάσσεται στρατηγικά υπέρ ενός μοντέλου αποκεντρωμένης διοίκησης στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, ώστε να βρίσκεται κοντά στις ανάγκες των

πολιτών. Εργάζεται για την απελευθέρωση της πολιτικής και κοινωνικής δυναμικής του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της εμπάθυνσης της τοπικής Δημοκρατίας, της τοπικής και περιφερειακής αυτονομίας, στη βάση των αρχών του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Επιδίωξη είναι να περάσουν στους δύο βαθμούς Αυτοδιοίκησης, όχι μόνο τα «τοπικά ζητήματα» αλλά και οι δημόσιες πολιτικές που έχουν περιφερειακή – τοπική διάσταση. Η καθιέρωση του συστήματος της απλής αναλογικής είναι απαραίτητη για την εμπέδωση της κουλτούρας της συνεργασίας και την καταπολέμηση της πελατειακής λογικής.

Ο ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ οφείλει να διαμορφώσει μια νέα ισορροπία δυνάμεων στην οργάνωση της διοίκησης και του κράτους, ενισχύοντας την αποκέντρωση και τη συμμετοχή των πολιτών, στοχεύοντας στην ενότητα και τη συνέχεια της κρατικής πολιτικής στο πλαίσιο της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης (αντί του σημερινού σχίσματος κρατικού/τοπικού) με στόχο τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα αλλά και την ικανοποίηση των αναγκών της κοινωνίας. Επιπλέον πρέπει να αναδείξει τη σημασία της μητροπολιτικής διοίκησης στη βάση της αρχής της επικουρικότητας, αντλώντας παραδείγματα από τις καλές πρακτικές της διεθνούς εμπειρίας.

Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να επανεξεταστεί ο θεσμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που λειτουργεί παράλληλα με τις αιρετές Περιφέρειες καθώς αφενός καταδεικνύει την δυσπιστία του κράτους στην αυτοδιοίκηση και αφετέρου ακυρώνει τον πυρήνα του ενιαίου των λειτουργιών της.

Ο πράσινος μετασχηματισμός της οικονομίας αναδεικνύει το τοπικό επίπεδο ως νέο πεδίο συμμετοχικής, συμπεριληπτικής και δημοκρατικής μετάβασης. Οι δήμοι και οι περιφέρειες αποκτούν προνομιακή θέση για την πράσινη μετάβαση στην ενέργεια, τις μεταφορές, το χωροταξικό σχεδιασμό, τις πόλεις, την τοπική οικονομία. Καλούνται να μετατραπούν σε χώρο σχεδιασμού και υλοποίησης πληθώρας έργων, μικρής και μεγάλης κλίμακας.

Ο ΣΥΡΙΖΑ, την περίοδο της διακυβέρνησής του, αύξησε σημαντικά τους πόρους που κατευθύνθηκαν σε Δήμους και Περιφέρειες κατανέμοντας τους με δίκαιο και διαφανή τρόπο με βάση τις τοπικές ανάγκες.

Εμβληματική παρέμβαση: Ενίσχυση και επέκταση του συνόλου των χρηματοδοτικών εργαλείων για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων, των πόρων του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, των κονδυλίων του ΕΣΠΑ και του προγράμματος Φιλόδημος για τη χρηματοδότηση έργων και υπηρεσιών με έμφαση στους τομείς του περιβάλλοντος, διαχείρισης υδάτων-ύδρευσης-άρδευσης, αποχέτευσης διαχείρισης απορριμμάτων και κυκλικής οικονομίας, ενεργειακής εξοικονόμησης και παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ. Επιπλέον διεύρυνση αρμοδιοτήτων στη διαχείριση των υποδομών παιδείας και πολλαπλών υποδομών μικρής και μεσαίας κλίμακας.

4.6 Δημόσια Διοίκηση: Σύγχρονο, δημοκρατικό, κοινωνικά αποτελεσματικό κράτος

Ο ριζικός μετασχηματισμός του κράτους αποτελεί ένα προνομιακό πεδίο συζήτησης για τις προοδευτικές δυνάμεις. Η μετάβαση προς ένα σύγχρονο δημόσιο τομέα, απαλλαγμένο από τις στρεβλώσεις του παρελθόντος είναι μια πολιτική μάχη, η οποία προϋποθέτει ευρεία κοινωνική υποστήριξη, διαβούλευση αλλά και συγκρούσεις με εδραιωμένες ομάδες συμφερόντων, οι οποίες βασίζουν την επιβίωση και την αναπαραγωγή τους στον ανορθολογισμό των δομών, την αδιαφάνεια των διαδικασιών και τις πελατειακές σχέσεις.

Μέγιστη προτεραιότητα αποτελεί η γενναία ανανέωση του ανθρώπινου δυναμικού και η ανανέωση της κουλτούρας των στελεχών της δημόσιας διοίκησης. Η στελέχωση του Δημοσίου βρίσκεται σε οριακή κατάσταση μετά τις διαδοχικές μειώσεις μιας δεκαετίας. Με βάση τις μεσοπρόθεσμες εκτιμήσεις, θα υπάρξει σημαντική γήρανση του στελεχιακού δυναμικού και πληθώρα αποχωρήσεων από τις αρχές της δεκαετίας του 2020. Το δημόσιο πρέπει να στελεχωθεί άμεσα με νέους επιστήμονες ώστε να εμπλουτιστεί η συλλογική γνώση και η ικανότητα του να σχεδιάζει και να υλοποιεί αποτελεσματικά και έγκαιρα. Σε αυτό το πλαίσιο και προκειμένου να καλυφθεί το γνωσιακό κενό του δημόσιου τομέα, απαιτείται μια γενναία πολιτική προσλήψεων νέων επιστημόνων και προσωπικού σε θέσεις υψηλής έντασης γνώσης στην δημόσια διοίκηση αλλά και να διερευνηθεί το ενδεχόμενο υλοποίησης ενός προγράμματος εθελοντικής πρόωρης συνταξιοδότησης.

Πέραν αυτού, η σύγχρονη δημόσια διοίκηση απαιτεί αλλαγές στη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού της κυρίως σε ότι αφορά στην επανεκπαίδευση και επιμόρφωσή του με ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών και της «πράσινης» ατζέντας. Η Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και άλλοι θεσμοί πρέπει να βοηθήσουν στην αλλαγή της συλλογικής κουλτούρας στο δημόσιο στην κατεύθυνση εξυπηρέτησης του πολίτη με όρους κοινωνικής αποτελεσματικότητας, στην ενθάρρυνση της πρωτοβουλίας, στην καλλιέργεια πνεύματος συνεργασίας και συντονισμού, στην καλλιέργεια πνεύματος λογοδοσίας και αξιολόγησης.

Η επανεξέταση και απλοποίηση των διαδικασιών, ο ψηφιακός μετασχηματισμός του Κράτους, και η ενσωμάτωση σύγχρονων μεθόδων και εργαλείων της διοικητικής επιστήμης, αποτέλεσε και αποτελεί προτεραιότητα για τον ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ. Ως κυβέρνηση, ανέλαβε εμβληματικές πρωτοβουλίες μετασχηματισμού της δημόσιας διοίκησης σε αυτά τα πεδία, όπως η ηλεκτρονική έκδοση αδειών σε επιχειρήσεις, η απλοποίηση στην έκδοση οικοδομικών αδειών, η ολοκλήρωση του κτηματολογίου, το ηλεκτρονικό σύστημα δημοσίων προμηθειών κ.α., που σήμερα τίθενται υπό αμφισβήτηση. Στην ενίσχυση αυτών των αλλαγών κρίσιμη είναι η διασύνδεση και η διαλειτουργικότητα των διάσπαρτων συστημάτων και βάσεων δεδομένων και η ολοκλήρωση της απλοποίησης στην ίδρυση και αδειοδότηση του συνόλου των οικονομικών φορέων (επιχειρήσεων, φορέων αλληλέγγυας οικονομίας, συνεταιρισμών κλπ).

Εμβληματική Παρέμβαση: e-ΚΕΠ. Σύγχρονες ηλεκτρονικές υπηρεσίες για τον πολίτη, ψηφιακή αναβάθμιση των ΚΕΠ στο κινητό και τον υπολογιστή, ενοποίηση όλων των στοιχείων για κάθε πολίτη σε ένα σημείο πρόσβασης, δημιουργία μιας Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης για παροχή πληροφοριών όλων των κατηγοριών.

Η πολυνομία πρέπει να αντιμετωπιστεί αποφασιστικά με την κωδικοποίηση της νομοθεσίας, την απλοποίηση των διοικητικών πράξεων και την ολοκλήρωση ρυθμίσεων που ξεκαθαρίζουν τις γκρίζες ζώνες εντός των οποίων καλείται συχνά να κινηθεί η δημόσια διοίκηση. Έτσι, θα επιτευχθεί η μείωση των ειδικών κατά περίπτωση νόμων, των ειδικών κατά περίπτωση υπουργικών αποφάσεων, των ερμηνευτικών εγκυκλίων.

Για την Αριστερά, η λογοδοσία του κράτους απέναντι στην κοινωνία αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο μετασχηματισμού του. Στο πλαίσιο αυτό, είναι απαραίτητη η λειτουργία μηχανισμών απευθείας αξιολόγησης των φορέων του δημοσίου από τους πολίτες και τους χρήστες των δημοσίων υπηρεσιών. Θα στηρίξουμε ψηφιακές λύσεις που θα εμπλέκουν τον πολίτη ατομικά και συλλογικά στη διακυβέρνηση ως συμμετοχο στις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων.

Η δεύτερη κατηγορία πολιτικών αφορά στη θεμελίωση μιας καθαρής σχέσης μεταξύ του πολιτικού προσωπικού και της δημόσιας διοίκησης, με σαφή διαχωρισμό ανάμεσα στο πολιτικό προσωπικό και την υπηρεσιακή δομή κάθε φορέα του δημοσίου.

Οι διαδικασίες επιλογής σε θέσεις ευθύνης, αξιολόγησης και κινητικότητας του

προσωπικού της δημόσιας διοίκησης βασίζονται στις μεταρρυθμίσεις που ξεκίνησε ο ΣΥΡΙΖΑ υπακούοντας στις αρχές της αξιοκρατίας και της διαφάνειας, στις οποίες πρέπει να περιληφθεί η αναλογική κατά φύλο άνοδος στην ιεραρχία. Η κατεύθυνση αυτή πρέπει να διευρυνθεί και συμπεριλάβει το σύνολο των φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Εμβληματική Παρέμβαση: Για την επιλογή διοικήσεων/διοικητών σε πλήθος φορέων του δημόσιου όπως τα Νοσοκομεία, οι εποπτευόμενοι φορείς των Υπουργείων κλπ. ακολουθούνται ανοιχτές διαφανείς διαδικασίες επιλογής που απευθύνονται σε έμπειρα/εξειδικευμένα στελέχη του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα.

Η διαδικασία των προσλήψεων στη δημόσια διοίκηση υλοποιείται καθολικά από το ΑΣΕΠ ή με ευθύνη του ΑΣΕΠ. Σε αυτό το πλαίσιο, ο ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ δεσμεύεται ότι θα καταργήσει όλες τις εξαιρέσεις που εισήχθησαν το τελευταίο χρόνο από τις διαδικασίες της ανεξάρτητης αρχής.

4.7 Καταπολέμηση της Διαφθοράς

Η περίοδος της διακυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ χαρακτηρίστηκε από εμβληματικές παρεμβάσεις για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Τόσο η δημιουργία της Γενικής Γραμματείας Καταπολέμησης της Διαφθοράς, όσο ο νόμος για την ηλεκτρονική υποβολή και τον έλεγχο της δήλωσης περιουσιακής κατάστασης και η αναθεώρηση του νόμου για την χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων συνέβαλαν σημαντικά στην ενίσχυση της διαφάνειας και λογοδοσίας. Η κατάρτιση του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου κατά της Διαφθοράς στο οποίο ενσωματώθηκαν διεθνείς συστάσεις και βέλτιστες πρακτικές για την μείωση κινδύνων της διαφθοράς στη δημόσια διοίκηση και στον ιδιωτικό τομέα, την ενίσχυση της ακεραιότητας στο δικαστικό σύστημα αλλά και την ευαισθητοποίηση των πολιτών, αναδεικνύει την συστηματική προσπάθεια αντιμετώπισης χρονιζόντων και γνωστών στον δημόσιο βίο προβλημάτων.

Η εμπλοκή πολυεθνικών κολοσσών σε πληθώρα υποθέσεων διαφθοράς, φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής, που έχουν δει το φως της δημοσιότητας την τελευταία δεκαετία και η διεθνοποίηση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και του διαδικτύου, ανέδειξαν την ανάγκη θέσπισης αυστηρών κανόνων αντιμετώπισης των εν λόγω βλαπτικών προς το δημόσιο συμφέρον πρακτικών. Καθώς συχνά έχουν σοβαρό αντίκτυπο στα δημόσια έσοδα, περιορίζουν την δυνατότητα εκλεγμένων κυβερνήσεων, να προχωρήσουν σε αναδιανομή του παραγόμενου πλούτου προς όφελος της πλειοψηφίας των κοινωνικών στρωμάτων.

Ταυτόχρονα, όμως, στην Ελλάδα η διαπλοκή αφορά και τμήματα της μεσαίας δημόσιας διοίκησης σε μεμονωμένους τομείς, στους οποίους η απουσία θεσμικού εκσυγχρονισμού και ψηφιοποίησης των υπηρεσιών τους, επιτρέπει την καθημερινή οικονομική συνδιαλλαγή υπό την κάλυψη συχνά του πολιτικού συστήματος. Παρά τις μεγάλες και σημαντικές τομές που έγιναν τα προηγούμενα χρόνια, όπως οι δημόσιες προμήθειες μέσω αδιάβλητων ηλεκτρονικών διαδικασιών, η καθολική χρήση του ολοκληρωμένου συστήματος πληρωμών και η έναρξη της ηλεκτρονικής έκδοσης οικοδομικών αδειών, απαιτούνται ακόμα πολλές ενέργειες για τον εκσυγχρονισμό ανάλογων υπηρεσιών.

Η αντιμετώπιση τόσο της διεθνούς όσο και της εγχώριας διάστασης της διαφθοράς προϋποθέτει ισχυρή πολιτική βούληση (και όχι απλά τεχνική επάρκεια) και κυρίως ισχυρή δημοκρατική νομιμοποίηση προκειμένου να θωρακιστούν οι θεσμοί που αναλαμβάνουν την καταπολέμησή της.

Εμβληματική Παρέμβαση: Θέσπιση ισχυρού νομικού πλαισίου για την προστασία

των πληροφοριοδοτών δημοσίου συμφέροντος (Whistleblowers) στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα σε εναρμόνιση με τις συστάσεις του ΟΟΣΑ, του Συμβουλίου της Ευρώπης, των Ηνωμένων Εθνών και τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Επίσης:

- Θέσπιση νομικού πλαισίου για την ποινική Ευθύνη Νομικών Προσώπων (Corporate Liability) στη βάση της Σύμβασης του ΟΟΣΑ για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας (OECD Anti-Bribery Convention), της Σύμβασης Ποινικού Δικαίου για τη διαφθορά του Συμβουλίου της Ευρώπης και τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τη διαφθορά.
- Θέσπιση αυστηρού πλαισίου σχετικά με τις ομάδες άσκησης επιρροής (Lobbying) και τη σύγκρουση συμφερόντων σύμφωνα με τις προδιαγραφές της ΕΕ και του ΟΟΣΑ.
- Αναδιοργάνωση, στελεχιακή, εκπαιδευτική και τεχνική ενίσχυση και θωράκιση των ελεγκτικών σωμάτων.

4.8 Δικαιοσύνη και Σωφρονιστικό Σύστημα

Η δικαιοσύνη, η ασφάλεια δικαίου, η ισονομία και η εγγύηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων αποτελούν πολιτικές και θεσμικές προτεραιότητες του ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ. Η βραδύτητα απόδοσης δικαιοσύνης στην Ελλάδα υπονομεύει τόσο τα ανθρώπινα δικαιώματα, όσο και το επιχειρηματικό περιβάλλον, ενώ ο γενικότερος εκσυγχρονισμός του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας αλλά και η βελτίωση των συνθηκών κράτησης υπήρξαν από τις βασικές προτεραιότητες της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ.

Οι χρόνιες παθολογίες στην απονομή της δικαιοσύνης έχουν ως αποτέλεσμα να διαιωνίζονται οι κοινωνικές ανισότητες. Όσοι δεν έχουν υψηλού επιπέδου, επομένως και υψηλού κόστους, νομική υποστήριξη δυσκολεύονται να απεμπλακούν από τους δαιδάλους της νομοθεσίας και του διοικητικού και δικαστικού συστήματος. Το αποτέλεσμα είναι μεγάλη επιβάρυνση και επιβράδυνση, στην απονομή της δικαιοσύνης. Με δυσμενείς επιπτώσεις, όχι μόνο για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις αλλά και για την ίδια τη δικαιοσύνη, για την οποία λειτουργεί απονομιμοποιητικά.

Για να αντιμετωπιστούν αυτές οι δυσλειτουργίες απαιτείται γενναία ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού στο ευρύτερο δικαστικό σύστημα και των συναφών εκπαιδευτικών θεσμών, διοικητική απλοποίηση της λειτουργίας του δικαστικού συστήματος, απλούστευση της νομοθεσίας μέσα από ευρείες πρωτοβουλίες κωδικοποίησης, αναβάθμιση του συστήματος παραγωγής στατιστικών στοιχείων του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΥΔΑΔ), αποκέντρωση του συστήματος απονομής δικαιοσύνης, ενίσχυση θεσμών εναλλακτικής επίλυσης διαφορών [διαμεσολάβηση, Συνήγορος του Πολίτη, Οργανισμός Μεσολάβησης και Διαιτησίας (ΟΜΕΔ)] και ευρεία χρήση νέων τεχνολογιών σε όλο το φάσμα της δικαστικής διαδικασίας.

Για την ισότιμη πρόσβαση στη δικαιοσύνη, είναι απαραίτητη η ενίσχυση του θεσμού της νομικής βοήθειας. Ταυτόχρονα απαιτείται μια συνολική επανεξέταση των ρυθμίσεων της πολιτικής και ποινικής δικονομίας και των διοικητικών δικονομιών, με στόχο την απλούστευση και ενοποίηση κανόνων και διαδικασιών.

Για τον ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ σκοπός του σωφρονιστικού συστήματος δεν είναι η τιμωρία του παραβάτη αλλά η ομαλή επανένταξη στο κοινωνικό σύνολο. Για το λόγο αυτό προτείνεται: ενίσχυση της δυνατότητας που νομοθέτησε ο ΣΥΡΙΖΑ για λειτουργία σχολείων όλων των βαθμίδων στις φυλακές, δημιουργία προγραμμάτων επαγγελματικής ένταξης των αποφυλακισμένων, ενίσχυση των επαγγελματικών ευκαιριών για τους κρατούμενους

μέσα από τις φυλακές, με ενίσχυση των υφιστάμενων υποδομών (εργαστήρια, γεωργικές υποδομές) και εφαρμογή των «Κανόνων των Ηνωμένων Εθνών» για τη μεταχείριση των φυλακισμένων γυναικών. Τέλος, ο εξορθολογισμός του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων επιτάσσει την δημιουργία ενός νέου προγράμματος αποσυμφόρησης των ελληνικών φυλακών αλλά και αποτροπή με κάθε τρόπο της επανίδρυσης φυλακών τύπου Γ'.

4.9 Διαχωρισμός Κράτους-Εκκλησίας

Στη χώρα μας, οι σχέσεις Πολιτείας και Εκκλησίας, βασίζονται σε ένα παρωχημένο θεσμικό πλαίσιο που δεν ανταποκρίνεται πλέον στις ανάγκες των καιρών. Είναι γενικά αναγνωρισμένη και επιτακτική ανάγκη, να εναρμονιστεί η συνταγματική και, γενικότερα, η έννομη τάξη μας προς τα σύγχρονα συνταγματικά πλαίσια των ευρωπαϊών εταίρων μας. Αυτό αποβλέπει, αφ' ενός μεν στο να βελτιώσει τις εγγυήσεις της θρησκευτικής ελευθερίας και ισότητας και αφ' ετέρου, να δημιουργήσει τις θεσμικές προϋποθέσεις οι οποίες, σε μεσο-μακροπρόθεσμη προοπτική, θα επιτρέψουν στην Ελλάδα να εναρμονιστεί πλήρως με το νομικό σύστημα πολιτισμικού και θρησκευτικού πλουραλισμού που χαρακτηρίζει τις σύγχρονες ευρωπαϊκές δημοκρατικές κοινωνίες.

Ο ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ σέβεται το θρησκευτικό αίσθημα του ελληνικού λαού και τιμά τις παραδόσεις του. Οι θέσεις μας για μια νέα, σύγχρονη ρύθμιση των σχέσεων Κράτους – Εκκλησίας εντάσσονται στην προοπτική της βαθμιαίας και αμοιβαίας απεξάρτησης, στο πλαίσιο ενός καθεστώτος διακριτών ρόλων. Με αυτό τον τρόπο, κατοχυρώνεται η ανεξαρτησία της Εκκλησίας από την Πολιτεία και αντιστρόφως.

Στο πλαίσιο αυτό, και λαμβάνοντας υπόψιν την Συμφωνία Πολιτείας - Εκκλησίας του 2018 και το σχέδιο υλοποίησής της ο ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ, πιστεύει στην επίλυση των θεμάτων μέσω διαλόγου. Στη βάση ενός σαφούς οδικού χάρτη, ο ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ αποσκοπεί στην έναρξη ενός ευρύτατου διαλόγου της Πολιτείας με το Οικουμενικό Πατριαρχείο και την Εκκλησία της Ελλάδας, με στόχο την αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου για τον Καταστατικό Χάρτη της Εκκλησίας, που επιτρέπει την επέμβαση της Πολιτείας στη λειτουργία της Εκκλησίας της Ελλάδας. Με τον τρόπο αυτό, θα κατοχυρωθεί το αυτοδιοίκητο της Εκκλησίας και θα θωρακιστεί από τις πολιτικές παρεμβάσεις.

Ταυτόχρονα, αποσκοπούμε, μέσα από τη σύσταση κοινής επιτροπής Πολιτείας και Εκκλησίας, να συμβάλουμε στη διευκρίνιση του μεγέθους της εκκλησιαστικής παρουσίας μέσω του Κτηματολογίου και των σχετικών νομικών διαδικασιών που βρίσκονται ήδη εν εξελίξει για ολόκληρη την χώρα.

Πέρα όμως, από τη ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ Κράτους και Εκκλησίας, είναι απαραίτητη και η ίδια η ενίσχυση των διαδικασιών εκκοσμίκευσης του ελληνικού κράτους ώστε να προσφέρει εχέγγυα ισονομίας σε όλους τους πολίτες του ανεξάρτητα από τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις. Στο πλαίσιο της εκκοσμίκευσης προκρίνει την απόλυτη πρωτοκαθεδρία του πολιτικού όρκου, ως πίστη στους νόμους και το σύνταγμα της χώρας, την άρση της υποχρεωτικής προσευχής στα σχολεία και την μη ανάρτηση θρησκευτικών συμβόλων σε δημόσιες υπηρεσίες.

Ωστόσο, η ολοκλήρωση του θεσμικού πλαισίου επέρχεται με την αναθεώρηση των γνωστών συνταγματικών διατάξεων, οι οποίες αποτελούν προϋπόθεση περαιτέρω αναγκαίων νομοθετικών αλλαγών. Ο ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ υποστηρίζει την αναθεώρηση του άρθρου 3 του Συντάγματος με κατάργηση της διάταξης περί επικρατούσας θρησκείας, ώστε να διασφαλίζεται ουσιαστικά η ουδετεροθρησκεία και η προστασία της ελευθερίας της θρησκευτικής συνείδησης που τελεί υπό την εγγύηση της αρχής της ανεξιθρησκείας. Επίσης, την αναθεώρηση του άρθρου 16, παρ. 2 με κατάργηση της διάταξης που ορίζει ότι

αποστολή της παιδείας είναι η ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης. Τέλος, υποστηρίζεται η τροποποίηση του προοιμίου του Συντάγματος στην κατεύθυνση της ευρύτερης εκκοσμίκευσης του κράτους ακολουθώντας το παράδειγμα των περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών.

4.10 Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Η κρίση οδήγησε στην κατάρρευση του μιντιακού τοπίου στη χώρα και στην ανάδυση ενός νέου φαινομένου υπερσυγκέντρωσης μέσω ενημέρωσης σε μεμονωμένους επιχειρηματίες. Αυτός ο ιδιόμορφος ελληνικός «Μπερλουσκονισμός», που αφορά τόσο κλασικά μέσα, όπως ο Τύπος, όσο και τα ίδια τα κανάλια της διάχυσης της πληροφορίας (πρακτορεία τύπου, DIGEA κ.λπ.), αποτελεί σήμερα όχι μόνο μια στρέβλωση της αγοράς ενημέρωσης αλλά και απειλή για την ίδια την Δημοκρατία. Δεδομένης, δε, της επερχόμενης ύφεσης και της επικείμενης νέας συρρίκνωσης της διαφημιστικής αγοράς, η κατάσταση έκτακτης ανάγκης της πανδημίας δημιούργησε το περιθώριο για μια νέα απόπειρα ασφυκτικού ελέγχου των μέσων ενημέρωσης από την σημερινή κυβέρνηση μέσα από την διάθεση των κρατικών διαφημιστικών πόρων προκλητικά κυρίως σε «νομιμόφρονα» προς αυτή ΜΜΕ.

Η προσπάθεια ρύθμισης του τοπίου των Μέσων Ενημέρωσης από την κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ αποσκοπούσε από την μία στην αποκατάσταση της νομιμότητας στον χώρο αυτό και από την άλλη στην εξυγίανσή του, ώστε τα επιχειρηματικά εγχειρήματα να διέπονται από την αρχή της επιχειρηματικής βιωσιμότητας αλλά και να εξασφαλίζονται τα εργασιακά δικαιώματα. Ταυτόχρονα, όμως, αυτή η προσπάθεια αποτέλεσε και πεδίο έντονης πολιτικής σύγκρουσης ανάμεσα στην κυβέρνηση και τις εμπεδωμένες δομές εξουσίας.

Εμβληματική παρέμβαση: Ενίσχυση του ελεγκτικού ρόλου του ΕΣΡ και διεύρυνση της εξουσιοδότησης του για διερεύνηση των πηγών χρηματοδότησης των ΜΜΕ.

Η ενίσχυση της Δημοκρατίας προϋποθέτει την αποκατάσταση ενός πλουραλιστικού τοπίου στα ΜΜΕ και την καταπολέμηση φαινομένων παραπληροφόρησης και διάδοσης ψευδών ειδήσεων, την καταπολέμηση χρήσης ρατσιστικού και σεξιστικού λόγου όπως και της διάδοσης αντίστοιχων στερεοτύπων, μέσα από την ενίσχυση του ρυθμιστικού πλαισίου για την λειτουργία των μέσων. Για τους παραπάνω λόγους ο ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ επιδιώκει την ενίσχυση των περιφερειακών και τοπικών μέσων ενημέρωσης και της συνεργατικής οικονομίας στον κλάδο, τόσο χρηματοδοτικά όσο και θεσμικά. Ταυτόχρονα επιδιώκει την αναβάθμιση της λειτουργίας των δημόσιων μέσων ενημέρωσης, εκκινώντας από τον τρόπο λειτουργίας, διοίκησης και στελέχωσής τους.

Σήμερα ο ρόλος των παραδοσιακών μέσων (εφημερίδες – τηλεόραση) ακολουθεί φθίνουσα πορεία ενώ αντίθετα τα ψηφιακά μέσα κερδίζουν έδαφος παγκοσμίως. Η εξέλιξη αυτή δημιουργεί μια νέα πραγματικότητα καθώς μετατοπίζεται το βάρος της επικοινωνίας στα νέα ψηφιακά μέσα καθιστώντας τα το κύριο πεδίο ιδεολογικού και πολιτικού ανταγωνισμού. Ο ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ αντιμετωπίζει θετικά την εξέλιξη αυτή, καθώς το ψηφιακό περιβάλλον επικοινωνίας απαιτεί λιγότερους πόρους και ενισχύει τον πλουραλισμό και τη δημοκρατία στην ενημέρωση. Εντούτοις η κυριαρχία ενός μικρού αριθμού εταιρειών ψηφιακών πλατφορμών και μέσων κοινωνικής δικτύωσης εγείρει θέματα ρύθμισης, δημοκρατίας και ψηφιακών δικαιωμάτων. Είναι σημαντική η ενίσχυση της διαφάνειας στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, με την υποχρεωτική δημοσιοποίηση, τουλάχιστον σε ετήσια βάση, της κρατικά ελεγχόμενης διαφήμισης ανά φορέα και μέσο ενημέρωσης (ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ ευρύτερου δημόσιου τομέα, ΔΕΚΟ, εταιρείες και φορείς στις οποίες το κράτος διορίζει διοίκηση ή συμμετέχει στη διοίκηση.)

Εμβληματική παρέμβαση: Εισαγωγή νομικών περιορισμών ενάντια στην υπερσυγκέντρωση μέσων ενημέρωσης από μεμονωμένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα αλλά και θεσμικές παρεμβάσεις ενάντια στις μορφές μονοπωλίων στη διανομή του Τύπου. Ακύρωση της διάταξης που καταργεί την υποχρέωση ονομαστικοποίησης των μετοχών όσων συμμετέχουν σε μιντιακά σχήματα και τους εξαιρεί από την υποχρέωση υποβολής πόθεν έσχες. Υλοποίηση που αποσκοπούν στην ορθή αποτύπωση της κυκλοφορίας των εφημερίδων και άρα την δίκαιη κατανομή της κρατικής διαφήμισης.

Βασικά θύματα της κρίσης στο χώρο της ενημέρωσης είναι η Δημοκρατία, η ενημέρωση των πολιτών αλλά και οι ίδιοι οι εργαζόμενοι. Για τη στήριξη της εργασίας στον κλάδο αποσκοπούμε στην ολοκλήρωση του ηλεκτρονικού μητρώου των ΜΜΕ - η εγγραφή στο οποίο θα προϋποθέτει την τήρηση κανόνων αναφορικά με την εργασιακή νομοθεσία και τον ελάχιστο αριθμό εργαζομένων αλλά και τη θεσμοθέτηση δίκαιων κανόνων κατανομής της κρατικής διαφήμισης.

4.11 Ψηφιακά δικαιώματα

Τα οφέλη από την πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες κατανέμονται, αντίθετα με ότι θέλει να ευαγγελίζεται η κυρίαρχη νεοφιλελεύθερη αντίληψη, γεωγραφικά και κοινωνικά άνισα, ενώ τις τελευταίες δεκαετίες η επικράτηση νέων μορφών παραπληροφόρησης και ο κίνδυνος παραβίασης των προσωπικών δεδομένων δημιουργεί επιπλέον κινδύνους για τη Δημοκρατία. Ταυτόχρονα η υπερσυγκέντρωση πληροφορίας και δύναμης από τις μεγάλες παγκόσμιες επιχειρήσεις της ψηφιακής εποχής (Google, Facebook κ.λπ) συνιστά απειλή για τα κοινωνικά δικαιώματα και απαιτεί παρεμβάσεις σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Οι παραπάνω τάσεις ενισχύθηκαν την περίοδο της πανδημίας κατά την οποία όλο και περισσότερες όψεις της ζωής των πολιτών μεταφέρθηκαν στο διαδίκτυο, κανονικοποιώντας τάσεις ψηφιοποίησης της εργασίας, της εκπαίδευσης και των διαπροσωπικών σχέσεων.

Η ενίσχυση της τηλεργασίας την περίοδο της καραντίνας στην πραγματικότητα νομιμοποίησε μορφές ψηφιακής επιτήρησης, για τις οποίες οι τεχνολογικές προϋποθέσεις ήταν ώριμες από καιρό. Οι τάσεις αυτές πέρα από τις πρωτοφανείς προκλήσεις που έθεσαν για τα εργασιακά δικαιώματα, με φαινόμενα ασφυκτικού ελέγχου των εργαζομένων στο ίδιο τους το σπίτι, θέτουν ζητήματα σεβασμού της ιδιωτικότητας των πολιτών, αλλοιώνουν τα όρια μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού χώρου και θέτουν το απαραβίαστο της οικογενειακής εστίας υπό αμφισβήτηση.

Καθήκον της πολιτείας είναι να εξασφαλίσει την καθολική πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες και παράλληλα, μέσα από τα κατάλληλα ρυθμιστικά και νομικά εργαλεία, να προστατεύσει τις ατομικές ελευθερίες και τα δικαιώματα και να αποτρέψει φαινόμενα όπως είναι η χρήση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων από τρίτους για εμπορευματικούς ή άλλους σκοπούς ή η διάδοση ψευδών ειδήσεων και η παραπληροφόρηση. Για τους παραπάνω λόγους, προτείνεται η ενίσχυση της νομικής προστασίας των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων και η δημιουργία ολοκληρωμένου ρυθμιστικού πλαισίου για πεδία της 4^{ης} Βιομηχανικής Επανάστασης και των νέων τεχνολογιών, όπως είναι η τεχνητή νοημοσύνη και η βιοτεχνολογία, στις οποίες εγείρονται ζητήματα διανοητικής ιδιοκτησίας και βιοηθικής.

Ταυτόχρονα όμως, ο ίδιος ο χαρακτήρας της σημερινής τεχνολογικής επανάστασης ευνοεί τη διάδοση μορφών διαμοιρασμού της άυλης και πνευματικής παραγωγής. Η εξασφάλιση της νόμιμης υπόστασης σε τέτοιες μορφές διάδοσης της τεχνολογίας, της γνώσης και του πολιτισμού οφείλει να γίνει εντός του πλαισίου που επιτρέπουν οι σχετικές

Ευρωπαϊκές οδηγίες και οι διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας. Για τους παραπάνω λόγους, ο ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ αποσκοπεί στην τροποποίηση του σχετικού ρυθμιστικού πλαισίου ώστε να ευνοηθεί ο ανοικτός διαμοιρασμός δεδομένων, η ενίσχυση της χρήσης του ελεύθερου λογισμικού από φορείς του ευρύτερου δηmosίου και στην αξιοποίηση και εκμετάλλευση των δημόσιων δεδομένων - με σεβασμό στα δικαιώματα ιδιωτικότητας των πολιτών.

Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ) σήμερα έχουν πλέον εξελιχθεί σε de facto κοινά μέσα επικοινωνίας, με χρήση αντίστοιχη με τα δημόσια, από την πλειοψηφία των πολιτών. Αποτελούν στην ουσία μέρος του δημόσιου χώρου ενώ εξακολουθούν να λειτουργούν με τους κανόνες και τις ρυθμίσεις που θέτουν οι ιδιωτικές επιχειρήσεις που τα κατέχουν. Είναι προφανές ότι εδώ προκύπτει ρυθμιστικό κενό ειδικά σε σχέση με ζητήματα που αφορούν την ελευθερία του λόγου και τη δημοκρατική λειτουργία και επομένως η θεσμοθέτηση ενός πλαισίου κανόνων λειτουργίας των ΜΚΔ αποτελεί προτεραιότητα τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Πάνω από όλα όμως, οι προσδευτικές δυνάμεις αγωνίζονται ώστε η ψηφιακή επανάσταση που βιώνουμε να είναι περιεκτική και επωφελής για το σύνολο της κοινωνίας. Για το λόγο αυτό θέλουμε να εξασφαλίσουμε την πρόσβαση όλων των πολιτών στο διαδίκτυο αλλά και να ενισχύσουμε τις ψηφιακές δεξιότητες του πληθυσμού με ειδικά προγράμματα για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

Εμβληματική παρέμβαση: Εξασφάλιση πρόσβασης στο διαδίκτυο στους άνεργους, στους οικονομικά ασθενέστερους, και γενικότερα στις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.

4.12 Αθλητισμός και Δημοκρατία

Για τον ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία ο αθλητισμός αποτελεί συνταγματικά κατοχυρωμένο κοινωνικό αγαθό, άμεσα συνυφασμένο με τη ποιότητα ζωής, την σωματική και ψυχική υγεία των ανθρώπων. Ως εκ τούτου, στη κορωνίδα της προγραμματικής μας πρότασης βρίσκονται οι στόχοι της υπεράσπισης του κοινωνικού αγαθού του αθλητισμού, με την ίδια βαρύτητα που αφορά την υπεράσπιση της δημόσιας υγείας και παιδείας. Για την ανάπτυξη του αθλητισμού ο ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία τοποθετεί στο κέντρο της πολιτικής του, τον αθλούμενο, τον αθλητή και το ερασιτεχνικό σωματείο.

Στον αντίποδα των παραπάνω προτεραιοτήτων βρίσκεται ο υφιστάμενος στρεβλός τρόπος ανάπτυξης των εμπορικών μορφών αθλητισμού. Στην Ελλάδα ο επαγγελματικός αθλητισμός και ιδίως το επαγγελματικό ποδόσφαιρο έχει εξελιχθεί σε ένα ιδιόμορφο πεδίο οικονομικής και πολιτικής διαπλοκής και ιδεολογικής εκμετάλλευσης. Το φαινόμενο της βίας στα γήπεδα, που εμφανίζεται στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, στη δική μας περίπτωση διαφοροποιείται καθώς ο χώρος των οργανωμένων οπαδών επηρεάζεται ασύμμετρα από τους ποδοσφαιρικούς και πολιτικούς παράγοντες που προσπαθούν να χρησιμοποιήσουν την ενασχόληση με τα σπορ ως εργαλείο άσκησης οικονομικής επιρροής και πολιτικών εκβιασμών. Σε αυτό το πλαίσιο, ο αθλητισμός αναδεικνύεται ως ζήτημα Δημοκρατίας για τη χώρα μας αλλά και, στις συγκυρίες της εκδήλωσης φαινομένων βίας στα γήπεδα, πεδίο πειραματισμού στην κατεύθυνση της συρρίκνωσης των ατομικών δικαιωμάτων και της ισονομίας των πολιτών.

Στη σημερινή συγκυρία, η δημιουργία ενός νέου κανονιστικού πλαισίου για τον επαγγελματικό αθλητισμό και τον αθλητισμό υψηλών επιδόσεων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, εναρμονισμένο με τα διεθνή πρότυπα, αποτελεί μονόδρομο. Σε αυτό το πλαίσιο, προτεραιότητα έχει η θωράκιση του επαγγελματικού αθλητισμού από μονοπωλιακές μορφές διοίκησης, η ενίσχυση των προβλέψεων για τους βασικούς μετόχους και των «ασυμβίβαστων» καθώς και οι όροι αδειοδότησης κι εγγυοδοσίας, οικονομικού ελέγχου και τήρησης των κανόνων του εμπορικού κι εργατικού δικαίου. Παράλληλα όμως, η

Ελληνική Πολιτεία δεν πρέπει να διολισθήσει σε ένα νέο ιδιόμορφο αθλητικό «Θατσερισμό». Η αντιμετώπιση των φαινομένων βίας στα γήπεδα πρέπει να εστιαστεί στις δημοκρατικές παρεμβάσεις για την αποσύνδεση των οργανωμένων φιλάθλων από τις διοικήσεις, και στη δημιουργία ήπιων θεσμικών εργαλείων παρέμβασης σε θέματα βίας σε συνεργασία με τα υγιή τμήματα των οργανωμένων φιλάθλων.

Στο πεδίο της παρέμβασης της πολιτείας για την στήριξη των αθλητών η οικονομική κρίση ενδυνάμωσε τις παθογένειες ενός μοντέλου με έλλειψη ορθολογικού σχεδιασμού και κανόνων χρηματοδότησης. Η υγειονομική κρίση και η πανδημία ενώ ανέδειξαν τη κοινωνική σημασία του αθλητισμού, δεν αντιμετωπίστηκαν ως ευκαιρία για την υλοποίηση μιας διαφορετικής αθλητικής πολιτικής. Η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας αντί να αξιοποιήσει τον αθλητισμό ως ασπίδα της δημόσιας υγείας, τον έθεσε σε κατάσταση πλήρους αναστολής, με οδυνηρές επιπτώσεις για την υγεία, για τους αθλητές για τους εργαζόμενους του χώρου. Για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων χρειάζεται η δημιουργία ενός νέου νόμου-πλαισίου για τα ερασιτεχνικά σωματεία που να περιλαμβάνει όρους οικονομικής διαφάνειας, ενίσχυση της δημοκρατίας στο εσωτερικό τους και κατοχύρωση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των ερασιτεχνών καθώς και ενός εκσυγχρονισμένου πλαισίου πρόληψης και καταπολέμησης φαινομένων σεξουαλικής βίας και παρενόχλησης κατά την άσκηση αθλητικών δραστηριοτήτων.

Στην οπτική της Αριστεράς, ο αθλητισμός δεν περιορίζεται στη διαχείριση του ως θέαμα. Αντίθετα, οι προοδευτικές παρεμβάσεις στο πεδίο τον σπορ αποσκοπούν στη διαμόρφωση μιας διαφορετικής κουλτούρας σχετικά με τη σωματική άσκηση και την υγεία και θα λειτουργούν ως μέσο καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού.

Στο παραπάνω πλαίσιο προτάσσουμε:

- Νέο κανονιστικό πλαίσιο για τον επαγγελματικό και ερασιτεχνικό αθλητισμό το οποίο θα περιλαμβάνει τις σχέσεις της πολιτείας με τα ερασιτεχνικά σωματεία, τους όρους οικονομικής διαφάνειας, την ενίσχυση της δημοκρατίας στο εσωτερικό τους, την κατοχύρωση των εργασιακών δικαιωμάτων των προπονητών κι άλλων εργαζόμενων, αλλά και την κατοχύρωση των ατομικών δικαιωμάτων των αθλητών, των αθλουμένων και των φιλάθλων καθώς και ενός εκσυγχρονισμένου πλαισίου πρόληψης και καταπολέμησης φαινομένων σεξουαλικής βίας και παρενόχλησης κατά την άσκηση αθλητικών δραστηριοτήτων.
- Νέος προσανατολισμός στα αναλυτικά και ωρολόγια προγράμματα σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, με στόχο την αύξηση της φυσικής δραστηριότητας και τη σύνδεση της Φυσικής Αγωγής με την υγεία.
- Δημιουργία Ταμείου Ανταποδοτικότητας υπέρ του ερασιτεχνικού αθλητισμού, που θα χρηματοδοτηθεί από τον πλούτο που παράγει ο επαγγελματικός αθλητισμός και συναφείς δραστηριότητες, θα διανέμεται με διαφάνεια και αντικειμενικά κριτήρια προς τα σωματεία και τις Ομοσπονδίες αλλά και για την ασφάλιση των αθλητών.
- Δημοκρατικές παρεμβάσεις για την αποσύνδεση των οργανωμένων φιλάθλων από τις διοικήσεις και για την νομική ενδυνάμωση τους, μέσω για παράδειγμα της θέσπισης του θεσμού του «Συνηγόρου του Φιλάθλου».
- Ένα εθνικό σχέδιο συντήρησης και εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων δημόσιων ή δημοτικών αθλητικών υποδομών καθώς και δημιουργίας νέων με αναπτυξιακή, θεματική και αποκεντρωτική φιλοσοφία, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση α) στην «πράσινη» ενεργειακή λειτουργία τους β) στην παροχή σύγχρονων «αθλητικών» υπηρεσιών και γ) στην ηλεκτρονική – ψηφιακή διοίκηση.

Εμβληματική Παρέμβαση: Νέο Εθνικό σύστημα «ΑΘΛΗΣΗΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ», και

εναλλακτικών δραστηριοτήτων, αναψυχής και αθλητικού τουρισμού προάσπισης και αποκατάστασης της υγείας που θα απευθύνεται σε όλες τις πληθυσμιακές ομάδες, με εξειδικεύσεις σε ευάλωτες ομάδες και κοινωνικά αποκλεισμένα άτομα.

4.13 Περιβαλλοντική βιωσιμότητα

Η κλιματική αλλαγή στην Ελλάδα συναντάει τις αντιφάσεις και τα αδιέξοδα ενός σπάταλου και ρυπογόνου μοντέλου ανάπτυξης που ακολουθούσε η χώρα για δεκαετίες. Η έμφαση στα μεγάλα έργα, η πρωτοδοσία του real estate και της οικοδομής ως οι εθνικοί πρωταθλητές της ελληνικής οικονομίας, η τουριστική ανάπτυξη έξω από κανόνες χωροταξίας και η εντατική αγροτική παραγωγή συνοδεύονταν από την χαλαρότητα στην τήρηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Συνοδεύονταν ακόμα από την ανοχή σε μορφές περιβαλλοντικής αυθαιρεσίας και σε διαρκείς θεσμικές πιέσεις για την περαιτέρω ελαστικοποίηση του βασικού θεσμικού πλαισίου για την προστασία του περιβάλλοντος της χώρας μας.

Για την Αριστερά, ωστόσο, το περιβάλλον βρίσκεται στον πυρήνα της δημοκρατικής διεκδίκησης για καλύτερη ποιότητα ζωής, με όρους χωρικής και περιβαλλοντικής δικαιοσύνης, ως κοινός τόπος έκφρασης της κοινωνικής, ατομικής και συλλογικής ζωής και δράσης. Το καθαρό και ποιοτικό περιβάλλον έχει καταγραφεί ως δικαίωμα σε περισσότερα από 100 Συντάγματα ανά τον κόσμο και έχει αποτελέσει ισχυρό εργαλείο για την προστασία του φυσικού κόσμου. Δικαίωμα είναι φυσικά και επί μέρους στοιχεία του περιβάλλοντος, όπως το νερό. Η αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης, δεν περιορίζεται στην επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας, και λόγω αυτού στη μετάβαση σε νέα μοντέλα παραγωγής και κατανάλωσης. Προϋποθέτει υγιή οικοσυστήματα (δασικά, υδροτοπικά, θαλάσσια, παράκτια κ.λπ.) για την ίδια την υποστήριξη της ζωής, για την αναζήτηση λύσεων βασισμένων στη φύση -με απλούστερη αυτή της δυνατότητας δέσμευσης μεγαλύτερων ποσοτήτων διοξειδίου του άνθρακα-, για τον θεσμικό περιορισμό και έλεγχο στην παραγωγή και κατανάλωση μεταλλαγμένων τροφίμων, για τη δημιουργία τελικά ενός αξιόβιου φυσικού και αστικού περιβάλλοντος. Υπό αυτή την έννοια, στη χώρα μας, ο αγώνας ενάντια στην κλιματική αλλαγή αποτελεί και αγώνα για ένα διαφορετικό μοντέλο ανάπτυξης.

Η αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης επιβάλλει μια νέα θεώρηση των πραγμάτων αναφορικά με τα όρια της χρήσης του φυσικού περιβάλλοντος από την οικονομία. Η αδιαμφισβήτητη ανάγκη για την παραγωγική ανασυγκρότηση δεν μπορεί να βασίζεται σε δραστηριότητες που επιβαρύνουν ασύμμετρα και ενδεχομένως με μη αναστρέψιμο τρόπο το περιβάλλον, όπως για παράδειγμα νέες εξορύξεις χρυσού. Μια δραστηριότητα που από τη φύση της απαιτεί καταστροφή υδατικών πόρων, δασικού πλούτου και βιοποικιλότητας, δέσμευση εκμεταλλεύσιμης γης, και που περιλαμβάνει στην παραγωγική της διαδικασία τοξικά απόβλητα που μεταφέρονται σε μεγάλες αποστάσεις ή μολύνουν τον υδροφόρο ορίζοντα. Αντίθετα, ο ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ δεσμεύεται ότι θα εκκινήσει το έργο της περιβαλλοντικής αποκατάστασης περιοχών με έντονη περιβαλλοντική επιβάρυνση, αρχής γενομένης από την αποκατάσταση όλων των πρώην εξορυκτικών και μεταλλευτικών περιοχών και των περιοχών που βρίσκονται σε διαδικασία απολιγνιτοποίησης μέσα από πόρους του ταμείου Ανάκαμψης και του ταμείου Δίκαιης Μετάβασης.

Στην Ελλάδα ελάχιστη μέριμνα έχει δοθεί στα θεσμικά εργαλεία προστασίας της βιοποικιλότητας. Ο μόνος θεσμός περιβαλλοντικής προστασίας με διάρκεια και παρουσία στη χώρα μας, δηλαδή οι φορείς προστατευόμενων περιοχών, καταργήθηκε από την κυβέρνηση της Ν.Δ.. Ταυτόχρονα η χώρα σταθερά αθετεί τις διεθνείς της υποχρεώσεις,

όπως αυτές πηγάζουν από την συμμετοχή της σε διεθνείς θεσμούς προστασίας του περιβάλλοντος. Ο ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ, επιδιώκει τη διασφάλιση της αειφορικής διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών μέσω της θεσμικής τους κατοχύρωσης αλλά και μέσω των συμμετοχικών σχημάτων διακυβέρνησής τους, την προστασία της βιοποικιλότητας και την αποκατάσταση οικοσυστημάτων όπου απαιτείται. Επιδιώκει τον ταυτόχρονο βηματισμό της Ελλάδας στην επίτευξη των στόχων της νέας δεκαετίας σε Ευρωπαϊκό επίπεδο ως προς τη βιοποικιλότητα αλλά και ως προς τους όρους της πρωτογενούς παραγωγής. Επίσης επιδιώκει τον ετήσιο επαναπροδιορισμό των περιοχών κυνηγιού με βάση περιβαλλοντικούς δείκτες και την θεσμική κατοχύρωση των δικαιωμάτων των οικόσιτων και των ελεύθερων ζώων. Τέλος, ο ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ δεσμεύεται ότι με την ανάληψη κυβερνητικών ευθυνών θα επικυρώσει άμεσα τις συμφωνίες προστασίας του περιβάλλοντος τις οποίες οι ελληνικές κυβερνήσεις έχουν αμελήσει να επικυρώσουν (Σύμβαση για την προστασία των κητοειδών, Πρωτόκολλο στη Σύμβαση της Βαρκελώνης για την ολοκληρωμένη διαχείριση των ακτών κ.α.).

Εμβληματική παρέμβαση: Ακύρωση του περιβαλλοντοκτόνου νόμου 4685/2020 («νόμος Χατζηδάκη»), ανασύσταση και στελέχωση των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και έκδοση Π.Δ. για την θεσμική κατοχύρωση όλων των προστατευόμενων περιοχών στη χώρα.

Επίσης προκρίνουμε :

- Απαγόρευση της εκτός σχεδίου δόμησης ύστερα από την ολοκλήρωση της διαδικασίας εκπόνησης των τοπικών χωρικών σχεδίων από τους ΟΤΑ της χώρας.
- *Το νερό είναι κοινωνικό (κοινό) αγαθό και επομένως το κράτος οφείλει να διασφαλίζει το δικαίωμα πρόσβασης σε όλους τους πολίτες. Οι επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης οφείλουν να παραμένουν υπό δημόσιο ή/και δημοτικό έλεγχο, είναι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας και πρέπει να παρέχονται σε προσιτές τιμές με την εφαρμογή ενός δίκαιου και διαφανούς τιμολογίου που εξασφαλίζει την πρόσβαση σε υπηρεσίες υψηλής ποιότητας ανεξάρτητα από τους πόρους των πολιτών.*

4.14 Δημόσιος χώρος και Πόλεις

Οι συνθήκες παραγωγής της πόλης και του δομημένου περιβάλλοντος στην Ελλάδα ήταν πάντοτε στενά συνυφασμένες με την ευρύτερη πολιτική συγκυρία της εποχής. Στον μεσοπόλεμο οι ελληνικές πόλεις διογκώνονται από τα διευρυμένα προσφυγικά ρεύματα. Το οικιστικό πρόβλημα της χώρας, σε συνδυασμό με την εκτεταμένη μικρή ιδιοκτησία επί της γης, δημιουργούσαν εμπόδια στην ικανότητα της πολιτείας να διαμορφώσει μια συνεκτική πολεοδομική πολιτική. Η συνθήκη αυτή μεταπολεμικά δυναμιτιζόταν από το εύρος και την διάδοση των πελατειακών σχέσεων καθώς και από τα ειδικά συμφέροντα που «δυσφορούσαν» με την κρατική ρύθμιση του χώρου. Αποτέλεσμα όλων των παραπάνω ιστορικών συνθηκών ήταν οι ελληνικές πόλεις να πάσχουν ακόμα και σήμερα από ελλιπή πολεοδομικό σχεδιασμό και να έχουν τους λιγότερους ελεύθερους χώρους και χώρους πρασίνου από όλες τις ευρωπαϊκές χώρες.

Η Νέα Δεξιά στη χώρα μας έχει στις στρατηγικές της προτεραιότητες την άρση όλων των «εμποδίων» στην επιχειρηματικότητα και την ενίσχυση όλων των εν ενεργεία τάσεων εμπορευματοποίησης των πόλεων, καθώς και τη συρρίκνωση του δημόσιου χώρου σε αυτές ως προϋπόθεση κάθε μορφής αστικής αναζωογόνησης. Αποτέλεσμα αυτού είναι να ορθώνονται εμπόδια στην πολεοδομική οργάνωση των αστικών κέντρων και στην οργάνωση των απαραίτητων κοινωφελών δικτύων στο εσωτερικών τους, που είναι απαραίτητα για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής σε αυτές. Σήμερα, η κλιματική αλλαγή

επιτείνει τα προβλήματα αστικού σχεδιασμού στις ελληνικές πόλεις καθώς απαιτείται η οργάνωση δικτύων αποκομιδής απορριμμάτων, προστασίας από φυσικές καταστροφές, επέκτασης των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας στο εσωτερικό τους. Παράλληλα, η πανδημία του Covid-19 ανέδειξε την αναγκαιότητα διεύρυνσης του δημόσιου χώρου στις περιαστικές και αστικές περιοχές.

Για τους παραπάνω λόγους, ο ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ αποβλέπει στη διεύρυνση των δημόσιων χώρων στις ελληνικές πόλεις, τη βελτίωση του μικροκλίματος και την επέκταση των δημόσιων και εναλλακτικών μέσων μετακίνησης σε αυτές. Προϋπόθεση όμως για κάθε τέτοια παρέμβαση αποτελεί ο δημοκρατικός σχεδιασμός, η τήρηση των κανόνων της επιστήμης και η διαφάνεια στα μέσα πολιτικής που επιλέγονται για την διασφάλιση του παραπάνω σκοπού.

Ο ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ επιδιώκει την ολοκλήρωση του σχεδιασμού σε εθνικό και τοπικό επίπεδο μέσω των θεματικών Ειδικών Πλαισίων (ΑΠΕ, Ορυκτών Πόρων, Τουρισμού κ.λπ.) και των Τοπικών Χωρικών Σχεδίων με όρους, προϋποθέσεις και κριτήρια περιβαλλοντικής βιωσιμότητας. Επιδιώκει επίσης, την ολοκλήρωση των διαδικασιών για τους δασικούς χάρτες και το κτηματολόγιο.

Μια ακόμα βασική προτεραιότητα αποτελεί η θεσμική κατοχύρωση της έννοιας του δημόσιου χώρου και ο καθορισμός κοινών και δίκαιων κανόνων για τη χρήση του σε διαφορετικές εκφάνσεις του, π.χ. αιγιαλός, εντός αστικών περιοχών κ.λπ. Προτεραιότητα επίσης αποτελεί η εξασφάλιση του συνδυασμού του πολεοδομικού και συγκοινωνιακού σχεδιασμού για την προώθηση μορφών βιώσιμης κινητικότητας.

Εμβληματική Παρέμβαση: Απόδοση δημόσιων και κοινόχρηστων χώρων στον πολίτη με προτεραιότητα στο αστικό περιβάλλον και στον αιγιαλό, με μέτρα όπως η διαμόρφωση ενός νέου θεσμικού πλαισίου για τις αστικές αναπλάσεις ή την υλοποίηση της Τράπεζας Δικαιωμάτων Δόμησης και Κοινόχρηστων Χώρων.

Ο εξοπλισμός των πόλεων με ψηφιακές τεχνολογίες (έξυπνες πόλεις) πρέπει να υπηρετεί μια βιώσιμη λειτουργία των πόλεων και την υλοποίηση μοντέλων κινητικότητας, κοινωνικών υπηρεσιών και συμμετοχικών διαδικασιών και να αναβαθμίζει το επίπεδο εξυπηρέτησης του πολίτη.

Παράλληλα, απαιτούνται χρηματοδοτικά και άλλα κίνητρα για την αποκατάσταση και επανάχρηση νεότερων μνημείων, διατηρητέων κτιρίων και κτιρίων με ιστορική αξία, καθώς και σωστικές παρεμβάσεις από δημοτικές και κρατικές αρχές για την αντιμετώπιση του προβλήματος των εγκαταλελειμμένων ετοιμόρροπων κτιρίων.

Επίσης, στην αναβάθμιση του δημόσιου χώρου θα συμβάλει η πρόβλεψη για εικαστικά έργα και παρεμβάσεις μέσα από καλλιτεχνικούς διαγωνισμούς στο πλαίσιο των δημόσιων έργων.

4.15 Δικαίωμα στη στέγη

Η πρόσβαση στην κατοικία αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα, κατοχυρωμένο στην Οικουμενική Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου αλλά και στο Σύνταγμα της Ελλάδας.

Για τον ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία, η στέγαση αποτελεί βασική πολιτική διεκδίκηση, η οποία δεν πρέπει να επαφίεται στην αυτορρύθμιση της αγοράς ή να αντιμετωπίζεται ως ένα «ατομικό ζήτημα», αλλά αποτελεί δικαίωμα που το κράτος οφείλει να διασφαλίζει μέσα από την άσκηση στεγαστικής πολιτικής υπέρ της κοινωνικής πλειοψηφίας. Στην Ελλάδα, το υψηλό ποσοστό ιδιοκατοίκησης (περίπου 74%) έχει χρησιμοποιηθεί διαχρονικά άλλοθι για την ανυπαρξία κοινωνικής πολιτικής για τη στέγαση.

Στα χρόνια της οικονομικής κρίσης, το στεγαστικό ζήτημα επιδεινώθηκε. Η ραγδαία αύξηση των υπερχρεωμένων νοικοκυριών, η απώλεια του λαϊκού εισοδήματος, η κατάργηση του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας, αλλά και η ραγδαία αύξηση των τιμών των ενοικίων και η αλματώδης επέκταση του φαινομένου της βραχυχρόνιας μίσθωσης ακινήτων, οδήγησαν την προηγούμενη δεκαετία σε έκρηξη των στεγαστικών ανισοτήτων, που πήρε διαφορετικές μορφές (αστεγία, αναγκαστική μεταφορά σε χειρότερες συνθήκες στέγασης, δυσκολία πρόσβασης σε βιώσιμη κατοικία κλπ.). Στα χρόνια διακυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ, υπήρξε προσπάθεια να αντιστραφεί αυτή η κατάσταση. Σημαντική παρακαταθήκη, στο πλαίσιο αυτό, αποτέλεσε η θέσπιση του επιδόματος ενοικίου στις αρχές του 2019. Σήμερα, στο φόντο των αντικοινωνικών πολιτικών της κυβέρνησης της ΝΔ, χρειάζεται να συνεχιστεί η προσπάθεια για την κατάρτιση ενός συνολικού σχεδίου/πρότασης για τη στέγη.

Πολιτικές στήριξης του δικαιώματος στη στέγη:

Α) Συγκρότηση ενός πλέγματος πολιτικών οικονομικής στήριξης του δικαιώματος στη στέγη και άμβλυνσης των στεγαστικών ανισοτήτων. Όπως οι προνοιακές παροχές στέγασης σε συγκεκριμένες κοινωνικές κατηγορίες (επίδομα στέγασης, επιδότηση ενοικίου κλπ.) καθώς και η εφαρμογή στοχευμένων προγραμμάτων ενεργειακής αναβάθμισης κατοικιών φτωχών νοικοκυριών αλλά και ανακαίνισης νέων, σε συνδυασμό με τη δημιουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων για τη μείωση του κόστους και την αυτοδιαχείριση της ενέργειας σε τοπικό επίπεδο. Κρίσιμο ζήτημα είναι η στήριξη ειδικά των νέων ανθρώπων για την εύρεση ή τη διατήρηση στέγης (π.χ. παροχή βοηθημάτων για στέγαση σε νέους ανέργους ή επισφαλώς εργαζόμενους/ες).

Β) Επανασυγκρότηση φορέα κοινωνικής στεγαστικής πολιτικής με στόχο να αναλάβει επιτελικά το σχεδιασμό, το συντονισμό και την παρακολούθηση της κοινωνικής στεγαστικής πολιτικής, με την ενεργό εμπλοκή και συνεργασία της τοπικής αυτοδιοίκησης. Στο πλαίσιο αυτό, θα εφαρμοστεί ένα πρόγραμμα κοινωνικής κατοικίας, με προτεραιότητα στην επισκευή και επαναχρησιμοποίηση του υπάρχοντος αποθέματος, ιδιαίτερα των κενών κτιρίων που ανήκουν σε ιδιώτες ή στο Δημόσιο και η χρήση των οποίων θα μπορούσε επίσης να «ζωντανέψει» την εικόνα μιας πόλης. Μακροπρόθεσμος στόχος ενός τέτοιου σχεδίου είναι η δημιουργία ενός μητρώου/δεξαμενής αποθέματος κατοικιών διαθέσιμα για κοινωνική στέγαση, έξω από το πεδίο της αγοράς ακινήτων. Τμήματα του σχεδιασμού αφορούν στη φοιτητική στέγη, στην στέγαση εργαζομένων σε κορεσμένες τουριστικές περιοχές καθώς και στην αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας.

Γ) Κατάρτιση και εφαρμογή ενός σχεδίου θεσμικής ρύθμισης του πεδίου της αγοράς και της επιθετικής κερδοσκοπικής δραστηριότητας στην αγορά ακινήτων, αλλά και του φαινομένου της βραχυχρόνιας μίσθωσης που εκτοπίζει μόνιμους κατοίκους από το κέντρο της Αθήνας και από πολλές άλλες περιοχές στην Ελλάδα, οδηγώντας στη μονοκαλλιέργεια του τουρισμού.

4.16 Νησιωτική Πολιτική

Περίπου το 17% των μόνιμων κατοίκων της χώρας κατοικούν στα νησιά βιώνοντας τη Νησιωτικότητα και ό,τι απορρέει από αυτήν. Η Κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ για πρώτη φορά έφερε τη Νησιωτικότητα στο προσκήνιο της πολιτικής ατζέντας υλοποιώντας συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις και πολιτικές όπως το Μεταφορικό Ισοδύναμο και τα ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα Νότιου και Βόρειου Αιγαίου.

Κεντρικοί στόχοι της πολιτικής μας είναι α) η διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης των νησιωτών στα δημόσια αγαθά και στο κοινωνικό κράτος, β) η προστασία και ανάδειξη των ευαίσθητων οικοσυστημάτων των νησιών και του πλούσιου πολιτισμικού τους κεφαλαίου

και γ) η δημιουργία ευκαιριών για βιώσιμη ανάπτυξη και η ενίσχυση του μόνιμου ενεργού πληθυσμού ειδικά στα μικρά νησιά.

Η ανεμπόδιστη πρόσβαση των νησιωτών στα αγαθά της υγείας, της παιδείας, του πολιτισμού, της ενέργειας και η αξιοποίηση ευκαιριών που προκύπτουν από την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση (όπως τα πολλαπλά οφέλη των ευρυζωνικών συνδέσεων) αποτελούν βασικές προτεραιότητες. Η εφαρμογή ενός σχεδιασμένου πλαισίου δράσεων για τη Νησιωτικότητα, περιλαμβάνει:

Α. Δράσεις που οδηγούν σε ενεργειακά αυτόνομα - πράσινα νησιά. Ιδιαίτερα τα μικρά νησιά αποτελούν ιδανικά συστήματα ανάπτυξης πράσινων μορφών ενέργειας και εφαρμογής νέων τεχνολογιών.

Β. Ενίσχυση της πρόσβασης των νησιωτών στο σύνολο των υπηρεσιών του δημόσιου τομέα προκειμένου να αρθούν ανισότητες που επηρεάζουν τις συνθήκες διαβίωσης αλλά και τις αναπτυξιακές προοπτικές. Η νέα ψηφιακή τεχνολογία επιτρέπει την υλοποίηση ενός σχεδίου εξ αποστάσεως εξυπηρέτησης.

Εμβληματική Παρέμβαση: Δημιουργία ψηφιακών θυρίδων τηλε-εξυπηρέτησης των νησιωτών στον χώρο των ΚΕΠ που θα επιτρέπει την ζωντανή επικοινωνία του πολίτη με τον εκπρόσωπο της Δημόσιας Υπηρεσίας παράλληλα με τις υπόλοιπες υπηρεσίες των e-ΚΕΠ.

Γ. Η πανδημία ανέδειξε την πρωταρχική σημασία που το Δημόσιο Σύστημα Υγείας διαδραματίζει, αλλά παράλληλα έφερε στο φως και τα πραγματικά προβλήματα που οι δομές Υγείας των νησιών αντιμετωπίζουν κυρίως λόγω της πολυνησίας, των διάσπαρτων και άμεσων αναγκών που πολλαπλασιάζονται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και της αδυναμίας κάλυψης αυτών με επαρκές και μόνιμο προσωπικό. Η Κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ προσπάθησε μέσα από θεσμικές και οικονομικές πρωτοβουλίες να ενισχύσει την υγειονομική εικόνα των νησιών και τον ιατρικό υλικοτεχνικό τους εξοπλισμό. Πρωταρχικός στόχος παραμένει η αναβάθμιση και ενίσχυση των δομών Υγείας των νησιών, με την παράλληλη παροχή ενός πλέγματος ειδικών κινήτρων (οικονομικών, διοικητικών, επιστημονικών, κα.) για τη στελέχωση των νησιωτικών Δομών Υγείας. Ταυτόχρονα επιβάλλεται η επέκταση και η αναβάθμιση του δικτύου της Τηλεϊατρικής ώστε να αναβαθμιστεί η παρεχόμενη ιατρική κάλυψη των νησιωτικών Ιατρείων.

Δ. Η ενδυνάμωση, επέκταση και ενίσχυση του Μεταφορικού Ισοδυναμού, στην προσπάθεια των οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας κρίνεται ζωτικής σημασίας ζήτημα. Το Μεταφορικό Ισοδύναμο είναι ένα εργαλείο άρσης της νησιωτικής ασυνέχειας στον χώρο και αποκαθιστά την ισότιμη πρόσβαση πολιτών επιχειρήσεων και επαγγελματιών στις κοινωνικές υπηρεσίες και στην αγορά. Μπορεί να επεκταθεί καλύπτοντας πλήρως τα όποια κενά στην μεταφορά μόνιμων κατοίκων και εμπορευμάτων, αλλά και επιδοτώντας αριθμό εισιτηρίων για την ενίσχυση του εσωτερικού τουρισμού ενώ οι σχετικές διαδικασίες πρέπει να απλοποιηθούν περαιτέρω και να είναι πλήρως ηλεκτρονικές.

4.17 Πολιτική Προστασία

Με βάση τον ν. 3013/2002 ως πολιτική προστασία εννοούμε τη λειτουργία του κράτους που αποβλέπει στην προστασία της ζωής, υγείας, περιουσίας των πολιτών, στην προστασία από φυσικές και λοιπές καταστροφές που προκαλούν καταστάσεις έκτακτης ανάγκης κατά τη διάρκεια ειρηνικής περιόδου, καθώς και η μέριμνα για υλικά ή πολιτιστικά αγαθά, πλουτοπαραγωγικές πηγές, υποδομές της χώρας, με στόχο την ελαχιστοποίηση των συνεπειών και των καταστροφών. Βασίζεται σε ένα τετράπτυχο: αναγνώριση κινδύνων, προετοιμασία – πρόληψη, μετριασμός επιπτώσεων – ετοιμότητα – αντιμετώπιση, βραχεία αποκατάσταση.

Οι επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή είναι ήδη ορατές με την αύξηση της έντασης και της συχνότητας των ακραίων φυσικών φαινομένων και των φυσικών καταστροφών. Παράλληλα η κρίση του κορωνοϊού ανέδειξε εκ νέου την αναγκαιότητα να μπορεί το κράτος να ενισχύει την συντονιστική του ισχύ αλλά και την ικανότητα του να παρεμβαίνει σε καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης.

Ο ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ θεωρεί ύψιστη προτεραιότητα την ενίσχυση της ικανότητας πολιτικής προστασίας της χώρας από την κλιματική αλλαγή, τις φυσικές καταστροφές, τους ασύμμετρους υγειονομικούς κινδύνους κάθε είδους, καθώς και τους λοιπούς κινδύνους που προέρχονται από τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες. Το υπάρχον θεσμικό και επιχειρησιακό πλαίσιο πρόληψης και αντιμετώπισης τέτοιων καταστροφών, παρότι πρόσφατα αναθεωρημένο, αναπαράγει αντί να θεραπεύει τις παλιές παθογένειες, ειδικότερα σε θέματα συντονισμού, με αποτέλεσμα τον αυξημένο κίνδυνο νέων απωλειών σε ανθρωπίνες ζωές και περιουσίες.

Ένα σύγχρονο Μοντέλο Πολιτικής Προστασίας απαιτείται να απαντά σε τρία βασικά ζητήματα: Επιτυχής συντονισμός δράσεων, διαδικασία λήψης απόφασης (ποιος αποφασίζει), εξάλειψη γραφειοκρατίας.

Πρέπει να επαναπροσδιοριστεί ο ρόλος της Πολιτικής Προστασίας σύμφωνα με τις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται, και απαιτούν οι σύγχρονες ανάγκες. Απαιτείται, λοιπόν, μια Πολιτική Προστασία, σύγχρονη, σταθερά προσηλωμένη στην πρόληψη, με ενσωμάτωση των επιστημονικών δεδομένων ανά είδος φυσικής καταστροφής και βέβαια με ισχυρή πολιτική βούληση για εφαρμογή των ανωτέρω.

Εμβληματική Παρέμβαση: Αναδιοργάνωση του κρατικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας και στα τρία επίπεδα (κεντρικό κράτος, περιφέρειες, δήμοι) στη βάση ενός σχεδίου με σαφή διαχωρισμό αρμοδιοτήτων και ρόλων, τόσο σε ότι αφορά την πρόληψη, όσο και στην άμεση επέμβαση κατά την εξέλιξη των φαινομένων. Η πολυπλοκότητα και κρισιμότητα του θέματος απαιτεί τη συνεχή βελτιστοποίηση αυτού του σχεδίου και προϋποθέτει τη μέγιστη δυνατή κοινωνική και πολιτική συναίνεση.

Επιπλέον, απόλυτη προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στην ιεράρχηση και υλοποίηση ενός πακέτου έργων που θα ενισχύσουν την ανθεκτικότητα των υποδομών των πόλεων και της υπαίθρου, με έμφαση στην αντιπλημμυρική και αντιπυρική προστασία.

4.18 Εκδημοκρατισμός των σωμάτων ασφαλείας και προστασία του πολίτη

Η ασφάλεια του πολίτη και η λειτουργία της αστυνομίας και των σωμάτων ασφαλείας, στην υπηρεσία της κοινωνίας και στην προστασία της τήρησης του Συντάγματος αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για τη δημοκρατία.

Σε παγκόσμιο επίπεδο η επικράτηση σε αρκετές χώρες, ακραίων νεοφιλελεύθερων πολιτικών δυνάμεων, η αύξηση των προσφυγικών ροών αλλά και η συγκυρία της κρίσης, ενίσχυσαν τις κατασταλτικές λειτουργίες του κράτους και των συναφών θεσμών. Στο πλαίσιο των προγραμμάτων δημοσιονομικής προσαρμογής, τα σώματα ασφαλείας κλήθηκαν συχνά να λειτουργήσουν ως βραχίονας για την επιβολή απονομιμοποιημένων πολιτικών, γεγονός που έπληξε το κύρος τους, το ηθικό των εργαζομένων σε αυτά αλλά και το κοινωνικό συμβόλαιο στη βάση του οποίου είναι επιφορτισμένα με την προστασία των πολιτών.

Σε εθνικό επίπεδο, από τις πρώτες ημέρες της κυβέρνησης Μητσοτάκη, τα σώματα ασφαλείας χρησιμοποιήθηκαν για την επιβολή δογματικών πολιτικών χειραγώγησης της κοινωνίας, τρομοκράτησης και στοχοποίησης των πιο ενεργών κοινωνικών ομάδων και κυρίως της νεολαίας και ως εργαλείο ιδεολογικής και πολιτικής κυριαρχίας ακραίων

συντηρητικών θεωρήσεων όπως του δόγματος «νόμος και τάξη».

Η σύσταση νέων υπηρεσιών προς την κατεύθυνση της καταστολής, του περιορισμού των δημοκρατικά συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι αδιαφανείς προσλήψεις χιλιάδων ειδικών φρουρών, η ανεπαρκέστατη εκπαίδευση τους, η ρητορική κυβερνητικών στελεχών και κυβερνητικών «συνδικαλιστών» της αστυνομίας για «λύσιμο των χεριών», η δράση ακροδεξιών θυλάκων και οι εντολές της μηδενικής ανοχής και της πολιτικής πυγμής, αποδιοργάνωσε την ΕΛΑΣ.

Στόχοι μας ο προσανατολισμός της αστυνομίας στην θεσμική της αποστολή και κυρίως στην ασφάλεια του πολίτη, στην προάσπιση του συντάγματος και της δημοκρατίας, στην αντιμετώπιση των σύγχρονων κοινωνικών θεμάτων, στην δημοκρατική ανάγκη γεφύρωσης της απόστασης μεταξύ της ελληνικής κοινωνίας και της Ελληνικής Αστυνομίας

Για την επίτευξη αυτών των στόχων απαιτούνται μεγάλες τομές, πολιτική βούληση και αποτελεσματικότητα. Απαιτείται η προσπάθεια να ξεπεραστούν αρνητικές ιστορικές μνήμες, δογματισμοί και σύγχρονα παρακμιακά φαινόμενα εντός και εκτός της Ελληνικής Αστυνομίας. Απαιτούνται νέες δομές, ειδικοί επιστήμονες (κοινωνιολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, νομικοί, επιστήμονες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιακών δικτύων) για να αντιμετωπίσουν τα σύγχρονα προβλήματα και την μετεξέλιξη του εγκλήματος. Τα πρόσφατα καθημερινά εγκληματικά γεγονότα που σχετίζονται με τις γυναικοκτονίες, την έμφυλη βία, την ενδοοικογενειακή βία, το trafficking παιδιών, γυναικών και προσφύγων, οι παιδεραστίες, το ηλεκτρονικό έγκλημα δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν χωρίς ειδικούς επιστήμονες, χωρίς ειδική εκπαίδευση, χωρίς σύγχρονα μέσα και δομές.

Η ασφάλεια του πολίτη, η πιστή τήρηση του Συντάγματος, η διασφάλιση της κοινωνικής ειρήνης αποτελούν το τρίπτυχο των βασικών μας θέσεων και οι στόχοι μας για μια αστυνομία στην υπηρεσία της κοινωνίας και της δημοκρατίας.

Για τον ΣΥΡΙΖΑ – Προοδευτική Συμμαχία Ασφάλεια για τον Πολίτη σημαίνει εμπέδωση μιας αμφίδρομης σχέσης εμπιστοσύνης Πολίτη και Αστυνομίας, η οποία μπορεί να θεμελιωθεί με μέτρα όπως:

- Η ουσιαστική αναβάθμιση και εξειδίκευση της εκπαίδευσης των αστυνομικών, σύμφωνα με τα ακαδημαϊκά πρότυπα, με εξωστρέφεια και συνεργασία με τα ΑΕΙ της χώρας και την ανωτατοποίηση της Αστυνομικής Ακαδημίας.
- Την αξιοποίηση του προσωπικού που διαθέτει εξειδικευμένες γνώσεις, βάσει των προσόντων και των τίτλων σπουδών για τη στελέχωση ειδικών υπηρεσιών (π.χ. Δ/νση Οικονομικής Αστυνομίας, Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, Πληροφορικής, Τμημάτων Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας, Εγκληματολογικών Ερευνών κ.λ.π.)
- Την συνεχή εκπαίδευση, μετεκπαίδευση, επιμόρφωση και εξειδίκευση των μελών της Αστυνομίας
- Την εισαγωγή προγραμμάτων επιμόρφωσης των αστυνομικών με αντικείμενο το σεβασμό και την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, καθώς και σε θέματα κοινωνικής συμπεριφοράς και ψύχραιμης αντιμετώπισης της παραβατικότητας
- Την αναβάθμιση του υλικοτεχνικού εξοπλισμού και την επάρκεια των επιχειρησιακών μέσων.
- Την ενίσχυση του συστήματος ψυχολογικής υποστήριξης και την δημιουργία θεσμού Συνηγόρου του Αστυνομικού.
- Την αναβάθμιση και πλήρη επαναλειτουργία του ηλεκτρονικού συστήματος police on line, με ειδική παραμετροποίηση που θα δίνει τη δυνατότητα πρόσβασης στο πολίτη για την εξαγωγή στατιστικών στοιχείων αναφορικά με το έγκλημα κατά δρόμο και περιοχή.

- Την κατάργηση των υπηρεσιών ΔΡΑΣΗ, ΟΔΟΣ, Πανεπιστημιακή Αστυνομία και τον προσανατολισμό των σωμάτων ασφαλείας στην καταπολέμηση του εγκλήματος.
- Δημιουργία Κέντρου Ασφαλείας Πολίτη και Πολιτικής Προστασίας που θα συμβάλει στη διαμόρφωση, εφαρμογή και αξιολόγηση μίας συνεκτικής και ολοκληρωμένης πολιτικής ασφάλειας του πολίτη με σεβασμό στις συνταγματικά κατοχυρωμένες δημοκρατικές ελευθερίες. Ψηφιοποίηση διαδικασιών για την απάλειψη της γραφειοκρατίας και του διοικητικού φόρτου, ώστε να επενδύεται περισσότερος χρόνος στην πρόληψη και καταπολέμηση του εγκλήματος
- Καθιέρωση αυτοματοποιημένου αξιοκρατικού και αντικειμενικού συστήματος αξιολόγησης με βάση την αρχή της καταλληλότητας στους διορισμούς, τις προαγωγές και τις μετατάξεις στην Αστυνομία.
- Περαιτέρω θεσμική θωράκιση της Αστυνομίας κατά της διαφθοράς και αναβάθμιση της Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων, με νομοθέτηση θεσμικών εχέγγυων αμεροληψίας και ανεξαρτησίας.

Εμβληματική Παρέμβαση: Άμεση κατάργηση του Νόμου 4703/2020 που επαναφέρει τον χουντικής εμπνεύσεως περιορισμό στις δημόσιες συναθροίσεις και ποινικοποίησης της κοινωνικής διαμαρτυρίας, υπονομεύοντας το συνταγματικό δικαίωμα του συνέρχεσθαι.

Η αστυνομία σήμερα είναι επιφορτισμένη με την άσκηση αντιεγκληματικής πολιτικής σε αντίθεση με αυτό που συμβαίνει στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες, στις οποίες η ίδια είναι ο εκτελεστικός βραχίονας της ασκούμενης πολιτικής. Προς τούτου κρίνεται απαραίτητη η ενίσχυση της υπηρεσιακής δομής του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη πλαισιωμένη με πολιτικό προσωπικό με αρμοδιότητα τη χάραξη αντιεγκληματικής πολιτικής αλλά και ο εξορθολογισμός των αρμοδιοτήτων της ΕΛ.ΑΣ.

Εμβληματική Παρέμβαση: Ανασχεδιασμό οργάνωσης αστυνομίας για να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες, Διαχωρισμός των προανακριτικών αρμοδιοτήτων της ΕΛ.ΑΣ, στελέχωση με ειδικούς επιστήμονες-ισσες και εξειδίκευση του προσωπικού που διαθέτουν τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα (τίτλοι σπουδών κ.λ.π.) για τη μεγιστοποίηση της υπηρεσιακής του απόδοσης.

4.19 Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Αναπήρων

Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ θεωρεί ότι τα άτομα με σωματικές, νοητικές, πνευματικές, ψυχοκοινωνικές και αισθητηριακές βλάβες μετατρέπονται σε ανάπηρους εξαιτίας συγκεκριμένων πολιτικών και κοινωνικών επιλογών. Η καθολική προσβασιμότητα, η ενταξιακή εκπαίδευση, ο προσβάσιμος πολιτισμός, η ποιοτική ιατροφαρμακευτική κάλυψη και η διασφάλιση στην εργασία, αποτελούν αναφαίρετα δικαιώματα των αναπήρων.

Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ αναγνωρίζει ότι οι ανάπηροι συμπολίτες μας βρέθηκαν κυριολεκτικά στο περιθώριο από τα μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας. Έγιναν ελάχιστες υποδείξεις για καθοδήγηση και υποστήριξη, παρόλο που αποτέλεσαν μέρος της ομάδας υψηλού κινδύνου, επειδή τα μέτρα που πάρθηκαν, καθορίστηκαν βάσει της κανονικότητας. Η διαχρονική καταπίεση, οι διακρίσεις και η κοινωνική περιθωριοποίηση που βιώνουν τα ανάπηρα άτομα, οι χρόνιοι ασθενείς και οι οικογένειες τους συνιστούν σοβαρό έλλειμμα δημοκρατίας και αναδεικνύουν την ανάγκη πολιτικού σχεδίου για την αντιμετώπισή τους .

Το Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Αναπήρων του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ καθορίζεται από το πλαίσιο των αρχών του κοινωνικού μοντέλου για την αναπηρία και εξειδικεύεται σε 9 στρατηγικούς άξονες με ορίζοντα εφαρμογής την τρέχουσα δεκαετία και αφορούν: την **προσβασιμότητα** στο δομημένο, φυσικό και ψηφιακό περιβάλλον, την **έμφυλη διάσταση της αναπηρίας**, το **δικαίωμα στην υγεία**, την **παιδεία**, την **εργασία**, την **ανεξάρτητη διαβίωση - αυτοδιάθεση** και την **δικαιοπρακτική αυτονομία**, τον **πολιτισμό-αθλητισμό-αναψυχή** και τέλος την **κοινωνική ενεργοποίηση και ενημέρωση**.

Εμβληματική Παρέμβαση: Το Σχέδιο Δράσης εποπτεύεται από αυτόνομη διοικητική δομή για τα δικαιώματα των αναπήρων στο κεντρικό κράτος. Στο πλαίσιο του Κυβερνητικού Συμβουλίου Κοινωνικής Πολιτικής θα λειτουργεί Εθνικός Μηχανισμός Συντονισμού, Εποπτείας και Αξιολόγησης Πολιτικών για την πολυπληθή κοινωνική ομάδα των αναπήρων.

4.20 Σεξουαλικός προσανατολισμός, ταυτότητα, έκφραση και χαρακτηριστικά φύλου

Η ανάδυση μια νέας αυταρχικής και λαϊκιστικής δεξιάς σε διεθνές επίπεδο χτυπάει στον πυρήνα των κοινωνικών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων σεξουαλικότητας. Στις συνθήκες του ελληνικού πολιτικού συστήματος η ΝΔ καλλιεργεί συμμαχίες με φορείς θρησκευτικού φονταμενταλισμού, με αποτέλεσμα να βάλλεται και να δαιμονοποιείται το δικαίωμα του ελεύθερου σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας, έκφρασης και των χαρακτηριστικών φύλου. Η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ κατοχύρωσε δικαιώματα για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, θεσμοθετώντας για παράδειγμα το σύμφωνο συμβίωσης, δηλαδή την ελεύθερη, ισότιμη και νομικά κατοχυρωμένη επιλογή τρόπου συμβίωσης, το δικαίωμα αναδοχής στα ομόφυλα ζευγάρια, αλλά και θεσπίζοντας το πλαίσιο για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου.

Ήδη με την πρόταση νόμου του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ «Άρση διακρίσεων λόγω φύλου, Οικογενειακό Δίκαιο, κατοχύρωση δικαιώματος πολιτικού γάμου για όλους και προσαρμογή της νομοθεσίας», που τέθηκε σε διαβούλευση τον Ιούνιο του 2021, δίνουμε απάντηση σε ένα εμβληματικό και πάγιο αίτημα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας: Την επέκταση του δικαιώματος σύναψης γάμου και για τα ομόφυλα ζευγάρια με:

- α) Πλήρη δικαιώματα,
- β) θεσμοθέτηση του δικαιώματος τεκνοθεσίας και
- γ) ελεύθερη πρόσβαση στις μεθόδους Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής ανεξάρτητα από φύλο, σεξουαλικό προσανατολισμό και ταυτότητα φύλου.

Επιπλέον, η πρόταση νόμου συμβαδίζει με τη σύγχρονη πραγματικότητα για τη γονεϊκότητα, καθώς παρέχεται η δυνατότητα, για όσα ζευγάρια το επιθυμούν, να αναφέρονται ως γονέας 1 και γονέας 2.

Συγχρόνως, το σύμφωνο συμβίωσης, μπαίνει πλέον κάτω από τον Αστικό Κώδικα, δίνοντας παράλληλα τη δυνατότητα σε όλα τα ζευγάρια (είτε ετερόφυλα, είτε ομόφυλα), να μπορούν να προχωρούν και στην τεκνοθεσία ή και Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή, ενώ αναγνωρίζονται και οι ομόφυλοι γάμοι που έχουν τελεστεί στο εξωτερικό.

Παρά τη σημαντική πρόοδο επί κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, χρειάζονται και άλλα βήματα προκειμένου να επιτευχθεί πραγματική ισότητα για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα σε όλα τα πεδία στα οποία οι ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι βιώνουν διακρίσεις. Οι κύριες προτεραιότητες αφορούν στην:

- εκπαίδευση ώστε να γίνουν τα σχολεία μας συμπεριληπτικά και ασφαλή για τα ΛΟΑΤΚΙ+ μέλη της σχολικής κοινότητας,
- στην εργασία, ώστε να κατακτήσουμε ίση πρόσβαση για τους ΛΟΑΤΚΙ+, να αρθούν οι αποκλεισμοί και οι διακρίσεις στον εργασιακό χώρο,
- στην υγεία, ώστε να είναι προσβάσιμη για τους ΛΟΑΤΚΙ+ αποκλείοντας κακοποιητικές πρακτικές του παρελθόντος.
- στην πρόνοια, ώστε να αναγνωριστεί η ευαλωτότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ και να δημιουργηθούν συνθήκες αξιοπρεπούς διαβίωσης για όλους.
- βελτίωση των διατάξεων του 4491/2017 με στόχο την κάλυψη των δικαιωμάτων των τρανς και ιντερσεξ ατόμων

Για να μπορέσουν να γίνουν πράξη τα παραπάνω διαπιστώνουμε την ανάγκη για οριζόντια καθολική επιμόρφωση-ευαισθητοποίηση όλων των εργαζομένων στον δημόσιο τομέα αλλά και ενημέρωση – ευαισθητοποίηση όλης της κοινωνίας με καμπάνιες ορατότητας.

Τέλος, διαπιστώνουμε την ανάγκη συλλογής επίσημων και αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων, ώστε να μπορέσουμε να προχωρήσουμε στη χάραξη στοχευμένων και αποτελεσματικών πολιτικών για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα σε όλα τα πεδία, Η καταπολέμηση άλλωστε της ΛΟΑΤΚΙφοβίας και του έμφυλου ρατσισμού, είναι πρωτίστως ζήτημα υπεράσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που πρέπει να αφορά το σύνολο του προοδευτικού κόσμου κι όχι μόνο τα μέλη της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας.

4.21 Προσφυγικό – Μεταναστευτικό

Για τον ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ η μεταναστευτική πολιτική πρέπει να περιλαμβάνει ολοκληρωμένο σχεδιασμό για την υποδοχή, τις διαδικασίες ασύλου και την κοινωνική ένταξη, βάσει των διεθνών και ευρωπαϊκών υποχρεώσεων της χώρας. Κορμός όλων των επιμέρους πολιτικών οφείλει να είναι ο σεβασμός της ανθρώπινης ζωής και της αξιοπρέπειας, και η απaráμιλλη εφαρμογή των κανόνων που προκύπτουν από τη Σύμβαση της Γενεύης και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Η Ευρώπη πρέπει να αναπτύξει μια πολιτική κοινωνικής ένταξης και όχι αποτροπής, να ξεπεράσει τη συμφωνία του Δουβλίνου με νέους και κοινούς κανόνες που δεν θα επιβαρύνουν τα κράτη μέλη πρώτης υποδοχής, επομένως να αναπτύξει ένα σύστημα υποχρεωτικής και ισότιμης μετέγκαταστασης σε όλες τις χώρες της ΕΕ με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Ο μόνος τρόπος να μετριαστεί το φαινόμενο της μαζικής μετακίνησης είναι να εκλείψουν οι αιτίες που το δημιουργούν: εμπόλεμες συρράξεις, για κάποιες εκ των οποίων και η ΕΕ φέρει ευθύνες, πολιτικές αναταραχές, ανελεύθερα καθεστώτα, ακραία φτώχεια, μεγάλες κοινωνικές ανισότητες, κλιματική κρίση, ανισότητες πλούτου και ανάπτυξης μεταξύ των χωρών. Πολιτική λύση μπορεί να δοθεί μόνο σε παγκόσμιο επίπεδο, καταπολεμώντας όλες αυτές τις αιτίες και υιοθετώντας στρατηγικές ισότιμης συνεργασίας και συνανάπτυξης με τις χώρες προέλευσης προσφύγων και μεταναστών. Ο *de facto* και *a priori* διαχωρισμός προσφύγων και μεταναστών που επιχειρείται σε όλη την Ευρώπη από ακροδεξιές και συντηρητικές δυνάμεις είναι όχι μόνο αναχρονιστικός αλλά και εκτός πραγματικότητας και νομιμότητας. Η λύση βρίσκεται μακριά από τη λογική μιας Ευρώπης-φρούριο που δεν ανταποκρίνεται στις βασικές αρχές και την ιστορία της, μακριά από παράνομες επαναπροωθήσεις, μακριά από την *a priori* απόρριψη αιτούντων άσυλο με μοναδικό κριτήριο τη χώρα καταγωγής τους, μακριά από τη γενικευμένη κράτηση που

παραβιάζει την ΕΣΔΑ.

Όσον αφορά στη διαχείριση, τα επιμέρους κράτη και η Ελλάδα πρέπει να δράσουν με σεβασμό πάντα στην ζωή, την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα των αιτούντων-ουσών άσυλο. Ταυτόχρονα χρειάζονται ειδικές πολιτικές για να στηριχθούν οι τοπικές κοινωνίες στους τόπους πρώτης υποδοχής και κατανομή των προσφύγων με ισορροπημένο τρόπο στις περιφέρειες της χώρας. Για τους παραπάνω λόγους αποσκοπούμε στην επιτάχυνση των διαδικασιών εξέτασης των αιτημάτων διεθνούς προστασίας, διατηρώντας στο ακέραιο την αρχή της εξατομικευμένης και δίκαιης εξέτασης, μεταξύ άλλων και μέσα από την επαναφορά του συστήματος των 30 ερωτήσεων κλειστού τύπου για την απλοποίηση της διαδικασίας απόδοσης ιθαγένειας. Στην πράξη επιδιώκουμε την εξασφάλιση γρήγορων και διαφανών διαδικασιών κατά την εξέταση των αιτημάτων κτήσης τίτλου νόμιμης διαμονής ή ιθαγένειας στη χώρα, (πλήρης ψηφιοποίηση, ενδυνάμωση του στελεχιακού δυναμικού).

Εμβληματική παρέμβαση: Βελτίωση των συνθηκών διαμονής των αιτούντων-ουσών άσυλο με έμφαση τη φιλοξενία σε διαμερίσματα, ξενοδοχεία και ανοιχτές δομές και ισομερή κατανομή των αιτούντων σε όλη την επικράτεια αναλογικά με τον πληθυσμό και τις δυνατότητες της κάθε τοπικής οικονομίας.

Η Πολιτεία δεν μπορεί να μην αναγνωρίζει την συνεισφορά των μεταναστών-τριών και προσφύγων-ισσών στην οικονομία, ιδιαίτερα κατά την περίοδο των υψηλών ρυθμών ανάπτυξης την δεκαετία του 1990 και του 2000. Κατ' επέκταση το κράτος οφείλει, μέσα από το δημόσιο σχεδιασμό, να στοχεύει στην ομαλή ένταξη των προσφύγων-ισσών και των μεταναστών-τριών στον κοινωνικό ιστό της χώρας. Επιδιώκουμε την κοινωνική ένταξη μεταναστών-τριών και προσφύγων-ισσών με έμφαση στην εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση, την πρόσβαση στην αγορά εργασίας και την απρόσκοπτη παροχή υπηρεσιών υγείας και αποσκοπούμε στην αύξηση της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης για την επίτευξη των παραπάνω σκοπών. Τέλος, οι αρχές της ισονομίας και ισοπολιτείας επιβάλλουν την ένταξη των μεταναστών-τριών που διαμένουν νόμιμα στη χώρα για περισσότερα από 5 έτη στο πολιτικό σύστημα της χώρας. Πέρα από την αυτονόητη και κεκτημένη πλήρη απόδοση πολιτικών δικαιωμάτων σε όσες και όσους έχουν την ελληνική ιθαγένεια, ο ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ αποσκοπεί και στη σταδιακή συμμετοχή στην πολιτική ζωή της χώρας και στους νόμιμα διαμένοντες, ξεκινώντας από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, μέσα από την αναθεώρηση των σχετικών άρθρων του Συντάγματος.

4.22 Δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις σχετικά με τη μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης

Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ θέτει ως προτεραιότητα την προώθηση δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων στη Θράκη που θα ενισχύσουν τα δικαιώματα της μουσουλμανικής μειονότητας και την κοινωνική συνοχή στην περιοχή, διορθώνοντας σοβαρά λάθη του παρελθόντος και ακυρώνοντας, παράλληλα, τις παρεμβάσεις τρίτων σε ζητήματα που αφορούν Έλληνες πολίτες.

Η Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ, άλλωστε, προώθησε την ιστορικής σημασίας νομοθετική ρύθμιση για την προαιρετικότητα της Σαρίας και εκσυγχρονισμό των μουφτειών, διόρισε Τοποτηρητές και άνοιξε την συζήτηση για κατάργησή της Σαρίας σε διαβούλευση με την μειονότητα. Στο πλαίσιο αυτό, στηρίζει την ανάδειξη μουφτήδων με διαδικασίες που θα αποφασιστούν σε διαβούλευση με τη μειονότητα και θα εξασφαλίζουν την μεγαλύτερη δυνατή αποδοχή τους. Παράλληλα, στηρίζει την διενέργεια εκλογών στις διαχειριστικές επιτροπές δήμων Κομοτηνής, Ξάνθης και Διδυμοτείχου και τη διενέργεια εκλογών στις

βακουφικές επιτροπές το συντομότερο δυνατόν.

Στηρίζει την σύγχρονη και συμπεριληπτική εκπαίδευση στην Θράκη, με ενίσχυση της δημόσιας εκπαίδευσης και δημιουργία νέων σχολείων με εισαγωγή των τουρκικών ως γλώσσας επιλογής. Υπογραμμίζει την ανάγκη για υποστήριξη των μειονοτικών σχολείων τόσο σε υλικοτεχνικό επίπεδο όσο και εγκαταστάσεων/υποδομών- μια διαδικασία που προωθήθηκε κατά κόρον από την Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ. Στηρίζει παράλληλα, τη συνέχιση του προγράμματος που εισήγαγε ο ΣΥΡΙΖΑ (και εφαρμόστηκε το 2017-2019) σε αμιγώς μειονοτικούς οικισμούς και προέβλεπε την ταυτόχρονη παρουσία στην τάξη της νηπιαγωγού και συνεργάτριας/η από τη μειονότητα πτυχιούχο παιδαγωγικών ελληνικού πανεπιστημίου, προκειμένου να αξιοποιηθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία η μητρική γλώσσα των παιδιών και να διευκολυνθεί η κοινωνικοποίησή τους. Στηρίζει την ίδρυση ιδιωτικών νηπιαγωγείων στη βάση σαφούς κανονιστικού πλαισίου.

Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ στηρίζει επίσης το δικαίωμα αυτοπροσδιορισμού όπως ορίζεται από το ευρωπαϊκό νομικό κεκτημένο, στη βάση και των εν εξελίξει δικαστικών διαδικασιών.

Στηρίζει την ενίσχυση μέτρων θετικής διάκρισης που συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη και την κοινωνική συνοχή.

5. Για μία ισχυρή, δημοκρατική, κοινωνική και οικολογική Ευρώπη

Η κρίση του κορωνοϊού ανέδειξε με τον πιο δραματικό τρόπο την ανάγκη για μια ισχυρή και αλληλέγγυα Ευρώπη, αλλά και την ανεπάρκεια των σημερινών της πολιτικών και δομών. Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ είναι δύναμη αριστερού ευρωπαϊσμού και διεκδικεί τη ριζική αλλαγή και μια νέα δυναμική της Ευρώπης. Οραματιζόμαστε μια ενοποιημένη και ισχυρή Ευρώπη που θα στηρίζεται στις αρχές της δημοκρατίας, της αλληλεγγύης και της ισότητας των λαών της, στην κοινωνική δικαιοσύνη, με διαρκή εμπάθυση των δικαιωμάτων και ελευθεριών, δίκαιη και βιώσιμη ανάπτυξη για όλους, μία Ευρώπη ανοικτή στον κόσμο, δύναμη ειρήνης και πρωτοπόρα στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

5.1 Χρειαζόμαστε μια νέα Ευρώπη

Χρειαζόμαστε την Ευρώπη. Χρειαζόμαστε το πλαίσιο ειρήνης, δημοκρατίας, ελευθεριών και κοινωνικού κράτους που έχτισαν οι ευρωπαϊκοί λαοί τις πρώτες δεκαετίες μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Χρειαζόμαστε την κοινή αντιμετώπιση των διεθνών προκλήσεων, όπως η ειρήνη, οι πανδημίες, η κλιματική αλλαγή, οι προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές, οι εντάσεις στη γειτονιά μας. Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, ακόμη και οι πιο μεγάλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν έχουν από μόνες τους το κρίσιμο μέγεθος για να δράσουν αποτελεσματικά.

Η σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται σε βαθιά κρίση, καθώς τις τελευταίες δεκαετίες επικράτησαν εντός της οι νεοφιλελεύθερες ιδέες και πολιτικές, οι οποίες απέτυχαν να δώσουν νέα ορμή στην ευρωπαϊκή οικονομία. Ταυτόχρονα υπονόμισαν σε μεγάλο βαθμό το «ευρωπαϊκό μοντέλο», που είχε οικοδομηθεί κάτω και από την πίεση των εργαζομένων και των προοδευτικών δυνάμεων, και το οποίο συνδύαζε την οικονομική ανάπτυξη με ένα κοινωνικό κράτος, τη βελτίωση της θέσης της εργασίας και πολιτικές για τη σύγκλιση των περιφερειών. Η διεύρυνση στις χώρες του πρώην υπαρκτού σοσιαλισμού εργαλειοποιήθηκε για να ενισχύσει τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές και να υπονομεύσει τις κατακτήσεις των εργαζομένων. Τα αποτελέσματα αυτής της νεοφιλελεύθερης στροφής, ήταν η ενίσχυση των κοινωνικών και περιφερειακών ανισοτήτων, η εξασθένιση της απασχόλησης και του εισοδήματος των εργαζομένων, η αύξηση της κοινωνικής ανασφάλειας, ο περιορισμός του κράτους πρόνοιας, και, τέλος, η όξυνση του δημοκρατικού ελλείμματος στους ευρωπαϊκούς θεσμούς και τις κοινωνίες μας. Πρόκειται για μία Ένωση που όλο και λιγότερο απαντά στις ανάγκες των λαών, λειτουργεί γραφειοκρατικά, μακριά από τους πολίτες και εμφανίζει σαφή συμπτώματα παράλυσης.

Η νεοφιλελεύθερη μετάλλαξη της Ε.Ε. κατέστη εναργέστερη από τον ιδιαίτερα καταστροφικό τρόπο αντιμετώπισης της τελευταίας χρηματοπιστωτικής κρίσης και ειδικότερα της κρίση χρέους της Ελλάδας και άλλων κρατών μελών του Νότου. Η Ευρώπη άργησε να παρέμβει, στη συνέχεια δε επέλεξε την επιβολή τιμωρητικών προγραμμάτων ακραίας λιτότητας με τη συμμετοχή του ΔΝΤ και με ασφυκτική επιτήρηση, ενώ η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα διατηρούσε τη χρηματοπιστωτική ασφυξία. Τα προγράμματα λιτότητας κατέστρεψαν, αντί να θεραπεύσουν τις οικονομίες, διέλυσαν τον κοινωνικό ιστό, έφεραν φτώχεια και ανεργία.

Τη χρόνια οικονομική κρίση ήρθε να συμπληρώσει η προσφυγική κρίση. Αντιμέτωπη με τα προσφυγικά/μεταναστευτικά ρεύματα των τελευταίων ετών, η Ευρώπη δεν μπόρεσε να τιθασεύσει το κύμα εθνικισμού και ξενοφοβίας που δυνάμωσε παντού, ούτε να συντονίσει μια ευρωπαϊκή απάντηση, ενώ, ενίοτε, θυσίασε στον βωμό της αποτροπής των προσφυγικών ροών τα ανθρώπινα δικαιώματα και το Διεθνές Δίκαιο.

Όλα αυτά υπονόμισαν την εμπιστοσύνη των πολιτών προς την Ευρώπη,

ξεθώριασαν το «Ευρωπαϊκό όραμα», εξέθρεψαν την Ακροδεξιά και τροφοδότησαν τον ευρωσκεπτικισμό. Η Αριστερά σε όλες της τις συνιστώσες, τραυματισμένη από την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού, την κρίση του κράτους προνοίας και τη σύμπλευση τμήματός της με τον νεοφιλελευθερισμό, στάθηκε αδύναμη να αναλάβει ηγεμονικό ρόλο. Κορυφαία έκφραση της πολιτικής κρίσης υπήρξε η επιλογή των πολιτών του Ηνωμένου Βασιλείου για έξοδο από την ΕΕ.

Τέλος, η κρίση του κορωνοϊού έφερε στην επιφάνεια τα βαθιά δομικά προβλήματα και τα αδιέξοδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πολυετής εξασθένηση των συστημάτων υγείας και των άλλων κοινωνικών υποδομών στοίχισε χιλιάδες ανθρώπινες ζωές. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, παρά κάποια δείγματα αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας ανάμεσα στα κράτη μέλη, επικράτησαν ο εθνικός εγωισμός και οι μονομερείς ενέργειες. Αντιμέτωπη προς το γιγάντιο έργο της αποσόβησης μιας καταστροφικής οικονομικής ύφεσης, η Ευρώπη φάνηκε να υπαναχωρεί προς την εθνική αναδίπλωση. Χώρες του Βορρά συνέχισαν να αντιτίθενται σε μέτρα εμβάθυνσης της ολοκλήρωσης, αναγκαία για τη συνοχή της ΕΕ. Το αποτέλεσμα είναι βαθιά ρήγματα στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα που θέτουν σε κίνδυνο ακόμη και την επιβίωση της ευρωζώνης αν όχι και της ίδιας της Ένωσης.

Ωστόσο η πανδημία ενίσχυσε και αντίθετες τάσεις. Συνειδητοποιήθηκε περισσότερο, πως η αλληλεγγύη δεν είναι ελεημοσύνη, αλλά κοινό συμφέρον. Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ανάκαμψη αποτέλεσε σημαντικό βήμα προς την ορθή κατεύθυνση και, παρά την αισθητή αποδυνάμωσή της από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, παραμένει ένα σημείο εκκίνησης που, εφ' όσον υλοποιηθεί σωστά, μπορεί και πρέπει να ανοίξει τον δρόμο για μια γενικότερη στροφή της Ευρώπης.

Χρειαζόμαστε την Ευρώπη, αλλά η σημερινή Ευρώπη έχει φθάσει στα όριά της. Για να επιβιώσει, για να υπηρετεί τους πολίτες της, τους πολλούς και όχι τους λίγους, πρέπει να αλλάξει ριζικά. Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ αγωνίζεται για την προοδευτική αλλαγή της ΕΕ.

5.2 Για ποια Ευρώπη αγωνιζόμαστε

Η Ευρώπη πρέπει να αλλάξει. Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση χρειάζεται να συμπληρωθεί από την Κοινωνική Ευρώπη και την Οικολογική Ευρώπη. Η δομή και ο τρόπος λειτουργίας της ίδιας της ενοποίησης πρέπει να αλλάξει. Να αποκτήσει περισσότερη δημοκρατία και οι θεσμοί της να απεμπλακούν από το ασφυκτικό νεοφιλελεύθερο πλαίσιο. Πρέπει να γίνουν βήματα προς την πολιτική ενοποίηση. Η Ευρώπη πρέπει να αποκτήσει μια ισχυρή και αυτόνομη φωνή, συμβάλλοντας στην ειρήνη και τη διαχείριση των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης και της γειτονιάς της.

5.3 Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Πολιτική

Η συμμετοχή της Ελλάδας στην ΕΕ αποτελεί κεντρικό παράγοντα της εξωτερικής της πολιτικής όσον αφορά τον διεθνή της ρόλο, τη διαπραγματευτική της δύναμη, τις διεθνείς της οικονομικές σχέσεις και την δυνατότητα να αντιμετωπίσει παγκόσμιες και περιφερειακές προκλήσεις. Στο πλαίσιο αυτό οφείλει να αξιοποιεί την ιδιότητά της ως κράτος-μέλος στο πλαίσιο μιας συγκροτημένης πολιτικής που προωθεί τα συμφέροντά της. Στην ΕΕ, αλλά και σε όλους τους διεθνείς οργανισμούς που συμμετέχει, η Ελλάδα οφείλει να διαπραγματεύεται με τη δημιουργία συμμαχιών, με ρηξεις ή και συμβιβασμούς, αλλά πάντα με τη δική της φωνή. Χωρίς άκριτες ευθυγραμμίσεις με τους σχεδιασμούς ισχυρών δυνάμεων και χωρίς γεωπολιτικές ιδεοληψίες που οδηγούν τη χώρα σε διπλωματική και γεωπολιτική απομόνωση.

Η κρίση της ευρωζώνης και η νέα οικονομική κρίση, η συνεχιζόμενη προσφυγική και μεταναστευτική κρίση, η αποσταθεροποίηση και οι συγκρούσεις στην περιοχή, αλλά

και η πορεία της πανδημίας, ανέδειξαν τα κοινά συμφέροντα και την ανάγκη για κοινή δράση και συντονισμό των ευρωπαϊκών Μεσογειακών χωρών στο πλαίσιο της ΕΕ. Η Σύνοδος των Ευρωπαϊκών Χωρών του Νότου που καθιερώθηκε το 2016 πρέπει να αξιοποιηθεί εις το έπακρον για την ενσωμάτωση των συμφερόντων των χωρών του Νότου στην πολιτική της ΕΕ και για την προώθηση μιας ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής πολιτικής για τη Μεσόγειο.

5.4 Ανθεκτικότητα μπροστά στις συνέπειες της πανδημίας

Η αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού και των συνεπειών της είναι το πρώτο και άμεσο καθήκον της Ευρώπης σήμερα.

Η ΕΕ θα νομιμοποιηθεί στους πολίτες της αν κατορθώσει να παραμερίσει τους εθνικούς εγωισμούς και να συντονίσει την επιστροφή της Ευρώπης στην υγειονομική κανονικότητα, και την αντιμετώπιση τυχόν νέων κυμάτων, με κριτήριο τις ανθρώπινες ζωές και όχι τα οικονομικά συμφέροντα των ισχυρών. Η μετάβαση δεν πρέπει να εντείνει τις κοινωνικές ανισότητες ή τις ανισότητες ανάμεσα στα κράτη μέλη. Οι όποιοι περιορισμοί δικαιωμάτων και ελευθεριών και της λειτουργίας των δημοκρατιών μας πρέπει να αρθούν το γρηγορότερο δυνατό. Η Ευρώπη πρέπει να ενισχύσει η ίδια και να ζητήσει από τα κράτη μέλη να θωρακίσουν τις χώρες με επαρκείς υποδομές και έμπυχο υλικό στον τομέα της υγείας, ώστε να μην αιφνιδιαστούμε ποτέ πάλι από πανδημίες. Προς τούτο θα πρέπει να διατεθούν, χωρίς δισταγμούς, οι αναγκαίοι πόροι. Παράλληλα, θα πρέπει να ενισχυθούν οι προσπάθειες για μια Κοινή Ευρωπαϊκή Πολιτική Υγείας.

Η πανδημία επιφέρει αναπόφευκτα μια βαθιά οικονομική ύφεση, απειλώντας εκατομμύρια θέσεις εργασίας και το βιοτικό επίπεδο και την ποιότητα ζωής των πολιτών, πρώτα και κύρια των πιο αδύναμων. Το μέλλον της Ευρώπης θα κριθεί εν πολλοίς από την ικανότητά της να παρεμποδίσει μια τέτοια καταστροφική εξέλιξη. Σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να επαναληφθεί το προηγούμενο της περασμένης κρίσης.

Η αντιμετώπιση της επερχόμενης οικονομικής κρίσης και πιθανής κρίσης χρέους πρέπει να αποτελέσει αφορμή για τη μεγάλη στροφή των ευρωπαϊκών πολιτικών, με την απομάκρυνσή τους από τα νεοφιλελεύθερα δόγματα. Χρειαζόμαστε μια μείζονα αναπτυξιακή προσπάθεια για ανάκαμψη από την κρίση, με τόνωση τόσο της παραγωγής όσο και της ζήτησης. Με κατανομή των πόρων στις κοινωνικές ομάδες και τα κράτη μέλη με βάση τις ανάγκες τους, με υπεράσπιση της εργασίας. Χωρίς νέα υπερχρέωση των ασθενέστερων κρατών μελών, χωρίς τα γνωστά «μνημόνια», χωρίς νέα αύξηση των ανισοτήτων. Η ανάκαμψη πρέπει να είναι συμβατή με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και να αποτελέσει σημείο εκκίνησης για την κοινωνική Ευρώπη και για τις αναγκαίες δομικές μεταρρυθμίσεις της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Χαιρετήσαμε την πρόταση της Ε. Επιτροπής για το Ταμείο Ανάκαμψης ύψους 750 δισ. ευρώ για την αντιμετώπιση των οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας, αν και υπολειπόταν των αναγκών που δημιουργεί η υγειονομική κρίση. Την αντιμετωπίσαμε θετικά καθώς:

- για πρώτη φορά περιλαμβάνει αμοιβαιοποίηση χρέους (δανείζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και όχι τα κράτη μέλη),
- το χρέος αποπληρώνεται κυρίως από νέες ίδιες πηγές του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού (όπως εισαγωγή νέου φόρου στις μεγάλες πολυεθνικές του ψηφιακού τομέα),
- Το μεγαλύτερο μέρος των πόρων του Ταμείου προβλεπόταν να δοθούν δοθεί στα κράτη μέλη ως επιχορηγήσεις και όχι ως δάνεια.
- Η μεθοδολογία κατανομής αυτών των πόρων ενίσχυε σημαντικά τις χώρες

του Νότου που έχουν να αντιμετωπίσουν τις μεγαλύτερες οικονομικές προκλήσεις και ειδικά φυσικά την Ελλάδα.

Ωστόσο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποδυνάμωσε αισθητά την πρόταση της Επιτροπής, μεταβάλλοντας την αναλογία επιχορηγήσεων-δανείων, σε βάρος των πρώτων και εισάγοντας το δικαίωμα φρένου στην εκταμίευση των επιχορηγήσεων, αν ένα κράτος μέλος εκτιμά πως δεν πληρούνται όροι και προϋποθέσεις. Οι αλλαγές αυτές επιβλήθηκαν από κράτη μέλη του Βορρά που δεν φαίνεται ακόμη να συνειδητοποιούν την κρισιμότητα των στιγμών και τον κίνδυνο να οδηγηθεί η Ευρώπη- και ειδικότερα ο ευρωπαϊκός Νότος- σε μια νέα κρίση χρέους με ανυπολόγιστες συνέπειες, όχι μόνο για την κοινωνική συνοχή αλλά και για την ίδια τη επιβίωση της ευρωζώνης. Σε κάθε περίπτωση, ο συμβιβασμός που προέκυψε θα πρέπει να αποτελέσει σημείο εκκίνησης για νέα βήματα προς την κατεύθυνση της αλληλεγγύης.

Η διάρκεια και η ένταση της πανδημίας και η οικονομική κρίση που προκαλεί υπερβαίνουν κατά πολύ τις αρχικές εκτιμήσεις. Καθιστούν, κατά συνέπεια, το θετικό βήμα της δημιουργίας του Ταμείου Ανάκαμψης εντελώς ανεπαρκές. Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ διεκδικεί τον διπλασιασμό των πόρων του Ταμείου από τα 750 δισ. στο 1,5 τρισ. ευρώ.

Την επαύριο της κρίσης η Ευρώπη καλείται να κινηθεί στον αντίποδα των πολιτικών λιτότητας και μνημονίων που επικράτησε την προηγούμενη δεκαετία. Σε αυτό το πλαίσιο οι πόροι για την ανάκαμψη πρέπει να αποσυνδεθούν από προαπαιτούμενα ή αιρεσιμότητες μνημονιακού τύπου.

Από την κρίση του κορωνοϊού η Αριστερά βγαίνει δικαιωμένη σε κεντρικές θέσεις της για ισχυρό και αποτελεσματικό δημόσιο τομέα και για ισχυρές ευρωπαϊκές πολιτικές συνοχής. Φάνηκαν οι καταστροφικές συνέπειες των νεοφιλελεύθερων ιδεοληψιών για παντοδυναμία των αγορών, συρρίκνωση του κράτους προνοίας και περιορισμού της Ευρώπης σε μια ενιαία αγορά. Τα συμπεράσματα αυτά μπορούν και πρέπει να μπολιάσουν όλες τις πολιτικές της ΕΕ.

Ειδικά στο θέμα των εμβολίων αποδείχθηκε καταστροφική η πολιτική που έδινε προτεραιότητα στις ιδιωτικές φαρμακευτικές εταιρείες και τον ανταγωνισμό της αγοράς. Η διεθνής αντιμετώπιση του θέματος (με βάση τον μηχανισμό COVAX) υπονομεύθηκε από την κυριαρχία των εθνικισμών και της ισχύος των πλουσιότερων κρατών. Η αντιμετώπιση της πανδημίας ενεπλάκη σε γεωπολιτικούς ανταγωνισμούς και η ευρωπαϊκή αντιμετώπιση αποδυναμώθηκε από τις προτεραιότητες των εθνικών κρατών. Είναι προφανές ότι η αντιμετώπιση των πατεντών και του εμβολίου, όχι ως εμπόρευμα αλλά ως δημόσιο αγαθό, αποτελεί τον μοναδικό τρόπο να επιτευχθεί ταχύτερα και δικαιότερα ο εμβολιασμός του παγκόσμιου πληθυσμού.

Τα εμβόλια, που χρηματοδοτήθηκαν με άφθονο δημόσιο χρήμα από την ΕΕ, πρέπει να αντιμετωπιστούν στην πράξη ως δημόσιο αγαθό. Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ θεωρεί απαράδεκτη και παράδοξη τη νεοφιλελεύθερη αντίληψη ότι η δημόσια χρηματοδότηση παράγει αποκλειστικά ιδιωτικά δικαιώματα. Προτείνουμε την ενεργοποίηση του άρθρου 122 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ, προκειμένου να επιταχυνθεί η παραγωγή εμβολίων με την παραχώρηση δικαιώματος χρήσης των πατεντών και σε άλλους φορείς που έχουν τη σχετική δυνατότητα.

5.5 Περισσότερη δημοκρατία

Περισσότερη δημοκρατία σημαίνει ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με περισσότερες νομοθετικές αρμοδιότητες, με διευρυμένο λόγο στα θέματα οικονομικής πολιτικής, με έλεγχο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Eurogroup. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και η Επιτροπή να λειτουργούν με μεγαλύτερη διαφάνεια. Ο ρόλος

των κοινωνικών εταίρων, των επαγγελματικών ομάδων και των συνδικάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο οφείλει να ενισχυθεί. Οι δυνατότητες νομοθετικών πρωτοβουλιών από πολίτες να ενισχυθούν.

Παράλληλα, θα πρέπει να στηριχθούν οι προσπάθειες της ΕΕ για ενίσχυση του κράτους δικαίου, ισότητας των φύλων και προστασίας των μειονοτήτων. Οι πρόσφατες εξελίξεις σε χώρες της Ανατολικής Ευρώπης είναι εξαιρετικά ανησυχητικές.

5.6 Οικονομική ολοκλήρωση με αλληλεγγύη

Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης θα πρέπει να μετατραπεί σε Σύμφωνο Σύγκλισης και Βιώσιμης Ανάπτυξης που δεν θα περιλαμβάνει ασφυκτικούς δημοσιονομικούς κανόνες αλλά κριτήρια και στόχους περιφερειακής σύγκλισης, απασχόλησης, σύγκλισης προς τα πάνω των κοινωνικών δεικτών και προώθησης της Πράσινης Συμφωνίας. Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ προτείνει την αναστολή του Συμφώνου Σταθερότητας μέχρι το 2023. Για να στηριχθεί με μεγαλύτερη ευελιξία η ανάκαμψη της οικονομίας. Για να αποτραπεί μια νέα κρίση χρέους, ένα νέο τούνελ σκληρής λιτότητας στον Ευρωπαϊκό Νότο που απειλεί να συμπαρασύρει όλη την ΕΕ σε υπαρξιακή κρίση. Για να προετοιμαστεί, μέσα από ευρύ πολιτικό και κοινωνικό διάλογο, ένα νέο Σύμφωνο Σύγκλισης και Βιώσιμης Ανάπτυξης που να ευνοεί την ανάπτυξη, τη σύγκλιση, την ενίσχυση του Κοινωνικού Πυλώνα, την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, να γίνει πλήρης κεντρική τράπεζα και να στοχεύει, πέρα από τον πληθωρισμό, στον ρυθμό ανάπτυξης, στην απασχόληση και στη σύγκλιση των οικονομιών. Ο δανεισμός των κρατών-μελών να απεμπλακεί από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης. Να ολοκληρωθεί η τραπεζική ένωση με διασφάλιση των καταθέσεων σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, ρυθμίζοντας ταυτόχρονα τα θέματα της διάσπασης των πολύ μεγάλων τραπεζών, όταν απειλούν τη σταθερότητα του συστήματος.

Είναι απαραίτητο να εισαχθεί η αμοιβαιοποίηση μέρους του δημόσιου χρέους και η συνδιαχείριση του από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας. Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας να μετατραπεί σε Μηχανισμό Σταθερότητας και Σύγκλισης, και να αποκλειστεί η εμπλοκή του ΔΝΤ στην Ευρώπη στο μέλλον.

Ο ευρωπαϊκός προϋπολογισμός, που σήμερα αντιπροσωπεύει ένα ελάχιστο ποσοστό του κοινοτικού ΑΕΠ, πρέπει να αυξηθεί ουσιαστικά και όχι μόνο για την αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων, όπως η πανδημία. Για να μπορέσει η ΕΕ να παίξει το ρόλο της, χρειάζονται γενναίες διαρκείς πολιτικές, με έμφαση στην κοινωνική και περιφερειακή συνοχή που θα αντισταθμίζει τις αρνητικές επιπτώσεις των δυνάμεων της αγοράς και θα καθιστούν τις κοινωνίες μας πιο ανθεκτικές. Η υγεία, η παιδεία, η απασχόληση, το περιβάλλον και η έρευνα είναι τομείς που χρειάζονται μεγάλη ευρωπαϊκή ενίσχυση.

Στα θέματα φορολογικής πολιτικής χρειάζονται αποφασιστικά μέτρα για να περιοριστεί το φορολογικό ντάμπινγκ, να καταργηθεί το προνομιακό καθεστώς των “φορολογικών παραδείσων” εντός της ΕΕ, να κλείσουν τα παράθυρα της νόμιμης φοροαπαλλαγής πολυεθνικών, και να τεθούν κανόνες εναρμόνισης των φορολογικών συστημάτων στην κατεύθυνση ενός δίκαιου προοδευτικού συστήματος. Οι χρηματιστικές συναλλαγές και οι μεγάλες περιουσίες θα πρέπει να φορολογούνται. Η ΕΕ θα πρέπει να αποκτήσει περισσότερους ίδιους πόρους.

Οι εμπορικές συμφωνίες θα πρέπει να προσαρμοστούν και να προστατεύουν την ευρωπαϊκή οικονομία από αθέμιτες πρακτικές, περιέχοντας ειδικές μέριμνες για τα θέματα της κλιματικής αλλαγής και τα εργασιακά.

Απαιτείται η επανεξέταση του πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις στο πλαίσιο μιας πιο ενεργού βιομηχανικής πολιτικής, αλλά και ώστε οι εθνικές ενισχύσεις να μην αντιστρατεύονται τις πολιτικές συνοχής.

Παράλληλα, απαιτείται η καθιέρωση ενός ισχυρού ευρωπαϊκού μηχανισμού καταπολέμησης οικονομικών εγκλημάτων που να προλαμβάνει και να αντιμετωπίζει σκάνδαλα «λευκών κολλάρων» όπως αυτά που έχουν αποκαλυφθεί τα τελευταία χρόνια (Panama Papers, FinCen Files κλπ).

Μια αλληλέγγυα Ευρώπη ενισχύει τα λιγότερο ευνοημένα κράτη μέλη, περιοχές και κοινωνικές ομάδες με μεταβιβάσεις πόρων από τους πλουσιότερους, όπως συμβαίνει και στα εθνικά κράτη. Οι μεταβιβάσεις πόρων αποτελούν όρο για την οικονομική, κοινωνική και πολιτική συνοχή της Ένωσης.

5.7 Η οικολογική Ευρώπη

Μέγιστη πρόκληση για την Ευρώπη αποτελεί η κλιματική κρίση. Η προτεινόμενη νέα Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση, απαιτούνται όμως κρίσιμες αλλαγές προκειμένου η μετάβαση να είναι δίκαιη.

Σημαντική αύξηση των ευρωπαϊκών πόρων προκειμένου να διασφαλιστεί η μετάβαση των περιφερειών που θα θιγούν δραματικά από αυτήν τη μετάβαση και οι κοινωνικές ομάδες που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό και ενεργειακή φτώχεια.

Η μετάβαση καλείται να προκρίνει την αποκέντρωση, τη συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών, των καταναλωτών και να αναδείξει ένα συμμετοχικό, τοπικό και δημοκρατικό μοντέλο μετάβασης στην ενέργεια και αλλού. Η ιδέα ότι οι αγορές θα πραγματώσουν από μόνες τους τη μετάβαση είναι ανεδαφική. Οριζόντια μέτρα όπως ο φόρος άνθρακα δεν θα πρέπει να καθιστούν μη βιώσιμη την διαδικασία για τα αδύναμα στρώματα του πληθυσμού.

Ταυτόχρονα με τους περιβαλλοντικούς στόχους πρέπει να εισαχθούν δεσμευτικοί στόχοι για μείωση των ανισοτήτων και ιδιαίτερα για την ενεργειακή φτώχεια, αλλιώς η μετάβαση δεν θα έχει τη συναίνεση της κοινωνίας και θα οδηγηθεί σε αδιέξοδο.

Η μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής προκειμένου να πετύχει τους περιβαλλοντικούς στόχους, σημαίνει δικαιότερη κατανομή των επιδοτήσεων στην μικρομεσαία παραγωγή, την οργανική γεωργία, την ποιοτική γεωργία των λιγότερων ανεπτυγμένων περιοχών, και πληθώρα παρεμβάσεων στους ενδιάμεσους κρίκους του αγροτοδιατροφικού συμπλέγματος προκειμένου να διασφαλίζουν την ποιότητα και τον αθέμιτο ανταγωνισμό. Η απαγόρευση των μεταλλαγμένων προϊόντων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι επιβεβλημένη.

5.8 Η κοινωνική Ευρώπη

Εξαρχής η Ευρωπαϊκή Κοινότητα συγκροτήθηκε με οικονομικούς σκοπούς και έδωσε προτεραιότητα στην εγκαθίδρυση της ενιαίας αγοράς. Η κοινωνική διάσταση αποκλείστηκε από τους αρχικούς στόχους της ενοποίησης. Τα κοινωνικά δικαιώματα αφέθηκαν στα κράτη μέλη. Σε μια περίοδο όπου το κοινωνικό κράτος και τα δικαιώματα ήταν ισχυρά σε εθνικό επίπεδο, η οικονομική ενοποίηση οδήγησε σε φαινόμενα σύγκλισης. Σταδιακά όμως και ιδιαίτερα τις τελευταίες δύο δεκαετίες, η επικράτηση των νεοφιλελεύθερων επιλογών στο όνομα της ανταγωνιστικότητας των εθνικών οικονομιών άρχισε να οδηγεί στην αποδυνάμωση του κοινωνικού κράτους και την επιδείνωση της θέσης της εργασίας. Έκτοτε εμφανίστηκαν τάσεις απόκλισης των οικονομιών. Οι ελπίδες που κατά καιρούς καλλιεργούνταν μέσα από διακηρυκτικά κυρίως κείμενα για μια πιο «κοινωνική Ευρώπη» (Κοινωνική Χάρτα, Σύνοδος Κορυφής στο Γκέτεμποργκ) συνεχίζουν

να παραμένουν χωρίς ουσιαστικό και δεσμευτικό περιεχόμενο και κοινωνικό αντίκρισμα οδηγώντας σε κρίση νομιμοποίησης της Ένωσης και από φορείς και κοινωνικές δυνάμεις που παραδοσιακά υποστήριζαν την ενοποίηση.

Η οικοδόμηση της Κοινωνικής Ευρώπης αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα για τον ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ. Οφείλει να συμπληρώσει την οικονομική και νομισματική ενοποίηση. Τα κοινωνικά και εργατικά δικαιώματα δεν μπορούν να συνεχίζουν να αντιμετωπίζονται ως παρακολούθημα της οικονομικής ενοποίησης, πόσο μάλλον ως εμπόδια σε αυτή.

Η προστασία και η διαρκής διεύρυνση των εργασιακών και κοινωνικών δικαιωμάτων καθώς και η ενδυνάμωση του κοινωνικού κράτους σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο θα πρέπει να αποτελούν ουσιώδες μέρος του συνολικού στρατηγικού αναπροσανατολισμού της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό είναι αναγκαία η ανάδειξη αξιών που προάγουν τον κοινωνικό μετασχηματισμό: την προς τα πάνω σύγκλιση μισθών και όρων εργασίας, τη διασφάλιση της πρόσβασης όλων σ' ένα ικανοποιητικό επίπεδο αγαθών και υπηρεσιών μέσω αναδιανεμητικών προϋπολογισμών και τη διαρκή προσπάθεια για ουσιαστική/πραγματική ισότητα.

Πρωταρχικό αίτημα είναι η διασφάλιση του δικαιώματος στην εργασία, στην ατομική και συλλογική του διάσταση. Οι διακηρύξεις περί δικαιωμάτων δεν αρκούν. Χρειάζονται ενεργητικές πρωτοβουλίες, δεσμευτικοί στόχοι, αποφάσεις και διαρθρωτικές παρεμβάσεις με ισχυρή χρηματοδότηση.

Προέχει η προστασία της εργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με την καθιέρωση ευρωπαϊκών συλλογικών διαπραγματεύσεων και δεσμευτικών συλλογικών συμβάσεων εργασίας, καθώς και η προστασία και υλοποίηση με θετικά μέτρα ισχυρών κοινωνικών δικαιωμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτά προϋποθέτουν πόρους για ευρωπαϊκές κοινωνικές πολιτικές και την κατάρτιση κοινωνικού προϋπολογισμού ως αυτοτελούς τμήματος του προϋπολογισμού της Ένωσης.

Η Ευρώπη πρέπει να κινηθεί προς την καθιέρωση ευρωπαϊκού κατώτατου μισθού, ελάχιστου επιπέδου εισοδήματος αλληλεγγύης, επιδόματος ανεργίας και να προχωρήσει στη σταδιακή μετάβαση στο 35ωρο.

Η ενοικίαση εργαζομένων πρέπει να καταργηθεί με ευρωπαϊκή ρύθμιση, ενώ ειδικοί πόροι του Κοινωνικού Ταμείου πρέπει να χρηματοδοτούν προγράμματα καταπολέμησής των ευέλικτων μορφών απασχόλησης και ειδικά της εργολαβοποίησης. Η αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και το δικαίωμα στη στέγαση απαιτούν επιπρόσθετη χρηματοδότηση. Χρειάζεται αυστηρή εφαρμογή της αρχής "ίση αμοιβή για ίση εργασία", ώστε να μην πλήττονται οι μετανάστες, οι νέοι, οι γυναίκες, ή άλλες κατηγορίες εργαζομένων.

5.9 Ευρωπαϊκή πολιτική μετανάστευσης και ασύλου

Οι ευρωπαϊκές και οικουμενικές αξίες δοκιμάζονται με την σημερινή αντιμετώπιση του μεταναστευτικού και προσφυγικού ζητήματος στην Ευρώπη (όπως και στις ΗΠΑ), με τελευταίο ακραίο δείγμα την πολιτική της κυβέρνησης της ΝΔ. Ο ΣΥΡΙΖΑ απορρίπτει την εθνικιστική αναδίπλωση και τη λογική της «Ευρώπης - Φρούριο» που συμπληρώνεται από τη λογική της «Ελλάδας ως Ασπίδα της Ευρώπης». Οι παραχωρήσεις στην ξενοφοβική ατζέντα, που παρατηρούνται σε ολόκληρη την Ευρώπη, ενισχύουν αντί να αποδυναμώνουν την Ακροδεξιά. Οι προοδευτικές δυνάμεις της Ευρώπης πρέπει να ορθώσουν ένα αποφασιστικό τείχος ενάντια στις τάσεις αυτές.

Για την Αριστερά, οι πρόσφυγες και οι μετανάστες δεν αποτελούν απειλή για τις κοινωνίες μας, αλλά αντίθετα μπορούν να τις πλουτίσουν στη βάση ενός δίκαιου ευρωπαϊκού πλαισίου διαμοιρασμού των ευθυνών και μιας αποτελεσματικής εθνικής

πολιτικής ενσωμάτωσης. Στη ρύθμιση των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών, ο ανθρωπισμός πρέπει να αποτελεί κατευθυντήρια αρχή.

Η Ευρώπη χρειάζεται μια νέα, δεσμευτική μεταναστευτική πολιτική που θα σέβεται τις αρχές του διεθνούς δικαίου και τις δικές της δημοκρατικές παραδόσεις. Μια πολιτική που δεν θα επιβαρύνει αποκλειστικά τις χώρες πρώτης εισόδου. Η αλλαγή του αναχρονιστικού Κανονισμού του Δουβλίνου είναι προτεραιότητα.

Η πολιτική μετανάστευσης και ασύλου πρέπει να σέβεται απόλυτα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη Συνθήκη της Γενεύης, ιδιαίτερα στις συνοριακές διαδικασίες, μέσα από τη θέσπιση ενός Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου και την καθιέρωση νόμιμων και τακτικών οδών μετανάστευσης στη βάση του Συμφώνου του Μαρακές. Θα πρέπει να αποφορτισθούν οι χώρες πρώτης υποδοχής με την εφαρμογή υποχρεωτικού μηχανισμού μετεγκατάστασης με αντικειμενικά κριτήρια και κυρώσεις στις χώρες που δεν συμμορφώνονται.

Ο περιορισμός ανεξέλεγκτων προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών προϋποθέτει και την αντιμετώπιση των αιτίων που τις προκαλούν: τους πολέμους, την οικονομική υπανάπτυξη, τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η ΕΕ θα πρέπει να παίξει έναν ενεργότερο ρόλο για την ειρήνη και τη σταθερότητα, αλλά και την αναπτυξιακή βοήθεια, ιδιαίτερα στη Μέση Ανατολή και την υποσαχάρια Αφρική. Παράλληλα, θα πρέπει να αναβαθμίσει την συνεργασία της με χώρες προέλευσης και διέλευσης όπως η Τουρκία, για την αντιμετώπιση των δικτύων διακινητών, την εκεί υποδοχή μεταναστών, την επανεγκατάσταση προσφύγων προς την ΕΕ και την δημιουργία νόμιμων οδών μετανάστευσης, καθώς και την καθιέρωση μηχανισμών επιστροφής για όσους αιτούντες δεν δικαιούνται άσυλο στην ΕΕ.

5.10 Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ)

Στη διεθνή σκηνή, η Ευρώπη βρέθηκε διαιρεμένη και αδύναμη σε κρίσιμα ζητήματα, όπως ο πόλεμος του Ιράκ. Η Ευρώπη χρειάζεται μια ισχυρή και ανεξάρτητη κοινή εξωτερική πολιτική, ικανή να αντιμετωπίζει τις παγκόσμιες προκλήσεις, ώστε να έχει ισχυρή και ισότιμη παρουσία στη διεθνή σκηνή. Για κράτη-μέλη όπως η Ελλάδα, η ΚΕΠΠΑ ενισχύει την προστασία απέναντι σε εξωτερικές απειλές και ενδυναμώνει τη διεθνή τους θέση. Για την Αριστερά, η Ευρώπη πρέπει να πρωταγωνιστεί στην πάλη για την ειρήνη, τον πυρηνικό αφοπλισμό και την αντιμετώπιση προκλήσεων όπως οι πανδημίες, η κλιματική αλλαγή, η οικονομική υπανάπτυξη, η τεχνολογική πρόοδος, η υπερσυγκέντρωση ισχύος και εξουσίας από το διεθνές χρηματιστικό κεφάλαιο, οι προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές.

Η κοινή ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική πρέπει να στηρίζεται στις αρχές του διεθνούς δικαίου, στην ειρηνική συνεργασία των κρατών στο πλαίσιο διεθνών κανόνων, θεσμών και οργανισμών, ιδιαίτερα του ΟΗΕ. Να απορρίπτει τον ηγεμονισμό, την προσφυγή στη βία, τις μονομερείς ενέργειες, τον εθνικισμό και τον προστατευτισμό. Επιδιώκουμε ένα κόσμο με κοινωνίες οικονομικά, πολιτικά και πολιτισμικά ανοικτές στον περίγυρό τους και τον κόσμο.

Η Ευρώπη πρέπει να υποστηρίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, παντού και ειδικά εκεί όπου αυτά καταπατώνται. Απορρίπτουμε όμως την από τα έξω επιβολή καθεστωτικών αλλαγών, με το πρόσχημα της υπεράσπισης της δημοκρατίας. Διαφωνούμε με την άκριτη και έξω από το πλαίσιο του ΟΗΕ χρήση κυρώσεων.

Η Ευρώπη πρέπει να διατηρεί στενές σχέσεις με τους ανατολικούς και νότιους γείτονες, σεβόμενα και τα νόμιμα δικαιώματα τρίτων χωρών.

Η προεδρία Τραμπ έθεσε σε σοβαρή δοκιμασία θεσμούς παγκόσμιας συνεργασίας

όπως και τις σχέσεις με την ίδια την ΕΕ. Η νέα διοίκηση Μπάιντεν καλείται να επανορθώσει τις ζημιές της προκατόχου της. Η Ευρώπη επιθυμεί στενές σχέσεις με τις ΗΠΑ, στη βάση κοινών αξιών και συμφερόντων, για την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων. Επιθυμούμε καλές σχέσεις και με την Κίνα και τη Ρωσική Ομοσπονδία.

Μια ισχυρή ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική θα έχει και το αμυντικό της σκέλος. Ωστόσο, η Αριστερά αντιτίθεται στη στρατιωτικοποίηση της εξωτερικής πολιτικής. Βήματα για εμβάθυνση της ΚΕΠΠΑ και μιας κοινής αμυντικής πολιτικής πρέπει να προχωρήσουν αλλά με τρόπο που θα προστατεύει τα ζωτικά συμφέροντα όλων των κρατών μελών.

Ως το μεγαλύτερο αριστερό κόμμα της Ευρώπης, οφείλουμε να πάρουμε τις αναγκαίες πρωτοβουλίες και να πρωτοστατήσουμε, και μέσα στο Κόμμα Ευρωπαϊκής Αριστεράς, αλλά και στην Ευρωομάδα της Αριστεράς, ώστε οι δυνάμεις της Ευρωπαϊκής Αριστεράς, των Πρασίνων και της σοσιαλδημοκρατίας που έχουν απομακρυνθεί από τον νεοφιλελευθερισμό, να δημιουργήσουν ένα κοινό, πλατύ, προοδευτικό πανευρωπαϊκό μέτωπο, κατά της νεοφιλελεύθερης λιτότητας, αλλά και για την ανάσχεση του επικίνδυνου ακροδεξιού λαϊκισμού, ο οποίος τροφοδοτείται από τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές. Τόσο η συμμετοχή του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ στο ΚΕΑ, όσο και η συμμετοχή του προέδρου του στη σύνοδο των ηγετών του PES συμβάλλουν σε αυτήν την κατεύθυνση.

Οι πρωτοβουλίες και οι δράσεις της Προοδευτικής Συμμαχίας (Progressive Caucus), στο Ευρωκοινοβούλιο, όπως και η διοργάνωση των Ευρωπαϊκών Φόρουμ Προοδευτικών Δυνάμεων (Μασσαλία 2017, Μπιλμπάο 2018, Βρυξέλλες 2019), είναι ένα αισιόδοξο παράδειγμα διαλόγου και κοινής δράσης μεταξύ των προοδευτικών ομάδων. Θα πρέπει να υποστηριχθούν και να ενισχυθούν. Αποτελούν έναν σταθμό στην πορεία προς την αναβάθμιση της ενότητας των πανευρωπαϊκών προοδευτικών δυνάμεων. Χρειάζονται κι άλλα, πιο τολμηρά και αποφασιστικά βήματα.

6. Εξωτερική Πολιτική και Άμυνα

6.1 Εξωτερική Πολιτική και Αριστερά

Ο ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία στηρίζει μία ενεργητική, πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική, η οποία, αξιοποιώντας την πολύτιμη κυβερνητική εμπειρία της περιόδου 2015-2019, στοχεύει:

- Στην προάσπιση της κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας και στην ειρηνική διευθέτηση των διαφορών με τα γειτονικά κράτη, στο πλαίσιο που θέτει το διεθνές δίκαιο.
- Στην εδραίωση του ρόλου της Ελλάδας ως του πιο σημαντικού πυλώνα ειρήνης, σταθερότητας, ασφάλειας και ανάπτυξης στην περιοχή, μέσω της αναβάθμισης του διεθνούς, ευρωπαϊκού και περιφερειακού, γεωπολιτικού και οικονομικού της ρόλου και της αξιοποίησης όλων των διεθνών οργανισμών στους οποίους συμμετέχει
- Στον εκδημοκρατισμό και την ενδυνάμωση των διεθνών και ευρωπαϊκών θεσμών αντιμετώπισης και διαχείρισης των προκλήσεων της πανδημίας, της κλιματικής κρίσης, της περιφερειακής αποσταθεροποίησης, των ανισοτήτων και της μαζικής μετακίνησης πληθυσμών.
- Στην καλλιέργεια των αξιών της διεθνούς αλληλεγγύης, του αντιφασισμού, του αντιμιλιταρισμού, της οικολογίας, του φεμινισμού και στην προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στην στήριξη του δικαιώματος κάθε λαού να επιλέγει τον δρόμο της ανάπτυξής του. Παράλληλα, στην αποφασιστική αντιμετώπιση θεωριών σύγκρουσης πολιτισμών, εθνικών προκαταλήψεων και στερεοτύπων, της μισαλλοδοξίας και της αντίληψης ότι ακόμα και ένας έντιμος συμβιβασμός ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία (ή τους λοιπούς γείτονες της), αμοιβαία επωφελής και προωθητικός των ελληνικών συμφερόντων στη βάση του διεθνούς δικαίου, είναι συνώνυμος με την ενδοτικότητα.
- Στην προώθηση του διαλόγου, της ειρήνης και της συνεργασίας με τους γειτονικούς λαούς.

6.2 Η περίοδος διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ

Μετά από μια περίοδο παθητικής εξωτερικής πολιτικής, κατά τη διακυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ, στη βάση μιας ενεργητικής, πολυδιάστατης εξωτερικής πολιτικής, η Ελλάδα εδραίωσε το κύρος και τον ρόλο της εντός και πέραν της ΕΕ, αξιοποίησε την συμμετοχή της σε όλους τους διεθνείς οργανισμούς, και κατέστη ο κύριος πυλώνας ειρήνης και σταθερότητας στα Βαλκάνια και στην Ανατολική Μεσόγειο.

Η εμβληματική Συμφωνία των Πρεσπών, αποτελεί το σημαντικότερο επίτευγμα αυτής της εξωτερικής πολιτικής, καθώς προάσπισε τα συμφέροντα της Ελλάδας και συνεισέφερε καθοριστικά στην προώθηση της ειρήνης, της συνεργασίας και της ευρωπαϊκής προοπτικής των Δυτικών Βαλκανίων, απέναντι στην ατελέσφορη διχαστική πρακτική του εθνικισμού και της μισαλλοδοξίας.

Άλλα σημαντικά παραδείγματα αποτελούν:

- η εντατική προσπάθεια για δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού στη βάση των Αποφάσεων του ΟΗΕ, με εξασφάλιση για πρώτη φορά, της υποχρέωσης

αποχώρησης των κατοχικών στρατευμάτων και κατάργησης των εγγυήσεων στο πλαίσιο Γκουτέρρες. Παράλληλα, η κατοχύρωση πλαισίου ευρωπαϊκών κυρώσεων απέναντι στις τουρκικές παραβιάσεις της Κυπριακής ΑΟΖ.

- η διαχείριση της μεγαλύτερης προσφυγικής κρίσης μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο με διαφύλαξη του διεθνούς και ευρωπαϊκού δικαίου απέναντι στις ισχυρές πιέσεις συντηρητικών ευρωπαϊκών δυνάμεων για καταπάτησή του. Παράλληλα, η ανάληψη πρωταγωνιστικού ρόλου από την Ελλάδα στην οικοδόμηση μιας θετικής ευρωπαϊκής ατζέντας με την Τουρκία με εφιαλτήριο τη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης, κατά την περίοδο 2015-2016
- η καθιέρωση της Συνόδου Ευρωπαϊκών Χωρών του Νότου, η προώθηση σειράς σχημάτων πολυεπίπεδης συνεργασίας και διαλόγου στα Βαλκάνια, την Ανατολική Μεσόγειο και την ευρύτερη περιοχή, καθώς και η αναβάθμιση της συνεργασίας με ισχυρές παγκόσμιες και περιφερειακές δυνάμεις,

6.3 Οι διεθνείς εξελίξεις

Στο ξεκίνημα της τρίτης δεκαετίας του 21ου αιώνα, οι παγκόσμιες πολιτικές και γεωπολιτικές εξελίξεις επηρεάζονται σημαντικά από την υγειονομική και οικονομική κρίση που επιφέρει η πανδημία, αλλά έχουν και τη δική τους δυναμική σε ένα πολυκεντρικό σύστημα διεθνών σχέσεων με ισχυρούς ανταγωνισμούς και εντεινόμενη περιφερειακή αστάθεια.

Η αναβίωση των ιδεών περί εθνικής περιχαράκωσης δημιούργησε την αίσθηση σε μεγάλα τμήματα των ευρωπαϊκών κοινωνιών ότι η επιστροφή σε εθνικές πολιτικές αποτελεί την καλύτερη λύση (Brexit, άνοδος της ακροδεξιάς στην Ευρώπη, ενίσχυση πολιτικών Όρμπαν στο προσφυγικό). Στην εξέλιξη αυτή συνέβαλαν οι πολιτικές λιτότητας που επέβαλε η ΕΕ για να αντιμετωπίσει την οικονομική κρίση και η αδυναμία της να αντιμετωπίσει την προσφυγική κρίση.

Δυστυχώς, ο παγκόσμιος και περιφερειακός ρόλος του ΟΗΕ και της ΕΕ σε αυτό το δυναμικά μεταβαλλόμενο, ασταθές και πολυκεντρικό διεθνές περιβάλλον, έχει αποδυναμωθεί αντί να ενισχυθεί. Ειδικότερα η ΕΕ όχι μόνο δεν κατάφερε να συμβάλει στην επίλυση κρίσεων στη γειτονιά της έστω μέσω πρωτοβουλιών της Γερμανίας (Ουκρανία, Λιβύη, Κόσοβο), ή να συνεισφέρει στην προάσπιση των κυριαρχικών δικαιωμάτων κρατών μελών της (Ελλάδας, Κύπρος) όταν αυτά αμφισβητήθηκαν από την Τουρκία, αλλά δεν μπόρεσε ούτε καν να προωθήσει τη διαδικασία διεύρυνσης στα Δυτικά Βαλκάνια η οποία παραμένει ξανά παγωμένη λόγω της στάσης της Βουλγαρίας απέναντι στη Βόρεια Μακεδονία.

Η περίοδος αυθαίρετων μονομερών ενεργειών και πρωτοβουλιών επί προεδρίας Τραμπ, που είχε σκοπό την δυναμική προώθηση των αμερικανικών συμφερόντων μέσω της απεμπλοκής των ΗΠΑ από διεθνείς οργανισμούς και συμφωνίες, υπονόμωσε τις προϋποθέσεις για διεθνή συνεργασία και πολυμερή διπλωματία και ενέτεινε τις αυξανόμενες παγκόσμιες και περιφερειακές προκλήσεις.

Η ανάληψη της προεδρίας από τον Τζο Μπάιντεν και η νίκη των Δημοκρατικών με καθοριστική στήριξη της Αριστεράς, σηματοδοτεί μια σημαντική ρήξη στο εσωτερικό των ΗΠΑ με τις νεοσυντηρητικές πολιτικές της περιόδου Τραμπ, με ισχυρό παγκόσμιο συμβολισμό. Παράλληλα, εγκαινιάζει μια μεταβατική εποχή επαναπροσανατολισμού της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής. Η στήριξη στη Συμφωνία για την Κλιματική Αλλαγή, η επαναφορά των ΗΠΑ στον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας και η ανανέωση της Συμφωνίας

Μείωσης των Πυρηνικών Στρατηγικών Όπλων (START) αποτελούν θετικές αποφάσεις στήριξης της πολυμερούς διπλωματίας και των διεθνών συνθηκών. Ωστόσο, επίμαχα θέματα για τον παγκόσμιο ρόλο των ΗΠΑ θα είναι: η διαμόρφωση ενός νέου πλαισίου σχέσεων με τη Ρωσία και την Κίνα, η βελτίωση των διατλαντικών σχέσεων, ο ρόλος του NATO και η ενσωμάτωση των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων σε αυτό, η αξιοποίηση παραδοσιακών συμμαχιών ιδίως στην περιοχή Ασίας-Ειρηνικού, οι σχέσεις με τις χώρες της Λατινικής Αμερικής και η αναζωογόνηση της πυρηνικής συμφωνίας με το Ιράν. Στα ζητήματα: της ειρήνης στη Συρία, τη Λιβύη και την Υεμένη, της αποκατάστασης των σχέσεων Ισραήλ-Αραβικών χωρών με επίλυση του Παλαιστινιακού και του νέου στρατηγικού διαλόγου με την Τουρκία, θα δοκιμαστεί η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ. Μένει να αποδειχθεί εάν η νέα Αμερικανική Κυβέρνηση θα απέχει από την προώθηση την αμερικανικών συμφερόντων μέσω επεμβάσεων που παραβιάζουν το διεθνές δίκαιο και έχουν στο παρελθόν δημιουργήσει εστίες αποσταθεροποίησης και πολέμου.

Η αναβάθμιση της οικονομικής θέσης της Κίνας και της επιρροής της σε συνέχεια της πανδημίας, η δυναμική που αποκτά στον τομέα της τεχνολογίας/τηλεπικοινωνιών αλλά και ως ναυτική δύναμη, οι διεθνείς πρωτοβουλίες τις οποίες προώθησε με επιτυχία κατά την περίοδο Τραμπ (Συμφωνία Επενδύσεων με ΕΕ, Διασκέψεις και έργα «One Belt One Road», Συμφωνία RCEP 15 Ασιατικών χωρών) και οι εξελίξεις στην περιοχή Ασίας-Ειρηνικού, θέτουν σε νέα βάση τον ανταγωνισμό της με τις ΗΠΑ.

Παράλληλα η Ρωσία έχει αναβαθμίσει τη γεωπολιτική θέση της στη ζώνη χωρών στις οποίες σημειώθηκαν δυτικές επεμβάσεις ή παρεμβάσεις την τελευταία 20ετία (Συρία, Λιβύη, Αφγανιστάν, Ουκρανία, Καύκασος) και καλλιεργεί με αξιώσεις περαιτέρω ενίσχυση των σχέσεων της με παραδοσιακούς συμμάχους των ΗΠΑ (Ισραήλ, Τουρκία, Αίγυπτος).

Η Τουρκία αξιοποίησε την αποσταθεροποίηση στην ευρύτερη περιοχή προκειμένου να ενισχύσει τον διεθνή και περιφερειακό της ρόλο, την αναθεωρητική της πολιτική, και την ακτινοβολία της ως προστάτιδα δύναμη του πολιτικού Ισλάμ, μέσω συχνά παράνομων και επιθετικών ενεργειών. Αξιοποίησε, στο πλαίσιο αυτό, τις συνέπειες των αποτυχημένων δυτικών επεμβάσεων και παρεμβάσεων στις διενέξεις στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική, την πολιτική Τραμπ μερικής απεμπλοκής από την περιοχή με στήριξη ή ανοχή του τουρκικού ρόλου απέναντι στη Ρωσία (ιδίως δε στη Λιβύη), τη δυναμική των ρωσοτουρκικών σχέσεων, καθώς και τις αδυναμίες της ΕΕ να προωθήσει μια ισχυρή και συγκροτημένη εξωτερική πολιτική.

Κρίσιμο στοιχείο της τουρκικής στάσης υπήρξε η προώθηση του δόγματος της «Γαλάζιας Πατρίδας» μέσω της πιο σοβαρής κλιμάκωσης των παραβιάσεων των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας και της Κυπριακής Δημοκρατίας της τελευταίας 25ετίας, καθώς και η εργαλειοποίηση προσφύγων και μεταναστών με προώθησή τους στον Έβρο προκειμένου να εκβιάσει τη στήριξη των ΗΠΑ και της ΕΕ στο Συριακό και το προσφυγικό. Κατά την τελευταία περίοδο, έχοντας σαφώς ενισχύσει τον ρόλο της στην ευρύτερη περιοχή, η Τουρκία επιδιώκει τη διαπραγμάτευση μιας ευρύτατης στρατηγικής και οικονομικής ατζέντας με τις ΗΠΑ και την ΕΕ, που θα προσφέρει και ευνοϊκότερη διέξοδο σε σειρά εσωτερικών προβλημάτων της Τουρκίας (συναλλαγματική και οικονομική κρίση).

Σε αυτό το διεθνές περιβάλλον παγκόσμιων ανταγωνισμών, σημαντικών εστιών περιφερειακής αποσταθεροποίησης, κλιματικής κρίσης, πολλαπλών εντάσεων που επιφέρει η πανδημία και η μαζική μετακίνηση πληθυσμών, η ανάγκη για ενίσχυση της πολυμερούς διπλωματίας και των παγκόσμιων, περιφερειακών και ευρωπαϊκών θεσμών συνεργασίας, διαχείρισης κρίσεων και επίλυσης διαφορών, καθίσταται ολοένα και πιο επιτακτική. Ιδιαίτερα δε όσον αφορά στις περιφερειακές διενέξεις και στη διαχείριση προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών, η σημασία της διεθνούς συνεργασίας με

σεβασμό στο διεθνές δίκαιο είναι μεγαλύτερη από ποτέ. Παράλληλα, η εντεινόμενη ανάγκη για διαχείριση πολυεπίπεδων κρίσεων και σε εθνικό επίπεδο, καθιστά ακόμα πιο επίκαιρη την προάσπιση του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ως κεντρικά προτάγματα των διεθνών και ευρωπαϊκών θεσμών.

6.4 Ελληνοτουρκικά

Ο ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ στηρίζει την ειρήνη στη βάση ενός ελληνοτουρκικού διαλόγου που βασίζεται στο διεθνές δίκαιο, απέναντι σε εθνικιστικές λογικές και στην επιστροφή σε πολυδάπανες κούρσες εξοπλισμών. Στηρίζει σαφώς την επανεκκίνηση των διερευνητικών συνομιλιών και την εξεύρεση έντιμης συμφωνίας διμερώς ή με παραπομπή της διαφοράς για υφαλοκρηπίδα/ΑΟΖ στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Οι διερευνητικές πρέπει να συνεχίσουν από εκεί που διακόπηκαν το 2016 με ευθύνη της Τουρκίας, χωρίς την εμπλοκή του ΝΑΤΟ ή άλλων δυνάμεων, μακριά από λογικές «μη-λύσης» που λειτουργούν, τελικά, εις βάρος των συμφερόντων της Ελλάδας. Σε αυτό το πλαίσιο ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ, άλλωστε, στήριξε και στηρίζει τη σύναψη συμφωνιών για οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ στη βάση του διεθνούς δικαίου ή την προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, με όλες τις γειτονικές μας χώρες.

Παράλληλα, ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ υπογραμμίζει την σταθερή στήριξή του, στην επανεκκίνηση του Διαλόγου για Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης και του πολιτικού διαλόγου για άλλα σημαντικά διμερή ζητήματα. Απορρίπτει κατηγορηματικά οποιαδήποτε συζήτηση υπερβαίνει τα νόμιμα δικαιώματα της Τουρκίας βάσει του Διεθνούς Δικαίου, όπως διεκδικήσεις για δήθεν «γκρίζα» ή «αποστρατιωτικοποιημένα» νησιά που προωθούνται δια της ισχύος και βάσει ανυπόστατων θεωριών. Απορρίπτει επίσης οποιαδήποτε συζήτηση με την Τουρκία για αναγκαστικές μεταρρυθμίσεις στη Θράκη, διότι αφορούν Έλληνες πολίτες. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές, πρέπει απαραίτητως να συνεχιστούν, αλλά δεν αποτελούν αντικείμενο συζήτησης με τρίτο κράτος.

Υπογραμμίζουμε ότι ο τερματισμός της ήδη παγωμένης ενταξιακής προοπτικής της Τουρκίας ή η ακύρωση της Τελωνειακής Ένωσης ΕΕ-Τουρκίας όχι μόνο θα επιδεινώσουν την ένταση με την Τουρκία, αλλά θα έχουν αρνητικές συνέπειες για τον ελληνικό και τουρκικό λαό, ενισχύοντας τις εκατέρωθεν αντιευρωπαϊκές και αντιτουρκικές δυνάμεις. Τέτοιες ενέργειες θα αποβούν, παράλληλα, εις βάρος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Τουρκία, που έχουν πληγεί πολύ σοβαρά τα τελευταία χρόνια, καθώς και της εκεί ελληνικής μειονότητας.

Ο μόνος τρόπος που ο ελληνοτουρκικός διάλογος μπορεί να αποδειχτεί βιώσιμος, είναι αν η Ελλάδα προσέλθει σε αυτόν με αποφασιστικότητα υπέρ μιας έντιμης συμφωνίας με σαφείς κόκκινες γραμμές, πρωτοστατώντας παράλληλα στην αναζωογόνηση του ευρωτουρκικού διαλόγου υπό νέους όρους: στηρίζοντας ενεργά μια περιεκτική θετική ατζέντα εάν η Τουρκία επαναπροσανατολίσει την πολιτική της υπέρ των αρχών καλής γειτονίας και την ειρηνική επίλυση διαφορών. Θα αποτελούσε σοβαρό λάθος εκ μέρους της ΕΕ να θεωρήσει ότι απλά και μόνο η επανεκκίνηση ενός εύθραυστου ελληνοτουρκικού διαλόγου, αποτελεί βιώσιμο πλαίσιο για έξοδο από την κρίση και επανεκκίνηση των συνομιλιών για δίκαιη και βιώσιμη λύση στο Κυπριακό στο πλαίσιο των Αποφάσεων του ΟΗΕ. Σε περίπτωση επιστροφής της Τουρκίας σε παραβιάσεις του διεθνούς δικαίου θα πρέπει να υιοθετηθεί από την ΕΕ ένας μηχανισμός επιβολής κυρώσεων.

Ο ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ θα κινηθεί ακόμα πιο ενεργά στην κατεύθυνση της συνεργασίας με τις δημοκρατικές και φιλειρηνικές δυνάμεις της Τουρκίας, αναγνωρίζοντας τη σημασία αυτής

της συνεργασίας για την ειρήνη και τη μεγάλη υποχώρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη γειτονική χώρα κατά τα τελευταία χρόνια.

6.5 Κυπριακό

Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ στηρίζει την άμεση επανεκκίνηση των συνομιλιών για δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού- προς όφελος του συνόλου του Κυπριακού λαού, Ελληνοκύπριων και Τουρκοκύπριων- στη βάση διζωνικής-δικοινοτικής ομοσπονδίας καθώς και στο πλαίσιο των Αποφάσεων του ΟΗΕ και του πλαισίου Γκουτέρρες που συμπεριλαμβάνει την κατάργηση των εγγυήσεων και την αποχώρηση κατοχικών στρατευμάτων. Η λύση του Κυπριακού με αυτούς τους όρους είναι προϋπόθεση-κλειδί για τη μόνιμη αποκλιμάκωση και ομαλοποίηση των ελληνοτουρκικών σχέσεων, τη σταθερότητα και την ειρήνη στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Η κλιμάκωση της τουρκικής επιθετικότητας απέναντι στην Κυπριακή Δημοκρατία, μέσω της συνέχισης των εξορύξεων εντός της Κυπριακής ΑΟΖ, αλλά και της πρόσφατης απόλυτα καταδικαστέας και παράνομης –βάσει των Αποφάσεων του ΟΗΕ- απόφασης για άνοιγμα της παραλίας των Βαρωσίων, πρέπει να αντιμετωπιστεί συντονισμένα και αποφασιστικά σε διπλωματικό επίπεδο. Η στρατηγική της «μη λύσης» που εδράζεται στην εσφαλμένη αντίληψη ότι ο χρόνος τρέχει υπέρ της Ελλάδας ή της ελληνοκυπριακής πλευράς, οδηγεί στην εδραίωση της διχοτόμησης επί του εδάφους ενώ ενισχύει απόψεις περί Συνομοσπονδίας ή ύπαρξης δύο κρατών.

Στο πλαίσιο αυτό, εντείνουμε την συνεργασία με το ΑΚΕΛ και όσες δυνάμεις της Κυπριακής Δημοκρατίας και τουρκοκυπριακές δυνάμεις υποστηρίζουν με συνέπεια τις ανωτέρω θέσεις.

Παράλληλα, ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ στηρίζει τη διαδικασία δημοσιοποίησης του «Φακέλου Κύπρου» σε συνέχεια των πρωτοβουλιών που έλαβε ως κυβέρνηση.

6.6 Πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική

Για τον ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ η παγκοσμιοποίηση και οι μεταψυχροπολεμικές παγκόσμιες και περιφερειακές εξελίξεις επιτάσσουν μια φιλειρηνική, πολυδιάστατη ελληνική εξωτερική πολιτική, ενίσχυσης των σχέσεων με νέους και παραδοσιακούς εταίρους της Ελλάδας ανεξαρτήτως των μεταξύ τους διαφορών, με πλήρη σεβασμό στην ιδιότητα της Ελλάδας ως μέλος της ΕΕ και άλλων διεθνών οργανισμών. Το πολιτικό μας σπίτι είναι η ΕΕ και η Ελλάδα πρέπει να επιδιώκει να είναι γέφυρα ανάμεσα σε αυτήν και άλλες σημαντικές χώρες όπως η Κίνα η Ρωσία και οι χώρες του Αραβικού κόσμου.

Η πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική συμβαδίζει σταθερά με την προώθηση μιας ενεργητικής πολιτικής στήριξης πρωτοβουλιών του ΟΗΕ και άλλων διεθνών οργανισμών, για την ειρήνη και την δίκαιη και βιώσιμη επίλυση διαφορών βάσει του διεθνούς δικαίου. Στο πλαίσιο αυτό, η αποτυχία των δυτικών επεμβάσεων στην ευρύτερη περιοχή (με δυσμενέστερες συνέπειες και για την Ελλάδα) πρέπει να αποτελεί μάθημα για την διεθνή κοινότητα. Η πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική συμβαδίζει, παράλληλα, με την προώθηση μιας νέας αρχιτεκτονικής ευρωπαϊκής ασφάλειας χωρίς αποκλεισμούς και την ενίσχυση του διεθνούς πλαισίου ελέγχου πυρηνικών και συμβατικών εξοπλισμών που έχει πληγεί σοβαρά τα τελευταία χρόνια. Στο πλαίσιο αυτό και με βασικό κριτήριο την προάσπιση των εθνικών συμφερόντων, ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ αντιμετωπίζει και τη συμμετοχή της χώρας στο ΝΑΤΟ, αλλά και τη συζήτηση για την αναγκαιότητα κοινής ευρωπαϊκής εξωτερικής και αμυντικής πολιτικής, στρατηγικά αυτόνομη από ΝΑΤΟ και ΗΠΑ.

Η ανάπτυξη της συνεργασίας με τις ΗΠΑ αποτελεί σημαντικό στοιχείο της πολυδιάστατης εξωτερικής πολιτικής που προωθήθηκε ενεργά κατά τα χρόνια της

διακυβέρνησής μας, στη βάση της αμοιβαιότητας και της σύγκλισης συμφερόντων, όπως και οι σχέσεις με άλλες παγκόσμιες, ευρωπαϊκές και περιφερειακές δυνάμεις. Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ αντιτίθεται στη μετατροπή της Ελλάδας σε «προκεχωρημένο φυλάκιο» στη Μέση Ανατολή και απέναντι στη Ρωσία και στην Κίνα, με λογικές που ξεπερνούν το ευρωπαϊκό πλαίσιο και τις υποχρεώσεις της χώρας.

Υπογραμμίζουμε το γεγονός ότι το Παλαιστινιακό αποτελεί πρόβλημα-κλειδί για την ειρήνη στο σύνολο της περιοχής, μακροπρόθεσμα και για την ασφάλεια του ίδιου του Ισραήλ, που οφείλει να σέβεται τις σχετικές αποφάσεις του ΟΗΕ. Στο πλαίσιο αυτό ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ στηρίζει την επανεκκίνηση συνομιλιών για λύση δύο κρατών που συμβιώνουν ειρηνικά, με ίδρυση ανεξάρτητου και βιώσιμου παλαιστινιακού κράτους στα σύνορα του 1967 που θα έχει πρωτεύουσα την Ανατολική Ιερουσαλήμ. Οιαδήποτε περαιτέρω ομαλοποίηση σχέσεων μεταξύ Ισραήλ και Αραβικών Κρατών πρέπει να έχει ως κεντρική προοπτική την επίλυση του Παλαιστινιακού με αυτούς τους όρους. Ο ΣΥΡΙΖΑ_ΠΣ στηρίζει παράλληλα τη δημιουργία μετώπου αναγνώρισης του παλαιστινιακού κράτους σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ στηρίζει την διευθέτηση κάθε εστίας σύγκρουσης, στη βάση του Χάρτη του ΟΗΕ και ιδιαίτερα τις πρωτοβουλίες του ΟΗΕ για ειρήνη και σταθερότητα στην Λιβύη, στη Συρία, στο Αφγανιστάν και στην Υεμένη, καθώς και την εφαρμογή των Αποφάσεων του Μινσκ για ειρήνη στην Ουκρανία, τη Συμφωνία για το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν (JCPOA) και την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων της Ομάδας Μινσκ για την ειρηνική επίλυση της διαφοράς στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ. Στηρίζει παράλληλα, πρωτοβουλίες αποστρατιωτικοποίησης και αποπυρηνικοποίησης στη Μέση Ανατολή και στην ευρύτερη περιοχή.

Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ στηρίζει τη συνέχιση της διεκδίκησης των γερμανικών επανορθώσεων σε συνέχεια των πρωτοβουλιών που προώθησε ως κυβέρνηση.

6.7 Βαλκάνια

Η ειρήνη, σταθερότητα και η συνανάπτυξη στα Βαλκάνια αποτελεί εξαιρετικά κρίσιμο παράγοντα για την ασφάλεια, την ανάπτυξη και τον περιφερειακό και ευρωπαϊκό ρόλο της Ελλάδας. Για αυτόν τον λόγο στηρίζουμε την ολοένα και μεγαλύτερη συνεργασία με τις χώρες της περιοχής στο πλαίσιο διμερών και πολυμερών διαβαλκανικών πρωτοβουλιών που προωθήσαμε και κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ. Υπογραμμίζουμε ιδιαίτερα την σημασία που έχει η πολυεπίπεδη συνεργασία της Ελλάδας με γειτονικές χώρες όπως η Αλβανία, η Βόρεια Μακεδονία και η Βουλγαρία, αλλά και παραδοσιακούς εταίρους όπως η Σερβία.

Πέραν της κατοχύρωσης των παγίων θέσεων της Ελλάδας, η ιστορική, Συμφωνία των Πρεσπών, συνεισέφερε καθοριστικά στην σταθερότητα και ανάπτυξη των Δυτικών Βαλκανίων, τη στιγμή που η περιοχή βυθιζόταν ολοένα και περισσότερο σε εθνικές και πολιτικές κρίσεις και ο ρόλος της ΕΕ περιοριζόταν ραγδαία μετά την απόφασή της για «πάγωμα» των διαδικασιών διεύρυνσης. Η Συμφωνία των Πρεσπών οδήγησε την ΕΕ στην επανεκκίνηση της ευρωπαϊκής προοπτικής της Βόρειας Μακεδονίας, συμπαρασύροντας την Αλβανία και έτσι δίνοντας νέα προοπτική στον διάλογο για το μέλλον του Κοσόβου που είχε τελματώσει.

Όπως επιβεβαιώνεται σήμερα που η ενταξιακή διαδικασία των Δυτικών Βαλκανίων βρίσκεται εκ νέου σε στασιμότητα, η Ελλάδα πρέπει να κινείται ενεργά για τη στήριξη της ευρωπαϊκής πορείας των Δυτικών Βαλκανίων με στόχο την πλήρη ένταξή τους στην ΕΕ το συντομότερο δυνατό υπό την προϋπόθεση της εκπλήρωσης των δημοκρατικών κριτηρίων που θέτει με τις Αποφάσεις της και -στην περίπτωση της Βόρειας Μακεδονίας- της

Συμφωνίας των Πρεσπών. Στο πλαίσιο αυτό, στηρίζουμε την κατοχύρωση των περιουσιακών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων αυτοπροσδιορισμού της Ελληνικής Εθνικής Μειονότητας στην Αλβανία, επί τη βάσει των ευρωπαϊκών αποφάσεων του Ιουνίου 2019. Παράλληλα, στηρίζουμε τον διάλογο Βελιγραδίου-Πρίστινας υπό την αιγίδα της ΕΕ, με σκοπό αμοιβαία αποδεκτή λύση βάσει του διεθνούς δικαίου. Στηρίζοντας την ευρωπαϊκή πορεία των χωρών αυτών βοηθάμε τους λαούς τους στον αγώνα για δημοκρατία και ενάντια στον αυταρχισμό, τη διαφθορά και τον εθνικισμό.

6.8 Ελληνισμός της Διασποράς

Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ στηρίζει μια συγκροτημένη στρατηγική για την υποστήριξη του ελληνισμού της Διασποράς και την αξιοποίηση των δημιουργικών δυνάμεων του. Υπογραμμίζει τον ρόλο του ελληνισμού της Διασποράς στη διεθνοποίηση των ελληνικών διεκδικήσεων και την προώθηση των στρατηγικών συμφερόντων της χώρας. Η εξασφάλιση του δικαιώματος ψήφου για σημαντικό μέρος των Ελλήνων της Διασποράς, διαδικασία που προωθήθηκε επί διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, οφείλει να ενισχύει την αμφίδρομη σχέση των ομογενών με την πατρίδα, εδραιώνοντας τη συμβολή των ελληνικών κοινοτήτων στην παραγωγική ανασυγκρότηση και αναπτυξιακή πορεία της χώρας. Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να προωθηθούν και νέες πρωτοβουλίες με στόχο την επίλυση χρόνιων προβλημάτων και εκκρεμοτήτων που αφορούν την ομογένεια.

6.9 Οικονομική, Πολιτιστική/Μορφωτική και Θρησκευτική Διπλωματία

Αναγκαία συμπλήρωση της παραδοσιακής διπλωματίας αποτελούν η οικονομική, πολιτιστική/μορφωτική και θρησκευτική διπλωματία, που προωθούν την «ήπια ισχύ» κάθε χώρας και αποτελούν βασικό εργαλείο μίας σύγχρονης και πολυδιάστατης εξωτερικής πολιτικής. Η οικονομική διπλωματία είναι στρατηγικής σημασίας για την ενίσχυση των οικονομικών διεθνών σχέσεων και την ενσωμάτωση της ελληνικής παραγωγικής στρατηγικής στην εξωτερική πολιτική.

Η Ελλάδα, με τον σημαντικό πολιτισμό και την διαχρονική ελληνική γλώσσα πρέπει να προωθήσει ιδιαίτερα την πολιτιστική/μορφωτική διπλωματία. Το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού πρέπει να ενταχθεί οργανικά στην προσπάθεια αυτή, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εξωτερικών. Η σημαντική πρωτοβουλία της Κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ για το Φόρουμ των Αρχαίων Πολιτισμών (Ancient Civilizations Forum, ACForum, GC10) με τη συμμετοχή δέκα χωρών πρέπει να συνεχιστεί.

Ιδιαίτερη σημασία έχει η στήριξη της Ελλάδας προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο και τα άλλα Πρεσβυγενή Πατριαρχεία σε μια ολοένα και πιο δύσκολη περίοδο για αυτά και γενικότερα για τον ελληνισμό στην Τουρκία, τη Μέση Ανατολή, τη Βόρεια Αφρική.

6.10 Άμυνα

Η Άμυνα της χώρας πρέπει να αναφέρεται πρωτίστως σε έναν αναγκαίο συνολικό σχεδιασμό, ο οποίος σταθερά στοχεύει στην κατοχύρωση και την υπεράσπιση της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας, αποτρεπτικά σε καιρό ειρήνης και ενεργώς αμυντικά, εάν χρειαστεί. Ο αποτρεπτικός-αμυντικός σχεδιασμός, συναρτάται στενά με τον συνολικό σχεδιασμό της εξωτερικής πολιτικής της χώρας και των πρωτοβουλιών σε διπλωματικό επίπεδο, ο οποίος έχει και τον πρώτο λόγο και εντάσσεται στο πλαίσιο που αυτός χαράσσει.

Το στρατηγικό δόγμα, η δομή, η επάρκεια του εξοπλισμού, η εκπαίδευση και η υποστήριξη του προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων και εν γένει η διατήρηση σε υψηλά επίπεδα της επιχειρησιακής ετοιμότητας και του αξιόμαχου, πέραν του αυτονόητου και θεσμικά προσδιορισμένου ότι, αποτελούν βασικούς τομείς ευθύνης των στρατιωτικών Επιτελείων και της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, εντάσσεται όμως στην ευθύνη του Πρωθυπουργού και της Κυβέρνησης, με διακριτούς ρόλους και σύμφωνα με τις Συνταγματικές επιταγές. Οι ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις, είναι πολύτιμο αλλά και ταυτόχρονα αδιάσπαστο τμήμα του συνόλου της ελληνικής κοινωνίας.

Ο ρόλος του ελληνικού Κοινοβουλίου σε κρίσιμα ζητήματα που αφορούν κανόνες διαφάνειας αλλά και ελέγχου επιλογών που αφορούν στην Άμυνα της χώρας, είναι θεμελιακός και πρέπει διαρκώς να αναβαθμίζεται η τεχνογνωσία των αρμόδιων Επιτροπών της Βουλής, για την αξιόπιστη άσκηση αυτού του ρόλου. Απόλυτος δε πρέπει να είναι, ο πλήρης ετήσιος αλλά και μεσοπρόθεσμος έλεγχος της Βουλής, στα Οικονομικά της Άμυνας.

Η εμβάθυνση και η επιτάχυνση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης για το μέλλον της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με σεβασμό στις ανάγκες, στα συμφέροντα, στις ελευθερίες και στην ανεξαρτησία όλων των ευρωπαϊκών λαών και των Κρατών-μελών, αφορά και στην Άμυνα. Διεκδικούμε και υπερασπιζόμαστε την προοπτική της Κοινής Ευρωπαϊκής Αμυντικής Πολιτικής & Συνεργασίας, τόσο ως αναγκαία εξέλιξη για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, όσο και ως επιλογή στρατιωτικής και αμυντικής αυτονομίας της Ε.Ε., έναντι του ΝΑΤΟ. Μόνο μία δίκαιη Ευρωπαϊκή Ένωση αλληλέγγυων λαών και Κρατών-μελών, μπορεί να είναι αξιόπιστος παράγοντας διεθνούς ειρήνης και σταθερότητας.

Τα ζητήματα αυτά, προϋποθέτουν σταθερή και σοβαρή γεωστρατηγική και γεωπολιτική ανάλυση των δεδομένων και των εξελίξεων στην ευρύτερη περιοχή μας και διαρκή αξιολόγηση των πραγματικών κινδύνων για την ακεραιότητα της χώρας και του απαραβίαστου των συνόρων, με σταθερή αποφυγή τεχνητής καλλιέργειας φόβου και πανικού στο εσωτερικό της ελληνικής κοινωνίας. Προϋποθέτουν μακροοικονομική αξιολόγηση των δημοσιονομικών και κοινωνικών δυνατοτήτων του ελληνικού Κράτους, προς εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής, παράμετρος εξαιρετικής προτεραιότητας για την αμυντική θωράκιση της χώρας. Προϋποθέτουν τέλος, σεβασμό στις αξίες της δίκαιης και ακομμάτιστης κρίσης απέναντι στα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και στην εξέλιξή τους, όπως επίσης και σεβασμό στην αυτοτέλεια της τεράστιας ευθύνης που αναλαμβάνουν τα Επιτελεία των Ενόπλων Δυνάμεων, πάντα βέβαια, στο πλαίσιο των κανόνων που καθορίζει το Σύνταγμα και οι νόμοι της Ελληνικής Δημοκρατίας, μαζί βέβαια με τον σεβασμό στην προσωπικότητα των στελεχών και στην υποστήριξη της δύσκολης αποστολής τους.

Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ στοχεύει σταθερά σε μια ενεργό, πολυδιάστατη, φιλειρηνική εξωτερική πολιτική, που εξασφαλίζει τη συνεννόηση και τη σταθερότητα στην περιοχή και τις σχέσεις φιλίας και συνανάπτυξης με γειτονικούς λαούς και Κράτη. Λαμβάνοντας υπόψη τα δημογραφικά και οικονομικά όρια της χώρας αλλά και την ιδιομορφία και ιδιαιτερότητα από άποψη επιχειρησιακών αμυντικών σχεδιασμών της ελληνικής πολυνησιωτικής κι όχι μόνο γεωγραφίας, ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ αξιολογεί ότι, οι Ένοπλες Δυνάμεις δεν πρέπει να εξαρτώνται τόσο από αριθμητικά μεγέθη, όσο κυρίως, από ποιοτικούς δείκτες αποτελεσματικότητας, ευελιξίας αλλά και συντονισμένης επιχειρησιακής ικανότητας.

Στο πλαίσιο αυτό, οι βασικοί πυλώνες της πολιτικής μας είναι:

1. Σύγχρονο μοντέλο δημοκρατικού ελέγχου των ΕΔ. Ουσιαστική αναβάθμιση του ρόλου του Κοινοβουλίου σε ότι αφορά το σχεδιασμό, τη λειτουργία και τις προμήθειες της Άμυνας και καθιέρωση νέων και καινοτόμων θεσμών ελέγχου και διαφάνειας.

2. Στρατηγική σχεδιασμού της Άμυνας της Χώρας. που λαμβάνει υπόψη τους κύριους εθνικούς στόχους και τις οικονομικές δυνατότητες της χώρας με:
 - Επιχειρησιακά Προσανατολισμένη Ανάπτυξη των Δυνάμεων ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν άμεσα και αποτελεσματικά τις κύριες απειλές.
 - Ενίσχυση της διακλαδικότητας με τρόπο που να εξυπηρετεί τη συνδυασμένη ανάπτυξη δυνάμεων στις περιοχές ενδιαφέροντος.
 - Αποχαρακτηρισμό στρατοπέδων που δεν εξυπηρετούν σήμερα τις επιχειρησιακές ανάγκες των ΕΔ και διάθεσή τους στις τοπικές κοινωνίες.
 - Ανάπτυξη σύγχρονων συστημάτων διοίκησης και ελέγχου και εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που προσφέρει η «επανάσταση» των τεχνολογιών πληροφορικής, ειδικά στους τομείς της φρούρησης-άμυνας-ασφάλειας χώρων και υβριδικών επιχειρησιακών επιλογών, σε όλα τα επίπεδα.
3. Παραγωγική ανασυγκρότηση της αμυντικής βιομηχανίας – ενίσχυση της έρευνας και καινοτομίας.
 - Έμφαση στις νέες τεχνολογίες, σε συνεργασία με τον Ιδιωτικό Τομέα, για την κάλυψη των αναγκών των ΕΔ, αλλά και την παραγωγή εμπορικών και εξαγωγίμων προϊόντων, υψηλής προστιθέμενης αξίας.
 - Υποχρεωτικές ρήτρες στις συμβάσεις προμήθειας αμυντικού υλικού από το εξωτερικό για, μεταφορά και παραχώρηση εξελιγμένης τεχνογνωσίας ή/και τεχνολογίας από τον προμηθευτή, συμπαραγωγή με διάθεση έργου στην εγχώρια βιομηχανία.
 - Ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών του αμυντικού και μη αμυντικού τομέα στα στρατιωτικά προγράμματα καινοτόμου επιχειρησιακής εκμετάλλευσης, όπως επίσης στα προγράμματα Έρευνας και Ανάπτυξης και συνεργασία στους τομείς αυτούς, με τη διεθνή και εγχώρια ακαδημαϊκή κοινότητα και τα ερευνητικά κέντρα.
 - Σε όλες τις περιπτώσεις (εκτός των συνεργατικών προγραμμάτων που η συμμετοχή της Χώρας είναι δεδομένη), λαμβάνεται μέριμνα για τη μακροχρόνια παραγωγική συμμετοχή της Εγχώριας Αμυντικής Βιομηχανίας στο υπό προμήθεια υλικό.
4. Ο νέος σχεδιασμός για το πολιτικό και το στρατιωτικό προσωπικό του ΥΠΕΘΑ περιλαμβάνει:
 - εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων εκπαίδευσης και του πλαισίου λειτουργίας όλων των Στρατιωτικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων όπως και των σχολών των Ε.Δ όλων των βαθμίδων
 - διαμόρφωση κατάλληλου πλαισίου συνεργασίας των σχολών των ΕΔ όλων των βαθμίδων με τα ΑΕΙ της χώρας και του εξωτερικού, με σκοπό την από κοινού υλοποίηση προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών σε σύγχρονα γνωστικά αντικείμενα αμοιβαίου ενδιαφέροντος, την εκπόνηση μελετών, και τη σφυρηλάτηση ισχυρών δεσμών των στελεχών των Ε.Δ με την κοινωνία και την διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα.
 - Η συνεχής απομείωση του πολιτικού προσωπικού την τελευταία δεκαετία επιβάλλει τη χαρτογράφηση των αναγκών σε κρίσιμες ειδικότητες και επιστημονικό προσωπικό και την απαιτούμενη αναπλήρωση.
5. Αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού των ΕΔ:
 - Άμεση καθιέρωση αξιοκρατικού, διαφανούς και αδιάβλητου πλαισίου για τις προαγωγές, τις μεταθέσεις και τις τοποθετήσεις του προσωπικού των ΕΔ σε θέσεις ευθύνης.

- Αναθεώρηση του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα και περιορισμός της δικαιοδοσίας των στρατιωτικών δικαστηρίων σε καθαρά στρατιωτικά αδικήματα. Ριζική αναμόρφωση του πλαισίου των διοικητικών ποινών.
 - Αναθεώρηση του αναχρονιστικού νομοθετικού διατάγματος 1400/73 περί Καταστάσεως των Αξιωματικών των Ε.Δ.
6. Αναβάθμιση της Θητείας:
- Προσανατολισμός της θητείας σε καθαρά επιχειρησιακά καθήκοντα και σύνδεσή της με δράσεις και πολιτικές ανταποδοτικότητας, ώστε να καταστεί και προσωπικά επωφελής για τους στρατευμένους.
 - Εξορθολογισμός της θητείας και προσαρμογή της στο νέο αμυντικό σχεδιασμό και αναδιοργάνωση των ΕΔ, όπου η πρόβλεψη πρόσληψης επαγγελματιών κρίσιμων ειδικοτήτων θα επιτρέψει αφενός την αναβάθμιση του αξιόμαχου των ΕΔ και αφετέρου τη μείωσή της.
 - Συμμόρφωση της εναλλακτικής θητείας με τις αποφάσεις των ευρωπαϊκών θεσμών και ορθολογική αντιμετώπισή της, ώστε να παρέχει πραγματικά ωφέλιμο κοινωνικό αποτύπωμα.
7. Μέτρα για τη βελτίωση της ζωής του προσωπικού των ΕΔ.
- Χρηματοδότηση προγραμμάτων εκσυγχρονισμού στρατοπέδων (εξοικονόμηση ενέργειας – ψηφιακός εκσυγχρονισμός), εγκαταστάσεων και προγραμμάτων στέγασης του προσωπικού
 - Λήψη μέτρων για τη στήριξη των οικογενειών των στρατιωτικών που διαβιούν υπό ειδικές συνθήκες (μονογονεϊκές, πολύτεκνες, ανίατες ασθένειες, ΑΜΕΑ)
 - Επαναξιολόγηση και εξορθολογισμός του συνόλου των υπηρεσιών του προσωπικού, ώστε να μην διαταράσσονται χωρίς ουσιαστικούς λόγους οι κοινωνικές και οικογενειακές του ανάγκες.
 - Αναβάθμιση του τρόπου λειτουργίας-συνεργασίας των στρατιωτικών νοσοκομείων, σε βάση διακλαδικής εκμετάλλευσης και αξιοποίησης.
8. Ενίσχυση του κοινωνικού ρόλου των ΕΔ. Αναβάθμιση, ενίσχυση και διεύρυνση των υπηρεσιών που προσφέρουν οι Ε.Δ στο κοινωνικό σύνολο, σε όλα τα επίπεδα. Σύγχρονο πλαίσιο συνεργασίας των ΕΔ με τους φορείς Πολιτικής Προστασίας, σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, στα πρότυπα των πλέον προηγμένων χωρών στον τομέα, προκειμένου να αξιοποιηθεί το εξειδικευμένο προσωπικό, τα μέσα και τα υλικά που διαθέτουν οι ΕΔ, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των επιπτώσεων από φυσικές και άλλες καταστροφές και την ανακούφιση του πληθυσμού.